GHEORGHE MAZILU

ÎN GHEARELE SECURITĂȚII

Autorul, 10 ani înainte de puşcării

gheorghe mazilu

MĂRTURII

Lausanne, 1981

Apare în regia autorului
Copyright © Gheorghe Mazilu, 1990

Copyright © Gheorghe Mazilu, 1984
(ediţia franceză a acestei cărţi)

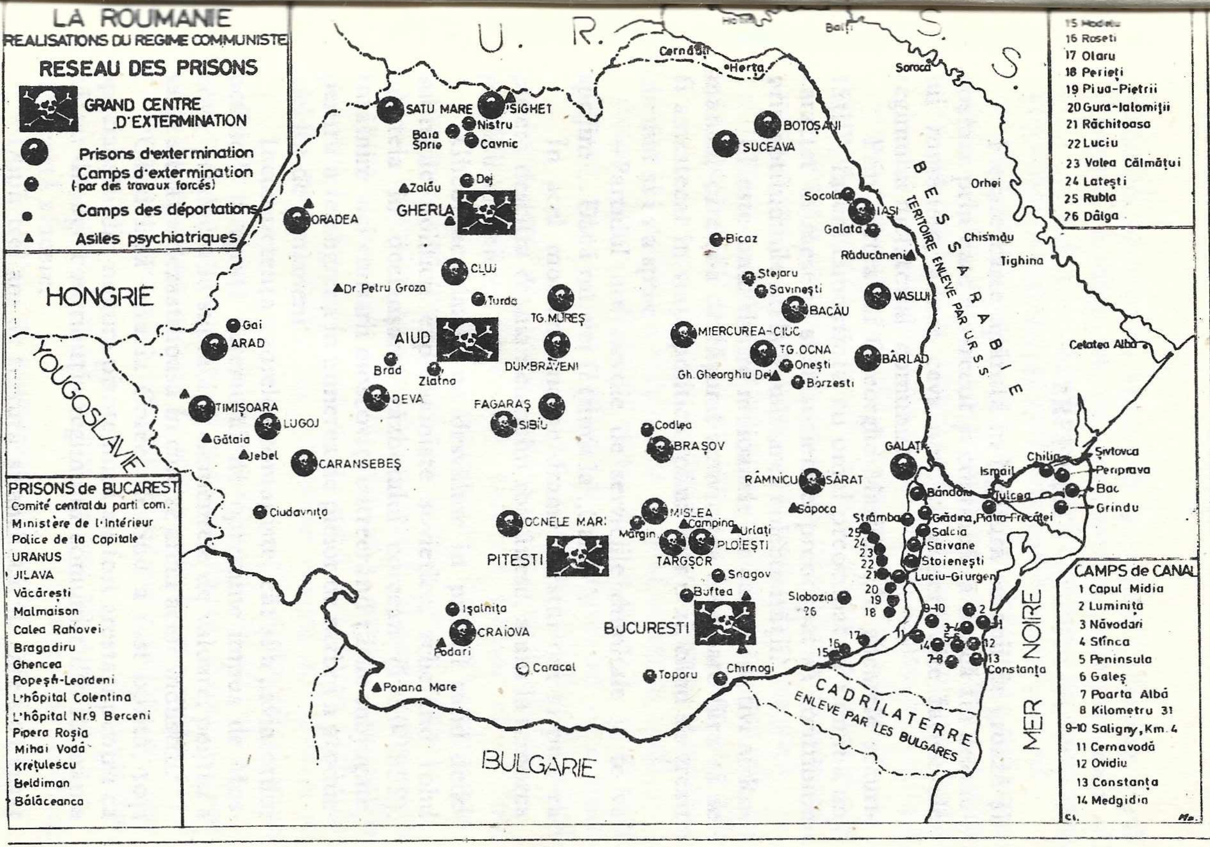

REŢEAUA DE PUŞCĂRII DIN R.S.R.
GULAGUL ROMÂNESC

PREFAŢĂ

Fiecare carte apărută în legătură cu anii de groază şi coşmar prin care au trecut şi continuă să treacă fiii neamului românesc, aduce ceva nou, descoperă alte faţete ale regimului dictatorial comunist.

Prin cartea lui Gheorghe Mazilu, „În ghearele securităţii", facem cunoştinţă cu omul preocupat să rămână un caracter în meserie şi în societate, preocupat să contribuie prin aptitudinile lui la bunăstarea colectivităţii.

El este unul dintre milioanele de oameni activi ai României, care şi-a desfăşurat activitatea creatoare fără să se fi amestecat în viaţa politică, până într'o zi, când s'a trezit chemat şi i s'a spus:

–Partidul are nevoie de serviciile dumitale şi te va sprijini... Dacă nu, vei fi trimis la „Canal".

În acel moment începe drama acestui om şi prin ea putem descifra drama neamului românesc, ajuns la remorca politicii sovietice.

Gheorghe Mazilu ne desvăluie în primul rând dedesubturile politicii expansioniste sovietice, reliefând rolul acesteia în declanşarea războiului coreean (1950-1952). Întâlnim aici emisarii moscoviţi cutreerând ţările subjugate, pentru a le angrena în punerea pe picior de război a producţiei lor de armament.

Incompetenţa cadrelor comuniste, cât şi a „aviatorilor politici" integraţi sistemului de opresiune impus de Moscova readucea la suprafaţă elementele de valoare, pentru a salva situaţia dezastruoasă în care se aflau acele industrii.

Când însă invazia Coreei de Sud a fost oprită, toţi specialiştii din ramura pirotehnică au fost arestaţi pentru ca să nu divulge contribuţia regimului comunist din România la această afacere.

După trei ani de tortură şi anchetă, în care s'a căutat să li se smulgă declaraţii în care să se autoacuze ca sabotori,

foştii specialişti sunt scoşi din cauză de tribunal, deoarece în climatul politic internaţional plutea „spiritul Genevei", care căuta un armistiţiu în războiul rece.

În continuare Gheorghe Mazilu subliniază infiltraţia agenţilor securităţii, acele cozi de topor, oameni cu un trecut murdar, care terorizează pe cei din întreprinderi. Când partidul comunist cere vigilenţă, ei denunţă pe prietenii de ieri, colegii de muncă, pe cât mai mulţi.

Al doilea val de teroare, din 1958, îl găseşte pe Gheorghe Mazilu pe tabelele recidiviştilor şi aşa el ajunge din nou „în ghearele securităţii", predat de şeful său de serviciu.

Este perioada când furia demenţială a comuniştilor s'a dezlănţuit în anchete şi închisori, pentru a extermina cât mai mulţi Români şi cât mai repede. Desigur, aceasta se făcea la cererea stăpânilor din Kremlin.

Dacă în prima fază au trecut prin lagărele de exterminare de la „Canalul morţii" peste 200.000 de români, acum asistăm la exterminarea deţinuţilor politici prin muncă forţată în bălţile şi în delta Dunării.

Scenele de chin şi de groază abundă de la un lagăr la altul şi în aceeaşi perioadă. Nu există motiv, ci numai dispoziţia: „Omorâţi cât mai mulţi!"

Această carte arată şi alt scop urmărit de comunism: distrugerea familiei. După ani de zile de suferinţă, după distrugerea carierei, Gheorghe Mazilu, numitor comun al neamului românesc, primeşte o nouă lovitură la care nu se aştepta. Cu resurse nebănuite, cu hotărârea omului de caracter, îşi reface viaţa.

Şi pentru că niciodată comuniştii nu iartă şi urmăresc compromiterea totală, asistăm la un nou episod, o nouă luptă interioară, când i se cere să relateze despre gândurile cele mai nobile –visele de libertate– ale prietenilor celor mai apropiaţi.

Conştiinţa de onoare refuză. Cu tot riscul, pune în gardă pe cei suspectaţi.

Infiltrarea securităţii comuniste se făcea şi se face până'n ungherele cele mai intime ale rudelor şi prietenilor.

Sinceritatea lui Gheorghe Mazilu este amprenta lăsată pe fiecare pagină citită.

„În ghearele securității" reprezintă o nouă mărturie a ceea ceînseamnă comunismul, o nouă definiție a marxismului, reliefează ţelul urmărit de agenții Moscovei, indiferent de numele sau rangul lor trecător: exercitarea teroarei peste tot, în vederea instaurării haosului politic şi economic.

Cartea lui Gheorghe Mazilu reprezintă un omagiu adus românilor ce s'au jertfit pentru libertate, dreptate, credintă şi independentă, în lupta lor disperată contra comunismului AMORAL şi ATEU.

Fie ca suferinţele lui Gheorghe Mazilu şi ale neamului său să deschidă ochii celorlalte neamuri ameninţate de hidra roşie sovietică.

Cicerone Ioniţoiu

Paris, 1983

CUVÂNT ÎNAINTE

Această carte nu este un roman de aventuri, nici unul poliţist.

Este o istorisire, care prezintă,cu strictă obiectivitate, tragica mea viaţă din perioada anilor 1950-1963, când am fost „În ghearele securităţii române".

Toate întâmplările şi personajele descrise aici, sunt absolut reale.

Ca fost ofiţer de geniu şi diplomat al Şcoalei Politehnice din Bucureşti, am fost educat în spiritul datoriei faţă de ţara mea ROMÂNIA MARE, care în inima mea este cea mai frumoasă ţară din lume şi pe care venerabila mea mamă şi profesorii mei m'au învăţat s'o iubesc cu patimă.

Am fost unul din sutele de mii de tineri români, care au participat la cel de al doilea război mondial. Nu am luptat pe front ci, fiind ofiţer inginer de armament, am fost mobilizat într'o uzină de fabricarea muniţiilor de artilerie. Regimul comunist, instaurat la noi în ţară de sovietici, m'a scos din uzină şi apoi din cadrele armatei, în 1945.

În anul 1950, când a izbucnit războiul din Coreea, aceiaşi comunişti români, dirijaţi de consilierii sovietici, ne-au rechemat pe toţi foştii ofiţeri, ingineri de armament, spre a repune în funcţiune uzinele de armament şi muniţii din România. Regimul comunist român şi consilierii săi sovietici ne-au folosit din plin timp de trei ani; apoi ne-au arestat. Nu mai aveau nevoie de noi; războiul din Coreea se „răcise".

Astfel, după doi ani de puşcărie, am devenit „duşman al poporului" şi, ori de câte ori se adunau nori pe cerul po-

liticii internaţionale, eram băgat într'o celulă a Securităţii.

Prima dată am fost deţinut, fără judecată, timp de doi ani între 1953-1955, în arestul Securităţii din Ploieşti, împreună cu un lot de şapte ofiteri ingineri de armament.

A doua oară am fost judecat cu un lot de patru ingineri, foşti ofiţeri, şi condamnat la şapte ani închisoare, din care am executat cinci, între anii 1958-1963.

După eliberarea din puşcărie am reuşit cu greutate să lucrez ca inginer civil, fiind însă permanent urmărit şi supravegheat de agenţii Securităţii, atât la serviciu cât şi în viaţa mea particulară.

Abia în anul 1980 am reuşit să plec din ţară, ca turist, şi să mă stabilesc în Elveţia.

Am obţinut generoasa ocrotire a autorităţilor elveţiene, care mi-au oferit posibilitatea să duc aici o viaţă liberă, pentru care le rămân adânc recunoscător.

Doresc să-mi îndeplinesc şi eu o datorie: aceea de a destăinui, cu modestele mele mijloace, lumii libere, ceea ce se petrece dincolo de „cortina de fier", unde drepturile omului sunt călcate în picioare de cizma sovietică şi de slugile ocupantului, care o lustruiesc.

Din nenorocire, metodele şi silniciile de acum 20 de ani, pe care le-am descris aici, continuă şi azi şi încă vor mai dăinui, câtă vreme va mai dura dictatura comunistă, care se pretinde că acţionează în numele proletariatului.

„Quousque tandem Catilina, abutere patientia nostra?" (1).

Până când va mai răbda lumea liberă ca teroarea comunisto-sovietică să ţină în lanţurile „Gulagului" (2) atâtea sute de milioane de oameni?

Să fie oare conducătorii lumii libere atât de miopi încât într'adevăr să nu vadă că şi pe ei îi aşteptă aceeaşi soartă?

Lausanne, 1981 AUTORUL

NOTE.

(1) „Până când Catilina, vei mai abuza de răbdarea noastră?", celebra frază cu care Cicero începe discursul său, ţinut în faţa senatorilor romani, împotriva patricianului Catilina, demagog şi agitator, care căuta prin conjuraţia sa, să înlăture Senatul Roman. (Anul 63 în. de Christos).

(2) „Gulag", arhipelagul închisorilor sovietice în U.R.S.S.; denumit astfel de sriitorul rus Alexandru Soljenitzin, în cartea sa „Le Goulag Soviétique".

XIII

NOTE

(1) „Până când, Catilina, vei mai abuza de răbdarea noastră?", celebra frază cu care Cicero începe discursul său, ţinut în faţa senatorilor romani, împotriva patricianului Catilina, demagog şi agitator, care căuta prin conjuraţia sa, să înlăture Senatul Roman. (Anul 63 în. de Christos).

(2) „Gulag", arhipelagul închisorilor sovietice în U.R.S.S., denumit astfel de scriitorul rus Alexandru Soljeniţin, în cartea sa „Le Goulag Soviétique".

CAPITOLUL I

TRANSFERAREA. SCHIMBARE FATALĂ

August 195o.

Trecuseră şase ani de la memorabila dată de 23 August 1944, când avusese loc aşa-zisa „eliberare a României de sub jugul fascist", în realitate fiind vorba de ocuparea ţării de către trupele sovietice. Ca o ironie a soartei, această zi, în care România a fost transformată într'o colonie sovietică, este considerată şi astăzi ziua naţională a R.S.R. (Republica Socialistă România).

Aveam atunci 38 de ani şi de trei ani lucram ca inginer şef la Atelierele de Reparaţii Auto „RATA BUCUREŞTI". Împreună cu cei 450 de muncitori ai atelierelor, luptam din greu pentru realizarea planului lunar de 40-50 reparaţii capitale de autobuze şi autocamioane. Maşinile aduse pentru reparaţii erau vechi, uzate şi lipseau piesele de schimb. Singurul factor pozitiv era acela că oamenii munceau cu sârguinţă, iar eu, pasionat de noua mea îndeletnicire, eram zilnic printre ei, ajutându-i cu toată priceperea mea.

Într'o zi, fatală pentru soarta mea ulterioară, îmbrăcat în salopetă, verificam în curtea atelierelor autobuzele aduse pentru reparaţii.

—Tovarăşe inginer, tovarăşe inginer! mă strigă cu sufletul la gură Grigore, şeful magaziei de scule.

—Ce este, nea Grigore?

—Tovarăşe inginer, vă cheamă tovarăşul ministru!

Grigore era cunoscut ca un mare poznaş, veşnic pus pe glume şi pe bancuri.

—Ce spui, nea Grigore? Dumneata ştii că eu nu prea mă bat pe burtă cu miniştrii ..

—Uite dom'le, hârtia ... să te prezinţi personal la cabinetul tovarăşului ministru Levente! îmi spune el tri-

umfător, pătruns de importanţa veştii ce mi-o adusese.

Cu nea Grigore stăteam adesea la taclale. Bun ascuţitor de scule, muncitor auto cu vechime, care umblase ca şofer prin Italia şi alte ţări streine, nea Grigore era un mare meloman. Mergea regulat la operă; când îi fredonam vreo arie, el îmi spunea repede din ce operă este, numele compozitorului, ba chiar indica personajul şi actul din operă.

Mă uit drept în ochii lui; de data asta nea Grigore nu glumea.

Mă îndrept spre poartă şi văd parcat acolo un Buick mare, negru; o limuzină ministerială.

—Tovarăşe inginer, îmi spune şoferul, vă rog să vă îmbrăcaţi şi să mergeţi imediat cu mine. Vă aşteaptă tovarăşul ministru.

Mai mulţi muncitori, în frunte cu nea Grigore, care împrăştiase repede vestea cea mare, se apropiară curioşi. Era ceva complet neobişnuit pentru atelierele noastre.

—Măi fraţilor, să ştiţi că-l pierdem pe tovarăşul inginer al nostru; o să ne părăsească! zise nea Grigore cuprins de emoţie, dar cu vocea în care se desluşea tristeţe.

Mi-am pus haina de oraş şi am plecat cu Buickul ministerial.

—Despre ce e vorba tovarăşe? îl întreb pe şofer. Ştii ceva?

—Nu ştiu nimic, tovarăşe inginer, răspunde el.

Priveam prin fereastra maşinii defilând Bucureştiul. Era o frumoasă, însorită şi călduroasă zi de August. Nici prin gând nu-mi trecea că, într'o asemenea splendidă zi, avea să se hotărască viitorul meu.

Pe la ora zece ne-am oprit în faţa Ministerului Transporturilor şi Comunicaţiilor, care se afla într'un bloc cu şase etaje, pe bulevardul Republicii (fost Pake), peste drum de Biserica Armenească.

Am fost introdus imediat în cabinetul ministrului Levente, fost comunist în ilegalitate. Mihai Levente, un

bărbat de vreo 4o de ani, se ridică din fotoliu, îmi întinde mâna şi mă invită să iau loc. Pe birou, în faţa lui, fişa mea autobiografică. El începu prin a mă chestiona: ce au fost părinţii mei (un punct cam slab al meu, din punct de vedere comunist), unde am lucrat în timpul războiului şi în ce funcţie. Apoi spune:

–Tovarăşe inginer, văd că aţi absolvit Şcoala Politehnică din Bucureşti, că aţi lucrat din 1940 până în 1944 la fabrica de muniţii de artilerie Plopeni-Mărgineanca. Aşa este?

–Da, tovarăşe ministru, răspunsei cam cu jumătate de glas, neştiind ce vrea de la mine, ce urmăreşte. El continuă:

–Deşi sunt informat că dumneata conduci bine atelierele noastre de reparaţii auto (ale noastre – adică ale poporului!), acum trebuie să schimbi locul de muncă.

–Despre ce e vorba, tovarăşe ministru? Nu înţeleg ...

–Având în vedere gravele evenimente internaţionale şi anume războiul din Coreea, care se poate întinde până în Europa, patria are nevoie de serviciile dumitale acolo unde eşti mai folositor. Tovarăşul Chivu Stoica, ministrul Industriei Construcţiilor de Maşini, te cere la „Probleme Speciale".

Cam extenuat după formularea unei fraze atât de lungi, dar satisfăcut, se opri, privindu-mă drept în ochi.

–Ce înseamnă aceasta? întreb eu candid.

–Înseamnă că vei fi trimis înapoi la Mărgineanca, care azi se numeşte Uzina Plopeni, să-ţi faci datoria faţă de patrie, în specialitatea dumitale, la fabricarea proiectilelor de artilerie. (Patrie însemna bineînţeles Uniunea Sovietică. Asta era patria noastră pe atunci şi nici astăzi nu s'ar putea spune că lucrurile s'au schimbat).

–Tovarăşe ministru, răspund eu hotărât; accept să lucrez în specialitatea mea, în care am auzit că lucrează numai membrii de partid. Eu nu sunt membru de partid, dar voi munci conştiincios ori unde mă veţi trimite, în oricare uzină din ţară, dar nu la Uzina Mărgineanca.

—De ce? mă întreabă ministrul, puţin contrariat.

—Fiindcă în Noiembrie 1944, când uzina nu mai lucra muniţii, doi ticăloşi muncitori au publicat, la adresa foştilor ingineri militari, un articol injurios, pe o pagină întreagă a ziarului „Scânteia", cu titlul: „Să plece din Uzină Mărgineanca cizmele lui Antonescu". Eram vizaţi trei ofiţeri ingineri, foştii şefi ai marilor ateliere ale acestei uzine, unde lucrau atunci 3500 de oameni şi unde noi am muncit şi ne-am făcut datoria cu desăvârşită conştiinciozitate. În urma acestui articol, toţi cei trei vizaţi am fost transferaţi din uzină şi în anul 1946 am demisionat din armată.

Ministrul Levente rămase pe gânduri.

—Da, spuse apoi, asta e o chestie! Te vei duce la Tovarăşul Chivu Stoica şi-i vei explica situaţia.

—Vă mulţumesc, tovarăşe ministru!

Am plecat cu acelaş Buick negru cu care venisem. Copleşit de gânduri priveam străzile, dar acum ziua nu mi se mai părea tot atât de frumoasă, de luminoasă, de calmă.

Iată-mă la Ministerul Construcţiilor de Maşini de pe Calea Victoriei, unde nu fusesem niciodată. Sunt introdus la şeful de cabinet al lui Chivu Stoica. Un birou mare, somptuos, acoperit cu un cristal gros; pe jos covoare scumpe, persane. Pe scaun trona tovarăşul Guţă, secretarul ministrului. Era un tip cam la 30 de ani, scund, pistruiat şi cu părul roşu.

Tovarăşul Guţă nu s'a obosit să se ridice de pe scaun şi să-mi dea mâna. Pe birou, în faţa lui, se afla bineînţeles fişa mea personală.

Din nou întrebările: ce au fost părinţii mei, ce avere au avut, unde şi ce am lucrat eu în timpul războiului etc. Apoi tov. Guţă îmi spune:

—Tovarăşe inginer, sunteţi bine apreciat de serviciul nostru de cadre de la Atelierele de Reparaţii Auto, dar este nevoie ca dumneata să fii mutat la Uzina Plopeni, unde vei lucra în specialitatea dumitale. Vei avea avantaje materiale, vei fi mulţumit.

–Tovarăşe secretar, îi răspund, vă mulţumesc pentru cinstea acordată; dar, aşa cum i-am spus şi tovarăşului ministru Levente acum o oră, accept să lucrez la „Probleme Speciale“ în orice uzină de armament, dar nu la Uzina Mărgineanca. Şi îi relatez despre articolul din ziarul „Scânteia“. Tov Guţă îmi replică enervat:

–Partidul şi Direcţia Uzinei te vor susţine acolo, în munca ce ţi se va încredinţa.

Mă ridic de pe scaun şi-i repet că nu pot să mă întorc la Uzina Mărgineanca, de unde, după ce mi-am făcut datoria timp de patru ani, am fost gonit în mod ruşinos.

Domn'Guţă, tot mai nervos, se ridică şi el în picioare, bătu cu pumnul în cristalul de pe birou şi-mi strigă:

–Ai să te duci la Uzina Plopeni, altfel în câteva ore te trimit la „Canal“. Îţi dau timp de gândire până mâine.

Şi-mi făcu semn că pot pleca.

Aţi auzit, cred, de faimosul Canal Dunăre-Marea Neagră, lucrare comunistă începută în România în anul 1949, din ordinul ruşilor, şi neterminată nici astăzi. Canalul Dunăre-Marea Neagră, supranumit Canalul Morţii, era format din peste 12 lagăre de muncă forţată, unde toţi oamenii socotiţi de Securitate ca adversari ai regimului dictatorial comunist, instaurat de U.R.S.S., au fost trimişi pentru a fi omorîţi prin muncă de exterminare. Lucrările au început în anul 1949, din ordinul lui Stalin, şi s'au sistat în anul 1954, după moartea lui.

Galerele de pe vremuri erau jucărie pe lângă munca la „Canal“. Peste 200.000 de deţinuţi politici români îşi trăiau acolo ultimele zile, săpând pământul, trudind din greu la una din cele mai mari ruşini „constructive“ moderne: Canalul Dunăre-Marea Neagră.

Am ieşit din biroul tovului Guţă, nevenindu-mi să cred cele ce-mi auziseră urechile.

Ce să fac? Ce să fac?

M'am îndreptat spre directorul acestor „Probleme Speciale“, care însemnau Fabricarea Muniţiilor de Război. Am aflat că director general era tovarăşul Căţoi, comunist

din ilegalitate, care era complet strein de producţia şi fabricaţia acestor muniţii de război.

–Ce fel de Căţoi o mai fi şi ăsta? mă întrebam. Eu am avut un unchi, generalul Ştefan Căţoiu, decedat cu un an înainte. Dar generalul Căţoiu al meu fusese o somitate: ofiţer de Geniu, inginer la Charlotenburg, general comandant al Armei Geniului şi fost ministru al Poştelor şi Telecomunicaţiilor din anul 1938 până'n anul 1940.

Acest Căţoi, directorul Problemelor Speciale, era un om cam la 50 de ani, scund, pirpiriu şi cu vorbirea domoală. Şi el trona într'un birou mare şi bogat mobilat.

–Tovarăşe Mazilu, îmi spuse el după ce m'am prezentat, trebuie să ştii că în urma gravelor evenimente din Coreea, de unde americanii sunt gata să înceapă un nou război mondial, a sosit în România o delegaţie de 30 de specialişti sovietici, spre a ne da concursul în fabricarea cât mai grabnică a muniţiilor de război. Cele şase mari fabrici de muniţii din ţară trebuie să le repunem repede în stare de producţie, aşa cum au fost şi au lucrat în timpul războiului.

–Tovarăşe director, zic eu, toate fabricile şi uzinele noastre de muniţii şi armament, care au alimentat frontul român în Est şi în Vest, s'au reprofilat pentru producţia de pace. Maşinile, utilajele, s'au modificat, uzinele mari, Malaxa, Concordia, Lemaître, au desfiinţat complet secţiile lor de fabricarea muniţiilor. Nu e atât de uşor să le reprofilezi pentru producţia de muniţii şi armament.

–Da, este adevărat, spuse Căţoi cu vocea lui domoală, dar tovarăşul consilier al ministrului Chivu Stoica şi-a luat angajamentul că, în cel mult şase luni de zile, el va realiza producţia de muniţii obţinută în anul de război 1942, cu condiţia să fie readuşi la locurile lor de muncă cei 18 ofiţeri-ingineri, iată, înscrişi pe acest tabel. Şi dumneata eşti printre primii de pe acest tabel.

TABEL! acest cuvânt cu rezonanţe nefaste într'un regim comunist, care TABEL şi-a păstrat semnificaţia până'n ziua de azi în România. Toate marile mişcări comuniste „revoluţionare" se fac pe bază de TABEL,

întocmit de oculta organizaţie de partid. TABEL de comprimări, de mutări de salariaţi, de naţionalizări (adică de preluarea de către comunişti a caselor, a pământurilor, etc), TABEL cu suspecţii regimului, TABEL de arestaţi etc ... încât te întrebi cu strângere de inimă: oi fi sau n'oi fi şi eu pe un astfel de TABEL?

—Şi cine este, vă rog, acest consilier al tovarăşului ministru Chivu Stoica? întreb curios.

—Este tovarăşul inginer Boncea Spiridon, răspunde directorul Căţoi.

—Vă rog să-mi permiteţi să-i vorbesc.

—Lucrează în biroul de alături, aşteaptă-l aici, acum e la tovarăşul ministru Chivu.

Pe acest Boncea Spiridon îl cunoşteam foarte bine. Fost maior de Geniu, fusesem colegi la Şcoala de Ofiţeri de Geniu. A terminat şi el Şcoala Politehnică din Bucureşti, dar în urma mea. În timpul războiului, prin anul 1943, l-am întâlnit pe Spirică Boncea aciuit la o Comisie Militară de Recepţie, pe lângă o uzină de muniţii din Bucureşti. Acum eram convins că şi tovarăşul Spirică fusese „comunist din ilegalitate"; pentru că toţi cei ajunşi în posturi mari şi grase la comunişti, toţi care rodeau osul comunist, fuseseră „ilegalişti". Mai târziu comuniştii s'au mai desmeticit şi au început să-i purece pe toţi membrii de partid. Astfel au ajuns şi la Spirică Boncea şi la bunul său prieten Bujoreanu Vicenţiu, tot maior inginer. Dar aceste amănunte le-am aflat mai târziu.

În fine apăru şi consilierul ministerial Spirică Boncea, care mă luă repede:

—Ce faci mă Gică, ce te-ai speriat aşa de Mărgineanca, de ce nu vrei să te duci acolo?

Era deja la curent cu „încăpăţânarea" mea; tov. Guţă anunţase imediat pe ministru, pe consilier ... Eram, doar, un z ieşit din comun. Reiau povestea mea cu articolul din arul „Scânteia" şi-l rog pe Boncea, ca pe un fost camarad coleg, să intervină la Chivu Stoica ca să mă repartizeze oricare uzină din ţară , în afară de Mărgineanca-Plopeni.

—Poate undeva aici în Bucureşti, îi cer eu, fiindcă am aici casă, nevastă ...

—Da, dragul meu, îmi răspunde Boncea, dar uite care e situaţia: la uzina Mărgineanca acum este director tovarăşul Ianu, un bătrânel cumsecade care prin 1933, când Chivu Stoica şi Gheorghiu Dej erau simpli muncitori, a fost maistrul atelierului în care ei lucrau. Director tehnic la Mărgineanca este inginerul Boca Vasile, fostul tău subaltern din timpul războiului, pe care l-ai avut la secţia Forje-muniţii. Acolo, colectivul uzinei a reinstalat în Hala I maşinile pentru muniţii şi, cu aprobarea ministrului Chivu Stoica, a început fabricarea Bombelor Brandt calibrul 120 mm.

—Ei bine, şi ce-i cu asta? Ce treabă mai am eu acolo?

—Da, îmi răspunde repede Boncea, dar dobitocul ăla de Boca a stricat 12.000 de bombe Brandt, adică şase loturi de muniţii, care la tragerile de recepţie cad scurte şi nu mai pot fi folosite, fiindcă ne-ar omorî oamenii noştri în timpul luptei. Bombele astea sunt rebutate definitiv!

—Cum e posibil aşa ceva? întreb eu, doar toţi cei de acolo din hala I au lucrat împreună cu mine, în tot timpul războiului, când am fabricat peste un sfert de milion de bombe din astea, şi toate au fost bune!

—Nimeni de acolo nu poate găsi defectul, zise Boncea. De aceea tovarăşe Gică Mazilu, trebuie să te duci imediat la Uzină şi să rezolvi această problemă. Vei avea avantaje materiale: locuinţă, salariu dublu, maşină la dispoziţie, iar tovarăşul Chivu Stoica va aproba să-ţi păstrezi şi casa din Bucureşti. Dacă refuzi, te aşteptă „Canalul", după cum ţi-a spus tov. Guţă.

Am reflectat câteva minute. Dar, parcă aveam la ce reflecta? Parcă aveam de ales?

—Bine, am răspuns în cele din urmă; mă voi duce la Mărgineanca şi voi face tot ce voi putea. Dacă descopăr defectul, vă rog să-mi promiteţi că mă veţi repartiza la o altă uzină.

—De acord, făgădui repede directorul Căţoi, care era

de faţă

—Ai cuvântul meu de onoare, complectează consilierul ministerial Boncea, foarte serios.

M'am întors acasă frământat de gânduri şi îngrijorat de „onoarea" de care am avut parte în ziua aceea de August, „onoare" de care se bucurase nea Grigore, de dimineaţă. I-am povestit fireşte soţiei mele Mery cele întâmplate. Soţia mea, cu care eram căsătorit de cinci ani, s'a entuziasmat de această schimbare în viaţa noastră.

—Lasă dragă, spunea ea, dacă ni se dă locuinţă bună la uzină, dacă salariul va fi mare şi nu ne ia camera ce o locuim aici în Bucureşti, o să fie bine!

A doua zi am predat postul meu de la Atelierele Auto-Rata. Emoţionat, mi-am luat rămas bun de la muncitorii alături de care, în cei trei ani de muncă, obţinusem realizări frumoase.

Ziua în care am acceptat să mă reântorc la Uzina Mărgineanca a constituit punctul de plecare care m'a adus „În ghearele Securităţii", din care n'am mai scăpat până în anul 1980, când am reuşit să plec din R.S.R. — „raiul comunist".

CAPITOLUL II

LA UZINA PLOPENI—PLOIEŞTI

Două zile de la aceste intrevederi la „Probleme Speciale", consilierul ministerial Boncea, grăbit să rezolve problema bombelor defecte, m'a însoţit la Uzină, pentru a mă prezenta.

Cu un turism al Ministerului, am făcut drumul de la Bucureşti la Uzina Plopeni cam într'o oră şi jumătate. Pe şoseaua naţională de la Bucureşti la Ploieşti — 56 de km. şi apoi până la Uzină vreo 16 km. tot pe o şosea asfaltată. Cu patru km. înainte de Uzină, şoseaua intră în pădurea Mărgineanca, pe care o taie de-a curmezişul. Pădure mare,

de peste o mie de hectare, numai stejari şi ceri falnici. În mijlocul pădurii este ascunsă Uzina de muniţii de artilerie, una din cele mai mari uzine din România: sunt trei hale mari, fiecare de câte 10.000 metri-pătraţi, precum şi alte hale şi depozite, mai mici. Prima din cele trei mari este Hala I, uzinaj proiectile; Hala II, focoase, şi Hala III, sculăria uzinei.

Câte amintiri!

Când acum 10 ani, colonelul director de atunci m'a adus prima dată la Uzina Mărgineanca, în această pădure nu exista nici o casă, nici o construcţie, în afară de cele trei Hale mari şi Staţia de încărcare.

Eram pe atunci locotenent, proaspăt inginer. În Hala I lucrau vreo 40 de muncitori şi şase maeştri germani ai firmei „Ardelt-Werke" din Berlin. Această firmă contractase construirea uzinei.

Am muncit, în salopetă, cot la cot cu nemţii, montând maşinile speciale pentru fabricarea celor patru linii de proiectile de artilerie.

În Hala I erau instalate 275 de maşini unelte. La început m'am cam speriat de atâtea maşini. Dar dacă ai timp, răbdare şi tragere de inimă, ajungi să stăpâneşti o fabrică sau o instalaţie modernă, ori cât ar fi de complicată. Spun aceasta cu gândul la tinerii tehnicieni, care încep să lucreze în uzinele mari.

Cu mine au muncit şi colegii mei, tot tineri ingineri —şefi de ateliere la Hala II focoase, la Hala III sculărie şi la Staţia de încărcare.

Când am sosit noi în pădure, în toamna anului 1940, pe întreg şantierul lucrau aproximativ 150 de muncitori la montarea maşinilor. Eram dirijaţi, îndrumaţi, de reprezentanţii germani ai firmei din Berlin: maiştri foarte competenţi şi de şeful lor, doctor inginer Garlep. Ei ne dădeau cu bunăvoinţă, toate lămuririle tehnice necesare. După vreo şase luni de muncă comună, toţi nemţii au fost rechemaţi în patrie. Începuse marele război germano-rus.

La plecare, maeştrii germani regretau amarnic pachetele de zeci de kilograme cu Honig (miere) şi Butter (unt), pe care le cumpărau de la noi şi le trimeteau acasă, în Germania.

A trebuit aşadar, să ne descurcăm singuri la demarajul acestei mari uzine. Noi, tinerii ingineri, împreună cu primii muncitori români, am pregătit şi format cadrele uzinei; am executat prototipurile la toate calibrele de proiectile, încât în anul 1942 uzina lucra în plin, cu un efectiv de 3500 de lucrători.

Noi, tinerii ingineri militari, am făcut din Uzina Mărgineanca uzina de muniţii pilot şi model pe ţară, atât în ceea ce priveşte debitul mare de producţie, cât şi al preţului de cost, cel mai scăzut.

Poate de aceea s'au găsit ticăloşi care, spre a se pune bine cu comuniştii şi cu ruşii, n'au ezitat să publice, în prima pagină a ziarului comunist „Scânteia" în luna Noembrie a anului 1944, aşa-zisul articol: „Să plece din Mărgineanca cizmele lui Antonescu".

Iar acum, după zece ani, tot noi, inginerii militari, eram aduşi, forţat, de către comunişti, să refacem uzina, spre a produce din plin muniţii pentru tovarăşi, adică pentru ruşi. Ce ironie a soartei!

În fine, pe treptele pavilionului Direcţiei ne întâmpină: directorul Ianu, directorul tehnic, inginerul Boca şi şeful serviciului control-recepţie, inginerul Mircea Ionescu, fostul meu coleg şi bun prieten, singurul din „vechea gardă" de ofiţeri ingineri, care a mai rezistat „pe poziţie", în Uzină.

Mai erau de faţă: inginerul Mladoveanu, omul lui Chivu Stoica, care introdusese în Hala I producţia „civilă" de Staţii Automate de cale ferată, inginerul Hope Egon, un comunist fugit din Viena în timpul războiului şi pe care noi ofiţerii îl mobilizasem pe loc în anul 1941, ca să nu fie omorât de nazişti dar şi pentru că, ce-i drept, era un inginer electrician capabil. Hope devenise acum mare comunist. El ne-a înfipt cuţitul în spate, după trei ani de muncă, adică în

anul 1953, printr'un denunţ perfid şi mincinos şi anume că noi, ofiţerii, am fi sabotat fabricarea de muniţii în această uzină.

... Intrăm în cabinetul directorului. Tovarăşul Ianu, om trecut de 60 de ani, grăsuţ, cu mustaţă bătrânească şi cu zâmbetul pe faţă, era calm şi destul de capabil ca să înţeleagă problemele tehnice care trebuiau rezolvate aici.

–Te aşteptăm ca pe un cireş copt, tovarăşe Mazilu; bine ai venit în mijlocul nostru, mă întâmpină dânsul.

–A venit cu greu, zise Boncea şi le istoriseşte, râzând, întrevederea mea cu Guţă, secretarul lui Chivu Stoica.

–Să nu vă temeţi de clevetitorii de la „Scânteia", adaogă directorul Ianu; câtă vreme veţi munci, cu folos şi cu pricepere, n'aveţi a vă teme.

–Da, răspund, dar am auzit că tovarăşii de la gazetă sunt acum mari responsabili pe la partid şi sindicat aici în uzină.

–Te voi apăra eu şi tovarăşul Chivu Stoica, declară ritos directorul Ianu, în faţa tuturor.

Şi am trecut la lucru; cu Boncea, Boca, şi cu Mircea Ionescu. Zic:

–Să mergem în Uzină, să trecem prin Hala I, să vedem ce aţi făcut voi din celebra bombă Brandt!

Nemţii, după cum am spus, ne instalaseră maşini şi utilaje numai pentru uzinat proiectile de artilerie de la calibrul 75 mm (un proiectil de 75, cântărea 12 kg, încărcat cu trotil), până la calibrul 15o mm care, încărcat, cântărea 60 de kg.

Bombe Brandt, de calibrul 120 mm, nu erau în producţie, deoarece nici armata română, nici cea germană, nu erau dotate cu ţevi aruncătoare de bombe Brandt, de acest calibru mare.

Ruşii i-au surprins neplăcut pe nemţi şi pe ai noştri în luptele din Crimeea, cu Katiuşele lor. Katiuşă se numea un camion ZIS, de patru tone, care, în loc de platforma de încărcat marfă,avea o platformă basculantă,pe care erau montate şase ţevi aruncătoare de bombe Brandt calibrul 120.

Surpriza, pe front, a fost foarte neplăcută pentru ostaşii noştri, fiindcă o astfel de bombă Brandt, încărcată, are circa 28 de kg, şi bate cam până la şase km distanţă. Când această bombă atinge pământul, explodează şi produce o jerbă razantă de schije de oţel, încât într'un lan de grâu, de exemplu, retează toate spicele pe o rază de 25 de metri.

Erau îngrozitoare pentru infanteriştii descoperiţi.

Noi capturasem de la ruşi sute de Katiuşe în luptele din Crimeea, din anul 1941, dar nu aveam muniţii pentru ele. Iată cum am fabricat noi,atunci, această bombă Brandt:

Prin luna Ianuarie 1942 a sosit în biroul meu din Hala I un căpitan şi un aghiotant al mareşalului Antonescu. Veniseră însoţiţi chiar de colonelul director al Uzinei noastre, aducând o singură bombă Brandt calibrul 120, ca model. Cei doi spuneau că Uzina Mărgineanca primise o comandă mare de 250.000 de astfel de bombe. Această comandă trebuia executată cât mai urgent posibil. Unul din cei doi spuse:

—Sunteţi singura uzină din ţară capabilă să rezolve urgent această problemă grea.

A fost într'adevăr o problemă tehnică interesantă, dar foarte dificilă; deoarece ne lipsea complet documentaţia, adică desenele de fabricaţie şi caietul de sarcini, cu condiţiile tehnice de execuţie ale piesei. Apoi ne lipseau utilajele, sculele, suporturile de la maşinile speciale, verificatoarele, calibrele. Nu aveam nimic! Bomba de 120, a căzut în uzina noastră ca o ... „bombă“!

Am lucrat toţi: ingineri, tehnicieni, maiştri şi mai ales, şefii mei de echipe, formaţi din ţărani de la coarnele plugului, fără murmur, fără odihnă, zi şi noapte. Fiecare îşi dădea întreaga sa capacitate.

După trei luni de zile, după multe nopţi nedormite, am ajuns să fabricăm în serie acest proiectil. Am fost atunci decoraţi cu ordinul „Coroana României“, pentru merite tehnice, eu şi încă doi colegi de ai mei din Uzină. Astfel am devenit noi „cizmele lui Antonescu“.

De toate acestea îmi aminteam acum, când parcurgeam Hala I. În Hală, o adevărată harababură: maşini de lucrat muniţii amestecate cu alte maşini instalate de către inginerul Mladoveanu, pentru executarea „Staţiilor Automate C.F.R.". Dezordinea provenea de la dispoziţia dată de acest consilier Boncea ca: „reinstalarea maşinilor de muniţii în Hală să se facă din mers", adică concomitent cu fabricaţia celor civile. (Adică în hală se lucra la Staţiile Automate, în timp ce se monta şi se lucra la bomba Brandt.)

Îl trag deoparte pe prietenul meu Mircea Ionescu şi îi spun:

—Bine, Mircea, de zece ani eşti Şeful Serviciului Control pe Uzină. Cum de ai dat voie să se uzineze atâtea bombe defecte, fără să execuţi mai întâi probele lotului prototip?

Îmi răspunde Mircea Ionescu:

—În timpul războiului, toţi din Uzină ascultau de colonelul-director Răşcanu, iar el de Serviciul de Control, adică de mine. Acum, toţi ascultă de tovarăşii din comitetul de partid. Aceştia nu mi-au dat răgaz să procedez la omologarea lotului prototip de 300 de bombe, pentru că, ziceau ei, „sunt bune şi n'avem timp". De acord cu ministrul Chivu Stoica, au început fabricaţia în mare serie. Şi iată unde am ajuns: şase loturi de bombe Brandt calibrul 120, adică 12.000 de proiectile rebutate definitiv. Câteva vagoane de muniţii sunt pierdute. E grav de tot! Te rog să mă crezi că mie îmi ţâţâie fundul de teamă. Nu ştiu cum o s'o scot la cap cu comuniştii ăştia.

—Hai, îi spun, să urmărim atent mersul operaţiilor, să vedem cum aţi aşezat voi din nou maşinile în atelier.

Toată ziua am umblat prin Hala I forje, uzinaj şi prin Staţia de încărcare. Am înnoptat în Uzină, acasă la Mircea. M'a primit călduros Ani, soţia lui. Parcă ne despărţisem de ieri.

Mircea şi Ani se căsătoriseră din dragoste, încă pe vremea când Mircea urma Şcoala Politehnică. Ani era o fată drăguţă şi o gospodină foarte pricepută. Şi, în pofida tutu-

ror lipsurilor resimţite de când cu comuniştii care ne „fericiseră ţara", ei mai aveau păsări în curte, ca pe vremuri. Ţăranii nu mai veneau acum la piaţă cu grăunţe de vânzare, fiindcă „tovarăşii" le luaseră tot pământul şi îi vârîseră în colhozuri. Ani creştea păsările cu pâine, cumpărată de la cooperativă, stând la coadă.

A doua zi am terminat verificarea celor 54 de maşini speciale, care uzinau bomba Brandt.

Observ că pentru sudarea aripioarelor pe axul ampenaj, fuseseră instalate prese de sudat electric, altele decât cele cu care lucrasem eu şi care în acel an 1942, îmi provocaseră multe nopţi albe, până ce am izbutit să le reglez. Amândoi ne-am retras apoi în biroul Serviciului Control, spre a proceda sistematic la judecarea posibilităţilor de a se fabrica bombe cu anumite defecte. Existau şase posibilităţi tehnice de erori, adică şase parametri, care puteau provoca ca lovitura, la tragere, să cadă scurtă. Am făcut un tabel şi, pentru fiecare defect amplificat de noi prin cote modificate, am executat câte 20 de bombe care, la tragere, trebuiau în mod cert să indice maşina, sau operaţia, care le defectase. Am întocmit un program de trageri la poligon, iar directorul Ianu, consilierul Boncea şi ministrul adjunct Popa Gherasim, l-au aprobat. Împreună cu Mircea, am controlat executarea în Uzină a celor 200 de bombe prevăzute în tabelul nostru. După două săptămâni de lucru am plecat amândoi, cu camionul încărcat cu această muniţie, la trageri, la poligonul Sudiţi. Acest poligon de tragere se afla la dracu'n praznic, tocmai în sudul Bărăganului, aproape de Dunăre.

Când am ajuns la poligon, un colonel şi însoţitorii săi ne şi aşteptau. Intrând toţi în mare viteză, în trei zile am terminat treaba.

Chiar a doua zi mi-am dat seama care este defectul. Aripioarele ampenajului din coada bombei, erau prost sudate. Ca să înţeleagă oricine ce însemna acest defect, este necesară o mică lămurire: Această bombă Brandt cal. 120 mm. este lungă de 75 de cm. şi are forma unui mic delfin. În gura bombei se înşurubează focosul, care

produce explozia; iar în coada bombei se află un ax, pe care sunt sudate şase perechi de aripioare. Acest ax cu aripioare, numit ampenaj, are rolul de a ţine bomba stabilă pe traiectorie (să nu baladeze). Dacă una sau două perechi de aripioare se deslipesc, din cauza şocului mare de la plecarea din ţeavă, bomba nu mai merge lis (dreaptă) pe traiectorie. Bate din coadă, se dă peste cap în văzduh şi cade scurtă, adică în capul soldaţilor noştri.

Când Mircea Ionescu s'a convins că acesta-i defectul, m'a îmbrăţişat. Se temea că tovarăşii de la partid îl vor aresta, dacă nu va fi găsită cauza defecţiunii.

Repede înapoi la uzină. Direct la Hala I, la cele două maşini, la care se sudau ampenajele bombei. Chem maiştri mei vechi şi-i întreb:

–Cine a schimbat maşinile de sudat cele vechi, cu astea noi?

–Tovarăşul inginer Boca şi inginerul electrician Hope Egon, răspunde maistrul Mihăilescu.

–De ce?

–Fiindcă astea noi, aduse la noi în parcul de maşini de la alte uzine, consumă mai puţin curent decât ale noastre, vechi.

–O fi, răspund, dar nu sudează perfect piesele, ca ale noastre.

Vine şi Direcţia, vine şi „Partidul" pe teren.

Discuţii, scandal; „Vinovaţii să fie pedepsiţi", strigă secretarul de partid.

–Tovarăşe director –mă adresez lui Ianu– muniţia asta defectă nu este pierdută.

–Adică cum? mă întreabă directorul, atent.

–Foarte simplu, răspund, scoatem de la toate cele 12.000 de bombe ampenajele defecte, dubioase, şi le înlocuim cu altele bune, corect sudate. Rămâne o pagubă oarecare de material şi manoperă, dar nu mai e o catastrofă.

S'a făcut linişte; toţi „rumegă" ideea mea.

Directorul Ianu zâmbeşte până la urechi şi-mi strânge mâinile, cu efuziune. Apoi se adresează tuturor:

—Aşa vom face, tovarăşi! Hai să comunicăm ştirea tovarăşului consilier Boncea şi tovarăşului ministru Chivu Stoica.

Astfel mi-am prelungit şederea la Mărgineanca, spre a controla refacerea muniţiei defecte şi pentru a pune la punct linia de fabricaţie a bombei Brandt de 120 mm.

Directorul Ianu m'a încântat cu atenţiile sale; mi-a pus la dispoziţie un apartament, la parter, într'o vilă unde locuia şi şeful serviciului administrativ. De asemeni a pus la dispoziţia mea un mic turism B.M.V., spre a mă deplasa la Bucureşti.

* * *

Am adus-o pe Mery la „colonia din pădure". Soţia mea fusese rău bolnavă. Un T.B.C. rece, morbul lui Pott atenuat, care i-au provocat o „miliaria", adică tot plămânul său, la radiografie, arăta ca o sită. Apoi a făcut morbul lui Pott la coloana vertebrală. A salvat-o doctorul Popper printr'un tratament de lungă durată cu streptomicină, care tocmai atunci începuse a fi utilizată la noi în ţară. Dar baccilul Koch a continuat s'o atace. S'a fixat pe rinichiul drept, pe care i l-a scos marele chirurg doctor Hortolomei, la spitalul Colţea. Trei ani, eu şi mama lui Mery ne-am străduit şi am scăpat-o din ghearele morţii. Mery a fost „un caz medical", după cum spunea doctorul Popper. Acum era refăcută complet. Aici, în pădure, Mery s'a acomodat repede. S'a împrietenit cu Ani Ionescu şi în curând aveam şi noi curtea plină de orătănii. Cumpărase Mery trei raţe leşeşti, mari şi albe, pe care le îndopa toată ziua cu mâncare. Se ţineau după ea până'n dormitor. Cum uitam uşa uneori deschisă, raţele urcau treptele şi veneau în şir una după alta, măcăind prietenos, până lângă studioul din dormitor: răţoiul în frunte, „cadânele" după dânsul.

* * *

În acest timp, prin Octombrie 1950, a apărut la Uzină Comisia de consilieri sovietici, specialişti în fabricaţia de muniţii de artilerie.

Aduşi cu mare pompă de consilierul ministerial Boncea, ruşii ne-au inspectat toată Uzina. Şeful lor era inginerul Filin. Era un tip nordic, înalt, blond, cu chipul plăcut, inteligent. Era apoi inginerul Şaşerin, mărunţel, cu pantalonii foarte largi,; specialistul în uzinajul muniţiilor de artilerie. Inginerul Nicolaev, îmbrăcat modest, sever ca un seminarist de pe la noi, era specialistul în încărcarea proiectilelor, şi mulţi alţii, pe care nu-i mai reţin.

Nu ştiau boabă franţuzeşte, sau nemţeşte. Ne înţelegeam prin semne, prin schiţe, sau prin „ perivoci " (interpret).

Mare conferinţă cu aceşti consilieri la directorul Ianu, în biroul său cel vast. Sovieticii doreau ca în cel mai scurt timp, în cele trei hale mari, pe aceleaşi suprafeţe, să se fabrice de patru ori mai multă muniţie, decât am fabricat noi în timpul războiului. Germanii, spuneau ei, au făcut aici risipă de spaţiu.

Discuţii. Se poate realiza, sau nu, această propunere?

—Da, spuse inginerul Fănică Mladoveanu, care, după cum m'am convins, era un bun tehnician. Se pot realiza aceste debite mari, continuă el, numai prin mecanizarea şi automatizarea transportului pieselor (proiectilelor) între operaţii, de la o maşină la alta. Acest transport se făcea acum manual, pe mese şi cărucioare.

Specialist în staţii automate, Mladoveanu expune câteva idei interesante. În sfârşit, şeful comisiei de sovietici, inginerul Filin, îi trasează inginerului Mladoveanu sarcina de a prezenta la minister un ante-proiect.

După circa două luni de muncă, nea Fănică, cum îi spuneau toţi lui Mladoveanu, prezintă proiectul la minister. Trebuia să-l susţină în faţa ministrului, a lui Filin şi a unei întregi comisii. Boncea mă numise pe mine „oponentul" proiectului. Era pe atunci o modă tehnică, introdusă după „marea ştiinţă sovietică": la susţinerea unui proiect, de

către inginerul proiectant care-l crease, trebuia să ia cuvîntul un inginer din aceeaşi specialitate, care să releve, documentat, toate părţile negative ale proiectului. Aceasta era metoda marxistă, dialectică, în tehnica de proiectare. Din expunerea proiectului şi din discuţiile în contradictoriu, trebuia să rezulte un proiect bun, viabil.

Inginerul Mladoveanu, folosind un maldăr de desene, expuse proiectul în vreo trei ore. Inginerul sovietic Filin, foarte competent, puse întrebări concise. Îmi făcea impresia unui profesor de Politehnică.

Mie, ca oponent, mi se dăduse proiectul în ziua precedentă; l-am studiat atent. Când mi s'a dat cuvântul, am spus de la început:

–Proiectul este foarte interesant, rezolvă problema transportului mecanizat între operaţii, dar nu e bun.

–De ce? întrebă inginerul Filin.

Pentru că proiectantul, necunoscând în profunzime procesul tehnologic al fabricaţiei de proiectile, a făcut greşeli tehnologice. Şi, cam într'o oră, am arătat defectele pe care le notasem.

Inginerul Filin îmi puse o serie de întrebări, trăgând apoi concluziile:

–Proiectul să fie refăcut de inginerul Mazilu, exact aşa cum l-a expus aici; inginerul Mladoveanu să-l ajute în problema transportului mecanizat.

Şi aşa am devenit proiectant şef de uzine pentru muniţii de artilerie.

Mi s'a amenajat la Uzina Plopeni, în pavilionul Direcţiei,un birou tehnic special, cu trei ingineri subalterni, cu tehnologi şi desenatori; eram cam 25 de proiectanţi.

Patru luni am muncit, plin de încordare, la acest proiect mare şi scump, în ceea ce priveşte cheltuielile necesare. Deşi majoritatea maşinilor automate existau, ele trebuau completate şi reamplasate. Numai această mecanizare a transportului proiectilelor între operaţii a costat câteva milioane de lei stabilizaţi.

Susţinerea acestui proiect a avut loc la minister,

în faţa ministrului adjunct Popa Gherasim, a consilierilor sovietici, precum şi a inginerilor şi tehnicienilor din Direcţia „Probleme Speciale". Erau în sală peste 30 de persoane. Oponentul proiectului meu, numit de Boncea, era inginerul Costică Fuerea, cel mai bun specialist în fabricaţia de muniţii de artilerie. Era un om mai în vârstă ca mine şi-l respectam.

Două zile am expus şi s'a desbătut acest proiect. Când am ajuns la „Tratamentul termic al proiectilelor", am făcut o largă expunere comparativă cu tratamentul vechi german, aplicat de toate uzinele noastre de muniţii, în timpul războiului, şi tratamentul impus în proiect de consilierii sovietici. Pe scurt, nemţii ne-au montat pentru călirea şi revenirea proiectilelor, după operaţia de ogivare, o mare şi voluminoasă instalaţie automată de cuptoare şi baie de ulei. Numai baia de călire avea o capacitate de trei vagoane de ulei mineral.

Ruşii mi-au cerut să desfiinţez acest voluminos tratament termic; să nu-l mai facem deloc. Dar, „comparaison n'est pas raison"!

Am arătat clar că oţelul nostru de proiectile 0. P. 70 Reşiţa, este inferior oţelului rusesc de Magnitogorsk. Oţelul nostru are procente mai mari de sulf şi fosfor, elemente care îl fac casant.

—E nevoie să păstrăm acest tratament termic după operaţia de ogivare. Altfel, tensiunile interne remanente în ogiva proiectilului vor lucra în timp, şi la şocul de tragere vor provoca crăparea proiectilului, ca o banană, în ţeava de tun.

Oponentul meu, inginerul Fuerea, a fost de acord cu mine.

Ruşii, în cap cu noul lor şef, generalul Petrov, au cerut însă ferm să se suprime acest tratament termic, care costa timp şi bani. Din nefericire pentru mine, fostul lor şef, capabil şi competent, inginerul Filin, plecase în Cehoslovacia, pentru a pune în funcţiune şi acolo fabricile lor de muniţii, în vederea războiului ce-l pregăteau contra americanilor.

Ministrul adjunct Popa Gherasim nu şi-a dat seama de importanţa problemei. Boncea, nici atât.

Nu numai în politică, dar chiar şi în tehnică, tot ce spuneau ruşii era sfânt şi trebuia respectat întocmai. Aceeaşi situaţie este în tehnica românească până în ziua de azi.

„La raison de plus fort est toujours la meilleure" –scrisese La Fontaine.

Şi proiectul s'a aprobat cu modificarea cerută de ruşi, adică cu desfiinţarea tratamentului termic al proiectilelor. L-am semnat eu şi Costică Fuerea, fiind „convinşi" că ruşii au totdeauna dreptate!!

Executarea proiectului în Hala I trebuia s'o dirijeze inginerul şef Boca Vasile, directorul tehnic al Uzinei Plopeni.

Consilierii sovietici mi-au cerut elaborarea unui nou proiect, tot pentru Uzina Plopeni: Turnătoria de bombe Brandt, pentru toate calibrele. Bombele, turnate din fontă, urmau să se execute în Hala mai mică, existentă în faţa Halei I. Imediat am început lucrul la acest al II-lea proiect.

Pentru proiectul din Hala I, consilierul Boncea, cu aprobarea lui Chivu Stoica, a dispus ca proiectul să se execute tot „din mers"; adică montarea liniilor de maşini pentru proiectile şi bombe, precum şi mecanizarea transporturilor, să se facă în timp ce lucrul continua din plin la fabricarea bombei Brandt.

Nefastă idee!

S'a produs în Hala I o zăpăceală de nedescris. Aici funcţionau maşini la care muncitorii se grăbeau să facă norma, dincolo se turnau fundaţii noi de maşini, se săpau şanţuri pentru benzile de transport automat, se trăgeau cablurile electrice la noile maşini, ...

După vreo două luni de muncă chinuită, apare ministrul adjunct Popa Gherasim, însoţit de Boncea, şi anunţă:

–Din ordinul tovarăşului ministru Chivu Stoica se numeşte inginerul Mazilu ca diriginte şef al acestui şantier, spre a-şi executa propriul său proiect.

Deşi nu fusesem consultat cu privire la această numire, am acceptat; cu condiţia de a se opri complet planul de fabricaţie la bombele Brandt. Toţi muncitorii, maiştrii şi tehnicienii, să devină montatori –constructori. Acum, toţi „trăgeau“ de mine, aşa că, în curând, munca s'a coordonat. În două luni şi jumătate, adică prin luna Octombrie 1951, în Hala I se lucra conform proiectului: cu debite de patru ori mai mari ca în anii de război. În plus, în aceeaşi Hală, se fabricau acum şi bombele Brandt de calibrul 120 mm.

* * *

Activitatea la Uzină şi la Biroul de proiecte era intensă. Aşa se face că aproape n'am băgat de seamă înlocuirea directorului Ianu cu tovarăşul Şilaev, un basarabean, care vorbea perfect ruseşte, putând astfel să se înţeleagă cu consilierii sovietici. Şilaev, după cum am aflat ulterior, fusese controlor tehnic la fabrica de avioane din Braşov. Se însurase cu fata tovarăşului Nicoară, mare ştab în Comitetul Central al P.C.R. (Partidul Comunist Român).

Şilaev nu mi-a plăcut de la început. Era un ţigan basarabean: înalt, slab, negricios; iar când vorbea căuta alături, nu-ţi privea în ochi. El a inaugurat şedinţele de producţie pe uzină, lungi şi chinuitoare. În sala cea mare a cantinei (fostul nostru cazino), de două ori pe săptămână, după terminarea programului, la ora patru şi jumătate, se deschidea şedinţa lui Şilaev. Pe estradă, două trei mese acoperite cu pânză roşie. Pe peretele din spatele meselor, tablourile membrilor comitetului central comunist de atunci, în frunte cu Gheorghe Gheorghiu-Dej. La masa prezidiului: secretarul organizaţiei de partid al Uzinei, preşedintele sindicatului, directorul Şilaev, inginerul şef Boca şi alţi tovarăşi – patroni ai Uzinei. În sală, noi, inculpaţii: inginerii de la ateliere, de la serviciul tehnic, maiştrii, membrii de partid şi muncitorii special delegaţi. Nu prea veneau cu plăcere, dar se adunau vreo 70-80 de

oameni. Şi începea şedinţa la ora patru şi jumătate după masă cu: ordinea de zi, rapoarte de producţie, întrebări, sarcini, discuţii ... Şedinţa se termina noaptea, pe la orele 12, uneori chiar la trei dimineaţa. Şi se vorbea şi se fuma, puteai să tai fumul cu cuţitul! Dacă nu se realiza planul de producţie, de vină erau inginerii şi funcţionarii: că nu au organizat bine munca, că nu vin materialele la timp, şi dăi şi dăi cu critica şi autocritica.

Consilierii sovietici nu luau parte la asemenea şedinţe. Ei comandau doar, din umbră, şi Şilaev, care şoşotea mereu cu ei, ne da porunci.

Aceste şedinţe erau pentru noi, foştii ofiţeri ingineri, un adevărat coşmar. Inginerul Mieto, de la Staţia de încărcare, vechi şi capabil inginer, a avut o criză de inimă. Noaptea, în timpul unei şedinţe i s'a făcut rău şi a fost dus cu targa la spitalul Uzinei.

Directorul Şilaev nu ne slăbea de loc, trăgea tare pe noi: critică, sarcini, angajamente ...

Inginerul Bătăturescu Gheorghe, şeful Serviciului Energetic al Uzinei, fost ofiţer, a fost atât de sâcâit de acest Şilaev, încât şi-a ieşit din minţi. Într'o seară, întors acasă de la şedinţă, a avut o criză de nervi atât de puternică încât a spart totul din sufragerie, şi-a lovit nevasta şi a vrut să-şi omoare copiii, unul de cinci ani, celălalt de şase. Am sărit toţi vecinii, l-am legat cu cearşafuri, după care, cu o camionetă a fost transportat la spitalul de boli mintale de la Ploieşti. După un an de tratament, şi-a revenit. Această tristă întâmplare i-a adus şi norocul că n'a mai fost şi el arestat, odată cu noi.

Inginerul şef Boca, vrând pe semne să mă măgulească, mă numi şi la catedra de matematici, la Liceul Industrial al Uzinei. Era o muncă plăcută, care implica totuşi un efort în plus. Aşa se face că m'am îmbolnăvit de ficat şi a fost necesară internarea mea în spital, pentru o perioadă scurtă.

Prin luna Noembrie a anului 1952, treceam prin Hala I, pe la ora 11 noaptea, vrând să controlez munca schimbului de noapte. Eram secondat de maistrul de la forje. La secţia

de ogivare a proiectilelor aud un pocnet puternic, ca de tun.

–Ce e asta Vasile? îl întreb pe maistrul, pe care-l formasem cu 10 ani în urmă.

–Pocnesc proiectilele rebutate, pe care le-am adunat într'un colţ, de vreo trei luni de zile, îmi răspunde el.

–Mare drăcie, zic. În patru ani de război n'am auzit nici unul pocnind.

–Păi atuncea ştiţi, le făceam tratament termic şi nu rămâneau cu tensiuni interne, ca acu.

Maistrul Vasile Cristea, înţelesese bine problema tratamentului termic.

* * *

După câteva zile, soţia mea îmi vorbeşte îngrijorată:

–Dragul meu, am auzit că ăştia de la partid vor să te aresteze pe tine şi pe alţi ofiţeri ...

–Cine ţi-a spus?

–Nevasta maistrului tău, Mihăilescu, care ştie de la cumnatul ei. Acest cumnat este în comitetul de partid pe Uzină.

–Dar de ce să ne aresteze? Ce motiv au ?

–Spun că un proiectil mare, calibrul 150 mm, a stricat o ţeavă la tragerile de recepţie de la Sudiţi.

–Nu-ţi face griji draga mea, îi răspund, nu ne arestează securiştii, că au nevoie de noi comuniştii şi ruşii.

A doua zi îl întreb pe şeful controlului, colegul meu inginer Mircea Ionescu: ce e cu povestea asta, cu explozia în ţeava de tun?

–Da, îmi răspunde Mircea îngrijorat. După ce am fabricat şi recepţionat 10.000 de obuze mari de calibrul 150, la ultima tragere de recepţie, un obuz a scrijilat o ţeavă, la gură. Cazul s'a repetat şi la muniţia fabricată la Uzina Tohan-Braşov. Dar acolo e şi mai grav: două proiectile au făcut explozie chiar pe ţeavă!

–Acolo parcă e şef inginerul Bujoreanu Vicenţiu,

marele amic a lui Boncea.

–Da, răspunde Mircea.

–Şi lor le-au impus ruşii să desfiinţeze tratamentul termic, ca la noi?

–Desigur, şi ei lucrează fără tratament termic; crezi că are vreo legătură cu exploziile'n ţeavă? mă întreabă Mircea, tot mai îngrijorat.

–Mai mult ca sigur, răspund eu.

O săptămână mai târziu treceam prin Hala I, pe la zece seara. Tot la ogivare văd un locotenent de securitate, înconjurat de câţiva tovarăşi „gazetari". Era prima dată când vedeam de aproape un ofiţer de securitate.

Pe la sfârşitul lunii Decembrie am obţinut un concediu. Am plecat la Bucureşti, adresându-mă noului director general al „problemelor Speciale" tovarăşul inginer Tuzu Constantin. Fusese şi el ofiţer, de infanterie, terminase şi el Şcoala Politehnică.

Cu Costică Tuzu am fost coleg de clasă la liceul din Buzău. Fusese un elev mediocru, dar tare ambiţios. Ştiam că devenise membru de partid şi se spunea că era sluga plecată a lui Chivu Stoica, mai dihai decât Boncea.

Mă prezint la el cu o cerere. Birou mare de director general; nu-l văzusem pe Tuzu de peste cinci ani, când eu eram maior, Şeful Biroului de Muniţii în Ministerul Armatei, iar el căpitan, subaltern în biroul meu.

–Dragă Costică, îi zic, mă adresez ca unui fost coleg, ca unui prieten. Te rog să mă muţi de la Uzina Mărgineanca. Şi îi spun ce am pe suflet, ce am auzit şi de ce vreau să fiu mutat:

M'a ascultat până la capăt şi mi-a răspuns:

–Tovarăşe Mazilu, vă rog să-mi lăsaţi cererea şi în câteva zile veţi avea răspunsul nostru.

Mă uit lung la el ...

–Bine tovarăşe director general, aştept răspunsul.

Şi am aşteptat – şi am tot aşteptat ... A fost un Crăciun sărac, rece, plutind în amărăciune. Am revenit; nici un răspuns la cererea mea. La zece Ianuarie 1953, am

obţinut audienţă la ministrul Popa Gherasim. M'a primit imediat. După ce am expus doleanţa mea, mi-a răspuns:

—Te apreciez şi te înţeleg, tovarăşe Mazilu. Ai cuvântul meu de oanoare că până într'o lună vei fi mutat la Uzina Tohan-Braşov.

Deşi la Uzina Tohan condiţiile de cazare erau mult mai proaste ca la Mărgineanca, am acceptat.

În adevăr, prin luna Februarie, am fost detaşat la serviciul Tehnic al Uzinei Tohan. Fără locuinţă, fără maşină – pe care mi-o luase, de mult, directorul Şilaev.

La Tohan am lucrat cu aceiaşi consilieri sovietici, care locuiau la Bucureşti şi veneau numai în inspecţii.

Am reproiectat aşezarea maşinilor automate şi a transportului mecanizat la o linie de proiectile. Proiectantul de acolo, inginerul Costică Fuerea, de care am mai vorbit, refuzase să mai lucreze. El mi-a mărturisit că într'o şedinţă de producţie, cum se ţineau şi la Mărgineanca, ministrul Chivu Stoica i-a impus o soluţie greşită. Costică Fuerea i-a răspuns:

—Tovarăşe ministru, eu nu pot să lucrez cu pistolul în piept.

Şi acum, inginerul Costică Fuerea lucrează în Bucureşti, retras într'un birou la „Probleme Speciale".

În luna Mai, spre satisfacţia ruşilor, am terminat lucrul şi la acest proiect, de la marea Uzină Tohan-Braşov.

Generalul Petrov, şeful consilierilor sovietici şi secundul său, Şaşerin, m'au condus acasă, la Mărgineanca, cu maşina lor.

Pădurea înverzise toată, florile smălţuiau luminişurile, păsărelele îşi înălţau trilurile în văzduh. Raiul pe pământ.

A doua zi era Sfântul Constantin şi Elena. Hotărîsem să vizităm un prieten, spre a-l felicita cu prilejul onomasticii.

Dar vizita nu a mai avut loc, fiindcă în noaptea aceea m'au arestat agenţii Securităţii.

CAPITOLUL III

ARESTAREA

21 Mai 1953.

Noaptea, pe la ora două, auzim puternice bătăi în geamul dinspre afară şi în uşă.

—Cine e? strig sărind din pat.

—Deschideţi, aici Securitatea; avem ordin de percheziţie.

Au forţat uşa. Au pătruns în dormitor: un locotenent de Securitate, un plutonier şi doi sergenţi, toţi cu pistoalele îndreptate spre mine. Toţi erau securişti cu petliţe albastre la gulere şi cu banda de la şapcă tot albastră, culoarea lor.

Am rămas împietrit.

Locotenentul securist mi-a fluturat sub ochi o hârtie—ordinul de arestare, şi oamenii lui au început să scotocească casa: biroul, şifonierul cu haine; apoi bucătăria, baia, pivniţa ...

După ce au răsturnat totul, locotenentul îmi spuse:

—Îmbracă-te şi haide! Eşti arestat.

—Dar de ce, pentru ce? am bolborosit eu.

—Ai să vezi la Securitate. Hai mai repede! se răsteşte el.

M'am îmbrăcat cu hainele de pe scaun, subţiri, că venise vara. Am pus în picioare pantofii, care mă cam strângeau. Cu această îmbrăcăminte sumară m'au ţinut securiştii doi ani de zile, în beciurile securităţii din Ploieşti, după cum se va vedea mai apoi.

—Cât o să-l ţineţi pe soţul meu? întreabă nevastă-mea, care-şi mai venise puţin în fire.

—Nu ştim, dar pune-i acolo prosop, săpun, pijama ...

Mery înghesuie totul într'o valiză mică, mă îmbră-

ţişează cu lacrimi în ochi, îmi zice din prag:

–Să vii repede, dragul meu; ce mă fac eu aici singură?

Afară noapte senină de Mai. Lună plină, cerul spuzit de stele. Vila noastră era înconjurată de alţi securişti, înarmaţi cu pistoale automate. Parcă era vorba de prinderea gangsterului Capone.

În faţa vilei, două „Jeep"-uri deschise. Mi se pun la ochi nişte ochelari, ca de motociclist, dar negri de nu mai vedeam nimic. Plutonierul şi un sergent mă urcă în spate, mă ţin strâns, de braţe. Locotenentul se urcă în faţă, lângă şofer.

Mă calmasem. Încercam să înţeleg încotro se îndreaptă „Jeepul": spre Nord, la închisoarea Doftana, sau spre Sud, la Ploieşti. Abia când am ajuns la canton, unde drumul se desparte, mi-am dat seama că ne îndreptăm spre Ploieşti.

–Unde mă duceţi? întreb.

–Gura! Nu ai voie să vorbeşti, răspunde securistul.

–Tovarăşe locotenent –întreabă plutonierul care mă ţinea strâns de braţ– unde-l împuşcăm? la pădurea Strâjnicu, ori la Crângul lui Bod?

–Lasă vorba, răspunde scurt locotenentul.

Cu toate ameninţările lor, îmi trecuse frica.

După vreo oră, aud că se deschide o poartă grea, metalică. Jeepul intră într'o curte asfaltată. Sunt dat jos; ochelarii mă strângeau tare peste ochi. Sunt condus de braţ. Am impresia că trecem printr'un gang, apoi un colţ şi intrăm în alt gang. Mă izbesc cu capul de un colţ de zid. Ochelarii îmi alunecă într'o parte şi cu ochiul stâng văd un coridor lung, de beton. Pe dreapta şi pe stânga, uşi de oţel, cu câte două zăvoare metalice masive de oţel. Fiecare uşă are o ferestruică, pentru introdus castronul cu mâncare şi în ea un ochi cu oblon, pentru supravegherea permanentă a celui din celulă, de către paznicii de pe culoare.

Acolo unde m'am lovit de zid, uşa celulei din stânga era deschisă complet. Jos, un om îngrămădit, încovoiat pe ciment. Purta un pulover cu mâneci, cărămiziu. Un securist dădea cu bocancii în coastele deţinutului, ca să-l facă să se

ridice. Deodată sunt oprit. Trosc, trosc, cele două zăvoare mari de oţel sunt descuiate, uşa metalică deschisă. Mi se scot ochelarii negri. Eram într'o celulă a arestului securităţii din Ploieşti. O cameră mică, de beton de trei metri pe doi şi jumătate, cu două paturi de beton, acoperite cu câte un dos de saltea umplut cu puţine paie. În peretele opus uşii, o fereastră cu geam de sticlă armată cu sârmă, prin care se strecura o lumină difuză, lăptoasă. Geamul era acoperit cu o plasă de sârmă groasă, aplicată peste bare puternice de oţel. Sub geam, o masă mică, de beton, cu un picior tot din beton. În dreapta, după uşă, un closet turcesc, adică fără scaun. Deasupra closetului, un duş. Pe jos, ciment.

În patul din dreapta, zăresc o figură cu barba şi cu părul alb. Omul mă privea uimit. Mă aşez pe patul din stânga, cu capul în mâini.

–Cine eşti dumneata? mă întreabă omul cu părul alb.

Îi răspund.

–De ce te-au arestat?

–Nu ştiu, nu-mi dau seama! S'a zvonit prin Uzină că o să mă aresteze, dar n'am crezut!

–Nu te teme de mine, îmi răspunde. Eu sunt avocatul Victor Dumitriu din Focşani. Sunt arestat de patru ani şi abia după ce am făcut un an de puşcărie, m'am lămurit de ce m'au arestat securiştii.

–E şi asta o consolare, zic, dar nu-i o soluţie. Cred însă că e o greşală cu mine, vreo confuzie; sper să se lămurească mai repede lucrurile.

–Nu-i cunoşti, domnule, pe securişti! Ei nu ... greşesc. Ai încăput pe mâna lor, trebuie să ai multă răbdare. Şi acum hai să dormim, cât ne mai lasă ăştia în pace.

În timp ce vorbeam, vedeam că mereu se deschide un mic ochi, în mijlocul vizetei. Era ochiul paznicului. Pe fiecare culoar, prin faţa uşilor, caporali sau sergenţi securişti, fac cu schimbul câte opt ore, supraveghind continuu, zi şi noapte, pe cei din celule. Să vadă, ce? Că res-

pecți dispozitiile, „programul”, că nu te întinzi pe pat, că nu încerci să te sinucizi.

Amețit de toate aceste stranii întâmplări, am adormit îmbrăcat pe patul de beton. La cinci dimineața s'a deschis vizeta și a apărut chipul unui gradat roșcovan, fălcos, cu ochii mici, verzi și răi. Mi s'a adresat mie și mi-a spus care e „programul“: pot merge prin celulă cât vreau, pot ședea pe pat în poziția așezat, cu mâinile întinse pe genunchi.

—N'ai voie să stai culcat, decât când ți-o da voie anchetatorul. Ai auzit, mă?! zbiară la mine roșcatul.

Rămăsesem împietrit, cu un zâmbet silit pe față.

—Ce te râzi la mine, mă! urlă iar securistul.

—Și când o să mă cheme anchetatorul?

—Îți spune ăsta, că el e mai vechi. Și tronc, închide ușița vizetei.

Am stat cu vecinul meu de celulă cam o lună de zile. Am avut destul timp să stăm de vorbă și să-l cunosc bine pe avocatul Victor Dumitriu. Era un om scund, bine legat. Citise multă literatură și vorbea frumos; ca un avocat!

După ce a ascultat atent povestea mea, cu producția de muniții, mi-a spus, prietenos:

—Nu este simplă de loc situația dumitale. După cum spui că s'a produs chestia asta tehnică cu explozia pe țeava de tun, și cum voi erați cam slobozi la gură și-i înjurați pe gazetarii comuniști, eu cred că nu ești singurul arestat. Sigur că au fost luați și alți ingineri. Securitatea vă montează acum o organizație de „sabotaj“. Ori, poate, veți scăpa numai cu acuzația de „atitudine dușmănoasă față de regimul comunist“. Ambele infracțiuni sunt încadrate în Codul Penal art. 209.

—Uite, continuă el, eu am făcut o singură greșală: am comunicat unui prieten o dispoziție secretă de partid și de trei ani sunt purtat prin pușcăriile securității: la Focșani, Râmnicu Sărat, Ploiești. Aici este regimul cel mai sever, cel mai diabolic, —cu pedepsele lor celulare. Îți dau un sfat: ferește-te să nu cumva să te bage la carceră. Cine e pedepsit cu carcera, chiar numai câteva zile, nu mai scapă om

întreg. Te îmbolnăveşti de reumatism, sau de piept, şi dai în tuberculoză.

Am ţinut bine minte acest sfat.

Zi de zi respectam bineînţeles „programul": deşteptarea, la ora cinci dimineaţa; ne spălam la duşul fixat în tavan, deasupra closetului turcesc. Apoi făceam patul, adică întindeam pătura peste dosul de saltea şi peste perniţa plină cu paie. Pe urmă începeam să umblăm, pe rând. Târşiiam paşii, ca să treacă timpul. Ochiul rău al paznicului ne privea prin vizetă din minut în minut; zi şi noapte. Pe la ora opt dimineaţa se auzea mişcare pe culoar; apoi vizetele se deschideau, una după alta. Paznicul cerea cana. Pe măsuţa de beton se aflau: un castron, o căniţă şi o lingură, toate din tablă. Nici furculiţă, nici cuţit – să nu te sinucizi; să nu ataci pe securist. Dar, la drept vorbind, ce să tai în castronul de ciorbă de varză sau în arpacaş? Nenea Victor m'a lămurit că arpacaşul acesta este orz decorticat. Fiert, devine un terci bălos, pe care, în primele zile nu am putut să-l înghit. Apoi m'am obişnuit cu el. În cei şapte ani „petrecuţi" de mine la „pensiunea M.A.I" (Ministerul Afacerilor Interne), cred că am înghiţit peste o tonă de arpacaş şi tot atâta varză acră şi greţoasă.

Cafeaua de dimineaţă: ni se umplea o jumătatea de căniţă cu o zeamă neagră, cu slabe urme de zahăr. La „cafea" primeam şi 125 grame de pâine, cât o feliuţă de tort. Asta era raţia de pâine pentru toată ziua. Seara, la ora 22, când sunau şi toate sirenele fabricilor din Ploieşti pentru schimbul III de muncitori, vistavoiul nostru îşi arăta mutra în vizetă şi ştriga: culcarea! Mă desbrăcam în grabă şi intram sub pătură să-mi întind oasele.

Mă culcam cu pantalonii pe mine şi haina o puneam peste pătură. Doi ani am purtat zi şi noapte aceleaşi veşminte subţiri, pe care le aveam pe mine din noaptea de 21 Mai, când m'au arestat la Uzină. Un rând de schimburi a reuşit să-mi trimită nevastă-mea, după o jumătate de an şi după ce a obţinut aprobarea Procurorului Republicii, într'o audienţă specială.

Uneori, programul ăsta monoton se întrerupea; pe la orele nouă sau zece dimineaţa, eram luaţi „la anchetă".

După vreo săptămână m'au scos la anchetă. Sergentul mi-a pus ochelarii negri, m'a scos pe culoar, a zăvorât uşa celulei, m'a apucat de braţ şi a pornit cu mine prin multe culoare. Deodată s'a oprit, m'a împins într'o cameră şi mi-a zis:

–Scoate ochelarii şi aşteaptă.

Mă aflam într'un fel de celulă, simplă. În mijloc era o masă şi un scaun. Pentru deţinut, un alt scaun, în colţul opus. Am aşteptat în picioare. Sergentul rămăsese în uşă. După puţin timp, apăru un locotenent de Securitate, cu o mapă sub braţ. Se aşeză la masa-birou. Era un tânăr cam de 30 de ani, gras, brunet, cu ochii negri, care cătau spre mine cu răutate.

Începu interogatoriul: Cum te numeşti? Numele părinţilor? Unde te-ai născut? ce a fost tatăl? (care murise de 20 de ani), dar mama? (ucisă în bombardamentul de la 14 Aprilie 1944). Ce ocupaţie au avut părinţii? Ce avere au avut?

Colegul meu de celulă, Victor Dumitriu, cred că nu era agent turnător al securiştilor!! El mă sfătuise ca, la anchetă, să fiu sincer; să răspund corect la întrebările anchetatorului, ca să-i captez bunăvoinţa. Greşală fundamentală cred. Cu comuniştii şi, mai ales, cu securiştii, nu trebuie să fii sincer. Ei sunt exact ca şi patronii lor, sovietici: ignorează buna ta credinţă şi caută să te lovească pe ascuns şi tot mai aprig. Îmi dau seama că am fost naiv, nepermis de sincer cu anchetatorii, care nu urmăresc stabilirea adevărului. Din această pricină am avut mult de suferit. Am mărturisit anchetatorului că tatăl meu fusese mare arendaş înainte de primul război mondial, că bunicul meu avusese o moşie, care a fost expropiată la sfârşitul acestui război. Aceste declaraţii au fost notate de anchetator, care se opintea scriind. Mi-a întins foile scrise să le semnez, fără să-mi dea voie să citesc declaraţiile scrise de el. Răsplata sincerităţii mele: am fost calificat fiu de

moşier şi pus la regim de exterminare – după cum am aflat mai târziu.

* * *

La două, trei zile, anchetatorul, Grasu, cum îl numisem, mă scotea la anchetă şi umplea de zor foi după foi cu „declaraţiile“ mele.

În celulă timpul trecea repede, ascultându-l pe Victor Dumitriu, care îmi povestea viaţa sa, păţaniile sale. Nenea Victor – cum începusem a-i spune cam după o săptămână– povestea frumos, captivant. Dânsul era fiu de învăţător. Tatăl său fusese directorul unei şcoli primare dintr'o mahala a Focşanilor, pe când el era şcolar. Între altele mi-a povestit despre cometa Halley, de care îşi amintea perfect, fiindcă atunci avea zece ani.

–Era prin anul 1908, când s'a arătat pe cer cometa Halley; eram în clasa patra primară, povestea Victor Dumitriu.

Cu vreo două luni înainte de apariţia cometei, ziarele de atunci publicau fel de fel de ştiri, despre o eclipsa de soare. Ziarul „Dimineaţa” scria: cometa Halley, numită astfel după numele astronomului englez care o descoperise pe cer, e o stea foarte strălucitoare, cu o coadă imensă. Coada cometei este formată din aerosoli şi gaze nocive. Când pământul va intra în coada cometei, este posibil ca aceste gaze să omoare fiinţele vii. Cetăţeni – avertiza cam prăpăstios– pregătiţi-vă din timp măşti de tifon, sau de vată, sau prosoape muiate în alcool, pe care să le aveţi la îndemână, în caz de asfixiere!

Ziarul „Universul“ publica articole scrise de profesorul de astronomie Nicolae Coculescu. Acesta lămurea, ştiinţific, cum se va produce eclipsa de soare şi căuta să liniştească lumea, scriind: Coada cometei are elemente gazoase nocive: Neon, Argon, Cripton, etc.; dar aceste molecule de gaze sunt atât de rarefiate, încât nici o fiinţă vie nu va fi în pericol. Dar cine îl mai credea pe Coculescu?

Datorită ziarelor mai ales, toată lumea era în fierbere, în aşteptarea cometei.

Şi iată-ne la 10 Iulie 1908, ziua când, la ora 11 dimineaţa, era anunţată eclipsa de soare provocată de cometa Halley. Eram în vacanţa de vară, povestea nenea Victor, şi de teama cometei, de care vorbea toată mahalaua, stam pe lângă tata, în grădină. Pe la ora zece şi jumătate, tata îmi zice:

—Victore, ia sticla asta şi dă fuga'n colţ la nea Costache, să iei un kil de drojdie; cine ştie? poate că o să ne trebuie.

Iau sticla şi dau fuga la cârciuma din colţ. Urc treptele mari de piatră, văd uşa deschisă larg şi cârciuma goală.

—Nea Costache, bre nea Costache! strig şi mă îndrept spre uşa mare din fund, care da în salonul casei. Apăs pe clanţă, —uşa deschisă! Bag capul pe uşă, şi ce-mi văd ochii? În mijlocul salonului un catafalc cu trei trepte, acoperite cu pânză neagră de doliu. La cele patru colţuri ale catafalcului, sfeşnice mari, cu lumânările aprinse. Pe catafalc, un cosciug frumos, din lemn masiv, iar în coşciug, întins şi cu mâinile pe piept, nea Costache!

—Ce faci aici bre nea Costache? îl întreb, apropiindu-mă cu teamă.

—Nu vezi?! răspunde el, aştept cometa aia.

Mă uitam la el cu ochii holbaţi.

— Şi tu ce vrei, mă? se răsteşte „mortul" la mine, de ce nu stai acasă lângă măta?

—M'a trimis tata să-mi dai o sticlă de drojdie, îi zic.

—Ia de colo din raft şi lasă banii pe tejghea, răspunde nea Costache, făcând mai departe pe „mortu" ...

Iau sticla, las banii şi zbugheo înapoi, la tata. Când i-am spus că l—am găsit pe nea Costache aşezat în coşciug, aşteptând moartea, tata a râs îngândurat.

Şedeam amândoi în grădină şi priveam soarele prin cioburi de sticlă afumată. Tata scoase ceasul de la brâu şi zise:

—Se apropie ora eclipsei!

Deodată, exact la ora 11, soarele începu să pălească. Treptat, ca într'o sală de cinematograf, lumina se voalează, o ceaţă tot mai deasă acoperă soarele şi, în câteva minute, se lasă întuneric, ca seara în amurg.

Păsărelele încetară ciripitul, orătăniile din curte parcă moţăiau; o linişte stranie se aşternu peste casă, peste grădină, peste tot oraşul.

—Tată, zic eu, văd că nu miroase a nici un fel de gaz!

—Da, îmi răspunde dânsul, se vede că profesorul astronom Coculescu a avut dreptate. Gazele din coada cometei sunt foarte rarefiate. Ele produc numai eclipsa de soare, formând un paravan între soare şi pământ.

—Tată, mă duc să văd ce-i în piaţă. Şi o rup la fugă spre centru. În piaţa primăriei, lume multă. Toţi, erau cu ochii spre cer. Unii cu cioburi afumate, alţii cu ochelari de soare, iar cei mai mulţi, îngenunchiaţi, băteau mătănii cu fruntea la pământ. Se rugau lui Dumnezeu, să scape soarele de „vârcolaci". Sus de pe acoperişul primăriei, un bătrânel agitat, ieşi dintr'o cubea (fereastră la pod spre acoperişul casei) şi se aruncă în gol. Am auzit o bufnitură înfundată în caldarâm, de par'că ar fi căzut un sac cu cartofi. După vreo jumătate de oră, „vârcolacii" s'au retras, ceaţa a început să se împrăştie treptat şi încet, încet, razele soarelui străpunseră ceaţa, tot mai calde, tot mai luminoase. Oamenii se priveau miraţi, se îmbrăţişau, vorbeau tare, gesticulau voioşi că au scăpat de la moarte. Numai bietul bătrânel, cu haina desfăcută, zăcea nemişcat, cu o dâră de sânge ce i se prelingea pe colţul gurii. Când am revenit spre casă —povestea mai departe Victor Dumitriu— în colţ la cârciumă lume multă, tărăboi. Nea Costache făcea cinste, că scăpaseră toţi vii, din coada cometei.

Şi în felul acesta, în zilele lungi de celulă, Victor Dumitriu mi-a istorisit aproape întreaga lui viaţă.

A terminat liceul la Focşani, este luat în primul război mondial ca sergent T.R. (Termen Redus). Scapă cu viaţă din război şi mai ales de păduchi şi tifosul exantematic. Revine acasă şi taică-su, acum pensionar, îl trimete la

Bucureşti, să facă Facultatea de Drept. După ce a absolvit primul an, i-a murit tatăl. Ca să-şi poată continua studiile, s'a angajat ca ucenic tipograf la Monitorul Oficial. Băiat harnic şi isteţ, Victor Dumitriu a învăţat repede meseria de zeţar-tipograf şi câştiga bine. Termină Dreptul şi se stabileşte la Focşani ca avocat în barou. Căsătorit, o duce bine până'n 1946, când toate barourile de avocaţi au fost desfiinţate de către comunişti. Toţi avocaţii, care nu s'au înscris la comunişti, n'au mai avut voie nici să pledeze, nici să facă acte juridice. Marea majoritate a avocaţilor din România, înainte de război, făceau politică şi erau înscrişi în partidul liberal sau naţional-ţărănesc. Toţi aceşti politicieni, după ce au fost instalaţi la guvernare comuniştii puşi de Andrei Vâşinski în 1945, au fost arestaţi. Toată elita intelectuală românească: avocaţi, profesori, preoţi, învăţători, a fost arestată de securitatea comuniştilor şi trimisă la „exterminare" în lagărele de muncă forţată şi mai ales la sinistrul Canal Dunăre-Marea Neagră, devenit „Canalul Morţii".

Pe Victor Dumitriu l-a scăpat de Canal un fost client al său, un cizmar ajuns comunist şi în Comitetul de Partid al oraşului Focşani. Acesta, ştiind că el se pricepea bine în meseria de tipograf, l-a numit ca director al tipografiei oraşului, care fusese „expropiată" de la un politician trimes la Canal.

–În toamna anului 1949, povestea Victor Dumitriu, vine la mine la tipografie cizmarul meu, împreună cu un tovarăş comunist sosit din Bucureşti, chiar de la comitetul central al partidului comunist. Scoate din geantă o cărticică de vreo 40 de file şi mi-o arată. Titlul de pe copertă era: „Instrucţiuni secrete către comitetele de partid judeţene. Referitor la încasarea impozitelor de la proprietarii de vii şi livezi" – STRICT SECRET.

–Îmi trebuie vreo sută de exemplare d'astea, spune tovarăşul de la Bucureşti, dar absolut nimeni nu trebuie să ştie de ele, decât eu şi tu.

Mă apuc personal de treabă: să culeg literele, să le

pun în şpalturi, să fac paginaţia. Ce crezi dumneata că scria în aceste directive secrete? Comitetul Central Comunist din Bucureşti dădea ordin la toţi activiştii de partid şi la agenţii fiscali de la judeţele de pe dealuri, ca să nu grăbească încasarea impozitelor fiscale datorate de proprietarii de vii şi livezi. Dimpotrivă, să evite prin orice motive de a primi aceste taxe datorate la fisc. În acest fel comuniştii vor avea motiv, ca peste trei luni de neplata impozitelor, să naţionalizeze viile şi livezile, aşa cum fuseseră naţionalizate toate ogoarele ţăranilor.

Proprietarul casei unde locuiam de mulţi ani, tocmai mi se văita că nu are bani să-şi plătească impozitele pe vie. Avea o vie mare şi frumoasă spre Odobeşti, unde petrecusem multe toamne plăcute. Eu îl sfătuiesc să-şi plătească repede impozitele, că-şi pierde via.

–Nu se poate, domnule! că via asta e o avere, răspunde el.

–Ba se poate, îi zic, şi-i spun istoria cu „Instrucţiunea STRICT SECRETĂ“.

Nu m'a crezut şi nu m'a lăsat până ce nu i-am adus un exemplar, pe care făcusem corecturile.

După vreo lună nea Spirache, proprietarul, este arestat de Securitate. La percheziţia făcută i-au găsit copia corectată de mine. Nea Spirache, gură bogată, criticase prin cârciumi această „Instrucţiune Secretă“. După trei zile m'au arestat şi pe mine. Şi uite aşa, de trei ani de zile suntem purtaţi şi anchetaţi prin puşcăriile securităţilor. Aici la Ploieşti, termină povestea sa Victor Dumitriu, sper că ne vor încheia dosarul şi ne vor trimite în judecată.

Nu ştiu ce s'a mai întâmplat cu avocatul Victor Dumitriu, fiindcă pe neaşteptate a intrat sergentul în celulă şi i-a strigat:

–Ia-ţi bagajul şi hai!

Nici o altă expresie, auzită în puşcărie, nu era mai plăcută şi mai plină de speranţă, decât: „Ia-ţi bagajul şi hai“. Însemna o schimbare în viaţa monotonă din celulă, o speranţă spre mai bine.

Am rămas aşa dar singur în celulă, cu gândurile, cu frământările mele. Ancheta mea mergea încet. După ce Grasu mi-a încheiat fişa biografică aşa cum a vrut el, am fost preluat de alt anchetator, un locotenent de securitate, scund, lat în spete, care vorbea greu şi scria şi mai greu. Am auzit odată un sergent, strigându-l: tovarăşu' locotenent Voicu.

Acest Voicu, dovedind o răbdare diabolică, a vrut să înveţe de la mine procesul tehnologic al fabricării de proiectile, de la Uzina Mărgineanca. După vreo două săptămâni de „anchetă", îmi spuse:

—Dumneata ştii multe date secrete, cu multă exactitate, despre fabricarea proiectilelor de artilerie; ai fi putut să le duci şi peste graniţă, dacă nu te arestam noi.

—Asta-i o presupunere fără sens, am răspuns. Domnule locotenent, puteţi să vă interesaţi la Uzină că am predat acest curs, de fabricarea proiectilelor, chiar ofiţerilor elevi de la Academia Militară, care, în vara trecută, au făcut o practică de două luni la noi în Uzină. De aceea reţin aceste date corect.

—Bine, voi vedea, îmi răspunse.

* * *

Revenind jos, în celulă, am găsit un nou tovarăş de suferinţă —inginerul Ion Colman, fost director la rafineria de petrol Româno-Americană din Teleajen, lângă Ploieşti. Înalt, foarte slab, cu vorba cam tărăgănată, John Colman, în vârstă de 62 de ani, era de doi ani de zile închis şi chinuit aspru în arestul securităţii Ploieşti.

În cei şapte ani de puşcărie, cât am fost „reeducat" de securişti, am întâlnit fel de fel de oameni, deţinuţi politici pentru activitate anticomunistă. M'a preocupat să aflu cauza, motivul pentru care au fost arestaţi de Securitate. Dintre numeroşii deţinuţi cu care am venit în contact, cea mai interesantă şi în acelaşi timp mai plăcută figură a fost John Colman, nenea John, cum l-am numit curând. El

fusese omul cu puloverul cărămiziu, pe care îl văzusem, căzut la pământ, în prima noapte a arestării mele.

—Am fost pedepsit la regim celular sever, îmi spuse John Colman, pentru că nu voiam să-mi denunţ colegii, cărora le împărţeam lunar câte o sumă de dolari, ca ajutor primit de la Ambasada Americană.

—Ce înseamnă regim celular sever? am întrebat curios.

—Eşti închis singur în celulă. N'ai voie să şezi pe pat, n'ai voie să te rezemi de masă sau de pereţi. De la orele cinci dimineaţa, până la zece seara, adică 17 ore, trebuie să mergi, necontenit. Când m'ai văzut, eram în a treia zi de pedeapsă. Zilnic număram paşii. În ziua precedentă făcusem 13.000 de paşi. Mi se umflaseră picioarele, ca butucii. Toată noaptea m'am zvârcolit în chinuri. Dimineaţa, când am început iarăşi să merg în celulă, am leşinat şi am căzut jos. Atunci a venit caltavoiul, lovindu-mă cu bocancul în coaste, să mă ridic.

—Ce înseamnă caltavoi? întreb.

—E un cuvânt rusesc. Înseamnă paznic de închisoare, o bestie care te pune la cazne —mă lămuri dânsul.

—Şi cum ai ajuns în halul ăsta? că eşti numai pielea pe os!

—Păi după doi ani de anchetă, toţi arătăm la fel... răspunse el tărăgănat, privind în gol.

Inginerul John Colman era engelz de origină. Bunicul său, scoţianul Colman, din Edinburg, fusese maior medic în armata engleză. În timpul războiului din Crimeea,dintre ruşi şi turcii ajutaţi de englezi şi francezi, în anii 1854-1856, bunicul său fusese şeful spitalului de ambulanţă al armatei engleze. Acest spital era amplasat în portul Constanţa, în România. Aici erau îngrijiţi răniţii englezi, căzuţi pe frontul de la Sevastopol, din Crimeea. Locuind atâta timp în Constanţa, falnicul scoţian s'a îndrăgostit de o frumoasă româncă, cu care s'a căsătorit.

După sfârşitul războiului din Crimeea, bunicul lui John Colman şi-a dat demisia din armata enegleză şi s'a instalat ca medic, la Bucureşti. Pe atunci, străinii din

apus, care apucau să vină cu interese în această Românie Pitorească, aici rămâneau, adaogă John Colman.

Bunicul meu a avut un fiu, –pe tatăl meu– care a studiat şi a absolvit Şcoala Politehnică, de Poduri şi Şosele din Bucureşti, ca inginer constructor. Tata a avut o mare antrepriză de construcţii de case, în Bucureşti. El s'a însurat tot cu o română, o bucureşteancă şi au avut trei copii: pe mine şi două fetiţe.

John Colman făcuse Şcoala Politehnică la Manchester, în Anglia. Când a absolvit-o, în 1910, a venit acasă, în ţară, s'a angajat în industria petrolieră, unde a lucrat până în 1946, când comuniştii l-au îndepărtat din întreprindere. Înainte de război s'a căsătorit tot cu o bucureşteancă. Despre soţia sa şi de Julieta, fiica sa în vârstă de 20 de ani, nu mai ştia nimic de doi ani, de când era arestat.

–Nu înţeleg, am spus, cum pe dumneata, englez de origine, te ţin şi te chinuie ăştia în puşcărie? Care-i motivul?

–Pentru că după 23 August 1944, continuă dânsul, în loc ca împreună cu colegii mei, americani, să plec în apus, aşa cum m'au sfătuit ei, am refuzat şi am rămas pe loc în patria mea, a soţiei mele şi a părinţilor noştri. Am sperat că, după război, englezii şi americanii nu ne vor lăsa pe mâna ruşilor.

–Bine, bine, înţeleg, dar care a fost motivul arestării? pentru ce te chinuie?

–Păi după 23 August 1944, continuă inginerul Colman, sovieticii au luat în primire toată industria noastră petrolieră, inclusiv rafineria Româno-Americană Teleajen, unde eu eram director. Toţi funcţionarii superiori am fost daţi afară şi înlocuiţi cu cadre ruseşti. După un an de şomaj, am reuşit să mă angajez la Serviciul Geologic Bucureşti, ca cercetător. Ştii că în 1947, când s'a făcut naţionalizarea şi stabilizarea monetară, populaţia a fost sărăcită complet. Familia mea, ca şi familiile foştilor funcţionari de la Societatea Româno-Americană, eram în lipsuri atât de mari, încât am acceptat un ajutor, oferit prin Ambasada

Americană, de la fosta noastră societate. Am fost chemat de Ambasador, care primea din partea Societăţii Româno-Americane circa 5 000 de dolari lunar. M'a rugat s'o împart eu, foştilor mei subalterni. Treaba a mers bine, aproape doi ani. În luna Septembrie 1950, am fost arestat de Securitatea din Bucureşti şi acuzat că am pus bazele unei organizaţii politice. Pentru că am muncit o viaţă de om la Rafinăria Teleajen-Ploieşti, m'au adus de la Bucureşti în puşcăria asta păcătoasă. Acum mă chinuie ca să-i denunţ pe toţi cei cărora le-am împărţit ajutoare în dolari şi să recunosc că am întemeiat o organizaţie politică anticomunistă. Dacă le tot spun că nu am făcut politică, că nu am avut nici gând de vreo organizaţie anticomunistă, caltavoii mi-au aplicat regim celular sever, încheie cu un surâs amar inginerul Colman.

Acum, după ce fusese dus leşinat la doctor, îl lăsaseră să stea culcat în celula mea.

Îi povestesc şi eu păţania mea, de-a fir a păr.

—De băete, îmi răspunde John Colman, nu te văd bine nici pe tine; te aşteaptă zile grele, cu securiştii ăştia. Dar ţine minte cuvintele filozofului Seneca: „Acela este un om adevărat care, în orice situaţie s'ar afla, ori cât de jos ar cădea, poate să-şi făurească o nouă platformă, pe care să se ridice iarăşi la o viaţă demnă". Aceste vorbe înţelepte Seneca le-a scris drept „motto" la cărticica sa „Arta de a reuşi în viaţă". John Colman, întins pe patul de beton al celulei, rostise toate astea cu un admirabil calm. Povaţa sa m'a susţinut mai mult ca orice, m'a ajutat să nu cad pradă disperării, în „căderile" ce au urmat.

Am împărţit cu John Colman celula o lună de zile, timp în care mi-a istorisit multe din viaţa sa interesantă.

John Colman mi-a istorisit, de asemeni, despre războiul din 1916-1919. Citisem mult despre războiul nostru glorios pentru întregirea neamului românesc. N'am crezut că în acel război au fost atâtea suferinţe, atâta mizerie. „Unii mor cucerind cetatea şi alţii intră în cetate". Acest adevăr se aplică la toate războaiele.

Tânărul Colman, în vârstă de 25 de ani, a fost mobilizat în primăvara anului 1916, la un regiment de artilerie din Constanţa. Ca Plutonier T.R. (Termen Redus), a luat parte la luptele nenorocite de la Amzacea şi Topraisar (Dobrogea-Cadrilater). Acolo trupele bulgare şi diviziile germane conduse de generalul Mackensen, superior dotate în armament, ne-au decimat. Ruşii, aliaţii noştri, nici n'au vrut să lupte. Comandantul nu era dispus să lupte decât în Moldova. Colman, cu regimentul său de artilerie, a luat apoi parte la strălucita manevră de la Flămânda de lângă Olteniţa. Conduse de generalul Averescu, trupele române, după ce au trecut Dunărea, la Flămânda, trebuiau să cadă în spatele trupelor lui Makensen şi să le prindă în cleşte, dacă ruşii atacau tare din faţă, adică din Dobrogea, unde se şi aflau. Averescu şi-a îndeplinit misiunea cu mult succes, dar învăluirea nu a reuşit. Ruşii nu s'au mişcat, iar Averescu, spre disperarea lui, a primit ordin de retragere; nemţii din Transilvania izbutiseră să treacă Carpaţii şi exista pericolul să ne cadă în spate. Doar o divizie de sârbi, care lupta alături de armata noastră, a contraatacat vitejeşte pe germano-bulgarii conduşi de generalul Mackensen.

Aduşi în mare număr în Dobrogea, ruşii n'au luptat, ci s'au retras în Moldova. Această trădare faţă de planul aprobat de Aliaţi a fost dirijată de marele comandament rus, aflat la Iaşi. Armata română, greu atacată de diviziile germane —aduse de pe frontul de la Verdun— şi de austrieci, a fost obligată să se retragă pe frontul din Moldova, în toamna ploioasă a anului 1916. Toată iarna anului 1917 s'a muncit la reorganizarea armatei române, cu ajutorul tehnic al misiunii franceze, din care făceau parte 200 de ofiţeri, conduşi de generalul Berthelot. S'a adus armament modern din Franţa cu transsiberianul, s'au adus telefoane moderne şi avioane.

În primăvara anului 1917, cu armata reorganizată, generalul Averescu a început cu succes ofensiva de pe dealurile de la Mărăşti. Nemţii, complet surprinşi, au fost puşi pe fugă. Armata lui Averescu, victorioasă, trebuia să

cadă în spatele armatelor germane conduse de Mackensen. Acesta tocmai începuse contraofensiva în vale la Mărăşeşti; exact în frontul ocupat în faţă de ruşi. De data asta ruşii nu numai că nu au luptat, dar au părăsit frontul, pur şi simplu, dezertând în massă. Intrase în ei bolşevismul; începuse „revoluţia din Octombrie". Ţarul fusese asasinat şi bolşevicii lui Lenin preluaseră puterea. Pentru armata română au urmat zile foarte grele, foarte tragice. Au luptat eroic şi au murit acolo la Mărăşeşti zeci de mii de ostaşi şi ofiţeri români. Dar şi diviziile germane au fost complet decimate. La Mărăşeşti faimosul general Mackensen şi-a încheiat cariera. După război s'a construit la Mărăşeşti un splendid mausoleu, în amintirea celor 750.000 de eroi români căzuţi în războiul pentru reîntregirea neamului românesc.

Acolo, la Nămoloasa, lîngă Mărăşeşti, în luna Mai 1917, tânărul plutonier Colman, cu grupa lui de telemetrişti, au înaintat prea mult în frontul german şi au fost luaţi prizonieri. Împreună cu alţi ofiţeri români căzuţi şi ei prizonieri la nemţi, au fost duşi în lagărele germane de prizonieri, tocmai la Stettin lângă marea Baltică. Din acest lagăr John Colman şi alţi cinci ofiţeri, în frunte cu ofiţerul de marină englez Bill, au reuşit să evadeze. În toiul iernii anului 1918, au evadat din acel lagăr ... ca'n filme. Au ucis o sentinelă, au ajuns într'o staţie de cale ferată şi au plecat spre ţară, ascunşi în cisternele goale de petrol, care se întorceau golite de la canalul Kiel la Ploieşti, spre a fi reîncărcate cu petrol. Evadarea a reuşit, John Colman a ajuns acasă, tocmai când se încheiase armistiţiul româno-german.

John Colman fusese un mare alpinist. Mi-a povestit cum a urcat vârful pinten Matterhorn, apoi Mont Blanc pe la Chamonix. Deasemeni urcase pe toate vârfurile din Carpaţii noştri: Ceahlăul, Negoiul, Moldovanul, Retezatul ...

Nu întâlnisem până atunci un om care să fi călătorit atât de mult şi, mai ales, care să fi ştiut să reţină oameni şi locuri specifice atât de interesante,- ca John Colman.

Era o crimă că un astfel de om era chinuit prin pușcării.

* * *

În timpul acesta anchetatorul meu, locotenentul Voicu, a încheiat un dosar întreg privitor la fabricarea proiectilelor la Uzina Mărgineanca. Nu știu dacă o fi înțeles el ceva din tehnologia uzinajului proiectilelor! Nu mă brusca, dar nici nu răspundea la întrebările mele: de ce sunt arestat? Ce acuzație mi se aduce? Cât voi mai fi ținut?

Trecusem toată vara, trăind ... sub pământ. Odată, când sergentul a întredeschis mai mult geamul blindat, am zărit un afiș mare, colorat, anunțând festivalul internațional al studenților, care se ținea la București. Ce ironie a soartei: tinerii jucau hora și „perinița" pe afară și noi, care le netezisem drumul în viață, zăceam sub pământ, prin pușcării.

După o lună nenea John a fost luat. Am rămas singur în celulă. Prin luna Septembrie, m'a scos iarăși la anchetă „Grasu", care semna locotenent major Marin. El m'a hărțuit săptămâni la rând, cerându-mi să mărturisesc câți muncitori am pedepsit eu, trimițându-i pe front, în linia întâia.

–Nici unul, am răspuns eu.

–Minți! Am dovezi scrise că pe muncitorii comuniști, voi ofițerii i-ați pedepsit cu trimiterea pe frontul din Crimeea, îmi strigă Grasu și ochii i se bulbucară.

–Nu e exact domnule ofițer. Nu am trimis nici un muncitor pe front, fiindcă noi în Uzină aveam permanent nevoie de oameni. În Hala I, pe care eu am condus-o patru ani, am început în anul 1940 montajul mașinilor cu vreo 140 de muncitori și în anii 1942-1943, când lucram în trei schimburi, am ajuns la 1400 de muncitori. Din această lipsă de oameni, nici nu-mi trecea prin cap să trimit pe cineva pe front.

Și apoi –am continuat cu zâmbetul meu silit– eu nici n'am știut că sunt comuniști printre lucrătorii mei.

–Ce te râzi la mine ca un idiot, îmi strigă Grasu

congestionat. Dar cu ăsta ce e? şi agită în faţa mea o fişe de atelier, semnată de mine în timpul războiului.

–Vă rog să-mi daţi voie să văd despre ce este vorba. Şi reuşind să-i iau hârtia pe care o flutura în mână, spun:

–Domnule locotenent, vă rog să citiţi atent ordinul acesta de atelier. Am scris şi am semnat că muncitorul Muşat Ion, care lipsea mereu, nemotivat, să fie mutat la altă hală şi nu trimis pe front.

–Paştele mă-ti! strigă Grasu, smucindu-mi hârtia din mână– ce, te crezi că mai eşti maior? Şi cu dosul mâinii îmi dădu un pumn aşa de puternic, că mi-a umplut gura de sânge, şi mi-a scos doi dinţi din falca de sus.

–Sergent –strigă el către caltavoiul de la uşă– ia-l şi bagă-l la regim celular, sever.

Caltavoiul atât a aşteptat; mi-a pus ochelarii şi m'a zmucit, pe culoar. În celulă mi-a spus:

–De acum toată ziua stai în picioare. Ai auzit, mă? N'ai voie să stai pe pat, n'ai voie să te rezemi de perete ori de masă, că te bag la carceră. Şi caltavoiul roşu, cu ochii verzi sclipind de ură, încheie grav:

–Ai auzit ce-am spus? Executarea! Şi iese din celulă trântind uşa, zăngănind zăvoarele.

Eram năucit. Iau dinţii scoşi în palmă, mă uit la ei şi-i arunc în closet. Îmi spăl gura de sânge gândind:

–Iată, eu tot credeam că Victor Dumitriu şi John Colman sunt coabe bătrâne, că eu n'o să păţesc ca ei. Nenorocirile nu vin niciodată singure, mă gândeam eu îndurerat. Iată-mă acum şi fără dinţi şi cu pedeapsa asta celulară. Să vedem câte zile voi putea să rezist, fără să mă bage caltavoii la carceră!

Am început să umblu în celulă, simţind mai mult că mă aflu ca o fiară într'o cuşcă. Număram paşii: unu, doi, trei, patru, cinci spre dreapta; şi unu, doi, trei, patru, cinci înapoi. La zece, îndoiam un deget şi aşa mai departe până la o sută. Sutele le marcam cu cana: o mutam în dreptul celor zece gratii de la fereastră. Miile le marcam punând lingura în dreptul celor zece gratii. Făceam cam 13.000,

apoi 12.000 de paşi pe zi. L-am verificat astfel pe John Colman; avusese dreptate!!

Până la amiază mai mergea cu pedeapsa asta grea; după masă era mai greu, iar după ciorba de seară, foarte, foarte greu. Când auzeam sirenele uzinelor din Ploieşti sunând la ora 22, răsuflam uşurat; mai omorâsem o zi.

Cam în a treia zi de mersul ăsta nebun, am scos pantofii din picioare – unul mă strângea insuportabil. Mergeam mai uşor în ciorapi, pe ciment. M'a văzut caltavoiul roşu, care probabil că se ocupa de mine în mod special.

–Pune încălţările, n'ai voie descul ţ, îmi ordonă el. Mi-am dat seama după accentul său, că trebuia să fie basarabean. Ruşii au căutat prin toate mijloacele să-i desnaţionalizeze pe români. Şi directorul Şilaev era basarabean, dar tatăl său probabil că a fost rus sadea. Când mă gândeam la căutătura lui piezişă şi la mutra lui perfidă, căpătam tot mai mult siguranţa că neamul ăsta de rus m'a adus în celulă. Sigur! Şilaev şi gazetarii din Uzină: Petre Nicolae, şeful sindicatului şi David Vasile, un ţigan, secretarul de partid pe Uzină. De ce mă urau atât de mult aceşti doi comunişti?

În toamna anului 1950, pe când mă ocupam cu remedierea bombelor Brandt şi eram tot timpul prin Hală, printre munçitori, toţi vechii mei lucrători mă înconjurau cu căldură; în afara celor doi, care făcuseră să apară în Ziarul „Scânteia" articolul pomenit. I-am zărit cum se foiau prin Hală şi împărţeau sume mari de bani, la unii din lucrătorii noi, pe care nu-i cunoşteam. Întreb un maistru vechi:

–De unde au ăştia atâţia bani, de împart pachete de o sută de mii de lei stabilizaţi?

Maistrul îmi răspunse:

–Ei sunt în legătură cu tehnologul Mionea, de la Serviciul Tehnic. Acela face un proces tehnologic la aceste bombe, mai umflat mult ca normă de timp, şi-i dă drumul în fabricaţie. Aici, ceata ăstora fac inovaţii la procesul tehnologic, pe care le prezintă la comisia de premiere,

condusă tot de partid şi sindicat. Coform regulamentului de premiere, inovatorii primesc cote la economiile realizate faţă de procesul tehnologic iniţial. Economiile le calculează tot tehnologul Mionea. Inginerul şef Boca le semnează, fiindcă nu se pricepe să-l corecteze pe Mionea şi fiindcă se teme de partid.

Toţi muncitorii din Hală cunosc afacerea; sunt revoltaţi, dar le este frică să vorbească deschis. Maiştrii, în repetate ori, m'au rugat pe mine să curm această hoţie. M'am dus direct la Boca şi i-am vorbit despre toată afacerea.

—Voi lua măsuri să înceteze această hoţie, mi-a răspuns.

Şi a luat măsuri: a dat un ordin pe Uzină, ca nicio inovaţie, sau premiere, să nu se plătească, decât cu semnătura mea de verificare. Tocmai rezolvasem defectul la bombele rebutate şi se lucra acum în plin, când apare o inovaţie la ampenajul bombei, pentru care Petre Nicolae şi alţi doi comunişti trebuiau să încaseze circa 140.000 de lei, ceea ce reprezenta cam preţul unei locuinţe. Vin la mine cu hârtiile să semnez. Le arăt că procesul tehnologic venit de la serviciul tehnic este necinstit întocmit. Supun cazul directorului Boca şi directorului Ianu. Ei îl pedepsesc pe tehnicianul Mionea cu avertisment. Mionea veni la mine şi-mi propuse jumătate din suma de bani ca să aprob inovaţia.

Am refuzat, şi astfel mi-am făcut duşmani personali.

Directorul Ianu, sesizat de aceste nereguli a cerut verificarea gestiunii financiare la sindicatul Uzinei. S'a descoperit că Petre Nicolae făcuse fraude de aproape 200.000 de lei; folosise banii pentru construirea unei case cu acareturi, la el în sat. A fost judecat în Uzină, obligat să restituie banii şi trimis pe timp de trei luni la „munca de jos", adică la furnal, la turnătoria de oţel Hunedoara.

Interesant este că, după trei luni, a revenit tot la Uzina Mărgineanca şi tot în sindicat. Petre Nicolae şi David Vasile erau acum mâna dreaptă a lui Şilaev, noul director. Când l-am văzut pe locotenentul securist, noaptea, prin Hală,

însoţit de aceşti doi „gazetari", am înţeles ce mă aşteaptă şi am plecat la Bucureşti, încercând transferarea mea de la acestă uzină – dar fără rezultat ... Numai astfel îmi explic şi acum, după atâţia ani, de ce am fost arestaţi noi, cei şapte ingineri de la Mărgineanca, pentru sabotajul inventat de Şilaev şi de oamenii lui de partid.

Continuam să merg în celulă, amărât cu gândurile mele şi chinuit de pantoful care mă strângea. Seara, după „stingere", îmi frecţionam îndelung labele picioarelor, cu apă rece.

Am spus „stingere"; numai că în puşcării, lumina nu se stinge niciodată: un bec chior rămâne aprins în celulă, zi şi noapte.

A patra zi de mers, a cincea zi ... Paşi, paşi în celulă – sute, mii. Pe lângă durerea de la blestematul de pantof, mă chinuiau tot mai acut hemoroizii. Până acum nu suferisem de aceste varice ale intestinului gros. Acum însă, de mult ce slăbisem şi de efortul de a merge continuu 17 ore pe zi, hemoroizii îmi dădeau nişte dureri îngrozitoare. Parcă mă înţepau mii de ace fierbinţi în fund.

A şasea zi, pe la prânz, am leşinat de dureri, am căzut jos pe ciment. M'am trezit când caltavoiul roşu mă lovea cu bocancul unde nimerea. Eram plin de sânge în pantofi.

–Ce mă, faci pe nebunul?! strigă el la mine.

–Nu dom'le, zic, am o criză de hemoroizi ... îmi curge sânge din fund. M'a ridicat, mi-a pus ochelari negri şi m'a dus la infirmerie. Aici am dat ochii cu medicul –cu grad de locotenent de securitate. Era un băiat tânăr. Şedea la masă şi fluiera.

–Dezbracă-te, şi apleacă-te, îmi spune.

Fără să mă atingă, fără să mă consulte, spune caltavoiului:

–Să stea culcat, cu comprese reci!

În celulă, m'am spălat de sânge cu apă rece, la duş, şi am transformat prosopul în „compresă hemoroidală".

–Doamne! ce bine e să stai întins pe pat! gândeam.

Uite aşa poţi să fii fericit şi sub securişti! Întâi te chinuie să stai în picioare, până-ţi dă sângele din tine, apoi îţi îngăduie să stai culcat în pat ... Pedeapsa asta celulară este o minune, dintre atâtea altele importate de la înalta tehnică sovietică de a pedepsi oamenii închişi.

Şi aşa am zăcut zile lungi, singur, în celulă. Cam după o săptămână, sergentul îmi pune ochelarii şi porneşte cu mine. Când am ieşit din celulă adulmecam aerul oarecum curat de pe coridoare, ca un câine hămesit, hrana.

–Ce or mai fi vrând securiştii ăştia de la mine? mă întrebam îngrijorat.

Sergentul mă urcă din subsol pe o scară în spirală. Simţind aerul curat mi-am dat seama că am ieşit de sub pământ. Sunt introdus într'o cameră; aud voci, simt miros de tutun bun. Mi se scot ochelarii. La o masă, în faţa mea, trei ofiţeri securişti. Recunosc pe locotenentul Grasu, pe locotenentul Voicu, cu părul cărunt şi un căpitan brunet, cu faţa rotundă, cu ochii răi. De sub guler îi ieşea o pată neagră pe pielea gâtului. Era faimosul căpitan Dumitrescu Nicolae zis Nelu, comandantul acestei puşcării din Ploieşti – după cum am aflat mai tîrziu.

Dumitrescu Nelu fusese un simplu electrician la o moară din Buzău, oraşul unde copilărisem. După 23 August 1944, electricianul Dumitrescu devenise comunist şi intră în securitate. Datorită meritelor sale de aspru chinuitor de oameni, avansase repede de la sergent caltavoi la căpitan securist, şef de puşcărie.

„Grasu" (locotenentul major Marin), se adresă căpitanului Dumitrescu, şeful său:

–Tovarăşe căpitan, ăsta-i individul care a trimis oamenii pe front, care i-a persecutat pe comunişti şi care nu vrea să declare nimic.

Dumitrescu trage din ţigare, vine lângă mine, îmi pune mâna pe creştetul capului şi spun :

–De ce mă, Mazilule, nu eşti sincer cu noi? Aşa te-a învăţat tat'tu şi moşieru'de bunică-tu, să-i urăşti pe comunişti? Îi cunoaştem noi pe feciorii ăştia de moşieri! Hai

spune, de ce nu eşti sincer cu noi? Îi spun:

—Tata a murit în 1934, acum douăzeci de ani, bunicul acum treizeci de ani. Ei nu ştiau şi n'au auzit nimic de comuniştii români. Iar eu, n'am auzit de comunişti la noi în Uzină, decât după 23 August 1944, când ne-au eliberat sovieticii.

—Auziţi băieţi, cum îi merge gura fiului de moşier! – se adresează Dumitrescu subalternilor săi.

Am tăcut.

Dumitrescu mi se adresează iar:

—Acum să ne spui sincer, ce ai învârtit tu la Uzina Mărgineanca?

Îl priveam uimit.

—Hai, dă-i drumul, spune sincer ce-ai făcut la Uzină? mă întreabă pătrunzător şeful securităţii din Ploieşti.

—Domnule căpitan, îi răspund, cum am revenit eu la Uzina Mărgineanca în anul 1950 şi ce-am făcut acolo până la 21 Mai 1953, când m'aţi arestat, au scris cei doi domni anchetatori care sunt aici. Eu nu mai am nimic de adăogat.

—Bine, Bine! zice Dumitrescu. Îmi pune mâna pe cap, mă priveşte drept în ochi şi mă întreabă:

—Spune acum sincer, cum ai reuşit aşa de bine să sabotezi fabricaţia de muniţii, că fac explozii în ţeava de tun? Dacă mărturiseşti sabotajul, îţi uşurezi mult situaţia la proces.

Am rămas năuc.

Era prima oară de când mă arestaseră, de când mă chinuiau cu „anchetele“. când îmi aruncau în faţă acuzaţia de sabotaj.

Pe faţa mea apăru iar un zâmbet silit.

—Ce te râzi mă ca un idiot? zbiară la mine Dumitrescu. Ce e de râs? Nu pricepi că e viaţa ta în joc?

—Domnule căpitan, mă bâlbâi, eu nu am făcut nici un sabotaj; nici prin minte nu mi-a trecut să sabotez această fabricaţie de proiectile. Mă uit la ei şi continui:

—În toamna anului 1950 am fost pus de consilierul Boncea să repar bombele Brandt rebutate,şi le-am reparat.

Apoi am fost pus de inginerul Filin, şeful consilierilor sovietici, să reproiectez Hala de proiectile din Uzină. Acest proiect l-am susţinut la minister, în faţa unei comisii şi l-a aprobat tovarăşul ministru.

—Bine, îmi răspunde Dumitrescu, noi ştim că te-ai acoperit cu semnături şi că i-ai ameţit pe toţi, dar spune-ne cum a fost chestia cu tratamentul termic al proiectilelor?

—Operaţia de tratament termic a fost anulată în urma dispoziţiei consilierilor sovietici, a fost discutată în şedinţa de susţinere a proiectului şi aprobată de ministrul adjunct Popa Gherasim şi de ministrul Chivu Stoica, răspund eu cât mai convingător.

Dumitrescu continuă:

—Lasă că vom dovedi noi cum i-aţi minţit pe tovarăşul Chivu Stoica şi pe tovarăşii consilieri. Prietenii tăi, Boncea şi Popa Gherasim, sunt aici în celule alăturate, în mâna noastră, şi o să spună tot.

Îl priveam aiurit, fără să înţeleg ceva.

—Ei hai odată, continuă Dumitrescu, fii sincer şi declară cum ai sabotat? Tu singur, sau te-au îndemnat ei? Îţi reamintesc că dacă eşti sincer cu noi, îţi uşurezi mult situaţia la proces!

Mă uitam pe rând la cei trei securişti şi-mi pierise de pe faţă chiar zâmbetul meu idiot.

Dumitrescu îşi pierde răbdarea şi urlă:

—Nu vrei să declari nimic? Te încăpăţânezi să faci pe nevinovatul? Să fie pus la pedeapsă celulară severă, până va cere el singur să declare sabotajul.

Se ridică şi pleacă, cu cei doi asistenţi după el.

Caltavoiul, care i-a văzut ieşind mâniaţi, mi-a pus ochelarii negri, m'a smucit de braţ şi m'a dus repede în celula în care suferisem prima pedeapsă. Îmi scoate ochelarii de la ochi şi-mi strigă şi el:

—Ai auzit, mă? Acum ştii ce să faci când eşti la regim celular!

—Dar câte zile sunt pedepsit dom'le sergent? întreb, că sunt cam bolnav.

–Nu ştiu, nu mă priveşte, răspunde caltavoiul roşu.

Aşa a început „a doua repriză" a regimului celular sever; sinistră metodă de lentă chinuire. Singur în celulă, să te mişti continuu 17 ore pe zi, sub ochiul vigilent şi rău al caltavoilor. O pedeapsă de-a dreptul diabolică, mai aspră decât bătaia sau casnele medievale, fiindcă de acelea scăpai într'un fel mai repede.

Rămas singur, am început din nou să număr paşii: unu, doi, trei, patru, cinci la stânga şi alţi cinci înapoi; apoi un deget îndoit, apoi alt deget; apoi suta şi cana... mia şi lingura. Mii de paşi, mii de paşi şi mai omoram o zi; de altfel ştiam lecţia de data trecută!! Îmi spuneam singur:

–Iau treaba asta ca un concurs al durerii. Să vedem, câte zile voi putea rezista fără să cad? Voi putea să le depăşesc pe cele şase zile de data trecută?

Mi se păreau prea mult 13.000 de paşi pe zi, „norma" lui John Colman. Am început să târşii paşii, să merg mai încet, ca să treacă mai mult timp. Mi se desvoltase auzul în aşa fel, încât desluşeam toate mişcările de pe culoar: când erau scoşi la anchetă vecinii mei, când venea căruciorul cu ciorba, când se schimbau caltavoii, la opt ore. Între ei era un sergent ţigan, scund, mai cumsecade; nu deschidea tot timpul vizeta, nu se uita să vadă cum îmi îndeplinesc pedeapsa. Uneori mă lăsa în pace mai mult de o jumătate de oră. Într'o seară, când era el de servici şi mai era cam o oră până la „stingere", mă aşezasem de-a binelea pe măsuţa de beton –mă usturau tare rău hemoroizii– şi moţăiam. Deodată, tronc, vizeta. Ţiganul meu băgase capul pe vizetă şi mă certa:

–Vezi dom'le deţinut că sunteţi măgar! Te-am lăsat să te rezemi de masă şi dumneata moţăi. Ce mă fac eu dacă te prinde don'locotenent?

A închis vizeta şi a plecat. De atunci n'am mai trişat „programul".

De astă dată am rezistat nouă zile, după care am leşinat datorită crizei de hemoroizi. Când mi-am revenit, eram în cabinetul medical. Un plutonier infirmier mi-a dat

vată şi o alifie. În fine, slavă Domnului! mi se dădu voie să stau întins pe patul de beton din celulă. După două zile de zăcut, mi s'a spus că pot că şed pe pat, cu mâinile întinse pe genunchi, sau să umblu, cât poftesc.

Am început astfel să mă gândesc cum să omor timpul, cum să scap de gândurile sinistre, care mă frământau. Aşa am ajuns să număr cât mai precis, toate ţările, pe continente; toate oraşele pe ţări, toate apele, mările, munţii... După ce am terminat cu geografia, am trecut la istorie, apoi la matematici. Întâi am luat-o cu geometria, care îmi plăcea mai mult –geometria plană şi în spaţiu. Am pornit de la postulatul lui Euclid, postulatul dreptelor paralele şi de la câteva axiome şi definiţii. Am reconstituit apoi pe baza teoremei lui Thales toate marile teoreme, cu demonstraţiile lor, cât mai riguroase. Am trecut apoi la algebră cu ecuaţiile şi cu funcţiile. Trigonometria toată am demonstrat-o pe cercul trigonometric; metodă originală, pe care, mai târziu, am publicat-o în „Gazeta Matematică". Apoi Analiza, unde pe baza noţiunii de „Limită", am demonstrat toate derivatele, diferenţialele şi integralele. Ajunsesem să fac, mental, patru pagini de calcule, fără greşală. Luam perna în braţe şi cu degetul urmăream calculele cu răbdare. Dacă greşeam şi nu ieşea rezultatul corect, o luam de la început, fiindcă timp aveam berechet!! De vreo cinci ori am repetat toate matematicile, mereu mai amplu şi mai riguros.

După mai multe zile de matematică, caltavoiul roşu bagă capul pe vizetă:

–Ce faci mă, acolo, pe pernă? strigă el.

–Rezolv o problemă de matematică, îi răspund.

–Ia să văz, stai aşa, nu te mişca! şi trosc, trosc zăvoarele, deschide uşa să mă surprindă.

–Dar nu-i nimic pe pernă – şi holbează ochii ...

–Nu-i, că am şters, îi zic; am terminat patru pagini de formule.

Se uită la mine descumpănit; îmi pune ochelarii şi mă duce la doctor, convins că m'am ţicnit la cap.

Tânărul doctor securist îl ascultă pe sergent, mă ascultă şi pe mine şi-i spune câinelui roşu:

—Lasă-l să facă ce vrea cu perna!

Am numit pe acest caltavoi câinele roşu, fiindcă în mai multe rânduri l-am visat pe acest om, care mă lovise cu bocancul, când zăceam leşinat, jos, pe ciment. Visam că trebuia să trec neapărat pe o uliţă îngustă cu ziduri înalte. Chiar în mujlocul Uliţei era un stâlp metalic; de acest stâlp era legat un lanţ şi cu o zgardă un câine mare, roşu. Câinele era mare şi urât ca o hienă şi fălcos ca acest caltavoi cu ochii mici şi verzi. Dau să trec pe stânga, nu era loc; câinele roşu se repezea spre gâtul meu. Dau pe dreapta şi cu greu reuşesc să trec de câinele roşu, care se repezea să mă sfâşie.

224 de zile, peste şapte luni de zile, m'a ţinut căpitanul securist Dumitrescu, singur în celulă. Odată la două săptămâni eram dus la bărbier, cu ochelarii nelipsiţi la ochi. Bărbierul ăsta nu era un bărbier limbut, ca toţi bărbierii; era securist, era deci mut, nu scotea o vorbă ...

Cam la interval de o lună mă ancheta căpiţanul Dumitrescu. Niciodată n'a rămas singur cu mine; totdeauna era însoţit de un subaltern. Mă întreba ironic:

—Ei, Mazilule, e bine singur în celulă?

—Dom'le căpitan, i-am răspuns, cea mai bestială pedeapsă pentru un om liber este să fie ţinut închis, singur în celulă.

—Atunci de ce-ţi lungeşti pedeapsa singur? de ce nu mărturiseşti sincer sabotajul?

—Domnule căpitan, i-am răspuns, vă repet că eu nu am făcut sabotaj. Pe cuvântul meu de om — nici prin cap nu mi-a trecut să sabotez producţia asta de muniţii.

Dar totul era în zadar! Nu înţelegea, sau nu vrea să înţeleagă!! El o ţinea una şi bună: să mărturisesc sincer sabotajul. După câteva luni am observat că scoaterea mea la anchetă devenise o simplă formalitate — sau un prilej de a mă sâcâi, de a mă chinui. Ce le păsa lor de zbuciumul meu, de suferinţa mea? Anchetatorii ăştia nu mai aveau nimic uman, nu mai erau români omenoşi; erau doar secu-

rişti, formaţi de sovietici în cei zece ani de când ne ocupaseră.

În celulă, singur, timpul trecea tot mai greu. Repetam nişte versuri, pe care le potrivisem când eram tare amărît.

Singur în celulă.

I

Trăiesc în durere ca'n elementul meu
Singur într'o celulă, omor timpul cu greu.
Speranţa de mai bine, m'amână tot mereu
De nu mai cred în nimeni, nici chiar în Dumnezeu!

II

De aer, de soare, de casă mi-e dor
Şi gândul pe-afară mi-e zilnic
Dar securiştii mai adânc mă cobor
Şi viaţa mi-o amărăsc, silnic!

În seara de Crăciun, ascultam din celulă clopotele bisericilor. Prin vizeta pe care nu o închisese prea bine caltavõiul, am văzut pe culoar trei ofiţeri de securitate, în mantăi îmblănite şi cu cizme birghele. Vorbeau de iarna cumplită de afară, de nămeţii de zăpadă acoperind străzile, de treceau oamenii de pe un trotuar pe altul prin adevărate tunele săpate în zăpadă. Unul din ei povestea celorlalţi ultima lui ispravă: cum îl arestase în noaptea trecută pe fostul colonel Provian, chiar din conacul lui de la vie. Îl cunoşteam pe acest colonel. În ultimii doi ani de război, el se aranjase; scăpase de front şi fusese adus ca director administrativ la noi, în Uzină. Se ocupa cu trierea personalului, cu apărarea antiaeriană, acte de sabotaj etc. Locotenentul securist făcea mult haz de tactica ce o folosise la arestarea colonelului. Înconjurase casa cu patru sergenţi cu puşti mitraliere, care au înaintat în salturi spre ea, adică spre casa omului, pe la orele două din noapte. L-au somat atât de tare, încât Provian şi nevasă-sa au ieşit

afară pe prispă, în cămaşă de noapte. Apoi l-au ridicat, i-au pus ochelarii negri şi locotenentul a dat ordin ca „Jeepul" să se îndrepte spre pădurea vecină, ca să-l împuşte. Aşa cum procedase şi cu mine la arestare. Şi râdea securistul îmblănit şi ceilalţi chicoteau şi făceau mare haz de o asemenea ispravă. Nu eram deci singura victimă arestată astfel. Aceasta era cea mai avansată metodă a şefului securist Dumitrescu, pentru arestarea victimelor.

Într'o zi am fost mutat, tot singur, într'o celulă având doar un pat de beton. Era o toamnă ploioasă, apa care se prelingea de pe ochiul de geam, aflat sus, lângă tavan, se scurgea pe tot peretele, până în patul meu de beton. Când ploua, nu mai puteam să dorm pe pat. Îmi puneam pătura'n cap şi aşteptam să se facă ziuă, chircit, jos, lângă zidul opus, care nu era udat.

Când am spus sergentului roşu şi i-am arătat balta de apă, m'a înjurat şi mi-a trântit vizeta'n nas.

Parcă văd pata mare, făcută de ploaie, pe peretele de deasupra patului; semăna cu harta Ceho-Slovaciei.

Prin luna Ianuarie 1954 am fost mutat într'o celulă cu două paturi. Într'o seară, târziu, terminasem lecţia de integrale; şedeam pe marginea patului, singur, deprimat; când, deodată, trosc, pleosc zăvoarele, uşa se deschide şi în celulă este împins un deţinut, straniu îmbrăcat: cu o şapcă cu clape trase pe urechi, cu o haină scurtă, îmblănită dar jerpelită, numai petece; cu nişte pantaloni de cizmă plini de petece, iar în picioare, galoşi legaţi cu sfoară. Caltavoiul îmi zice:

–Na, mă! –să nu mai plângi că eşti singur; ţi-am adus de tovarăş tot un inginer! Şi plecă, trântind uşa.

Deţinutul era un tânăr de vreo 35 de ani, foarte slab, brunet, tare bărbos şi cu ochii negri, ca doi cărbuni.

–Bună seara, îmi spuse el, aruncându-şi boarfele pe patul liber.

–Cine eşti dumneata? de unde vii în halul ăsta? îl întreb.

–Sunt inginerul Mărăcineanu Radu, de fel din Giur-

giu şi acum vin de la Aiuuud, îmi răspunse.

Rostise ,,vin de la Aiuuud", de parcă venea din infern.

Se aşeză ostenit pe patul din faţă şi începu să vorbească tărăgănat.

–M'au ţinut doi ani la Aiud, gata să mă omoare. Acum m'au adus aici la Ploieşti, probabil pentru proces.

–Dar ce ai săvârşit aşa de grav? îl întreb.

–Am fost inginer în petrol şi legionar, îmi răspunse. În anul 1946, când la noi, la Ocniţa, comuniştii au preluat împreună cu ruşii conducerea sondelor de petrol prin acel ,,Sovrom-Petrol", noi, cinci ingineri tineri, ne-am hotărît să-i sabotăm. Şi prin accidente tehnice am reuşit să înfundăm mai multe sonde. Ne-a trădat o secătură de maistru, ca să se pună bine cu comuniştii. Ne-au arestat şi de patru ani ne poartă prin puşcării. Dar ultimii doi ani, la Aiud, securiştii mi-au mâncat sănătatea. Şi bietul Radu Mărăcineanu începu să tuşească şi să scuipe sânge.

–Acum un an, continuă el, m'au ţinut cu alţi şase legionari, toată iarna: şapte luni de zile, într'o celulă mică, fără căldură şi fără geamuri. În loc de geamuri erau bătute'n cuie nişte scânduri. Prin ele şi prin gratiile de fier trecea frigul ca afară. Degeaba am protestat, am strigat, am plâns. Toată iarna acolo am zăcut. Doi din noi au murit sub ochii noştri. Eu, uite în ce hal am ajuns! Şi acum, te rog lasă-mă să dorm, se rugă el de mine, că aici e mai cald şi eu sunt extenuat.

Tânărul inginer a fost ţinut în celulă, cu mine, doar trei zile. Speram să mai stăm de vorbă, dar bietul om era aşa de dornic de somn, încât nu se scula decât când ni se dădea castronul cu ciorbă. Avea o vorbă: ,,scoal' te culcă". Dormea 20 de ore din 24. Eu abia mă mişcam, uşor, să nu-l trezesc. După trei zile l-au scos din celula mea.

Şi iarăşi mai trece o lună cu teoremele şi integralele, pe care eu mi le cream şi tot eu le rezolvam.

După o altă lună de zile fu adus în celulă domnul Jean Georgescu. Acesta fusese directorul liceului industrial

de la Uzina Mărgineanca, în timpul războiului. Jean Georgescu fusese o persoană interesantă acolo, la Uzină. Licenţiat în litere de la Paris, foarte bun pedagog, totdeauna elegant, directorul Georgescu stătea mai mult la Bucureşti, unde avea familia. Acum, în celulă, elegantul fost director arăta ca o sperietoare de ciori. Venea din lagărul de deţinuţi politici dela Oneşti, unde „făcuse“ trei ani, pentru „reeducare socialistă“.

Chiar a doua zi însă l-au scos repede din celulă.

* * *

Cam în a şaptea lună de când zăceam singur, m'au scos afară în curte, să iau aer ... Când caltavoiul mi-a scos ochelarii negri, m'a orbit lumina. Eram într'o curte de beton în interiorul puşcăriei — locul de plimbare la aer pentru deţinuţi. Era prin luna Februarie 1954 şi se vedea că ninsese proaspăt. Cerul era senin, ca sticla, şi rece. Sus, în văzduh, doi porumbei se legănau spre soare. Mi-a sburat gândul iarăşi la soţia mea. Cine ştie cât or fi prigonit-o şi pe ea? O fi în casa noastră, la Bucureşti? Nu cumva, în clipa asta, priveşte şi ea jocul hulubilor avântat spre soare?

Caltavoiul roşu m'a ţinut afară numai un sfert de oră. Am observat că îl avansaseră. Îşi pusese tresă de sergent major. Probabil pentru excesul de zel cu care mă chinuise pe mine aproape un an de zile!

În sfârşit în a 224-a zi de când eram singur în celulă, am fost dus iarăşi în cabinetul comandantului. Erau acolo patru ofiţeri securişti, în cap cu căpitanul Dumitrescu. Într'un fotoliu şedea un bărbat scund, îmbrăcat civil, cu părul complet alb.

Dumitrescu începu cu ale lui ... Că am o ultimă şansă şi anume să declar sincer, cum şi împreună cu cine am sabotat, în Uzină; că domnul colonel, care este de faţă, mă va avea în vedere — şi el arătă spre civilul cu părul alb.

Mă uitam la toţi, pe rând, fără a vorbi nimic.

—Lasă, lasă, a spus colonelul, noi am numit acum o comisie de şapte ingineri şefi, specialişti în muniţii, care vor studia dacă ai sabotat sau nu. Te-am chemat să te întrebăm dacă eşti de acord cu aceste persoane numite de noi. Îmi dă o listă s'o citesc. În afară de inginerul Gheţu de la Uzina Tohan, un şmecher despre care ştiam că face pe comunistul, de ceilalţi specialişti nu azisem nimic.

—Eşti de acord cu această comisie? mă întreabă dânsul.

—Da domnule colonel, îi răspund plin de speranţe.

—Semnează aici — îmi arată colonelul.

Am semnat şi i-am mulţumit că încă mai sunt tratat ca un om, nu ca un obiect.

Când am ajuns jos în celulă, m'am rugat în faţa geamului mat cu gratii, de unde primeam lumina zilei.

—Doamne Dumnezeule Mare, îndură-Te de mine, ajută-mă să scap din temniţa asta nenorocită şi blestemată!

Credeam, nădăjduiam că venise şi pentru mine „Valul de vreme bună"

Mi-am amintit de minunata carte a lui Alain Gerbault: „Singur, străbătând Atlanticul". Teribilă aventura acestui breton curajos, care a înfruntat valurile oceanului Atlantic, singur, într'o bărcuţă de nouă metri, cu un singur catarg. Plecase din Franţa, de pe coasta peninsulei Bretagne, prin insulele Canare, până'n Brazilia.

Acest erou al umanităţii a dovedit că, dacă lupţi dârz, hotărât, poţi învinge cele mai grele obstacole în viaţă. După două luni de navigaţie, fiind aproape de coasta americană, Alain Gerbault, cu bărcuţa sa greu încercată, a nimerit într'un uragan teribil. A luptat pe viaţă şi pe moarte cu valurile uriaşe stîrnite de uragan.

—După şase zile, în plină furtună —povesteşte Alain Gerbault— uraganul ajunsese la paroxism. Eram spre mijlocul celei de a şaptea zi de luptă cu valurile; nemâncat, nedormit, aproape inconştient; când am văzut venind din faţă un val uriaş, enorm, un val cât un munte de apă. Era „Valul de vreme bună": sau mă zvârle la

fund şi scap de chinuri, ori scap cu viaţă şi valurile ce vor veni, vor fi mai bune!

Îndrăzneţul navigator a supravieţuit şi a scris una din celel mai frumoase epopei ale omului: „Singur, străbătând Atlanticul".

CAPITOLUL IV

VALURI MAI BUNE

Deodată, în timp ce depănam în minte aceste gânduri şi cum mă rugam îngenunchiat, aud zăvoarele de la uşă deschizându-se. „Prietenul" meu, ţiganul sergent, îmi întinde ochelarii negri şi-mi zice:

—Bagajul ... Hai mai repede, că-i mai bine de dumneata!

El singur, dintre toţi caltavoii şi chiar dintre ofiţerii securişti, mi se adresa cu „dumneata". M'a luat de braţ şi m'a dus pe un alt culoar în altă celulă. Când mi-a scos ochelarii, am văzut că mai erau acolo încă trei deţinuţi.

În sfârşit după atâtea luni de zile de izolare, eram iar printre oameni. E drept că acum, eram prea mulţi deţinuţi într'o celulă făcută doar pentru două victime. Trebuia ca să dormim câte doi într'un pat de beton. Când dormeam noaptea şi doream să ne întoarcem pe partea cealaltă, ne trezeam unul pe altul şi ne răsuceam amândoi odată. Eu am dormit cu inspectorul Schneider; în celălalt pat erau moş Simeon Drăgulin şi un muncitor tipograf. Inspectorul financiar Schneider era din Bucureşti, dar avusese serviciul la Ploieşti, unde îl mutaseră comuniştii, ca să-i distrugă familia. Era arestat pentru că divulgase unui prieten o dispoziţie secretă a partidului comunist; cam la fel cum o păţise şi avocatul Victor Dumitriu la Focşani. Schneider fusese un om gras şi cu burta mare. Acum slăbise în aşa hal, încât pielea burţii îi atârna ca un şorţ. Se vedea că fusese un mare gurmand. Cunoştea pe de rost zeci de reţete de mâncăruri.

Când venea pe sală miros de varză, el începea să ne înşire vreo opt, nouă, reţete de mâncăruri cu varză, inclusiv sarmalele cu mămăliguţă caldă. Noi, hămesiţi cum eram de foame, înghiţeam în sec şi ne lăsa gura apă.

Inspectorul Schneider citise multă literatură şi zile întregi ne-a povestit romanele lui Alexandre Dumas. Mai ales răzbunarea lui Monte Cristo ne făcea să visăm că justiţia apare doar în romane!

Muncitorul tipograf făcea parte dintr'un lot de opt tipografi de la ziarul comunist „Scânteia". Tot tipărind instrucţiuni secrete de partid care recomandau lupta de clasă şi prigoana necomuniştilor, au avut curajul şi au combătut aceste instrucţiuni într'o şedinţă de partid. Au fost arestaţi cu toţii. Acum îi chinuiau securiştii ca să-i condamne.

Moş Simeon Drăgulin era un ţăran de la munte, din comuna Odăile, un sătuleţ de munte cu căsuţele risipite la poalele Penteleului, cel mai înalt vârf din munţii Buzăului. Era un muntean înalt, spătos, dar acum era tare slăbit. Avea mâini mari, ca două lopeţi, dar era tare îndemânatec. Moş Simeon fusese dogar şi paracliser la micuţa bisericuţă din lemn din satul lor. El citise în Apocalips că acum venise antecristul pe pământ. Antecristul era Stalin, care, cu comuniştii lui, vrea să distrugă pe creştinii adevăraţi; dar n'o să reuşească! spunea convins moş Drăgulin.

Ginerele lui moş Simeon fusese pe front, până'n Crimeea, ca plutonier de artilerie. Se întorsese rănit la un picior şi distins cu cea mai înaltă decoraţie: „Virtutea Militară". Când a ieşit din spital şi a venit acasă a văzut ce fărădelegi pot comite comuniştii pe la sate, mai rău ca tâlharii ucigaşi. Plutonierul decorat a luat apărarea celor slabi şi prigoniţi. A ajuns spaima comuniştilor din regiune. Cu mâna lui a împuşcat trei sectretari de partid, care erau cei mai ticăloşi comunişti. Urmărit de securitate, s'a refugiat în munţi cu alţi 40 de legionari, anticomunişti. „Rebelii", cum îi numeau comuniştii, băgaseră spaima în toţi comuniştii din regiune, până la oraşul Buzău. Au

luptat în munţi mai mulţi ani. Prin anul 1950, luptătorii „rebeli" au fost înconjuraţi de două batalioane de securişti, care i-au împrăştiat şi capturat.

–Eu –povestea moş Drăgulin– l-am ţinut ascuns în casă pe ginerele meu tot Crăciunul. M'a trădat un pârlit de vecin, ca să încaseze „prima" pusă de securişti pe capul ginerelui meu. Când au venit să-l ridice, ne spunea moş Drăgulin cu lacrimi în ochi, băiatul şi-a dat sufletul în braţele mele, fiindcă vărsase un lighean de sânge. Cât trăise el prin păduri, hăituit de securişti, s'a îmbolnăvit de oftică şi zadarnic am încercat noi să-l vindecăm. Securiştii m'au arestat şi pe mine şi de doi ani mă poartă prin puşcării, arde-i-ar focul să-i arză!

Moş Simeon Drăgulin m'a scăpat şi pe mine de oftică, şi iată cum:

Sâmbătă seara dădeau apă fierbinte la duşul de deasupra closetului, ca să ne spălăm şi să clătim rufele murdare. Nu erau prea multe rufe de spălat, fiindcă nu aveam ... În cei doi ani cât m'a ţinut căpitanul Dumitrescu în puşcăria lui, hainele mele şi schimburile ce le purtam continuu s'au făcut ferfeniţă. Am văzut pe inspectorul Schneider că îşi spăla rufele imediat după ce-şi făcea duşul, fără a-şi mai şterge apa de pe corp; ca să aibă pentru rufe apă cât mai fierbinte. Am făcut şi eu la fel; dar stând cu spatele ud ca să spăl bine rufele, am răcit. Am răcit atât de rău, încât am făcut febră mare, toată noaptea. Dimineaţa, ardeam ca focul. Moş Drăgulin, care mă iubea ca pe un fiu, a bătut tare în uşa de fier, strigând:

–Moare omul ăsta, măi răilor, duceţi-l repede la doctor!

Pe la vreo 12 mi-au pus ochelarii şi m'au dus la cabinetul medical. Acelaş doctor tânăr s'a uitat la mine de departe, m'a pus să-i arăt limba şi a spus sergentului:

–Dă-i o aspirină şi să stea culcat pe pat.

Cei din celulă credeau că mă vor duce la spital; când m'au văzut înapoi nu le venea să creadă. Cu toată aspirina luată, mă ardea rău între coaste şi aiuram de nu mai ştiam

de nimic. Mi-am revenit târziu către seară, datorită leacului lui moş Drăgulin. Cu mâna lui lată de dogar, unsă cu puţin săpun şi apă, m'a frecţionat îndelung pe spate ore întregi, dimineaţă şi după masă. Trei zile la rând m'a frecţionat moşul meu cu răbdare. Şi aşa m'a scăpat de „aprinderea la plămâni", cum spunea dânsul.

O mai fi trăind dragul şi bunul meu moş Drăgulin? mă întrebam adesea, după ce am fost despărţit de dânsul. Nimeni dintre cei întâlniţi atunci, nu ştiau nimic de soarta lui Simeon Drăgulin.

Când am fost eliberat, i-am scris acasă. Mi-a răspuns fiică-sa, soţia nefericitului plutonier: moş Drăgulin a murit în închisoare. Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Tovarăşii mei de celulă ţineau la mine fiindcă eu le povesteam, ca să ne treacă timpul ăsta închis. Le istoriseam despre viaţa lui Victor Dumitriu sau a lui John Colman, aşa cum mi le istorisiseră ei. Dar mai ales le plăcea să le povestesc romane sau filme de cinematograf, pe care mi le povestisem mie singur, în cele şapte luni când am fost închis singur în celulă.

Da, dragi cititori, eu nu v'aşi dori să repetaţi trista mea experienţă din închisoarea asta nenorocită; dar dacă stai mai mult timp claustrat şi te gândeşti continuu la un subiect, pe care l-ai trecut odată prin câmpul cunoştinţei, acel subiect îţi revine clar; îţi reaminteşti de el cu atât mai clar, cu cât te-a afectat sau te-a impresionat mai mult când l-ai perceput şi cu cât apeşi mai mult asupra lui, adică cu cât îl repeţi de mai multe ori. Este indiferent dacă subiectul care te preocupă este de domeniul matematicii, fizicii ori un roman, sau un film de cinematograf, care ţi-a plăcut cândva. Aşa a fost cazul la mine cu teoremele de geometrie, sau analiză. Ziua îmi reaminteam enunţul, iar demonstraţia teoremelor, de multe ori am visat-o noaptea.

Tovarăşii mei de celulă şi de suferinţă abia aşteptau să încep să le povestesc. Le plăcea în mod deosebit „Insula Misterioasă", cu viaţa liberă a celor cinci naufragiaţi de pe insula imaginată de celebrul Jules Verne, în mijlocul

Oceanului Pacific, precum şi răzbunarea lui Monte Cristo.

Mi-am făcut mulţi prieteni adevăraţi din aceşti oameni necăjiţi şi chinuiţi în mod inutil şi nedrept. Eram bucuros că puteam să-i scot cu mintea din celulă şi îi vedeam fericiţi că plutesc într'o altă lume mai bună, mai frumoasă şi mai ales liberă. I-am îndemnat apoi pe fiecare să-mi spună care a fost pricina pentru care au fost arestaţi. Şi, după cum am observat şi în a doua puşcărie, majoritatea arestaţilor politici erau „politici" ca şi mine; adică erau figuri mai răsărite din serviciile sau întreprinderile respective, care au fost arestaţi ca Securitatea să bage teroarea în tovarăşii lor de muncă, în familiile lor şi în cunoscuţii lor.

După trei luni de celulă cu aceşti oameni, am fost dus în altă celulă, unde se aflau deţinuţi care se spetiseră muncind la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Stalin murise. Se închisese şi acest canal care fusese ordonat de el. Deţinuţii politici care supravieţuiseră acelor munci forţate, în condiţii de exterminare, erau acum readuşi în închisori, spre a li se întocmi acte de dare în judecată.

Aceşti deţinuţi erau distrofici în ultimul grad, adică aveau încheeturile de la mâini, umerii şi picioarele umflate ca pernele şi pline cu lichid. Dacă apăsai cu degetul în regiunea distrofică, se făcea o „groapă" care-şi revenea tocmai a doua zi. Erau deţinuţi politici, care munciseră la Canal cinci sau şase ani în aşa numita „pedeapsă administrativă". Era vorba de oameni care fuseseră ridicaţi de acasă fără nici un mandat de arestare şi trimişi la exterminare prin muncă forţată, fără nici o judecată. Ce mi-a fost dat să aud despre suferinţele acestor robi ai Canalului, depăşeşte orice închipuire. Orice film de groază n'ar fi fost decât departe de ceea ce au putut „imagina" regizorii Securităţii. Acum, când nu mai erau buni de nimic, aceşti distrofici trebuiau judecaţi, ca să fie redaţi familiei!!

În timpul acesta ancheta mea continua. Săptămânal mă scoteau la un alt anchetator; parcă se distrau cu mine. Dar simţeam că trecuse „valul de vreme bună". Nu mă mai chinuia căpitanul Dumitrescu!

Apoi, anchetatorul „Grasu" şi alţii ca el, au început să mă întrebe şi să-mi ceară să declar sincer: ce am discutat şi cu cine i-am criticat pe consilierii sovietici? Mă hărţuiau cu fel de fel de întrebări stupide.

Convins că toată această nenorocire mi se trăgea de la Boncea, m'am „legat" de el. Înţelegeam din ce în ce mai bine că numai ambiţia lui –deşartă– de a fi un om important, îl făcuse să se laude faţă de Chivu Stoica, că el îi va rezolva toate problemele de înarmare, târându-ne după el pe foştii ingineri militari. Numai el vorbea cu dispreţ de consilierii sovietici, de care nu se temea să spună: sunt mărginiţi, sunt prost îmbrăcaţi, jerpeliţi. Am făcut cunoscut anchetatorilor aceste aprecieri ale lui Boncea şi ei le consemnau de zor pe hârtie.

Pe la începutul lunii Octombrie 1954, m'au scos din celulă, mi-au dat mantaua mea îmblănită şi schimburile noi aduse de soţia mea. Ulterior am aflat că Mery împreună cu Ani, soţia lui Mircea Ionescu, au aşteptat zile la rând, la poarta închisorii, până ce li s'a aprobat să ne predea haine şi rufe, pentru soţii lor închişi de un an şi jumătate.

Astfel îmbrăcat, cu ochelarii negri nelipsiţi, am fost scos în curtea interioară şi urcat într'un Jeep deschis, între doi securişti.

Mi se pun cătuşele la mâini.

–Dar de ce îmi puneţi cătuşe? am întrebat.

–Aşa e regula –când deţinutul e deplasat, îmi răspunde plutonierul.

În timpul lungii detenţii învăţasem să mişc ochelarii, numai cu pielea capului, putând zări pe la margini.

Era o splendidă zi de toamnă. Cădeau frunzele din copacii mari de pe marginile şoselei Bucureşti-Ploieşti. Soarele scăpăta blând spre apus –când am ajuns la Bucureşti.

Bănuiam că mă vor duce la închisoarea Arsenal, sau la Malmaison. Celebrele noastre pirotehnii din timpul războiului fuseseră transformate în puşcării pentru deţinuţii politici. Nu mi-am dat seama unde m'au dus, fiindcă, la

un moment dat, mi-au pus o pătură pe cap.

Când s'a oprit maşina, m'au vârît direct într'o carceră de lemn, care avea, chipurile, o scândură pe care să şed. Prin colţul ochelarilor am văzut o „baterie" de vreo şase astfel de carcere. Ele constituiau antecamera puşcăriei Ministerului Securităţii. În această imensă clădire s'a instalat mai târziu comitetul central al partidului comunist. Acolo se instalaseră atunci securiştii aleşi şi puşi de ruşi. Şeful securităţii şi al M.A.I.-ului (Ministerul Afacerilor Interne) era tovarăşul Alexandru Drăghici, fost cizmar de la Buzău. Aici am auzit „cântându-se":

M.A.I., M.A.I.!
Bine-ar fi de n'ai mai fi,
De n'ai fi tu şi Drăghici
N'am mai fi nici noi pe-aici!

Am trecut o noapte lungă în această carceră de lemn. Eram însă bucuros că am scăpat de Dumitrescu şi de subalternii lui.

Toată noaptea s'a zbătut într'o carceră alăturată şi a plâns, o femeie —tânără, socotind după vocea ei.

—Nu mai pot, nu mai pot! gemea biata femeie. Scoateţi-mă de aici. Zac de trei zile, nu mai pot, nu mai pot îndura!

Caltavoiul care ne păzea o înjura şi-i striga să tacă. Spre dimineaţă tânăra femeie a leşinat, sau a adormit. Ce suflet chinuit o mai fi şi fiinţa asta? Iată cu cine se „luptă" securiştii!

Dimineaţa, un sergent mi-a pus ochelarii negri, m'a condus pe un coridor lung şi apoi m'au coborât, 42 de trepte, sub pământ. A deschis zăvoarele unei celule şi m'a împins înăuntru. Era o celulă mai mare ca la Ploieşti. Erau în fund două paturi de beton suprapuse, amenajate într'o nişe în peretele celulei. Într'o parte se afla o masă fixă, cu două scaune turnate în beton în cimentul de pe jos.

Pe lângă paturi stăteau, speriaţi, trei deţinuţi. Doi

bărbaţi înalţi, corpolenţi, doi în vârstă şi un tânăr, blond, înalt, bine făcut, dar slăbit.

Cei trei se uitau la mine ca la o arătare, de pe care curgeau hainele zdrenţuite. În adevăr, de un an şi jumătate de când stătusem în „pensiunea Dumitrescu", slăbisem peste 20 de kilograme. Eram numai pielea pe os. Arătam jalnic!

–Ce-i cu dumneata, cine eşti, de unde vii? mă întreabă un bătrân falnic, domnul avocat Eugen Cealâc. Fusese avocat cunoscut în baroul bucureştean şi, pe vremea liberalilor, fusese prefectul judetelor Constanta şi Călăraşi.

Le-am spus ce e cu mine.

Aflând că domnul Cealâc a fost cândva prefect la Constanţa, i-am spus:

–Domnule avocat, mama mea a fost constănţeancă. Se numea Maria Mazilu născută Beloiu.

–Marioara Beloiu cea frumoasă? mă întreabă dânsul.

–Da, a fost mama mea.

–Ce face? e bine, pe unde se află acum? continuă el să mă întrebe.

–A murit în bombardamentul de la 14 Aprilie 1944 şi am înmormântat-o la Buzău. Draga mea mamă a murit într'o clipă. Era lângă mine când a fost dată prealarma. Eu tocmai scriam la birou o scrisoare şi dânsa era în picioare, în spatele meu. Când s'a auzit huruitul tot mai puternic al bombardierelor americane, mama s'a dus în dormitor, unde ardea o candelă la tabloul tatei. Soldatul Ion ne pregătise geamantanul; eram gata să plecăm din Bucureşti. Şi deodată a trăsnit, ca vara, când un copac din apropiere e spintecat de fulger. Eu mi-am pierdut cunoştinţa. Când m'am trezit, am dat nişte moloz la o parte, de deasupra capului şi m'am văzut sub cerul liber. Îmi curgea sânge din urechea stângă, care-mi atârna ruptă. Nu-mi găseam şapca, nu puteam să trag cizmele de sub dărămături. În faţa mea, Ion, ordonanţa, plin de sânge, strivit de un căprior al acoperişului. Când am tras de el să-l scot de sub dărămături, a dat ochii peste cap şi a murit. Era Sâmbăta Paştelui; ploua

mărunt.

Abia seara am izbutit s'o desgrop pe mama, cea mai bună mamă de pe faţa pământului. Mama a fost decapitată de o bombă infernală de 500 de kilograme de trotil, care ne-a ras casa din temelii.

Domnul Cealâc avea lacrimi în ochi.

—Să ştii, dragă băiete, îmi spune dânsul emoţionat, că eu am fost peţitorul Marioarei Beloiu în anul 1911, când era domnişoară. Eram subprefect de Constanţa; aveam multe treburi. După ce am cerut-o pe Marioara lui taică său, am amânat cam mult căsătoria, fiindcă ne aflam în ajunul unor alegeri. Toată viaţa am regretat că taică-tău, tocmai din Buzău, mi-a „furat-o" pe Marioara cea frumoasă şi harnică.

Am dormit mai bine de două luni de zile în acelaş pat de beton, cu fostul pretendent la mâna mamei mele. Domnul Cealâc mă socotea ca pe fiul lui. Nu pot să uit cum îmi dădea regulat jumătate din porţia lui de mâncare, pentru că zicea:

—Eu sunt încă destul de gras şi tu eşti prea slab.

Domnul Cealâc era arestat de şase luni, învinuit că ar fi participat la înfiinţarea unei organizaţii politice ilegale. După arestarea lui Iuliu Maniu şi a lui Ion Mihalache în anul 1947, unii foşti oameni politici se adunau şi redactau memorii de protest către ambasada americană şi engleză. Cum aceste ambasade nu au mişcat nici un deget ca să ne susţină drepturile, ruşii au ordonat şi securiştii români au executat arestarea în massă a foştilor oameni politici din România. Toată intelectualitatea română —după domnul Cealâc peste 50.000 de oameni— a fost „reeducată" prin pedepse administrative, adică prin muncă forţată la Canalul Dunăre-Marea Neagră, şi în lagărele de exterminare din Delta Dunării, sau în lagărele de muncă forţată, indicate în schita GULAG-ul ROMÂNESC, p.V.

Cel de al doilea detinut, deasemeni om voinic în vîrstă de peste 60 de ani, era inspectorul financiar Tudor din Bucureşti. Era cercetat pentru „aur". Înainte de război,

fusese directorul comercial al societăţii de construcţii „Victoria". Directorul general al acestei societăţi, inginerul Creţulescu, era un om de mari afaceri imobiliare. „Om foarte zgârcit şi egoist", Creţulescu construise şi era propietarul pasagiului „Victoria", care leagă şi acum Şcoala de Arhitectură cu Palatul Telefoanelor. Tot el construise şi cinematograful „Excelsior" pe terenul fostei grădini „Cărăbuş", căreia i-a dat strălucire popularul actor Constantin Tănase. Întreprinzător, dar zgârcit cum era, inginerul Creţulescu adunase şi câteva mii de cocoşei de aur, pe care-i îngropase în subsolul cinematografului „Excelsior". Inginerul Creţulescu murise în timpul bombardamentelor. Nimeni nu ştia nimic de această comoară de aur; nici domnul Tudor, care fusese doar funcţionar al societăţii. Prin anul 1950, cinematograful a fost dărâmat de securişti, ca să se extindă puşcăria securităţii din M.A.I. La demolare, câţiva muncitori au dat de tuburile de alamă pline cu aur şi le-au furat. S'au certat la împărţeală, securiştii i-au prins, le-au luat tot aurul şi i-au băgat şi la închisoare.

Acum securiştii îl sâcâiau şi îl chinuiau aspru pe domnul Tudor ca să fie sincer ... şi să declare tot, despre averea fostului său patron.

Parcă-l văd pe bietul domn Tudor, care era adus de la anchetă bătut, tremurând tot şi disperat că nu mai înţelegea ce tot vor anchetatorii de la el.

Al treilea deţinut din această celulă era tânărul blond Marcu Zoltan, evreu din oraşul Târgu-Mureş din Transilvania. M'am împrietenit repede cu Marcu şi el îmi vorbea cu lacrimi în ochi de frumoasa lui Iulia, soţia pe care o lăsase acasă singură, cu cele două fetiţe mici ale lor.

—Dar de ce te-au arestat dragă Marcu? Ce crimă politică ai mai făcut şi tu?

—Eu n'am făcut politică, domnule inginer, îmi răspunse Marcu Zoltan; eu am făcut afaceri!

—Bine, atunci de ce eşti aici printre deţinuţii politici şi nu la „hoţi" (dreptul comun), care au o viaţă mult mai

uşoară în puşcărie?

–Fiindcă mai înainte făceam afaceri numai cu românii şi cu ungurii de pe la noi şi-mi mergea destul de bine. Când m'am lăcomit şi am făcut şi eu o afacere mare cu evreii, a ieşit prost!

–Ce fel de afacere? îl întreb.

–Contrabandă cu aur, mi-a mărturisit el tainic, după mai multe zile.

M'a pus să jur că nu voi mărturisi nimic, nimănui. I-am făgăduit.

Şi iată ce mi-a mărturisit tainic prietenul meu de celulă Marcu Zoltan, din Târgu-Mureş:

–Mă ocupam cu negustoria de vite. Aveam o maşinuţă, umblam prin tot ţinutul: prin sate, prin târguri. Cumpăram vite de tăiere şi le vindeam la măcelari, la oraş. Acum patru ani a venit la noi acasă Wili, un fel de unchi de-al Iuliei. Mi-a propus o afacere mare: să-i procur lunar 50-60 de boi sau vaci, cât mai mari şi mai frumoşi, pentru export. Îmi spunea că plăteşte preţ mare, chiar îndoit.

–Dar ce faci tu un pârlit, cu atâtea vite? l-am întrebat eu pe Wili; cu ce bani le cumperi?

–Un evreu bogat, foarte mare negustor din Cluj, cumpără aceste vite şi le trimite fratelui său la Tel-Aviv în Israel, îmi răspunse Wili. Afacere mare şi sigură, continuă el să mă lămurească; omul are chiar aprobare de la comunişti, plăteşte bani ghiaţă, preţ bun; asta-i chiar o afacere straşnică.

–Dar patronul tău pierde mult la afacerea asta, îi răspund eu. De ce nu cumpără vitele direct de la Constanţa? Nu mai plăteşte transportul de la Târgu-Mureş la Constanţa, acolo vitele sunt chiar mai ieftine ca aici ... Dar Wili îmi răspunde tainic:

–Vitele trebuie să plece de aici din Târgu-Mureş, fiindcă ele sunt aranjate aici să transporte aur, „cocoşei de aur" în Israel şi iată cum:

Tu vei preda vitele unui doctor veterinar, care mai are şi azi o crescătorie de vaci la marginea oraşului. El le

operează la guşe şi le introduce cam o jumătate de kilogram de aur în „cocoşei". Le îngrijeşte, le vindecă şi cu oameni siguri le trimite în camioane mari tocmai la Constanţa, unde sunt îmbarcate pe un mare cargou israelian. Afacerea e deja pe roate, continuă să mă lămurească unchiul Wili; merge bine, dar vezi că avem nevoie de vite mari, frumoase şi ... cu guşe mare.

–Grozavă afacere, am răspuns.

Unchiul Wili m'a pus să jur pe Biblie, că nu voi vorbi despre această afacere şi m'am pus pe treabă. În opt luni de zile am reuşit şi am cumpărat Iuliei mele o casă cu grădină, aşa cum visa ea, îmi povestea oftând, bietul Marcu Zoltan.

Când afacerea mergea mai bine, continuă Marcu, ne-au prins securiştii. Un bou mare şi greu a fost scăpat din macara, pe cheiul de încărcare de la Constanţa. Omul nostru de acolo, care trebuia să asiste la îmbarcare, tocmai atunci era lipsă. Vita a fost sacrificată şi, la împărţirea cărnii, au dat peste aur. Securitatea a intrat pe fir şi ne-a arestat pe toţi: pe doctorul veterinar, pe ajutoarele lui şi pe mine.

Acum securiştii mă bat şi mă chinuie, ca să-l denunţ pe patron. Eu o ţin una şi bună că doar pe veterinar îl cunosc, fiindcă cu el am lucrat. Ca să spun tot ce ştiu, mă tortureazã. Sunt urcat la etajul patru, unde sunt camerele de anchetă. Tot etajul patru are gratii la ferestre, fiindcă mai mulţi deţinuţi au fost în aşa hal schingiuiţi că s'au aruncat prin fereastră de la etajul patru şi au murit. Mă anchetează un colonel şi un căpitan bătăuş, o matahală, un fost măcelar, care acum este şoferul lui Drăghici. Colonelul mă întreabă iar şi iar, îmi cere să fiu sincer, să spun cu cine am lucrat, să-i spun cine sunt patronii, tot ce ştiu.

Eu răspund că am mărturisit tot ce ştiu.

Colonelul face semn matahalei de căpitan, ăsta îşi scoate haina şi mă chinuie ca pe o vită la tăiere. Mă desbracă gol, mă leagă strâns pe un scaun fără speteze, picioarele mi le leagă de alt scaun, cu tălpile în afară. Apoi începe să

mă plesnească pe spate cu un bici făcut din vine de bou, la capătul cărora sunt plumbi. Asta cred că-i cnutul rusesc. Când bestia de căpitan îmi arde un cnut pe spate, îmi sar scântei din ochi. Dacă tac şi nu urlu, bestia dă şi mai tare. Când ţâşneşte sângele din dungile de pe spate, leşin. Toarnă pe mine un lighean cu apă şi iar mă ia la biciuit; dar acu' pe tălpi. Durerea asta este şi mai îngrozitoare, fiindcă mă trec toate nevoile, dar nu mai leşin.

În timpul ăsta tovarăşul colonel numără, tacticos, loviturile.

—Dragă Marcu, îi răspund eu ca puşcăriaş mai vechi, după primele lovituri ţipă şi tu cât poţi mai tare, urlă că nu mai ştii nimic de alţii. Fă tot ce poţi ca să scapi întreg din mâna bestiilor astea, pentru binele tău, al Juliei şi al copiilor tăi.

Bietul Marcu, îşi punea capul pe umărul meu şi plângea ca un copil. Pe Zoltan Marcu îl băteau de două ori pe săptămână. Adevărată este vorba noastră populară: „Să nu-i dea Dumnezeu omului, cât poate îndura!"

Mă uitam cu durere la bietul Marcu! Îl aduceau de la „anchetă" doi caltavoi, că el nu se mai putea ţine pe picioare. Când îl întindeam pe pat şi-i scoteam cămaşa, era numai dâre de sânge pe spatele vânăt. Pe tălpi era tumefiat, carne vie. Îl spălam de sânge şi-l frecţionam uşor pe spate şi pe tălpi, până adormea, gemând.

După patru săptămâni de tortură bietul Marcu era la capătul puterilor. Când intra sergentul şi-i dădea ochelarii negri spunându-i:

—Hai!

sărmanul băiat urina pe el. Mă miram că mai putea rezista.

Într'o zi, după o „şedinţă" îngrijorător de lungă —căci şi noi sufeream pe lângă el— iată că îl aduc! După ce sergenţii plecară şi pe când eu îl frecţionam, el râse şi îmi spuse:

—Domnule inginer, am urmat sfatul ce mi-ai dat. Am urlat şi atâta m'am văitat că mi-au schimbat anchetatorul. Acum, adică cel nou, nu mă mai bate.

Simt că şi pentru mine vin „valuri mai bune“, cum povesteşti dumneata.

După câteva zile Marcu Zoltan a fost luat din celulă.

După vreo două săptămâni, un sergent m'a scos la anchetă. M'a dus bineînţeles cu ochelarii negri, sus la etajul patru. Când mi-a luat ochelarii, am văzut trei securişti şi în mijlocul camerei două scaune, spate în spate. Am recunoscut pe colonelul cu părul alb de la Ploieşti. Pe un scaun, inginerul Boncea, fostul consilier ministerial al ministrului Chivu Stoica.

Se proceda la confruntarea noastră.

I se dă ordin lui Boncea să se întoarcă; când l-am văzut, m'am speriat. Arăta ca un schelet şi albise aproape complet.

Vă cunoaşteţi? i se adresează lui Boncea colonelul securist.

—Da, domnule colonel, răspunde Boncea, este inginerul Mazilu Gheorghe.

—Da, zic şi eu, este inginerul Boncea Spiridon.

Şi încep întrebările adresate când unuia, când altuia.

—Deţinutul Mazilu —mi se adresează colonelul— menţii declaraţia făcută la Ploieşti că Boncea spunea despre consilierii sovietici că sunt mărginiţi şi jerpeliţi?

—Da, răspund cam cu jumătate de gură. Acum mi-era milă de bietul Boncea.

—Deţinutul Boncea, recunoşti aceste discuţii? continuă anchetatorul.

—Da, recunosc, răspunde Boncea, iau totul asupra mea, nu-l mai chinuiţi degeaba pe Mazilu.

... Astea au însemnat discuţiile noastre duşmănoase faţă de regimul comunist. Aceasta a vrut securitatea să dovedească prin confruntarea mea cu Boncea.

M'au dus jos în celulă.

Avocatul Cealâc, după ce i-am povestit totul, mi-a spus:

—V'au încadrat în articolul 209, aliniatul b, din codul penal comunist, referitor la „discuţii duşmănoase contra

regimului comunist". Pedeapsa prevăzută este de la şase luni la doi ani închisoare. Cum se socoteşte şi timpul de detenţie, pentru anchetă, ca pedeapsă executată, o să vă dea drumu' cel mai târziu peste patru luni, când se vor împlini doi ani, ori poate şi mai repede.

Mă uitam la el neîncrezător! Cu securiştii ăştia nu eşti sigur de nimic. Dar simţeam că, într'adevăr, trecuse „valul de vreme bună"; acum pluteam pe valuri mai puţin zbuciumate.

* * *

Pe la sfârşitul lunii Ianuarie 1955 ne-au adus în celulă un alt deţinut. Era un om mărunt, de vreo 50 de ani, lat în spate, dar tare slab. Avea mustaţa pe oală şi purta părul lung.

Aruncă pachetul cu schimburile sale pe pat, se aşeză pe scaunul de beton ca la el acasă şi începu să vorbească domol:

– Domnilor, să nu vă speriaţi de mine! Ăştia îmi zic nebunu'! Dar eu nu sunt nebun. Sunt comisarul Paraschivescu, din Siguranţa statului român.

Eu am primit ordinul şi am arestat-o pe Ana Pauker. Credea ea că scapă de arestare, dar nu i-a mers cu comisarul Paraschivescu. Eu am dus-o la puşcărie înainte de război. Dar în 1948, când s'a desfiinţat siguranţa statului şi ruşii ne-au introdus Securitatea, m'au arestat oamenii lui Drăghici. De atunci mereu mă bat şi numai în cap; uite colea! şi ne arată, spre ceafă, o porţiune de mărimea unui ou, complet jupuită şi roşie, ca un scalp indian.

– Dar eu rabd bătăile astea, fiindcă mă susţin îngerii. Eu am ore când vorbesc cu îngerii, rosti serios Paraschivescu, privind în sus.

Şi bietul om arăta şi mai jalnic, când căuta să ne convingă pe noi, că el vorbeşte cu îngerii ...

Îl ascultam, ne făceam semne discrete, înţelegând că e ţicnit rău de tot. Dar el continuă să ne vorbeasca domol

şi coerent:

—Eu, domnilor, am mai fost în celulele astea. Aici ne aflăm în talpa Ministerului de Interne, la al doilea subsol. Eu am supravegheat executarea secretului acestor celule, secret pe care îl constituie tuburile acustice de ascultare. Uitaţi-vă colo! şi ne arată sus, în colţ, deasupra paturilor.

—Vedeţi gurile astea de aerisire? Acolo sunt tuburile acustice, care duc tocmai la camerele de ascultare aflate la etajul patru. Când deţinuţii stau în pat şi vorbesc între ei, chiar în şoaptă, sunt bine auziţi de cei care ascultă. Mulţi deţinuţi au fost desvăluiţi cu tuburile astea!

La masă, nebunul nostru nu mânca decât cartofi copţi în spuză, cum se exprima el. Spunea că securiştii îi pun otravă în mâncare. Dacă caltavoii se distrau cu el şi-i dădeau mâncarea reglementară, bietul Paraschivescu nu mânca nimic. El afirma că de patru ani nu băgase în gură decât cartofi copţi în spuză.

Ne obişnuisem şi cu nebunul, care, spre norocul nostru, nu avea accese de furie.

După vreo lună de la venirea lui, l-au luat pe domnul Cealâc şi apoi şi pe inspectorul Tudor.

Am rămas singur cu nebunul în celulă: o zi, două ... nouă. El era nebun paşnic, dar avea mania să mă aşeze în faţa lui, la masa de beton, să pun mâinile la tâmple, să mă uit în ochii lui şi să ascultăm îngerii. Eu făceam ca el, ca să nu-l contrazic. Cu nebunii şi cu securiştii, nu e „tehnologic“ să te opui!

Dar nu-l mai puteam răbda, căci începuse să devină furios: ţipa la mine că nu sunt atent la îngeri!

După o jumătate de lună cu un nebun în celulă, am bătut în uşă şi am cerut să fie mutat în altă celulă. Dar nimic, caltavoii nici nu voiau să mă asculte. Când a venit alt sergent în „tură“, i-am cerut să fiu scos la anchetă fiindcă vreau să fac noi mărturisiri în legătură cu procesul. Imediat, caltavoiul m'a dus la anchetator. Când am ajuns în faţa acestuia, i-am arătat cum stau lucrurile şi l-am rugat să mă mute din celulă, pe mine sau pe nebun.

Anchetatorul acesta era un tânăr locotenent, care, neavând ce mă ancheta, m'a întrebat cum mi-am trecut timpul în cele şapte luni de izolare; probabil că toţi îşi dădeau seama de grozăvia acestei izolări! I-am mărturisit cum făceam probleme de matematici. Locotenentul cel tânăr era mare amator de geometrie. Mare surpriză pentru mine! dorea să ştie ce este cercul lui Euler. L-am rugat şi mi-a dat hârtie şi creion. I-am explicat clar, pe îndelete, că cercul descoperit de marele matematician Leopold Euler, pe la 1780, cuprinde nouă puncte remarcabile ale oricărui triunghi oarecare şi anume: picioarele celor trei mediane, trei puncte; picioarele înălţimilor, alte trei puncte şi jumătatea distanţei dintre ortocentru şi vârful fiecărei înălţimi, tot trei puncte; deci în total nouă puncte. Şi fă-i desen şi demonstraţie ... au trecut repede vreo două ore. A fost prima şi ultima oară în viaţa mea, când am petrecut două ore plăcute cu un securist ...

La sfârşit mi-a spus că situaţia mea se va schimba.

În adevăr, după două zile intră un caltavoi în celulă, îmi dă ochelarii negri şi rosteşte formula magică:

– Ia-ţi bagajul şi hai!

M'a dus la magazie, am primit mantaua şi căciula şi m'a scos la antecamere, adică la celulele de lemn, de la intrare. Pe la două după masă, iar ochelarii, cătuşele şi am fost înghesuit, ca un sac, în spatele unei furgonete. Speram că mă vor transporta la închisoarea de la Pirotehnie, unde securiştii făcuseră cea mai mare închisoare din Bucureşti.

Când maşina a ieşit în stradă, mi-am mişcat puţin ochelarii de pe ochi, astfel că vedeam puţin, o latură a străzilor. Nu mi-am dat seama pe unde sunt purtat. Deodată am zărit clar ceasul de pe turnul Ministerului de Finanţe, unde începea Calea Griviţei, din Calea Victoriei. Mi-am dat seama că mergem pe Calea Victoriei spre Şoseaua Kiselef –deci înapoi la Ploieşti– adică, iarăşi chinuri şi foamete. Şedeam chircit, încătuşat, disperat; îmi curgeau şiroaie de lacrimi fără să mă pot stăpâni.

Seara am ajuns la închisoarea de unde plecasem câteva

luni mai înainte.

M'au vârît într'o celulă cu alţi trei deţinuţi. Toţi erau „canalişti" şi distrofici. Erau aduşi la închisoarea „de baştină", spre a li se înscena un fel de proces, după ce înduraseră ani mulţi şi grei de muncă forţată,la Canal.

Am stat în celulă câteva săptămâni cu comisarul Dobrescu, fost şeful închisorilor din judeţul Prahova, înainte de regimul comunist. Dobrescu fusese un bărbat înalt, impozant. Acum era o epavă, un schelet ambulant, distrofic în ultimul grad. Doar vocea lui plăcută de bariton mai rămăsese de el. Dobrescu ne povestea cum fuseseră trataţi, altădată, comuniştii închişi la Doftana. Acolo au fost închişi comuniştii agitatori ai revoltei de la Atelierele Griviţa-Vagoane, în anul 1933, şi anume: Gheorghe Gheorghiu-Dej, Chivu Stoica, Alexandru Drăghici şi alţii.

— Ei bine , nu suferă comparaţie viaţa deţinutului politic de atunci, cu a noastră de acum. În primul rând nu erau bătuţi, sau pedepsiţi cu celulă severă şi carceră, ca acum. Apoi în celule paturile aveau saltele cu paie, cearşaf curat şi pernă înfăţată. Nu răbdau foamea, ca noi. Aveau voie să primească pachete cu alimente şi schimburi. Nevestele lor le aduceau lunar coşuleţul cu mâncare, scrisori şi ziare câte pofteau. Şi mai spunea comisarul Dobrescu:

Când le veneau nevestele şi deţinuţii cereau, îi scoteam la corvoadă, la lemne, în pădure. Acolo li se da voie să se culce în tufiş cu nevestele lor. Şi acum, uite cum se poartă Drăghici şi tovarăşii lui, aleşi şi puşi la cale de ruşi.

Bietul Dobrescu nu mai ştia nimic de soţie şi de cei doi copii, de mai bine de cinci ani; de când era deţinut la Canal,ca „administrativ".

* * *

Într'o seară am avut o mare surpriză când a fost adus în celulă un cunoscut : Nicu Călinescu, din Buzău, oraşul meu natal. El fusese cel mai mare şi mai bogat librar din oraşul nostru. Era deasemeni proprietarul celei mai mari

tipografii din regiune, tipografie moştenită de la tatăl său, un renumit tipograf de manuale şcolare şi cărţi pentru copii şi tineret. Nicu Călinescu făcuse patru ani de Canal ca „administrativ“, la lagărul de muncă forţată Capul Midia, unde se termina Canalul în Marea Neagră. Acest lagăr de deţinuţi a fost cel mai cumplit de pe întreg Canalul; era denumit „Lagărul Morţii“. Din cele două mii de deţinuţi care munciseră acolo, zilnic piereau câte 40-50 de oameni, povestea Nicu Călinescu.

— În braţele mele —îmi spuse— a murit avocatul Ionel Albu. Şi ce băiat! Un sportiv de mare clasă, o cruce de voinic. A făcut ciroză la ficat şi nu i-au dat nici o îngrijire. S'a stins cu zile.

Ionel Albu fusese unul din cei mai buni prieteni ai mei, din copilărie. Era cu doi ani mai în vârstă ca mine iar fratele său, Sorin, îmi fusese coleg de clasă. Împreună am fost în tabere de vară pe plaja de la Mamaia-Băi patru ani la rând. Ionel câştiga toate premiile la înot, la serbările nautice care se ţineau în port la Constanţa, la 15 August, de Sfânta Maria, când venea şi mama din Buzău, ca să ne vadă. Ionel, campionul, primea premiile chiar din mâna Reginei Maria, care era patroana serbărilor nautice. Asta era prin anii 1926-1930. Ce vremuri liniştite şi frumoase!

Şi acum, Ionel Albu mort şi noi prin puşcării. Iată ce ne aduseseră sovieticii şi slugile lor.

Avocatul Ionel Albu fusese şeful organizaţiei judeţene a tineretului din partidul naţional-ţărănesc. Iată de ce comuniştii l-au arestat, l-au chinuit şi l-au omorît.

L-am plâns cu lacrimi pe Ionel Albu, cel ce era veşnic atât de vesel, atât de fermecător. Atunci mi-am dat seama că, odată cu el, murise şi tinereţea noastră.

Am dormit în acelaş pat cu Nicu Călinescu mai mult de o lună. Sforăia groaznic; vorba lui, cu care se scuza:

— Eu sforăi când dorm pe spate şi când nu dorm pe spate.

După un timp m'am obişnuit şi cu chinul ăsta.

Nicu Călinescu făcuse politică ţărănistă. Comuniştii

îi luaseră tot: întâi tipografia, apoi librăria, apoi casele, pe urmă liberatatea şi sănătatea. A plâns o singură dată: când în anul 1948 i-au naţionalizat librăria. O bandă de comunişti au scos toate cărţile din librărie şi din depozit în mijlocul curţii şi le-au dat foc. Barbarii au ars două vagoane de cărţi noi: manuale de şcoală, cărţi pentru copii, pentru săteni şi literatură bună clasică românească. De la mormanul de cărţi în flăcări, comuniştii au întins focul şi asupra casei de locuit şi asupra hotelului Călinescu, de cinci etaje, poate cel mai mare din oraşul Buzău.

— Au ars cărţile mele! plângea cu lacrimi amare librarul tipograf.

* * *

Prin luna Aprilie 1955, am stat într'o celulă cu fostul director al Siguranţei române pe regiunea Transilvania, avocatul Cornel Baldovin.

Era de fel din Bârlad şi îşi luase doctoratul în drept la Paris. Venea de la Canal, unde făcuse şase ani ca „administrativ". Fiind un om robust scăpase mai puţin hodorogit decât ceilalţi „canalişti".

Baldovin era cam de vârsta mea şi citea extraordinar în palmă. Făcuse timp de şase luni un curs de chiromanţie, la Paris. Mie mi-a prezis viitorul uimitor de exact. Avocatul Baldovin era convins de fatalitatea soartei, de „FATUM", cum o numeau romanii. El spunea: „ce ţi-e scris, în palmă ţi-e pus!"

S'a oferit să-mi citească în palmă chiar a doua zi după ce ne-am cunoscut, ca să nu fie influenţat de relatările mele asupra trecutului.

Mi-a luat palma dreaptă, s'a uitat la ea la lumină, chiar sub fereastră a studiat-o îndelung şi mi-a zis:

— Dumneata în curând vei fi liber, dar după un timp, un an, poate doi, linia vieţii ţi se întrerupe lung. Vei fi bolnav? vei dispare? Nu vei muri însă şi dacă scapi sănătos din această „întrerupere", vei trăi până la adânci bă-

trâneţi. Apoi tot în palmă, omul acesta mi-a relevat trăsăturile caracterului meu —mai bine decât un test psihotehnic. De atunci m'am convins că chiromanţia este o ştiinţă.

Bietul Cornel Baldovin, ce om superior! Dar iată ce a păţit, tocmai din cauza mea.

Caltavoii ne dăduseră voie să ne mişcăm în celulă, sau să stăm culcat pe pat, după cum doream. După ce am terminat cu poveştile, m'a rugat să fac cu el algebră, care-i plăcuse pe vremuri în liceu.

I-am făcut o teorie a ecuaţiilor, cu teoremele fundamentale D'Alembert-Gauss și Bézout; apoi i-am demonstrat rezolvarea ecuaţiilor de gradul unu, doi, trei etc. I-a plăcut demonstraţia mea pentru rezolvarea ecuaţiei trinom de gradul doi.

Cer scuze celor cărora nu le prea plac matematicile, dar amintesc chestiuni elementare de liceu.

Se dă o ecuaţie generală a unui trinom de gradul doi, pentru care se demonstrează formula care dă cele două rădăcini ale ecuaţiei.

Ca să reţină exact demonstraţia formulei, Cornel Baldovin a scris-o pe bucata de săpun, spre a o repeta singur.

L-a văzut caltavoiul roşu, prin vizetă.

Deodată trosc, trosc, zăvoarele, ochelarii și ia-l pe Baldovin în ghionturi, cu bucata de săpun scrisă.

Abia după trei zile l-au adus înapoi în celulă. Se bălăbănea ca un om beat și ardea ca focul. Îl ţinuseră trei zile la carceră pentru marea crimă de a fi scris pe o bucată de săpun!

Îmi povestea bietul om cum suferise la carceră. La capătul unui culoar erau două cutii, în zidul de beton. Cuştile pătrate, cât încape un om.

— M'a băgat într'o cutie carceră, apoi caltavoiul a închis uşa cu zăvoarele. Eram în beznă completă. După vreo câteva ore de stat în picioare, am obosit. Nu era loc să mă las în jos. Am zăcut aşa strivit între pereţi. Ticăloşii ăştia au lăsat jos, la picioare, o deschizătură de o

palmă. Pe acolo intra aerul rece care se ridica sus, pe horn. Carcera era ca un coş cu tiraj natural. Spre dimineaţă m'a cuprins treptat o răceală şi am amorţit. Dimineaţa când s'a deschis uşa, ca să fiu dus la closet, am căzut în braţele sergentului. Leşinasem cu mult înainte. Nimic de mâncare, numai apă. A doua zi mi-au dat o bucată de pâine cu apă; a treia zi, tot numai apă. În a doua noapte am simţit un junghi, ca un cuţit înfipt în spate. Am dus-o tot într'un leşin. Din această nenorocită aventură, inspectorul Baldovin s'a ales cu o dublă pneumonie. Avea peste 4o de grade temperatură şi era roşu ca jarul. I-am aplicat tratamentul cu care mă salvase şi pe mine moş Simeon Drăgulin, când am avut „aprindere de plămâni". A dat Dumnezeu şi a scăpat cu un junghi sec, între spete.

Ne-am vindecat de a mai scrie pe săpun.

Bietul Baldovin nu a avut noroc să mai înveţe matematici în celulă.

CAPITOLUL V

PROCESUL LA PLOIEŞTI

La 10 Aprilie, într'o Miercuri, m'au dus la bărbier. V'am istorisit că ne bărbiereau odată la două săptămâni, Sâmbăta. Acum era deci ceva neobişnuit. Când sergentul m'a readus în celulă, Baldovin îmi spuse:

— Se vede că te vor duce undeva ... îmi pare rău că mă părăseşti.

Într'adevăr pe la 10 dimineaţa apare sergentul, cu ochelarii negri. M'a scos afară, în curtea interioară, apoi m'a urcat într'o autodubă plină cu deţinuţi. Când mi-a scos ochelarii, pe cele două rânduri de bănci am văzut, pentru

prima dată de doi ani de zile, pe ceilalţi tovarăşi ai mei de suferinţă, arestaţi odată cu mine, cu doi ani înainte la Uzină.

Primul cu care am dat ochii, a fost Mircea Ionescu, slab ca un ogar; apoi doctorul chimist Curcăneanu, fost colonel, fost şeful Staţiei de încărcare a proiectilelor. Colonelul chimist Ionescu, inginerul chimist Vasile Ţincoca, de asemeni căpitanul Negulici, fost ofiţer de stat major în războiul contra ruşilor şi, în fund Boncea, fost maior inginer, fost consilierul şi mâna dreaptă a ministrului Chivu Stoica.

Ca şi de pe mine, şi de pe ei curgeau hainele de slabi ce eram. În cei doi ani de detenţie, deşi am fost toţi în aceeaşi puşcărie, nu am ştiut nimic unul de altul. Secretul, în închisorile „progresiste“ este respectat cu străşnicie.

În autoduba cu geamurile mate, eram păziţi de doi caltavoi înarmaţi cu pistoale automate.

Mă aşez lângă Mircea şi-l întreb:

—Ce se întâmplă cu noi? tu ştii ceva?

—Nu vezi, ne duc la tribunal, îmi şopteşte el.

Dacă am văzut că securiştii ne lasă să vorbim, îl mai întreb:

—Dragă Mircea, pe tine te-au ţinut singur în celulă?

—Da, blestemaţii m'au ţinut singur cam două luni de zile, când mi-a fost cel mai greu de suportat.

—Pe mine şapte luni, îl ... consolez eu.

—Dar tu cum ţi-ai omorât timpul, singur, în celulă?

—La început am tot înnumărat paşii pe care-i făceam; apoi am făcut algebră, geometrie ... Am repetat derivatele şi integralele cunoscute. Dar —continuă prietenul meu Mircea— când m'au mutat într'o altă celulă, am văzut pe perete, când prin fereastră bătea soarele pieziş, zgâriate pe zid trei integrale binoame, tare dificile. Nu ştiu cine a fost ăla care le-a scris, că l-am înjurat, pentru câtă bătaie de cap mi-a dat ...

—Eu am fost autorul, îi răspund; am lucrat trei luni la nişte tabele de integrale binoame, născocite de mine şi am

constatat că toate se reduc la trei integrale, pe care însă nu le-am putut rezolva.

Mai târziu, când am fost eliberați, am reluat cu Mircea Ionescu acest studiu despre integralele binoame, despre care, credeam noi, că e cu totul original; dar l-am găsit în cartea de integrale Brahy și în cartea academicianului rus Luzin, care le-a copiat fidel după Brahy.

Odată mai mult am constatat că, în cele mai grele și mai grave situații tot mintea, tot spiritul sunt dominatoare asupra corpului, asupra fizicului.

Cu duba asta am fost duși la tribunalul mare din Ploiești. Ne-au vârît pe toți grămadă într'o cameră, păziți cu străşnicie de securiştii înarmați. Aici li s'a dat voie avocaților noştri să ia contact cu noi. Soțiile noastre se zbătuseră și angajaseră câte un avocat din București. Mery îl angajase pe avocatul Vladimir Boantă –maestrul– cum îl numeam noi. Era specialist în apărarea deținuților politici. Această „înclinare sentimentală" i-a fost fatală, căci mai târziu maestrul Boantă a fost și el arestat.

– Dragă Mazilu, îmi spuse avocatul Boantă, în curând vei fi liber. Am aflat că veți fi judecați în libertate.

– Îți mulțumesc maestre, din toată inima, pentru vestea ce mi-ai dat. Dar când ne vor libera?

Nu știa și nici nu i-au lăsat timpul necesar spre a se lămuri de ce și despre ce anume am fost anchetați de securiști, în acești doi ani de detenție și chinuri. Au apărut caltavoii și i-au dat afară pe avocați. Consultarea noastră cu avocații a fost o simplă formalitate securistă. O farsă ca atâtea altele.

Sergenții ne-au încolonat apoi și ne-au introdus în sala mare de ședințe. O sală vastă dreptunghiulară, cu bănci pentru public așezate în pantă. În față un podium, pe care se afla o masă mare, la care se așezaseră trei judecători militari. În dreapta, pupitrul procurorului, ofițer și el; apoi masa grefierilor, pe care se aflau cinci dosare voluminoase, pline cu acte, la care „munciseră" în cei doi ani, anchetatorii lui Dumitrescu.

În partea opusă procurorului, boxa acuzaţilor, adică noi „cei şapte magnifici"!!

Sala era plină de lume. Soţiile noastre, rudele şi prietenii cei curajoşi, care nu s'au temut de Securitate ca să vină să vadă cum arătăm după doi ani de puşcărie.

Era o zi însorită de Aprilie. Soarele îşi trimetea asupra-ne lumina lui caldă şi dătătoare de speranţe.

Cam pe la mijlocul sălii, chiar sub fereastră, o văd pe Mery, lângă Ani. Zâmbind şi ştergându-şi lacrimile, soţia mea Mery îmi făcea semne că voi veni curând acasă. O priveam uimit şi speriat. Lângă ea, Ani, cu braţele întinse spre Mircea, soţul ei.

Toţi cei aflaţi în sală păreau mai emoţionaţi decât noi, cei din boxă. Scene mute, înduioşătoare. Lacrimile se opriseră în gâtlejuri şi ele parcă temându-se de Securitate.

Nici unul nu prea asculta ce spuneau judecătorii. Deodată văd că toţi militarii judecători, procurorul şi grefieri, se ridică şi părăsesc sala.

Pe noi caltavoii ne împing iarăşi în sala de aşteptare.

Boncea ne lămureşte că procesul se va judeca mai târziu, la Bucureşti. Acum fusese numai prezentarea acuzaţiilor şi fixarea martorilor, câte doi martori pentru fiecare acuzat. Eu am cerut ca martori pe inginerul şef Boca, directorul tehnic al Uzinei şi un lucrător, secretarul de partid de la Forjă.

Cu aceeaşi autodubă am fost duşi înapoi în arestul securităţii. Am reintrat în celula în care se afla inspectorul Baldovin.

Şi încep zile lungi, lungi de aşteptare: una, două, o săptămână, trei săptămâni ... Nimic, nici un semn de eliberare ... nimic.

Îmi pierdusem răbdarea. Am cerut să fiu scos la anchetator, dorind să iau contact cu avocatul meu. Fără rezultat!

În dubă îl auzisem pe căpitanul Negulici spunând:

— Singura metodă de a te face ascultat de securişti

este greva foamei. Eu, spuse, ca să nu mai fiu înjurat şi pălmuit de securiştii-anchetatori, am făcut greva foamei timp de 16 zile.

Negulici înfruntase de multe ori moartea pe front; îl credeam capabil de o asemenea măsură gravă. E adevărat că Negulici şi-a păstrat demnitatea —căci nu a mai fost pălmuit— dar şi-a pierdut sănătatea. După ce a ieşit din puşcărie, s'a prăpădit după doi ani. Şi ce om falnic era Puiu Negulici!

Dacă am văzut că sergenţii râd de mine, când le ceream să fiu dus la anchetator, am strigat tare când s'a adus castronul cu ciorbă:

—Din acest moment refuz să mai mămânc; declar greva foamei!

Caltavoiul mi-a răspuns de dincolo de vizetă:

—Treaba ta, te joci cu moartea. Ia castronul cu mâncare şi ţine-l pe masă. Ai să mănânci când te-o răzbi foamea.

Baldovin m'a sfătuit şi el să renunţ, zicându-mi că în halul de slăbiciune în care mă găseam, greva foamei poate să-mi fie fatală.

—Nu! am răspuns, sunt hotărât să fac greva foamei, spre a obţine dreptul de a vorbi cu avocatul meu.

Când au început maţele să-mi chioraie de foame, m'am întins pe pat şi am stat aşa până seara, când mi s'a dat alt castron cu mâncare.

A doua zi chinul sporise. Baldovin, plin de compasiune, mi-a oferit din mâncarea lui. Am refuzat.

Nu, i-am răspuns, fiindcă ne văd caltavoii, mă spun la anchetatori şi nu realizez nimic.

Din a treia zi, n'am mai simţit chinul foamei. Zăceam întins pe pat şi-mi udam gura cu apă.

Şase zile nu am mâncat nimic; absolut nimic. 12 castroane cu mâncare şedeau aliniate, lângă patul meu.

A şaptea zi eram aproape leşinat. Inspectorul Baldovin, tovarăşul meu de suferinţe, mi-a oferit pâinea lui.

Am refuzat. Atunci el a început să bată cu pumnii în uşă strigând:

–E nemaipomenit! Am fost inspector de penitenciare şi nu am pomenit ca un deţinut care face greva foamei să nu fie întrebat de ce? ce vrea?

–Taci mă şi nu mai zbiera, că te bag la carceră –i-a strigat caltavoiul de pe sală.

După un timp uşa se deschide. Intră un sergent, îmi pune ochelarii şi mă scoate, ţinându-mă de braţ –fiindcă mă clătinam de slăbiciune.

M'a dus într'o cameră de anchetă. Era acolo căpitanul care îndeplinise rolul de procuror, la tribunal.

–Ce e domnule, ce te-a apucat să faci greva foamei? mă întreabă el.

–Vă rog să-mi permiteţi să vorbesc cu avocatul meu, numai atâta cer, am răspuns eu.

–Cazul dumneavoastră este mai complicat, îmi spuse, dar veţi fi judecat în libertate. Ai cuvântul meu, că în cel mult o săptămână vei fi liber. Acum te rog du-te şi mănâncă.

Am început să mănânc câte puţin, sub supravegherea lui Baldovin, care mă îngrijea ca un medic.

Au mai trecut vreo patru zile. Era într'o Vineri, 20 Mai. A doua zi, 21 Mai, era sărbătoarea Sfântului Constantin şi Elena. Se împlineau exact doi ani de zile de când zăceam sub pământ, în această„înaintată“ puşcărie sovietico-securistă.

Pe la orele 9 dimineaţa apare în uşă „prietenul“ meu, sergentul ţigan, care mă trata cu „domnule deţinut“

Îmi întinse ochelarii şi-mi spuse:

–Hai domnule la bărbier, că azi te liberează!

Mă uit la el, mă uit la Baldovin; nu-mi venea să cred!

–Cred că e adevărat –spune Baldovin– să fie cu noroc!

Dar fiind Vineri, zi în care nu lucra bărbierul, acesta nu era de găsit.

–Ce mă fac dom'le! zise ţiganul meu, că am ordin să te duc sus, bărbierit,pentru plecare.

–Bărbiereşte-mă dumneata, îl rog eu.

N'a stat mult la gânduri: m'a săpunit, a luat briciul, m'a crestat rău de vreo trei ori şi în fine ... m'a dat gata! Apoi m'a dus din nou în celulă, să iau „masa"; că mie de masă îmi ardea acum!

I-am oferit lui Baldovin mâncarea, ca şi pantalonii şi cămaşa mea, care oricum, erau mai puţin ferfeniţite ca ale lui. M'a rugat să repet numărul de telefon al soţiei lui şi ce trebuie să spună ea avocatului său, ceeace am şi făcut imediat ce am fost eliberat.

Pe la două după-amiază, prietenul meu, ţigănuşul, şi-a făcut din nou apariţia şi mi-a pus pentru ultima oară ochelarii negri. M'a dus sus la magazie, am îmbrăcat mantaua mea îmblănită, căciula şi am luat valiza mea de acum doi ani. Un plutonier îmi dădu ordinul de eliberare din detenţie. Apoi, fără ochelari, mă conduse până la poartă, deschise poarta de fier şi-mi zise:

— Eşti liber, du-te acasă!

Spun bună ziua şi pornesc agale spre primul colţ de stradă. Dar mă tot uitam cu frică înapoi, să nu fiu victima unei glume proaste.

Nu era o glumă. Eram liber de-a binelea! Tot aşa de pe neaşteptate şi fără logică venea această eliberare, precum venise şi arestarea mea de acum doi ani, noaptea la Uzină.

Era o splendidă zi de mai. Cerul era presărat cu pufuri de nori, pe albastrul infinit. Soarele încălzea blând pomii înfrunziţi şi ninşi de flori. Grădinile, frumos gătite cu flori şi verdeaţă, îmi apăreau colţuri de paradis. Viaţa afară îşi urma cursul, nepăsătoare că aci, la doi paşi, o mulţime de făpturi umane lâncezeau în celule de beton, sub pământ ...

Am privit lung, de afară, puşcăria în care zăcusem. Se afla pe strada Vasile Lupu, cam spre capăt. În faţa mea aveam această clădire mare cu subsol, demisol şi etaj. Lungă de 50-60 de metri, lată de vreo 20, semăna cu o şcoală, cu un spital. Numai gratiile puternice de la ferestre şi geamurile mate, din sticlă armată, lămureau că e vorba de o închisoare.

Comuniştii au clădit foarte puţine şcoli şi absolut nici o biserică. În schimb, în fiecare capitală de judeţ au construit câte o puşcărie, iar în Capitală şi în municipii, câte trei şi mai multe chiar.

M'am îndreptat spre o biserică mare, ce se vedea în celălalt capăt al străzii, spre centrul Ploieştiului. Mă tot uitam mereu în urmă, să văd dacă sunt urmărit. Strada era pustie şi plutea mireasma primăverii. Un căţel alb cu pete negre m'a însoţit, prietenos, o bucată de drum. Nu aveam nimic să-i dau şi mai încolo m'a părăsit.

Unde să mă duc? mă întrebam.

La tanti Aurica, bineînţeles, cea mai bună prietenă a mamei.

Când m'a văzut, a încremenit. S'a speriat de halul meu de slăbiciune, în care ajunsesem. M'a îmbrăţişat, cu lacrimi în ochi. Mi-a dat să mănânc şi mi-a dat şi bani de drum. Nu mai termina tot blestemându-i pe securişti.

Pe la ora opt seara am luat un personal spre Bucureşti, spre casă. Şedeam într'un colţ în vagonul comun de clasa doua, privind oamenii cu nesaţ. Aproape că nici nu mă vedeau. Cu damigene de vin, cu copii, cu păsări cârâind în panere, plecau la Bucureşti, că a doua zi era doar sărbătoare.

Pe la orele 11 noaptea am ajuns acasă. Mă aşteptau soţia mea Mery, mătuşa mea Mari Căţoiu, vecinii. Mă aşteptau de o săptămână, seară de seară, de când ştiau că s'a dat ordinul de eliberare a celor şapte ingineri ofiţeri. Ordinul fusese dat chiar de Procurorul General al Republicii —spunea Mery, care-l citise. Dar intervenise pe parcurs „marele Şilaev, semirusul şi directorul Uzinei Plopeni; cel care ceruse acum doi ani arestarea noastră. Şilaev a intervenit direct la Drăghici, şeful Securităţii, ca să nu fim eliberaţi, decât când se împlineau exact doi ani de la arestarea noastră, adică la 21 Mai 1955. Fiindcă aşa se lăudase Şilaev, într'un discurs ţinut în faţa clasei muncitoare!

Şi s'a ţinut de cuvânt „marele Şilaev". Tristă performanţă!!

Aşadar, liber şi din nou acasă. Acasă ... Niciodată nu mi s'a părut vorba aceasta mai plină de farmec, mai plină de mierea fericirii.

Proverbul românesc e plin de adevăr: „Nu simţi ce-i zaharul, până n'ai gustat amarul ". Nu pot uita zilele frumoase, fericite ce am trăit acasă, după întoarcerea mea din puşcăria sinistră de la Ploieşti.

CAPITOLUL VI

LIBER ÎN BUCUREŞTI

PROCESUL

După viaţa sumbră trăită doi ani în celule, acum mi se părea că visez. Era în plină luna Mai. Camera noastră se afla la primul etaj în frumoasa vilă a mătuşei mele, Maria general Căţoiu. Dormitorul avea două ferestre mari, care dădeau în grădina vilei. Chiar în faţa ferestrelor, un şir de patru plopi falnici în care o tufă de glicine se căţărase mai sus de ferestrele noastre. Aveam în faţă o adevărată cortină de iederă, presărată cu multe flori bleu-violet, ca nişte mici trompete delicate. Vrăbiuţele gureşe se sbenguiau fără astâmpăr în iederă, toată ziua. Priveam acest mic colţ de rai şi nu-mi venea să cred că nu mă mai aflu în celula de sub pământ, jinduind după un colţ de cer. Când am pornit pe străzi, am simţit lumina arpoape orbindu-mă. Grădina botanică şi la fel curtea palatului Cotroceni erau înecate în verdeaţă, potopite de flori. Palatul Cotroceni fusese reşedinţa regelui Mihai şi a reginei mame Elena, până în anul 1947, când au fost alungaţi din ţară de către sovietici. Şi atunci ambasada americană şi cea engleză n'au ridicat nici cel puţin un deget ca să apere pe rege sau independenţa. Puteau cel puţin să protesteze!

În primăvara anului 1948, în calitate de şef al atelierelor de reparaţii auto R.A.T.A., am fost chemat aici, la

palatul Cotroceni, care fusese naţionalizat şi transformat în palatul pionierilor. Secretarul tovarăşei Liuba Chişinevschi, o evreică din Basarabia, mi-a trasat sarcina să amenajez pentru micii pionieri o sală muzeu cu piese şi aparatură auto, unde ei să poată face practică auto.

O lună am muncit împreună cu mecanicii mei şi am instalat acolo o machetă de motor de camion „ZIS“ secţionat; la fel un şasiu, cu toată transmisia şi diferenţialul, un banc de rodaj, o mică staţie de încărcat acumulatorii auto, bancuri de lucru, scule, etc ...

Am vizitat din nou sala, care acum era completată cu scheme şi grafice pe înţelesul micilor pionieri auto.

Câteva zile am umblat singur, stingher.

În parcul de lângă Academia Militară, lângă biserica Sfânta Ecaterina, mă aşezam pe o bancă privind apusul soarelui. Drept în soare se proiecta o cruce, de pe turla sfintei biserici. Mă gândeam că în acest apus de soare crucificat şi superb, trebuie să existe o fiinţă superioară, perfectă, eternă şi absolută, care dirijează această vastă orchestră a lumii. Trebuie să fie un Dumnezeu. Există un Dumnezeu! Ce mică şi neînsemnată fiinţă sunt eu! Cum am putut să mă îndoiesc de existenţa Lui atotputernică, când zăceam acolo singur în celulă?

Acasă Mery, soţia mea, mă răsfăţa cu toate bunătăţile care se mai găseau. Suferise şi ea destul, în aceşti doi ani, din cauza „tovarăşilor“. La Uzină, după arestarea mea, toţi o ocoleau. Îmi povestea că, după două luni de la arestarea noastră, a fost împreună cu Ani la o ghicitoare vestită, într'un sat vecin cu Uzina. Singure, pe jos, prin ploaie, s'au întors noaptea târziu, dar fericite, fiindcă baba le ghicise în cărţi „de bine“: bărbaţii lor se vor întoarce sigur acasă! Baba nu precizase însă când şi cum se vor întoarce, fiindcă ea nu avusese încă de-a face cu securiştii ... Tot atunci, prin luna Septembrie, Mery, văzând că nu mă întorc la Uzină, s'a hotărît să-şi transporte lucrurile la Bucureşti. Directorul Şilaev —şi partidul— n'au vrut să-i pună la dispoziţie o camionetă; iar directorul tehnic, inginerul Boca, fostul meu

subaltern din timpul războiului, nici n'a vrut s'o primească.

Numai un vechi şofer al Uzinei a avut curajul să o îmbarce în faptul zilei şi să plece cu ea la Bucureşti, fără ordin. Tovarăşii de la partid, vigilenţi, s'au sesizat repede de această „crimă". Au pornit imediat după ei şi i-au prins, la Snagov. Preşedintele comitetului de partid al Uzinei, David Vasile, un ţigan mic, slab şi rău, a dat-o pe Mery jos din camion şi i-a aruncat lucrurile în mijlocul şoselei. În ploaia de toamnă, plângând, abia seara a găsit un alt camion cu care şi-a adus lucrurile acasă.

Mai târziu Mery, văzând că detenţia mea se prelungeşte, a vândut din mobilă, apoi din îmbrăcăminte şi, în cele din urmă, apartamentul ce îl avusese ca zestre. Pe acest apartament mare a luat o sumă derizorie, fiindcă l-a vândut fiind ocupat. Şi astfel „tovarăşii" comunişti au reuşit să ne distrugă şi moral şi material.

* * *

Acum, o slujbă nu puteam ocupa, deoarece „Cadrele" îmi reţinuseră actele, până la judecarea procesului.

Câţiva prieteni adevăraţi mi-au dat de lucru, să pot câştiga un minimum necesar existenţei. Am făcut corecturi la manuale tehnice în curs de tipărire, am scris articole la „Lexiconul Tehnic Românesc", la revista tehnică „Auto", etc.

Prietenul bun la nevoie se cunoaşte! Le mulţumesc şi acum acestor prieteni devotaţi.

Două luni de zile au trecut până la proces.

* * *

La 21 Iunie 1955, noi, cei şapte ingineri puşcăriaşi, acum ceva mai întremaţi, am fost convocaţi la tribunalul mare de pe Splaiul Dâmboviţei, pentru PROCES. Aveam fiecare câte un avocat apărător. Mery îl angajase pentru mine pe maestrul Vladimir Boantă –de care am mai amintit.

Procesul nostru a fost o comedie! Într'o sală de la demisol a marelui tribunal, am fost introduşi, pe rând, acuzaţii: primul, inginerul Boncea; al doilea, eu; al treilea, Mircea Ionescu; apoi doctor chimist Curcăneanu, colonelul chimist Ionescu, căpitanul Negulici şi, ultimul, inginerul chimist Ţincoca Vasile.

Pe masa grefierului, cinci dosare pline cu acte, încheiate în cei doi ani de către securiştii zeloşi. Ne-au permis să le răsfoim, repede.

Am citit actul iniţial, pe baza căruia fusesem arestaţi. Era un denunţ pe patru pagini, scris de mână şi semnat de inginerul comunist Hoppe Egon. Arăta cum credea el că Boncea, cu mine şi cu Mircea Ionescu, sabotam. Pe baza numai a dezordinei din ateliere, pe când se trecuse „din mers" de la producţia de pace la cea de muniţii.

Directorul Şilaev a completat acest denunţ cu încă o listă de 14 sabotori, foşti ingineri sau maiştri vechi, din timpul războiului. A înaintat aceste acte Comitetului Central al P.C.R., prin socrul său, Nicoară din Comitetul Central. Raportul Hoppe-Şilaev a fost întocmit în luna Octombrie 1952, pe când explodaseră în ţeava de tun proiectilele fabricate la Uzina Tohan-Braşov.

Când războiul din Coreea s'a „răcit", adică preşedintele Truman l-a demis pe generalul Mac Arthur şi a cedat în faţa ruşilor, acest Nicoară l-a determinat pe Drăghici, şeful securităţii, să ne aresteze pe noi cei şapte de la Mărgineanca; repet: deşi exploziile la trageri s'au produs cu muniţia fabricată la Braşov-Tohan.

În toate cele cinci dosare voluminoase, nu se vorbea nimic de rolul ce l-au avut consilierii sovietici în această fabricaţie de muniţii, sau în problema tratamentului termic, care provocase exploziile în ţeava de tun.

Atunci, ca şi astăzi, ruşii, laşi, lucrează numai din umbră.

Fiecare din cei şapte inculpaţi, cerusem tribunalului Ploieşti câte doi martori, în apărare. Martorii mei erau inginerii Boca, director tehnic şi un muncitor de la forje,

secretarul organizaţiei de partid din forje.

Inginerul Boca Vasile, nu s'a prezentat la proces. Din laşitate muncitorul comunist a mormăit ceva, recunoscând că nu am făcut sabotaj, că m'am purtat prieteneşte cu muncitorii.

Dintre toţi cei şapte avocaţi ai noştri, a luat cuvântul doar avocatul Benea din baroul Bucureşti. În puţine cuvinte el a cerut ca „aceşti ingineri capabili să fie redaţi societăţii“.

A vorbit apoi un ofiţer procuror –foarte încâlcit. Îmi amintesc că mi s'a adresat astfel:

– Dumneata n'ai scăpat, avem noi grijă să te aranjem.

Am protestat:

– Ce aveţi cu mine, ce-mi reproşaţi?

Avocatul Boantă mi-a făcut semn ca să tac şi am tăcut.

S'a dat sentinţa oficială: eram achitaţi, declaraţi nevinovaţi. Ni s'a înmânat copii de pe această sentinţă.

Maestrul Boantă m'a sfătuit să dau în judecată Uzina, pentru a mi se plăti salariul pe timp de doi ani, cât am fost închis. Ceilalţi şase colegi au procedat la fel. Am câştigat procesul, dar bani n'am văzut. S'a ajuns cu procesul de despăgubiri până la Tribunalul Suprem, care a hotărît că numai muncitorii deţinuţi şi achitaţi au acest drept de a fi despăgubiţi; cadrele de conducere nu au acest drept! Noi am fost consideraţi „cadre de conducere“. Ce puteam să mai spunem, după atâta puşcărie?

Acum, după proces, fiind achitaţi, Serviciul Cadre din M.M.I.C.M. (Ministerul Metalurgiei Industriei Construcţiilor de Maşini), trebuia să ne reangajeze. Trebuia să intrăm „în câmpul muncii“.

Ne-am prezentat toţi cei şapte în audienţă la ministrul Popa Gherasim, care nu numai că nu a fost arestat împreună cu noi ci, sprijinit de Chivu Stoica, ajunsese ministru plin. El ne-a trimis la subalternul său Tuzu Constantin –care, şi el– fusese avansat, devenind ministru adjunct.

Iată-mă iarăşi în faţa fostului meu coleg de liceu şi

fost subaltern, Tuzu Costică, acum ministru. Din spatele biroului mare, ministrul, se ridică, gras, aproape sferic. Îmi întinde mâna peste birou. Mă fac că nu văd gestul și aștept în picioare. Îmi spune că, avîndu-se în vedere capacitatea mea de bun tehnolog, am fost numit inginer şef la marile uzine Progresul-Brăila. I-am răspuns:

—Tovarăşe Costică, acum doi ani te-am rugat să mă muţi de la uzina lui Şilaev, unde eram în pericol de a fi arestat. Nu ai vrut, sau n'ai putut, şi eu am suferit doi ani de puşcărie grea, iar tu ştiai că sunt nevinovat. Acum te rog să nu te mai preocupi de soarta mea.

—De ce, mă întrebă, nu mai vrei să mai lucrezi?

—Ba da, dar în alt minister. Am şi găsit de lucru la IPROCHIM. (Institutul proiectări pentru chimie). Te rog să dai dispoziţie la Cadre, să-mi elibereze actele.

—De acord, îmi răspunde.

Am fost angajat imediat la IPROCHIM. Director tehnic era acolo inginerul Georgescu, profesor la Şcoala Politehnică Bucureşti. A ascultat cu bunăvoinţă tot ce i-am relatat despre suferinţele îndurate. M'a numit inginer şef al atelierului de proiectat utilaj pentru chimie.

Am lucrat acolo doi ani, bine şi plăcut, fără a întâmpina dificultăţi. N'am simţit că cei de la cadre să se intereseze de mine în mod special.

Dar aşa se întâmplă în viaţă: când ţi se urăşte cu binele, dai în rău; sau cum spune proverbul: „mai binele este duşmanul binelui".

Mă întâlnesc, întâmplător, pe stradă, cu ministrul Tuzu Costică. Mă întreabă cum o duc. Îi răspund că sunt mulţumit, dar serviciul e prea departe de casă, iar salariul e mic. Tuzu mă sfătuieşte, binevoitor, să mă transfer la IPCM (Institultul Proiectări Construcţii de Maşini).

—Este un institut de proiectări, înfiinţat de curând, mi-a spus, care va lua o mare desvoltare şi unde vei putea câştiga şi dublu, fiind în specialitatea ta.

M'am prezentat la directorul IPCM. A trebuit să particip la un concurs, cu încă patru ingineri specialişti, pentru

postul de şef proiecte pentru forje şi turnătorie. Ghinionul meu a fost că ... am reuşit. Am spus ghinion, fiindcă în acest institut al metalurgiei, în fiecare birou de proiectare se afla câte un agent informator al Securităţii. Acest amănunt important l-am aflat, din nenorocire, prea târziu.

Când am intrat în noua mea secţie, pe o uşă alăturată am văzut o plachetă: ing. Belei Gh. —Şef Turnător—. Era inginerul care proiecta utilajele pentru turnătorie. Pe Belei Gheorghe îl cunoşteam de la liceul din Buzău. Ba chiar fusesem împreună, o lună de zile, într'o tabără de vară la Mamaia-Băi, când eram elevi. Belei, colegul meu de liceu —nu de clasă— mă întreba adesea cum şi de ce am fost arestat doi ani la Ploieşti. În fiecare zi, la ora zece, toată lumea întrerupea lucrul şi Belei ne citea articolul de fond din ziarul „Scânteia". Asemenea şedinţe, de pregătire politică, se ţineau în toate institutele, în fabrici, uzine, colhozuri, G.A.S.-uri (Gospodării Agricole de Stat), etc.

Suferinţele prin care trecusem păreau că-l interesează foarte mult pe Belei şi-mi tot cerea amănunte privitoare la Uzină şi la consilierii ruşi. Nici prin cap nu-mi putea trece că el era agent informator al Securităţii. I-am povestit lui Belei prin ce trecusem, exact cum fusese. Evident că pentru ministrul Chivu Stoica şi pentru consilierii sovietici, nu aveam cuvinte de laudă. Pe colegul meu Tuzu Costică, despre care auzisem că îl denunţase pe taică-său că e chiabur şi are dosiţi 70 de saci de porumb, îl numeam porc gras şi nesimţit. Din cauza acestui denunţ, tatăl lui Tuzu făcuse trei luni puşcărie. Denunţul, se vede treaba, însemna proba fidelităţii faţă de partid a proaspătului comunist Tuzu Constantin.

Mărturisirile mele confidenţiale erau notate cu grijă de Belei, care înainta note informative la Securitate.

În noul meu serviciu, la început, munca mergea foarte bine. Între subalternii mei se afla şi un tânăr inginer, Costel Vitănescu. Era căsătorit cu o nemţoaică, aveau o fetiţă de doi ani. El aducea mereu vorba despre cele transmise de postul de radio „Europa Liberă", despre

revoluţia din Ungaria, unde ungurii naţionalişti luptau disperat contra tancurilor sovietice. Se ştie că revoluţia ungurilor contra sovieticilor a fost înăbuşită în sânge de ruşi.

Vitănescu fusese ofiţer de marină; i-am atras serios atenţia să-şi ţină gura, la servici cel puţin, dacă nu vrea să păţească şi el ce păţisem eu, din cauza acestor discuţii.

Belei Gheorghe s'a dovedit un mare ticălos. Nici în romanele cele mai sumbre, cred că nu există un caracter aşa de murdar ca acest prieten-coleg care, deşi asculta cu pasiune ce-am suferit, n'a ezitat să mă denunţe şi să inventeze că fac parte dintr'o organizaţie politică contrarevoluţionară, organizaţie care exista doar în mintea lui.

Deci, cu bună ştiinţă, Belei mă băga a doua oară în puşcărie!

Această „organizaţie" născocită de acest delator abject era compusă din patru ingineri din institut, —toţi foşti ofiţeri— care ne „organizasem" în contra partidului şi a guvernului. Din „organizaţie" făceau parte: inginerul Vitănescu Constantin, eu şi alţi doi ingineri din institutul nostru de proiectări, doi oameni de care auzisem, dar pe care i-am cunoscut abia în boxa acuzaţilor, la proces.

La 18 Februarie 1958, trei ani după ce am fost eliberat din prima închisoare, am fost din nou arestat, învinuit de participare la o „organizaţie politică contrarevoluţionară"

CAPITOLUL VII

A DOUA ARESTARE

Duminică, 18 Februarie 1958, avusesem la masă, invitaţi, pe prietenii din copilărie ai lui Mery, inginerul Tibi Maniu şi soţia sa, Luiza. Tibi Maniu nu avea nici un fel de legătură de rudenie cu Iuliu Maniu, fost prim ministru, preşedintele partidului naţional-ţărănesc. Iuliu Maniu, foarte iubit de ardeleni, şi Ion Mihalache, vicepreşedintele

partidului național-țărănesc, au fost considerați de rigimul comunist drept cei mai periculoși dușmani ai lor și au fost arestați, din ordinul lui Andrei Vâșinski. Au fost deținuți în închisoarea Galați, după care au fost mutați în sinistra închisoare Sighet, unde Maniu a murit în anul 1953.

Tibi era un foarte bun inginer proiectant de utilaje mecanice și lucra tot la I.T.C.M., unde lucram și eu. Era un băiat voinic, frumos, cu părul negru, cu un zâmbet permanent pe buze. (Mery avea o slăbiciune pentru bărbații frumoși, ceeace am observat, din nefericire, prea târziu.)

Luiza, soția lui Tibi, era o italiancă, o blondă frumoasă, cu o înfățișare statuară.

În acea Duminică, pe la ora 13, când au venit la noi, la masă, Tibi mi-a atras atenția că au fost urmăriți. De când au coborît din tramvai, un civil s'a luat după ei, iar când au intrat la noi, pe poartă, i-a depășit, privindu-i însă drept în față.

—Uite, individul de colo, care șușotește cu cel de lângă el și se tot uită la vila voastră, —arată Tibi pe fereastră.

—Dă-i în mă-sa de vagabonzi, zic, n'au ce mai fura de la noi, că noul regim ne-a luat tot.

Pe la ora cinci după masă, prietenii noștri au plecat.

Noaptea pe la ora două, auzim bătăi puternice în ușă.

—Deschideți, Securitatea!

Buimaci de somn, deschidem.

—Avem ordin de percheziție, spuse un locotenent de securitate, și-mi flutură în față o hârtie.

Era însoțit de trei civili, cu mutre dubioase; toți înarmați cu pistoale vizibile sub centură.

—Poftiți, cercetați! Și le arăt camera noastră cu un pat, un șifonier, un birou și o vitrină, tot ce mai rămăsese nevândut de Mery, pe când mă aflam în închisoare la Ploiești. Au scotocit peste tot: în toate boarfele, în toate sertarele.

Au cercetat cărțile mele tehnice, filă cu filă. Mi-au

confiscat agenda de telefon, inelul de aur, ceasul, tot ce aveam noi de preţ. Mery avea o casetă, în care îşi ţinea câteva bijuterii, cadouri şi fotografii. De emoţie nu găsea cheiţa casetei. Unul din civili, care purta o trusă de scule auto, a scos un levier şi a smucit capacul casetei, distrugând ca un sălbatec frumoasa casetă de abanos.

Au „muncit" cei trei securişti mai mult de trei ore şi au făcut un inventar. Pe la vreo cinci dimineaţa, locotenentul securist îmi spuse:

— Îmbracă-te, hai, eşti arestat!

Mery plângea, pregătindu-mi vechea valiză cu prosop, săpun, ciorapi, cămăşi ... Ştia lecţia din arestarea trecută.

Iau în spate mantaua mea de vremuri grele şi plec în mijlocul securiştilor. Locatarii de pe culoarul de la etaj sau cei de la parter, n'au îndrăznit să scoată nici capul pe uşă, ca să vadă cum mă ridică banditii.

În faţa porţii aştepta o maşină. Am fost urcat, mi-au pus ochelarii negri şi ... la drum. Unde?

Abia după trei luni m'am lămurit unde sunt închis: mă aflam la închisoarea Malmaison.

Noaptea aceea, precum şi zilele şi mai ales nopţile ce au urmat arestării, au fost pentru mine un nesfârşit coşmar.

Nu pricepeam de ce m'au arestat din nou securiştii, după ce mă chinuiseră şi paracercetaseră timp de doi ani. Ce s'a întâmplat? Ce mai voiau de la mine? ce îmi puneau iar în sarcină? Îmi dădeam seama că era ceva nou; era altceva decât Şilaev, ori Hoppe Egon, ori gazetarii ticăloşi de la Uzina Plopeni. De ce, Dumnezeule Mare, trebuie să sufăr din nou? Simţeam că sunt pe pragul disperării. Acum îi cunoşteam pe securişti, ştiam că nu fac nimic la întâmplare; nu mai speram într'o eroare, ca la prima arestare. Simţeam că nu am o posibilitate de scăpare grabnică din ghearele securităţii ... M'a cuprins o delăsare totală de a mai lupta cu securiştii; o disperare de neputinţa de a mă apăra, încât mă hotărâsem s'o curm cu viaţa, să mă omor!

Dar cum să mă sinucid? Cu ce? să-mi bag lingura pe

gât noaptea, sau să mă strâng de gât cu cearşaful? Am încercat, dar n'am izbutit!

Salvarea mea a fost plânsul! M'a apucat un plâns care a durat mai mult de zece zile; lacrimile parcă îmi stingeau şi desnădejdea şi focul mâniei.

Primele trei nopţi după arestare, n'am dormit deloc; nu mi se închideau ochii. Mergeam ca un animal, năuc, prin celulă şi plângeam. Am vărsat atunci toate lacrimile din mine!

După vreo zece zile, am fost dus la anchetă. Anchetatorul era un căpitan înalt, slab, uscat şi negricios: un ţigan! A umplut câteva pagini cu biografia mea, deşi i-am spus că, la prima arestare din 1953-1955, mă „biografiaseră“ opt anchetatori, la închisoarea din Ploieşti. Ştiau tot ce se întâmplase cu mine.

—Cu ce am greşit acum, domnule căpitan? am întrebat. Ce acuzaţie mi se aduce?

—Ce ai discutat în ultima lună cu inginerul Maniu Tiberiu? Ce aţi pus la cale Duminica trecută?

Am rămas cu gura căscată. I-am explicat legătura noastră de prietenie de ani de zile.

Minţi, nu eşti sincer, du-l jos în celulă, sergent! —strigă iritat,căpitanul ţigan.

Şi iarăşi m'au lăsat singur în celulă, să fierb în propria durere şi incertitudine. La a doua anchetă, căpitanul anchetator îmi arată un ceas de mână.

—Îl recunoşti? întreabă securistul misterios.

—Nu, domnule căpitan.

—Minţi, se răsteşte el la mine; ceasul ăsta e al prietenului tău Maniu, care se află în celula alăturată şi a declarat tot.

Mă întrebam, îngrijorat, ce o fi declarat bietul Tibi. E adevărat că atunci, Duminecă după masă, el comentase atitudinea pro-rusă a lui Naser, preşedintele Egiptului, dar eu i-o retezasem scurt: nu mai discuta chestiuni de politică, că altfel o păţeşti.

Aveam o experienţă; ştiam că securiştii te mint, ca

să te tragă de limbă; de aceea îi răspund:

—Domnule căpitan, văd că mă trataţi omeneşte, vă vorbesc de aceea ca unui om, care sper că mă va înţelege. N'am discutat politică cu inginerul Maniu Tiberiu. Vă rog să mă confruntaţi.

—Bine, vom vedea!

Începusem să capăt oarecari nădejdi. Poate nu-i dracu aşa de negru! Poate, poate se vor convinge că sunt nevinovat şi mă vor libera.

După altă săptămână, m'au scos la un alt anchetator. Era un tânăr locotenent securist, blond, pistruiat, cu o figură umană. Doar ochii lui albaştri spălăciţi aveau o căutătură urâtă, dură. Semna pe foile de anchetă locotenent Bistran Iosef. După obişnuita autobiografie, pe care m'a pus s'o scriu vreo trei zile, mă întreabă:

—Spune-mi sincer, ce aţi discutat în organizaţia voastră politică de la institutul de proiecte I.T.C.M.?

—Care organizaţie politică?! întreb uimit.

—Organizaţia voastră, a foştilor ofiţeri, care lucraţi în acel institut de proiectări.

Şi faţă de mutra mea, de-a dreptul surprinsă, continuă:

—Tu, împreună cu inginerul Vitănescu, fost locotenent, împreună cu inginerul Balaban, fost căpitan şi cu inginerul Moraru, deasemeni fost locotenent. Te invit să vorbeşti sincer despre discuţiile politice purtate, ca să-ţi uşurezi situaţia la proces.

—De Vitănescu Constantin —am răspuns— ştiu că a fost ofiţer de marină; e subalternul meu şi mi-a spus-o el. Dar pe ceilalţi doi, nu-i cunosc decât din vedere, de la institut. Vă declar foarte sincer că nici n'am ştiut că sunt foşti ofiţeri. N'am discutat nimic cu aceşti oameni, pe care, repet, nici nu-i cunosc.

Vreo săptămână, locotenentul Bistran m'a sâcâit cu aceleaşi chestiuni; apoi deodată mă întreabă:

—Dar cu colegul tău de muncă, inginerul Belei Gheorghe, tot n'ai discutat nimic? spune-mi sincer ce-aţi

vorbit, fiindcă şi el este închis într'o celulă alăturată şi a declarat totul.

Abia acum mi-am dat seama de unde-mi vine lovitura! Am spus tot adevărul:

–Cu inginerul Belei am fost coleg de liceu şi am stat în acelaş cort într'o tabără de vară, la Mamaia-Băi, când eram copii. Fostul meu coleg m'a întrebat cum şi de ce am fost arestat în anii 1953-1955 şi ce am păţit în închisoarea severă de la Ploieşti. I-am spus totul, tot adevărul.

–Şi nu l-ai înjurat pe Chivu Stoica şi pe consilierii sovietici?

–Nu i-am înjurat, am spus doar că au fost nerecunoscători şi laşi; fiindcă, după ce ne-au folosit şi am pus la punct fabricile de muniţii, noi, foştii ofiţeri ingineri, am fost lăsaţi pe mâna directorului Şilaev şi a securităţii din Ploieşti, care ne-au chinuit ca pe hoţii de cai, doi ani de zile.

–Minţi, mă repezi anchetatorul, i-ai mai povestit şi bancuri politice.

M'am gândit: trebuie să mai recunosc ceva; dacă neg totul, mă va pune la regim sever celular, de care aveam groază.

–Da, recunosc, i-am spus lui Belei un banc politic, care circula acum un an prin institut.

–Hai zi-l, face Bistran.

Şi i l-am zis:

–Se făcea că preşedintele României, Gheorghe Gheorghiu-Dej, şedea la masă cu generalul Eisenhower, preşedintele Statelor Unite. După ce au mâncat şi au băut bine, Gheorghiu-Dej îl întreabă: domnule general, spuneţi-mi cât câştigă la dumneavoastră un muncitor calificat mediu? Cam 1.000 de dolari pe lună, răspunde generalul Eisenhower. Şi ce face cu ei? întreabă Gheorghiu-Dej. Păi, îi răspunde generalul, cam trei sute de dolari îi cheltuieşte pentru mâncarea lui şi a nevestei, apoi cam două sute îl costă chiria şi diverse.

Şi cu restul de cinci sute, ce face? mai întreabă Dej.
--Treaba lui, îl priveşte– îi răspunde preşedintele Americii;

care, la rândul lui vrea să afle: dar la dumneata, care e situaţia? Păi şi la noi muncitorul calificat câştigă chiar 1.200 de lei pe lună, răspunde Gheorghiu-Dej. Frumos, zise generalul; şi cum îi foloseşte? Păi două sute îi dă pe chirie, apoi mâncarea lui şi a nevestei costă cam două mii pe lună, răspunse sincer Gheorghiu-Dej. –Bine, dar ce face, cum îşi procură restul de care are nevoie? întreabă nedumerit preşedintele Eisenhower. –Treaba lui! îl priveşte! răspunde Gheorghiu-Dej.

Bistran n'a făcut haz de acest banc. Pe mine însă acest banc, povestit canaliei de Belei, m'a costat o condamnare de şapte ani temnită grea.

Domnule locotenent, am continuat, recunosc că i-am povestit această glumă lui Belei, dar am auzit-o şi eu de la alţii.

–De la cine? mă întreabă el, repede.

–De la desenatorul Dumitrescu Vasile, care nu se sfia de nimeni şi-l spunea cu voce tare colegilor, pe sală.

–Dumitrescu Vasile? ia să vedem! Şi-l văd că scoate tacticos, din sertar, un caiet gros cu index alfabetic. Caută el încet, cu răbdare, la litera D şi spune:

–Da, Dumitrescu Vasile ... peste trei luni va fi arestat. E pe tabel. Şi va fi condamnat.

–Vă rog, întreb eu timid, şi eu sunt pe tabel?

–Desigur, îmi răspunde locotenentul Bistran, eşti trecut pentru condamnare. Da, de trei săptămâni mă lupt cu tine şi nu pot să-ţi agăţ nici o vină legală, ca să poţi fi condamnat.

–Domnule locotenent, vă rog confruntaţi-mă cu Belei, ca să vă convingeţi că nu am purtat nici un fel de discuţie politică. Eu am mai fost arestat doi ani şi nu eram dement, să discut politică.

–De ce i-ai vorbit? spuse Bistran.El a declarat că voi, foştii ofiţeri, aţi făcut în I.T.C.M. o mare organizaţie politică. Eşti pe tabel şi eu am ordin să te condamn. N'am ce-ţi face! încheie anchetatorul meu şi mă trimise în celulă.

* * *

Din acea perioadă, trăită în celula tristă şi ternă, cu pereţii umezi de igrasie, îmi amintesc un incident: era Aprilie şi se apropia Paştele. Nu ştiam în care Duminică va cădea sărbătoarea în acest an. Într'o zi era de serviciu un sergent major blond, rotofei, puţin zâmbăreţ. Îl întreb:

—Domnule sergent, vă rog, spuneţi-mi când cade Paştele în acest an?

M'a înjurat de paştele mamii şi a închis repede vizeta.

După o jumătate de oră, îmi pune ochelarii negri şi mă scoate din celulă. Mergeam bucuros, speram că, în fine, mă scoate şi pe mine la aer. După mai multe ocoluri, mă bagă într'o cameră mare, luminoasă. În faţă, la birou, recunosc pe anchetatorul meu, căpitanul ţigan, slab şi uscat, cu banderola O.S. (Ofiţer de Serviciu).

—Cum ai îndrăznit, mă, să vorbeşti cu personalul de servici? ţipă ţiganul la mine.

—Am întrebat când cade Paştele, domnule căpitan.

—Paştele, ai? Şi vine şi-mi trage două palme de am văzut stele verzi.

Sergentul zâmbăreţ râdea. În acel moment sună telefonul de pe birou.

Căpitanul ţigan ridică receptorul şi răspunde.

—Ce mai faci măi, Stănică? când ai venit în Bucureşti?

Probabil că celălalt, Stănică, i-a răspuns şi l-a întrebat şi el „ce mai face", fiindcă căpitanul ţigan i-a răspuns senin:

—Bine dragă, uite pe aici cu munca! şi continuă să chihotească cu Stănică mai departe. Apoi şi-a adus aminte de mine şi a făcut semn sergentului zâmbăreţ să mă ia, fiindcă cu mine terminase „munca". Acestea erau muncile personalului de securitate.

Este interesant să menţionez că bestiile securiste, formate şi educate în spiritul sovieto-comunist, erau numite în acte şi în gazete „lucrători de securitate"!

Cam după două luni de anchetare de către locotenentul Bistran, asupra organizaţiei politice născocită de Belei,

am fost mutat din celula întunecoasă și igrasioasă de la subsol, într'o celulă de la etajul închisorii. Aici am găsit un alt deținut politic, și el în anchetă. Se numea Ion Udriște-Olt, fost director administrativ la Societatea de Gaz și Electricitate, în timpul războiului, și fost legionar de seamă și mare naționalist. Era un bărbat nu prea înalt, bine legat în spate, de vreo 60 de ani. Avea o figură de dac veritabil, cu nasul prelung, cu privirea dreaptă, cu maxilare puternice. Parcă era ieșit din columna lui Traian.

Fusese un alpinist pasionat, cățărător pe toți munții țării noastre. Vreme de 15 ani, nenea Jean, cum îi spuneam, a fost președintele clubului „Alpin Brav Român". El construise cabana de la „Babele", de pe Bucegi, precum și cabana „Bâlea" de pe malul lacului Bâlea din munții Făgărașului. Acum era anchetat pentru că ar fi avut legături cu legionarii, care luptau în munți, în rezistența lor disperată contra comuniștilor.

Anchetatorul său era un căpitan scund, negru, urât, care îl bătea. Îl bătea rău, că nu era „sincer". După o lună de anchetă, într'o zi, bietul nenea Jean a fost adus de la anchetă cu cămașa sfâșiată, vânăt la față și plin de sânge pe nas și pe gură. L-am așezat pe pat, l-am spălat și astfel și-a mai revenit.

—De ce te-au bătut atât de rău, nene Jean? îl întreb.

—Anchetatorul a găsit la percheziție, la mine acasă, un caiet cu poezii. Aveam acolo mai multe satire, din care una se referea la poetul comunist Marcel Breslașu. La început am negat că am scris-o eu, dar după ce căpitanul m'a bătut rău de tot, am recunoscut că e poezia mea. Și, întins pe patul de beton, nenea Jean îmi recită satira, rar, grav, cu vocea lui de bariton:

Eminescu zace'n criptă, rece, desconsiderat,
Iar Breslașu stă la Capșa, emerit și decorat!

Și tot astfel, ba din ce în ce mai caustic, continua satira în unsprezece strofe. Poezia era în adevăr formidabilă, dar, se vede treaba, că anchetatorul său nu aprecia literatura!!

Ion Udrişte-Olt, poet autentic, mi-a mai recitat din lucrările sale, printre care o splendidă „Odă munţilor Făgăraşi", pe care o redau, din memorie, în Anexă.

Poezia descrie splendorile pe care le întîlneşte un excursionist în masivul Făgăraşi. Poetul vorbeşte cu munţii, cu văile, cu prăpăstiile, cu lacurile glaciare, convorbirea cu Negoiul fiind, după părerea mea, fără egal în literatura genului.

În cele cinci luni, cât am stat în aceeaşi celulă, în 1958, am învăţat pe dinafară Oda lui nenea Jean. Apoi am fost duşi fiecare în altă parte. L-am revăzut pe nenea Jean doi ani mai târziu, la închisoarea Aiud. A trecut prin faţa mea într-un grup de deţinuţi legionari. Securiştii l-au băgat în zarcă şi l-au omorît în chinuri lente.

Zarca era vechea închisoare austro-ungară, unde au fost chinuiţi şi ucişi luptătorii români pentru libertate. Era o hrubă mare, din cărămidă, cu o mulţime de celule sinistre legate prin coridoare întortocheate. Acolo au fost închişi şi chinuiţi eroii revoluţiilor din trecut : Horia, Cloşca şi Crişan, şi, mai târziu, Avram Iancu, denumit de Ardeleni „Crăişorul".

Abia când m'au băgat în celula în care se afla Ion Udrişte-Olt – nenea Jean –, am aflat, de la el, că suntem la Malmaison, închisoare situată pe strada Plevnei. Două luni zăcusem în celula subterană, igrasioasă a acestei puşcării şi nu mi-am dat seama unde mă aflu. Teribil de secretoşi sunt securiştii ăştia !

CAPITOLUL VIII

AL DOILEA PROCES

August 1958. Am fost dus la proces.

Într'o autodubă neagră, cu geamurile vopsite, înăuntru cu carcere separate, am întâlnit pentru prima oară pe ceilalţi colegi de institut, denunţaţi şi ei de Belei, de participare la o „organizaţie politică contra-revoluţionară". Am fost duşi la Tribunalul Militar, care funcţiona într'o fostă şcoală, pe strada Negru Vodă.

Ne-au debarcat fără ochelari, să nu vadă lumea cum suntem purtaţi prin puşcării! Într'o fostă bucătărie-cămară, cu pereţii de faianţă, şedeam, pe o bancă de lemn, toţi patru, păziţi cu pistolul automat de sergentul zâmbăreţ, care era „îngerul meu păzitor"!

Un plutonier securist ne dădu să citim dosarul procesului nostru.

Declaraţiile lui Vitănescu în dosar erau simple scorneli: ne întâlneam pe ascuns în institut, comentam ştirile de la Europa liberă, etc ...

—Cum ai putut, Vitănescu, să semnezi tâmpeniile astea? îl întreb eu, ca şi ceilalţi doi colegi, de altfel.

—M'a forţat anchetatorul; m'a ameninţat că dacă nu semnez, le arestează imediat pe soţia şi fetiţa mea de doi ani, ne răspunse Vitănescu, cu lacrimi în ochi.

—Ei bine, îi spunem noi, acum e cazul ca, în faţa judecătorilor-magistraţi, să declari adevărul adevărat. Ai dreptul să spui că ai fost ameninţat şi silit să semnezi fapte neadevărate.

Şi iată-ne în boxa acuzaţilor. O sală de clasă nu prea mare. În dreapta noastră, în fund, un fel de estradă, pe care se afla o masă la care şedeau trei magistraţi militari.

În faţa noastră procurorul militar, cocoţat pe o catedră şi, alături de el, grefierul. În stânga câteva bănci,

toate ocupate de lume. O zăresc pe Mery, soţia mea, apoi mai multe rude, printre care o soră de-a mamei, venită tocmai de la Constanţa. Toţi mă plângeau ca după mort!!

Procurorul, un tânăr locotenent, turuia: ăştia sunt duşmanii poporului muncitor, au făcut o organizaţie politică contra-revoluţionară ... şi mereu, mereu, alte minciuni sfruntate. Procurorul se „ocupa" mai ales de colegul nostru, inginerul Balaban, care era şi membru de partid. Releva că, la un pahar de bere, Balaban îi arătase preşedintelui sindicatului nostru, pe o schiţă cum vor distruge americanii Uniunea Sovietică, folosind bombe atomice. Şi asta într'o cârciumă.

S'au perindat martorii acuzării. Noi nu aveam dreptul să cităm martori!

Preşedintele sindicatului din institutul unde lucram, tovarăşul tipograf Simionescu, declară că, într'adevăr, a discutat cu inginerul Balaban pe baza unei schiţe amintite, dar Balaban îi precizase că acum, în anul 1958, nu mai este situaţia din trecut, când ruşii nu posedau bombe atomice; nu se mai poate repeta masacrul de la Nagasaki şi Hiroşima. În concluzie, inginerul Balaban indica pe acea schiţă exact contrariul: cum ruşii îi vor distruge pe americani, chiar la ei acasă.

—Bine, îl întrerupse judecătorul-preşedinte, un maior magistrat, dar la anchetă dumneata ai semnat o declaraţie care-i absolut invers faţă de ce declari acum.

—Am fost forţat să semnez această declaraţie, răspunse preşedintele sindicatului nostru. Am fost anchetat la securitate două zile şi două nopţi, fără întrerupere. Anchetatorul m'a pus să semnez declaraţia scrisă de el, zicându-mi că altfel nu mai ies din puşcărie. Am semnat. Dar aici, în faţa justiţiei, am dreptul să spun adevărul adevărat, îşi termină mărturia tovarăşul Simionescu, muncitor tipograf în institutul nostru.

—Cer să fie arestat martorul, pentru mărturie mincinoasă, se repezi locotenentul procuror.

Şi în faţa noastră şi a publicului din sală, îngrozit,

apar doi caltavoi cu pistoalele automate şi-l arestează pe preşedintele sindicatului, care mai era şi membru de partid, după cum am aflat ulterior.

Ce a urmat, a fost o comedie sinistră!

Noi, inculpaţii, am declarat că nu ne-am cunoscut decât aici, în boxă; deci nu am făcut o organizaţie contrarevoluţionară, cum rezultă din declaraţia inginerului Belei Gheorghe, citită de procuror. Toţi am cerut să fim confruntaţi cu inginerul Belei.

S'a amânat judecata spre a fi adus la bară inginerul Belei.

După o săptămână am fost readuşi la acelaşi tribunal militar din strada Negru Vodă.

Acum eram ţinuţi strict separaţi, unul de altul, noi cei patru „complotişti" inventaţi de colegul nostru inginerul Belei, „Şef Turnător", cum singur scrisese pe uşa biroului său de la institut.

Şedinţa tribunalului a avut loc într'o altă sală de clasă a acestei foste şcoli. Era o sală mai mare, aproape dublă decât precedenta.

Pe estradă alţi trei judecători. Toţi tineri locotenenţi. Preşedintele era un locotenent major înalt, slab, cu un cap mic pe gâtul subţire.

Instanţa nu se jena de opinia publică; nu ţineau judecata noastră secretă. Sala era plină de lume, oameni la fel de timoraţi ca şi noi; erau rudele noastre, prietenii noştri mai curajoşi, care nu s'au temut să asiste la o astfel de judecată. Toţi ne priveau cu lacrimi în ochi, de parcă eram să fim suiti pe eşafod.

Preşedintele, care se tot răstea la noi, anunţă că Tribunalul Militar renunţă la martorul acuzării, inginerul Belei Gheorghe, cu care trebuia să fim confruntaţi. Deodată întrebă răstit:

—Acuzat Vitănescu Constantin, menţii declaraţia dată la Securitate acum trei zile, că aceşti trei inculpaţi te-au îndemnat să nu recunoşti adevărul cuprins în dosar, în faţa instanţei?

Toată lumea îl privi pe Vitănescu.

—Da, domnule judecător, rosteşte cu glas moale Vitănescu, lăsând capul în pământ.

M'am uitat la el înmărmurit. Am privit la colegii mei: inginerul Moraru, un ardelean înalt, voinic, dădea din cap ca un cal biciuit sub o povară grea; inginerul Balaban, nervos, se ridică şi strigă:

—Nu-i adevărat, domnule judecător, Vitănescu minte, este un ticălos!

Balaban fu lovit de gardian, cu automatul în piept, şi căzu pe bancă.

Eu lăsasem capul în jos, îmi şiroiau ochii de lacrimi; îmi ziceam:

—Acest Iuda de Vitănescu, ne mănâncă vieţile noastre, ca să-şi apere pielea. Jalnic ofiţer român!

Procurorul, un locotenent slab şi deşirat ia cuvântul ... scoate atâtea invective la adresa noastră, din care îmi amintesc: „aceşti duşmani ai poporului nu sunt judecati pe daiboj, trebuie pedepsiti" (cuvântul „daiboj" este cuvânt curat rusesc şi înseamnă „cum dă Dumnezeu"). Procurorul îl depăşeşte pe preşedinte în invective şi cere pedepsirea noastră exemplară.

Judecarea acestei „organizaţii politice" a durat mai puţin de o oră. Urmau la rând alte „organizaţii politice", cam de acelaşi tip. Tribunalul Militar lucra pe bandă rulantă. Ne aflam imediat după revoluţia anticomunistă din Ungaria şi securiştii români primiseră ordin, de la sovietici, să terorizeze ţara, să bage spaima în populaţie. Ceeace şi făceau!

Mai târziu, când am fost trimis în lagărele de muncă, făceam socoteala că astfel de tribunale militare, numai în câteva luni de zile „judecaseră" şi condamnaseră peste unsprezece mii de „politici" ca şi mine, care nu făcuseră nici un fel de politică. Eram vinovat pur şi simplu fiindcă „Nomenclatura comunistă" mă trecuse pe tabelele de suspecţi necomunişti, pe care mi le arătase anchetatorul meu, locotenentul Bistran Iosef.

Revenit în celulă, Ion Udrişte-Olt a ascultat relatarea mea despre proces şi-mi spune:

–Vei primi şase luni până la doi ani, conform articolului 209 din Codul Penal Comunist.

–Cunosc, îi răspund, asta e pedeapsa pentru discuţii duşmănoase regimului comunist, art. 209 aliniatul B, dar vezi dumneata, cu noi e mai rău, fiindcă securiştii ne-au montat acuzaţia de „organizaţie politică contra-revoluţionară".

–Asta nu ştiu ce-o mai fi, îmi răspunde nenea Jean, preocupat şi el de necazurile lui, care se pare că erau şi mai mari.

Am fiert aşa în nesiguranţă vreo două săptămâni. Deodată apăru sergentul cu nelipsiţii ochelari şi mă luă. Sunt introdus într'un birou mic, meschin; la masă un plutonier securist, mare şi gras, mătăhălos. Alături de el un furier cu hârţoage în faţă. Mai era şi sergentul zâmbăreţ, cel care ne turnase superiorilor lui că noi l-am îndemnat pe Vitănescu, în antecamera judecătoriei, să mărturisească pentru ce a semnat declaraţia mincinoasă. Drept răsplată pentru excesul său de zel, sergentul zâmbăreţ fusese avansat sergent major.

După ce-mi scoate ochelarii şi după ce se mai foieşte pe scaunul său, matahala de plutonier desface un plic şi citeşte:

–Conform articolului 209 aliniatul A din Codul Penal, acuzatul Mazilu D. Gheorghe este condamnat la şapte ani temniţă grea. Ai auzit , mă? ...

Am rămas trăsnit. Mă uitam la el şi la ceilalţi caltavoi.

–Nu se poate domnule plutonier, nu e posibil, e o greşală. Vă rog să mai cercetaţi, să mai întrebaţi odată. Nu este posibil să fiu condamnat la şapte ani temniţă grea, fără să fi făcut nimic.

–Ai dreptul la recurs, dacă vrei, rosti grav plutonierul cel gras.

Cu ochii plini de lacrimi am semnat foaia de recurs.

După două săptămâni, iar m'au dus la acest plutonier

mătăhălos şi nefast. Pedeapsa a rămas definitivă: şapte ani temniţă grea.

M'au dus în celulă; parcă veneam de la abator. Şapte ani din viaţa mea în ghiarele securiştilor. Mă gândeam:

—Am 46 de ani. O să ies din puşcărie la 53 de ani, dacă voi rezista în mâinile acestor ucigaşi. Ce o să mai pot face atunci? Ce va face Mery, soţia mea, singură, lipsită de profesie? ... Desigur că o să mă aştepte, aşa cum am aşteptat-o şi eu trei ani de zile, cât a fost atât de suferindă.

Nu mai aveam chef nici de poveşti, nici de văicărelile lui nenea Jean; de nimic! Nu mai vorbeam, nu mai mâncam. În două săptămâni de sfârşeală, m'am uscat mai rău ca'n prima puşcărie.

Pe la mijlocul lunii Septembrie, în miezul nopţii, am fost luat şi urcat într'o autodubă neagră, mare, cu opt celule înăuntru. Toate celulele erau pline, erau înghesuiţi câte doi într'o astfel de celulă. De la deţinuţii din dubă am aflat că ne duc la închisoarea Jilava.

Auzisem că această închisoare sinistră se află la marginea Bucureştiului, amplasată într'un fel de fort militar. Încă înainte de primul război mondial, cam prin anul 1910, se construiseră în jurul Bucureştiului cinci forturi de artilerie, care aveau rolul să facă din oraşul Bucureşti o cetate fortificată, un fel de Verdun, din Franţa. Era o utopie! O modă pe atunci a cetăţilor fortificate.

De atunci au rămas aceste forturi mari, construcţii solide subterane, care ulterior au fost transformate în depozite de muniţii de artilerie. Fortul Jilava, cel mai mare dintre ele, a fost transformat în puşcărie chiar înainte de al doilea război mondial. Acum securiştii făcuseră din Jilava închisoarea centrală a Bucureştiului, pentru deţinuţii politici. Condamnaţii de drept comun, răufăcătorii, „hoţii" cum îi numeam noi, erau închişi la puşcăria mare din Văcăreşti.

Între cei vreo douăzeci de deţinuţi înghesuiţi în această autodubă, nu se afla nici unul din colegii mei de la proces.

Deţinuţii din dubă erau grupul liberal, în frunte cu fostul ministru de justiţie Aurelian Bentoiu. Mai erau: fostul subsecretar de stat George Strat; Popescu Valerian, mare jurist; Justin Stănescu, fost senator de Buzău şi alţi liberali, toţi oameni în vârstă, foste mari personalităţi în viaţa politică de altădată.

Era o noapte rece; ploua mărunt, ploaie de toamnă. Când am ajuns la Jilava, caltavoii ne-au dat jos din dubă, fără ochelarii negri. Numai în închisorile Securităţii, cât eşti în anchetă, eşti purtat cu ochelarii negri; iar în celulă zaci în hainele tale, cu care ai fost arestat. Acum, după condamnare, deţinuţii sunt purtaţi fără ochelari şi primesc haine vărgate de puşcăriaşi, precum şi schimburi cazone, de la puşcărie.

În faţa intrării ne-au vârît într'o cameră lungă şi rece. Ne-au desbrăcat complet şi după vreo oră, două, timp în care am tremurat zdravăn, ne-au adus hainele vărgate şi schimburile de puşcăriaşi. Ne-au încolonat apoi grabnic şi ne-au pornit, coborînd în pantă sub pământ, spre poarta cea mare şi neagră a puşcăriei pe care scria cu litere mari: „ÎNCHISOAREA JILAVA".

Eu nu am fost în infernul lui Dante Alighieri, dar aşa cum se arăta în acea noapte neagră şi rece această poartă sinistră, de fier, cred că era aidoma cu poarta infernului dantesc.

Ministrul Bentoiu, care târşia paşii alături de mine, rosteşte grav:

–Lasciate ogni speranza,

–Voi che entrate! îl completez eu.

Şi încet, cu capul plecat, cu pas tărăgănat, am pătruns în „imperiul securist" pregătit pentru deţinuţii condamnaţi „legal".

CAPITOLUL IX

JILAVA

Câteva săptămâni de zile am stat claie peste grămadă într'o celulă mai mare, cu trei rânduri de paturi de fier suprapuse. Eram între deţinuţii liberali. Era un fel de anticameră pentru trierea deţinuţilor. Înghesuiţi, dormeam câte doi într'un pat. Eu dormeam cu fostul ministru Aurelian Bentoiu. Era un om înalt, cu capul prelung, cu mâini lungi, puternice şi degetele fine. Întreaga lui înfăţişare exprima calm şi încredere. M'a impresionat puternic acest om. Îmi vorbea, ca unui fiu ; îmi dădea curaj.

Toţi aceşti foşti demnitari liberali erau oameni de cultură, cu studii înalte făcute la Paris, la Oxford, sau la alte universităţi. Toţi călătoriseră mult, discuţiile când se încingeau, erau de-adreptul captivante. Mai ales Aurelian Bentoiu era fermecător. Nu pot uita minunata povestire spusă de dânsul, calm, grav, cu vocea sa plăcută, baritonală, - o istorioară din mitologia greacă : „Cutia Pandorei". Voi încerca s'o redau aşa cum ne-a povestit-o :

La poalele Olympului, sălaşul zeilor greci, trăiau modest şi liniştiţi un păstor, Filemon şi soţia sa, Bauccis. Creşteau câteva capre şi cultivau pământul, în jurul casei.

Era o Duminică frumoasă, de toamnă. Cei doi soţi, aflaţi cam spre sfârşitul vieţii, priveau Olympul falnic, prin fereastra deschisă.

—Am muncit toată viaţa, se adresează Filemon soţiei sale, am adus regulat jertfe marelui Zeus şi zeilor din Olymp ; şi cu ce ne-am ales ? Cu coliba asta şi cu câteva capre !

—Filemon, îi răspunde Bauccis, nu-i mânia pe zei ; cine ştie ce se mai poate întâmpla !

Deodată, în chip straniu, coboară, plutind prin fereastra deschisă, o femee în vârstă, dar frumoasă, drapată în ne-

gru şi cu o casetă strălucitoare sub braţ. Ea se adresează celor doi soţi şi le spune:

—Zeus v'a ascultat ruga şi m'a trimis pe mine, zeiţa Pandora, să vă aduc acest dar de preţ. Şi zeiţa depuse, în mijlocul mesei, splendida casetă din lemn de mahon, cu colţurile şi închizătoarea din aur.

—Iată cutia cu darurile lui Zeus, le vorbeşte zeiţa Pandora, dar luaţi bine seama: nu aveţi voie să deschideţi capacul cutiei decât peste zece zile, când eu voi reveni.

Şi fâl-fâl-fâl, zeiţa îşi luă zborul, prin fereastră.

Filemon şi Bauccis au rămas multă vreme prosternaţi în genunchi, cu ochii spre Olympul zeiesc. Se priveau uimiţi şi tot credeau că e un vis.

—Nu a fost vis, spuse domol Filemon, căci iată cutia Pandorei, cu dararuile lui Zeus; e pe masă ! Şi o atinse cu mâinile.

—Oare ce o fi înăuntru ? întreabă femeia, curioasă ca orice femeie.

—Nu e voie să umblăm la ea decât când se va întoarce zeiţa Pandora, îi atrase atenţia bărbatul.

Şi au trecut zilele, dar foarte încet pentru Filemon şi Bauccis. Mai mergeau cu caprele la păscut, mai roboteau pe lângă casă, dar când reveneau în odaie, se învârteau pe lângă cutia Pandorei, o pipăiau şi o mângâiau, tare curioşi să ştie ce o fi înăuntru.

În a şaptea zi, Duminecă, tot o zi frumoasă, senină, soarele pătrundea plăcut prin fereastra deschisă larg.

—Bărbate, zice Bauccis, eu mor de curiozitate; uite, nu pun mâna pe nimic; vreau numai să văd darurile din cutie; — şi zicând astfel, deschide capacul cutiei preţioase.

Deodată un stol de păsărele, frumoase, sclipitoare, îşi luă zborul din cutie, zbughind pe fereastră, ciripind una după alta:

— Eu sunt bogăţia,

— Eu sunt fericirea,

— Eu sunt gloria,

— Eu sunt tinereţea, ...

Bauccis, năucită, trânteşte la loc capacul cutiei cu minuni. Amândoi se priveau uimiţi când, din fundul cutiei, se auzi un sunet slab:

—Eu sunt speranţa ! ciripi încet şi limpede ultima păsărică ce mai rămăsese în cutia Pandorei.

... Dacă aceşti oameni în vârstă, cum erau cei din grupul liberal, condamnaţi la zeci de ani de temniţă şi tot mai au o „păsărică" de speranţă, atunci eu sunt mult mai favorizat de zei, — mă gândeam eu.

Dar câte povestiri frumoase şi interesante am ascultat în acea celulă, de la aceşti oameni învăţaţi. După un timp l-am întrebat pe Aurelian Bentoiu:

—Domnule ministru, cu mine mai merge cum merge, — eu nu i-am cunoscut bine nici pe comunişti, nici pe ruşi; am fost poate imprudent, vorbind deschis în faţa unor ticăloşi. Dar Dumneavoastră, fost Ministru de Justiţie, nu eraţi informat cu privire la comunismul ăsta sovietic ? Vă rog să mă iertaţi că vă întreb, dar cum de aţi greşit ? Cum de v'au adus aici ?

Eram pe patul de sus, un grup de deţinuţi în jurul lu Aurelian Bentoiu, care răspunse rar, cu vocea sa atât de plăcută:

—Dragul meu, eu am mai fost odată arestat, şi deţinut şase ani. După revoluţia din Ungaria, din 1956, radio „Europa Liberă" ne încuraja anunţând că, la noi în ţară, vor avea loc alegeri libere. Am vorbit cu ambasadorul Americii la Bucureşti, dar nu avea nici o dispoziţie în acest sens. Prietenii mei, liberali, veneau la mine să se informeze, să ne organizăm pentru aceste alegeri viitoare. Acum şase luni, deodată, comuniştii ne-au arestat tot grupul liberal şi ne-au condamnat pentru acţiune politică contrarevoluţionară. Ambasada americană şi cea engleză, la care soţiile noastre au intervenit, n'au ridicat nici un deget ca să ne apere. Bănuiesc, spunea Aurelian Bentoiu, că la Teheran, Yalta şi Potsdam, am fost daţi pe mâna ruşilor complet, ca şi vecinii noştri din estul Europei. Pentru cât timp ? Până la ce dată ? Rămâne să vedem ... Şi să sperăm. Poate

dumneata vei scăpa şi vei mai apuca libertate, în ţara românească, că eşti mai tânăr. Eu însă lupt greu să mai rezist; am un emfizem pulmonar, din timpul detenţiei trecute.

În adevăr, când după doi ani am ajuns în fabrica închisorii Aiud (în marea puşcărie Aiud zăceau poate peste patru mii de deţinuţi politici), am aflat că marele om de stat român, fostul Ministru de Justiţie, Aurelian Bentoiu, a murit în Zarca, îndurând suferinţe grele aplicate de securişti, după metoda sovietică de exterminare.

* * *

Cam după o lună în această celulă, în care am stat cu grupul liberal, un caltavoi m'a strigat: „ia-ţi bagajul". Ştiam că voi fi mutat. Dar unde ? Pentru cât timp ? Cine poate şti ce hotărăsc zeii securişti ! Cinci ani de zile cât am executat eu din condamnarea de şapte ani (că de restul de doi ani am fost graţiat), deţinuţii politici eram mutaţi din celulă în celulă şi din puşcărie în puşcărie, exact ca nişte obiecte. Habar nu aveam unde suntem duşi şi ce vom face !

Însoţit de sergent am străbătut un culoar larg. Am ieşit apoi la lumină în şanţul mare al fortului, l-am traversat şi am intrat într'un tunel atât de larg încât putea trece prin el un vagon de cale ferată, plin cu muniţii. Din acest tunel se ramificau două galerii: una la dreapta, alta la stânga, pe care mai existau încă liniile de Decovil, care deserviseră depozitele de muniţii de artilerie ale fortului. De-a lungul acestor galerii erau amplasate patru hrube mari la dreapta şi patru hrube mari la stânga, în care altădată se depozitau lăzile cu muniţii.

Tot acest sistem de hrube şi tunele era îngropat cam la 16 metri adâncime în pământ. De afară tot fortul apărea ca o movilă mare, plată. Aceste hrube mari au fost transformate toate în celule. În fiecare încăpeau până la 250 de deţinuţi. În galeria din stânga, caltavoiul care mă ducea cu pistolul automat, m'a condus până la a treia uşă. A deschis-o şi m'a împins înăuntru. Deşi afară era zi cu soare,

înăuntru, în hruba imensă, era aproape întuneric; doar un bec chior o lumina zi și noapte. În peretele opus ușii era o fereastră mare cu gratii și cu obloane închise. Fereastra dădea în marele șanț exterior al fortului. Caltavoii o deschideau de afară din șanț doar odată pe zi, cam o oră.

Când am intrat în hruba — celulă, m'a izbit un puternic miros de fecale stătute. În dreapta ușii era o despărțitură, făcută din câteva rogojini rupte, pentru „closet", fără un pic de apă. „Closetul" pentru vreo 250 de oameni consta doar din trei hârdae mari de lemn, pe care ne cocoțam ca să ne facem nevoile. Hârdaele closet se numeau „tinete", fiecare având un capac de lemn. Deținuții se înghesuiau la dusul afară al tinetelor, fiindcă cei care le cărau aveau prilejul să respire afară puțin aer curat. Apa de băut era ținută tot într'o astfel de tinetă, — specială pentru apa de băut. Hârdăul cu apă era amplasat lângă „tinete". Pentru spălat ni se dădea numai dimineața, câte o căniță de apă. Noaptea pe întuneric, la „tinete" se făcea o murdărie groaznică și un miros de te trăznea. Cu tot efortul nostru de a menține curățenia, closetul era o infecție și o sursă de boală.

Securistul șef, locotenentul Ștefan, era marele bătăuș al deținuților de la Jilava. Din ordinul lui, caltavoii uitau să vină să ne escorteze pentru a vărsa tinetele, în canalul de afară.

Când am intrat în hrubă, peste două sute de capete s'au îndreptat spre mine, ca să mă vadă cine sunt.

Hruba era o boltă semicirculară, toată construită din cărămidă. Pardoseala, tot din cărămidă, avea o formă dreptunghiulară, lungă de 25 de metri și lată de vreo opt metri. De la ușa din fund și până la fereastră erau patru rânduri de paturi metalice, cu două culoare de circulație. Paturile, suprapuse în două și trei etaje, se înălțau până sus în bolta hrubei. În fiecare pat, câte un deținut. Sistem de încălzire nu exista. Pesemne că iarna aceea nu era prea aspră, fiindcă nu murise numeni de frig, cum se întâmplase la închisoarea Aiud, în Zarcă. Tot timpul zilei ședeam cu

mantaua pe noi, iar seara tremuram ... până mă încălzeam.

Dimineaţa era marea noastră bucurie: caltavoii, cu puşti mitraliere, ne scoteau la aer, o jumătate de oră. Ne duceau pe culoar, prin tunel, afară în şanţul cel mare care înconjura hrubele, la exterior. În acest şanţ ne învârteam în cerc, în monom, cu mâinile la spate. Nu era voie să vorbeşti, sau să te aşezi jos. Acest şanţ, adânc de vreo opt metri, lat de zece metri la fund, avea pereţii căptuşiţi cu cărămidă, în stare destul de bună. Privind mai atent cărămizile, am văzut un surprinzător şir de nume zgâriat citeţ în cărămidă. Erau nume ale deţinuţilor cu date asupra detenţiei lor. „Lista" asta sinistră se întindea dincolo de spaţiul nostru de plimbare. Erau sute, poate mii de nume pe aceste ziduri ale plângerii. Ele datau desigur dinaintea domniei bătăuşului Ştefan, când deţinuţii erau lăsaţi în şanţ mai liberi să-şi poată zgâria numele.

Acolo, în şanţ, sub cerul liber, respiram aerul curat, ne simţeam şi noi oameni. Dar restul timpului ? În hruba – celulă aveam voie să stăm pe patul de jos şi să vorbim încet, numai câte doi. Era ordinul lui Ştefan bătăuşul ! Nu aveam voie să discutăm mai mulţi la un loc, nu era voie să joci şah, sau ţintar, –cu piese făcute din ... pâine sau zdrenţe– şi mai ales nu era voie să ai ac de cusut.

Pentru ori ce infracţine, ori cât de mică, erai pedepsit cu bătaia: 10 sau 15, până la 25 de lovituri, aplicate cu vâna de bou, pe fundul şi spatele gol, chiar de către locotenentul Ştefan bătăuşul.

Când am intrat în hrubă, am ocupat un pat gol, liber, lângă „tinete". Cu timpul, când unii deţinuţi erau transferaţi la închisorile unde aveau să execute condamnările lungi, avansam cu un pat mai spre fereastră, mai spre aer. Mi-am dat seama că Jilava era numai antecamera marilor puşcării, unde urma să fim trimişi, spre a executa anii grei de condamnare.

Cam după o lună şi jumătate, eu mă aflam cam pe la mijlocul hrubei. Aveam ca vecin de pat pe tânărul inginer Gabriel Gheorghe, condamnat la şapte ani închisoare

fiindcă îi găsiseră numele în agenda de telefon a unui conferenţiar universitar, arestat de securitate, în casa căruia proiectase şi executase, ca obligaţie de serviciu, o instalaţie de gaze, la comanda I.A.L., imobilul fiind naţionalizat.

Gabriel era un tânăr plăcut, bine legat, cam de 26 de ani. Era un bun specialist în petrol şi gaze. Ofta mereu ; îşi lăsase acasă soţia tânără şi gravidă. Acum, după aproape un an de la arestare, era tată. Nu ştia însă dacă are băiat sau fată... Securiştii nu ne permiteau absolut nici o legătură cu cei de afară. Timp de patru ani nu am avut dreptul să primesc nici o scrisoare de acasă, n'am văzut o foaie de ziar, nici măcar un rând scris. Izolare completă, după înalta tehnică sovietică !

Inginerul Gabriel Gheorghe era tare curat, meticulos, nu suporta murdăria de la tinete. Nu are de lucru şi, cînd locotenentul Ştefan vine în celulă, în inspecţie, el reclamă „problema tinetelor" ; ba chiar îi sugerează lui Ştefan soluţiile de a fi rezolvată. Huiduma de Ştefan, care avea nişte labe cât roata de caşcaval, l-a întrebat cum îl cheamă şi i-a făgăduit că ... va lua măsuri. Mâna dreaptă a lui Ştefan era un plutonier măruntel, roşcovan, pe nume Ungureanu Vasile, poreclit de noi „Pocitu". Acesta îi procura lui Ştefan victimele pentru bătăile pe care acesta le organiza.

Pocitu l-a surprins pe Gabriel stând de vorbă cu trei deţinuţi. El ne supraveghea din şanţul de afară, prin obionul închis. Pocitu apăru la uşă, deschise brusc uşa şi se duse direct către cei strânşi lângă Gabriel.

— Ce-aţi vorbit ? ce-aţi complotat ? întreabă Pocitu.

Un deţinut mai fricos, căruia Pocitu îi dăduse o palmă zdravănă, a mărturisit :

— Domnul inginer Gabriel ne învaţă o poezie, în engleză.

Caltavoiul a făcut raport scris. A doua zi, prin vizeta de la uşă, Pocitu a citit : Direcţiunea pedepseşte pe deţinutul Gheorghe Gabriel cu pedeapsa maximă : 25 de lovituri reglementare.

Loviturile „reglementare" le aplica numai matahala de Ştefan, bătăuşul.

Camera de bătaie era într'o hrubă, faţă'n faţă cu a noastră. Sâmbătă seara, când locotenentul Ştefan aplica pedepsele, se auzeau de acolo răgete cumplite. Cred că omul este animalul care rage cel mai puternic, când îl ajunge durerea ! Aşteptam sâmbătă seara cu inima strânsă, iar bietul Gabriel, nu mai avea astâmpăr. Din camera de bătaie se aud urlete. Locotenentul Ştefan bătăuşul îşi începuse programul !

În hruba noastră s'a lăsat o linişte de mormânt. Vasile Pocitu apare şi-l ia pe inginerul Gabriel. Toţi aşteptam, îngroziţi, să auzim răgetele lui Gabriel. Dar nimic, nimic. Tăcere !

Când a fost adus în celulă Gabriel, s'a prăvălit jos. M'am repezit, l-am luat în braţe, l-am aşezat pe pat şi l-am desbrăcat ca să-l frecţionez. Era numai dungi vinete pe spate, iar fesele, tumefiate de sânge. L-am spălat cu apă şi săpun. Toţi deţinuţii şi-au dat prosoapele şi l-am învelit în comprese reci.

—Dragul meu băiat, am zis eu. Ce a fost cu tine ? Cum de nu ai ţipat ? De ce nu ai strigat ? Poate bestia de Ştefan nu te lovea aşa cumplit !

—N'am vrut să-i dau satisfacţie locotenentului Ştefan, îmi răspunse inginerul Gabriel Gheorghe , scrâşnind din dinţi. Apoi continuă să-mi spună ce a păţit:

–M'a desbrăcat gol complet. M'au întins pe burtă, pe un pat de fier cu rogojină. M'au legat strâns de pat, de mâini şi de picioare. Bestia şi-a scos haina, şi-a suflecat mânecile de la cămaşă şi când m'a croit cu vâna de bou, parcă mă frigea un bici de foc.

—Dar cum ai putut răbda fără să urli ?

—Uite cum ! Şi-mi arătă podul palmei stângi, din care muşcase cu dinţii până la sânge, numai să nu ţipe.

Inginerul Gabriel Gheorghe era un demn urmaş al războinicului roman Mucius Scaevola, a cărui ispravă o descrie minunat istoricul roman Tacitus în opera sa „Annales”. Merită s'o reamintim:

Ab urbe condita (De la fondarea Romei), păstorii

romani erau în război cu vecinii lor Etruscii, conduşi de regele lor Porsena. Luptătorul roman Mucius, a cărui vitejie era cunoscută, se hotărăşte să-l omoare pe regele inamic. A greşit însă şi l-a ucis pe aghiotantul regelui. Prins şi adus în faţa lui Porsena, Mucius romanul urma să fie ars pe rug.

—Îţi pare rău de fapta ta ? îl întrebă regele Porsena.

—Da, răspunde Mucius, şi-şi bagă braţul drept în flăcările rugului.

—Ce faci ? de ce-ţi arzi braţul ? întrebă regele.

—Fiindcă a greşit şi nu te-a omorât pe tine, îi răspunde Mucius şi-şi ţine braţul în mijlocul flăcărilor, fără să clipească.

Regele Porsena, impresionat de eroismul romanului, l-a iertat şi l-a lăsat în viaţă. Toată viaţa Mucius a fost numit Scaevola, care înseamnă pe latineşte, stângaciul.

Dar dacă bravul meu coleg Gheorghe Gabriel era un demn urmaş al lui Mucius Scaevola, apoi bestia de securist, locotenentul Ştefan, era departe de ... regele Porsena !

Au mai fost bătuţi şi alţi „vinovaţi" din celula noastră, între care m'a durut mult bătaia suferită de tânărul Ionică Ioanid.

Studentul Ionică Ioanid era cel mai tânăr deţinut, din hruba noastră. Avea vreo 22 de ani. Bine legat, cu faţa albă şi ochii negri, vorbea cu o ură aprigă despre comuniştii care-i distruseseră toată familia. Ai lui se trăgeau dintr'o veche familie boierească. Toţi ai săi au fost urmăriţi sălbatec de securişti. Tatăl său murise la Canal; maică-sa rămăsese pe drumuri. Daţi afară din casa lor frumoasă, de pe strada Polonă, locuiau într'o mansardă; maică-sa muncea cu ziua, fiindcă comuniştii nu-i dădeau voie să se angajeze ca muncitoare într'o fabrică. Ionică îmi povestea, cu simplitate, cum acţionase el împotriva comuniştilor. Organizase un grup de tineri studenţi, care lipeau afişe contra guvernului comunist, chiar pe gazetele de perete de la Uzina 23 August. Într'o noapte, pe Splaiul Independenţei (Cheiul Dâmboviţei), în faţa teatrului de operetă, el, împreună cu alţi doi tineri, au scris mare, pe trotuar „Jos comuniştii !

Trăiască libertatea". Nu au fost prinşi atunci, dar a fost arestat cu totul pe neaşteptate, în casa mătuşei sale. Acolo se întâlneau câţiva liberali, convocaţi în taină de tânărul Ionică Ioanid, curierul grupului. Printre numeroşii convocaţi s'a găsit şi un trădător, care a plasat în cameră un microfon la care ascultau securiştii. Toţi acei oameni de bună credinţă, convinşi că se pregăteau alegeri libere, au fost arestaţi şi condamnaţi pentru: „organizaţie contrarevoluţionară". Ionică Ioanid era condamnat la şapte ani temniţă grea.

El fusese student la Facultatea de litere, secţia de limba engleză. Nu pot uita ce minunat declama el monologul lui Hamlet de Shakespeare. De la el am învăţat o faimoasă poezie a lui Rudiard Kipling „If" Dar cel mai mult mi-a plăcut poezia admirabilă a lui John Keats, pe care o redau aici, aşa cum mi-o amintesc:

WHAT IS THE LIFE

I

What is the life ?
If full of care
We have not time
To stand and stare.

II

No time to see
When wood we pass
How souirles hide
Their nuts in grass.

III

No time to see
The beauty glance
To see their feet
When they come dance.

IV

No time to see
The day full light
The night full stars
Like stars in night.

V

A poor life this
If full of care
We have no time
To stand and stare.

Iată poezia, tălmăcită în româneşte:

CE E VIAŢA

I

Ce este viaţa ?
Dacă plini de griji
Noi n'avem timp
Să stăm şi s'o admirăm !

II

Nu avem timp să vedem
Când trecem prin pădure
Cum veveriţele-şi ascund
Nucuşoarele în iarbă.

III

Nu avem timp să vedem
Strălucirea frumuseţii
Să-i vedem picioarele
Când ea vine dansând.

IV

Nu avem timp să vedem
Ziua plină de lumină
Noaptea plină de stele
Ca şi luciul stelelor în noapte.

V

Săracă viaţă e aceasta
Dacă luaţi de grijí
Noi nu avem timp
Să stăm şi s'o admirăm !

Ionică a fost bătut fiindcă luase apărarea vecinului său, un deţinut în vârstă. Poçitu l-a prins pe bătrân că a rupt o fâşie din faţa de pernă ca să-şi cârpească cămaşa zdrenţuită. Atunci Ionică, parcă-l văd cu vocea fermă şi cu ochii scânteind, a declarat caltavoiului, că el cârpise cămaşa vecinului; cu un ac dintr'o sârmuliţă ruptă din plasa de sârmă de la fereastră. Pentru această mare „infracţiune", tânărul student, pe care toţi îl iubeam, a primit 20 de lovituri de cnut, aplicate de locotenentul Ştefan, bruta.

Mai târziu, la Gherla şi la Periprava am întâlnit foarte mulţi studenţi şi diverşi alţi tineri condamnaţi pentru „rebeliune" după revoluţia din Ungaria. Niciunul nu m'a impresionat atât de puternic ca acest Ionică Ioanid. Îmi povestea acolo, în hrubă, că are un vis: să ajungă la Paris, unde are multe rude şi cunoscuţi.

Mai toţi deţinuţii din hruba în care mă găseam erau oameni deosebiţi, figuri interesante, ca, de altfel, majoritatea deţinuţilor politici.

Din cauza supravegherii continui a caltavoilor, a teroarei lui Ştefan bătăuşul şi temându-mă de turnători, mă feream de cunoştinţe noi. M'am apropiat mai mult de Neagu Marinescu, un fost cofetar din Bucureşti şi un mare meloman. El mi-a mărturisit că lăsase acasă o discotecă de peste 2.000 de discuri, majoritatea cu muzică clasică în cea

mai bună interpretare. Avea între altele simfoniile lui Beethoven interpretate de cinci mari dirijori. Fusese bun prieten cu Grigoraş Dinicu, marele nostru violonist. Îl vizitase deseori George Georgescu, unul din cei mai mari dirijori ai Filarmonicei Române din Bucureşti.

Un an de zile mai târziu l-am reîntâlnit pe cofetarul meloman. Era şef bucătar la spitalul deţinuţilor din lagărul „Salcia".

În primăvara anului 1959 mă aflam tot la Jilava. Simţeam mireasma primăverii numai o jumătate de oră pe zi, când eram scoşi la aer, în şanţ.

Eu şi Gabriel „avansasem" cu paturile mai aproape de fereastră, mai aproape de aerul curat. Între deţinuţii veniţi în hrubă prin luna Martie îl văd pe Nicu Bădulescu, fost colonel de pompieri la Braşov, cel mai bun prieten al unchiului meu, colonelul Nicolau, soţul sorei mamei mele.

—Nene Nicule, dragă nene Nicule ! — ce-i cu dumneata aici ? L-am îmbrăţişat şi emoţionat l-am întrebat :

—De când eşti arestat ? ce-ai făcut ?

Nenea Nicu, un bărbat de talie mijlocie, bine legat, zâmbind ca totdeauna, îşi puse tacticos efectele pe patul liber, ne aşezarăm unul lângă altul şi, cu vorbirea lui domoală, începu:

—Dragă Gicule, noi nu ne-am mai văzut de la înmormântarea mamei tale, la Buzău — Dumnezeu s'o ierte, rosteşte nenea Nicu, cu lacrimi în ochi.

Multe s'au mai petrecut de atunci ... După ce ne-au ocupat ruşii, la 23 August 1944, eu am ieşit din armată şi m'am stabilit la Galaţi, în casa nevestei. Galaţiul aproape tot a fost distrus de artileria rusă, dar noi am avut noroc şi căsuţa ne-a rămas.

În Închisoarea din Galaţi, încă din anul 1948, au fost încarceraţi de către comunişti, din ordinul sovieticilor, marii şefi ai partidului naţional — ţărănesc: Iuliu Maniu presedintele partidului şi Ion Mihalache, vice preşedintele partidului. Era de datoria noastră, a foştilor ofiţeri, să-i ajutăm să evadeze din această temniţă grea şi să scape,

trecând hotarele țării noastre ocupată de ruși. Ne-am pus viața și averea în joc, să-i ajutăm să evadeze. Au fost trei încercări de evadare, —gata, gata să reușească. Dar, de fiecare dată, s'a găsit o iscoadă comunistă, care ne-a trădat. La a treia evadare nereușită am fost și eu prins, și acum am de executat o condamnare de 12 ani de temniță grea. Sper să-i fac, dacă securiștii ăștia m'or lăsa să mai trăiesc, continuă nenea Nicu cu privirea în gol. Și ce-i mai trist, dragă băiete, este că, între timp, Iuliu Maniu și Ion Mihalache au fost mutați în închisoarea sinistră de la Sighet și acolo a murit Iuliu Maniu, la 4 Februarie 1953, fiindcă securiștii l-au chinuit și înfometat în celule igrasioase; l-au ucis cu zile.

Ion Mihalache a murit la 5 Martie 1963 în închisoarea din Râmnicu — Sărat, ucis de securiști prin aceleași metode de exterminare.

Nenea Nicu, cu toată pedeapsa grea de 12 ani, era plin de curaj și dornic de viață. Seara, când nu era Pocitu de serviciu, dânsul, de sus din patul de la etajul trei, ne povestea amintiri din copilărie, — care îmi aminteau de marele nostru scriitor Ion Creangă din Humulești.

Ultima „aventură" pe care am avut-o în hrubă, a fost cu ... cârpitul cămășii mele. Era o zi ploioasă, la sfârșitul lui Martie. În hrubă intră pe neașteptate locotenentul Ștefan cu trei caltavoi. Ne scot repede afară, cu schimburile pe brațe, și începe percheziția. Căutau cuțite, bricege, ace de cusut ... care erau strict interzise. Mai fiecare deținut improviza un ac dintr'o sârmuliță îndoită la un capăt și ascuțită pe o piatră ... cu răbdarea unui pușcăriaș ! Toți aveam nevoie de ac de cusut, să ne peticim hainele vărgate și mai ales cămășile ajunse ferfeniță. Ață și petice tăiam din capătul cearșafului, sau din fața de pernă. Asta însemna distrugerea echipamentului. Mare crimă ! — pedepsită cu bătaia.

Când a apărut în hrubă Ștefan bătăușul cu banda lui, tocmai îmi cârpeam cămașa la umeri, cu un petic rupt din poale. Am ascuns repede acul prețios într'o cută

de la veston şi am ieşit val-vârtej afară, la percheziţie. Când m'a inspectat Pocitu, a dat de ac; se înţepase la un deget.

—Paştele şi Dumnezeii mă-ti ! ţipă el la mine şi-mi cără câţiva pumni în cap. Ba m'a trecut şi pe lista de pedepse cu bătaia. Eram sigur că mă aşteaptă bătaia cu vâna de bou, aplicată de bruta de Ştefan. Gabriel şi alţi prieteni mă încurajau: o să scapi doar cu zece lovituri, cel mult cincisprezece. Vă imaginaţi în ce stare aşteptam sâmbăta următoare !

Vineri seara, mare zarvă şi mişcare pe coridoare şi prin tunele. Apare în uşă un plutonier, însoţit de un sergent. Plutonierul citeşte o listă lungă de deţinuţi. Printre ei, eu şi Gabriel.

—Cei strigaţi, bagajul şi imediat în ordine, la magazie ! strigă plutonierul magic.

L-am îmbrăţişat pe Gabriel de bucurie.

—Domnule Mazilu, îmi zise el bucuros, ai avut mare noroc, ai scăpat de loviturile lui Ştefan; sunt groaznice !

După vreun an de zile, în lagărul Salcia m'am întâlnit cu Marinescu cofetarul, care mi-a spus ce mutră plouată făcuse Ştefan bătăuşul, când m'a strigat pentru bătaie şi a aflat că eram ... departe.

Colonelul Nicu Bădulescu a rămas mai departe în hrubă. N'am mai auzit nimic de dânsul.

Cam trei sute de deţinuţi, trecuţi pe liste, am fost duşi în beciul central al fortului, care pe jumătate era o baltă de apă. Dar toţi eram destul de veseli; bucuroşi că scăpăm din Jilava asta împuţită. Îmbrăcat cu mantaua mea îmblănită şi cu mica mea valiză de bejenie, nu-mi găseam astâmpăr, doar de om pleca mai repede, fără să pic în labele lui Ştefan.

Ne-au dat hrană rece pe trei zile; deci ne duceau departe. Hrana asta pe trei zile consta din: o pâine, două bucăţi de brânză cât o carte de vizită şi două bucăţele de slănină albă, uscată şi sărată ocnă, ceva mai mici decât o carte de vizită. Ne întrebam: oare unde ne duc ? În Balta Brăilei, în Deltă, la stuf, sau în Basarabia la ruşi ? Nimeni

nu ştia nimic ! Noaptea ne-au scos, în convoi, din Jilava prin poarta infernului lui Dante, la fel de sinistră ca şi la venirea de acum o jumătate de an.

Eram păziţi de o armată de caltavoi, cu pistoale şi arme automate. Ne-am urcat în camioane militare, cu prelată şi ne-au transportat în gara Bucureşti – Triaj. Aici ne-au îmbarcat în vagoane de tren speciale pentru cărat deţinuţi, – adică prevăzute cu celule cu gratii şi cu geamuri mate. Am plecat în necunoscut ! În a treia noapte am fost debarcaţi din vagoanele – puşcării.

CAPITOLUL X

GHERLA

Eram în gara Gherla, tocmai în nordul Transilvaniei. În timpul nopţii, convoiul nostru a sporit cu alte două convoaie de deţinuţi sosite tot din regat; am mărşăluit împreună şi, spre dimineaţă, am intrat în închisoarea Gherla.

Aiudul şi Gherla sunt puşcării vechi, de peste două sute de ani, moştenire de la împărăţia austro-ungară, care ţinuse în jugul ei , atâta timp, pe românii din Transilvania, numai prin teroare şi întemniţări. Puşcăriile au fost casa românilor patrioţi !

Cei veniţi de la Jilava am pătruns în această veche şi sinistră puşcărie, printr'o poartă cu ziduri de cetate. Am traversat un tunel mare şi apoi, printr'o uşă scundă, am fost vârîţi toţi cei aproape trei sute de deţinuţi într'o cameră-pivniţă cu trei ferestre, care, în loc de geamuri, aveau scânduri late, bătute în piroane. Camera era tot o hrubă, ca la Jilava, dar mai mică; tot cu boltă semicirculară, dar proaspăt tencuită. Tencuiala era vânătă de apă. Caltavoii ne-au înghesuit ca sardelele: om lângă om. Apoi au ferecat uşa. Eram convinşi că vom rămâne în „crama" asta umedă provizoriu, până se va face ziuă. Dar caltavoii,

grijulii, ne-au băgat în „ cramă” două tinete, un hârdău cu apă şi ne-au uitat acolo, în „crama”umedă .... După un timp, obosiţi, ne-am aşezat jos, pe cimentul umed, plin cu moloz vâscos. N'aveam însă loc să şedem toţi, aşa încât ne-am organizat: cei mai gros îmbrăcaţi vor sta în picioare, la ferestrele fără geamuri; ceilalţi să se culce pe jos, până la prânz, când ne vom schimba între noi.

Douăzeci şi două de zile am zăcut zăvorîţi şi înghesuiţi în această „cramă”. După o săptămână, deţinuţii mai puţin rezistenţi au căzut bolnavi: temperatură mare, pneumonii, scuipau sânge, aveau diaree ... Am raportat, am strigat caltavoilor care ne aduceau ciorba, ne-am rugat de ei; degeaba. Ne spuneau să avem răbdare: „aici staţi provizoriu”. Vreo 12 dintre noi au fost scoşi pe braţe de către caltavoi şi duşi la infirmerie, în stare gravă; nu i-am mai văzut !

Dostoiewski, în cartea „Amintiri din casa morţilor”, scrisese:

—În acel exil tragic în Siberia am suferit de frig, de foame, de păduchi, am fost molestat, bătut; dar cea mai cumplită suferinţă a fost „viaţa în comun”. Viaţa laolaltă cu multe fiinţe umane, înghesuite zilnic în mizerie.

Iadul trebuie să semene cu „crama” de la Gherla !

Colonelul Dorobanţu, căruia i se spunea „bestia de securist”, era comandantul penitenciarului Gherla. Dorobanţu a ucis mulţi deţinuţi politici prin astfel de tratamente. Era elevul şi urmaşul fostului comandant, colonelul Goiciu, fost amic şi subaltern prea-plecat al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Ce şi cum „muncise” Goiciu la Gherla în anul 1956 şi cum înăbuşise în sânge răscoala deţinuţilor „Frontierişti”, a descris Paul Goma în lucrarea sa „Gherla”. Acele evenimente sumbre, absolut neumane, erau încă vii în amintirea celor pe care i-am întâlnit apoi la Gherla.

După douăzeci şi două de zile de infern, ne-au scos din „crama” sinistră şi câteva zile am stat, provizoriu, pe nişte culoare, în paturi de fier suprapuse, fără de nici un aşternut. Când am ieşit, printre ultimii, din hruba — iad,

pereţii, care la sosirea noastră erau umezi şi vineţi, acum arătau albi şi perfect uscaţi. Căldura noastră animală, suferinţele şi chinurile noastre i-au albit !

Caltavoii ne duceau pe rând la vizita medicală. Am aflat că Dorobanţu pregătea un convoi de 1.000 de deţinuţi politici, pentru a-i trimite în Baltă la munci agricole forţate, în aşa zisele „tabere de muncă". Printre cei întâlniţi pe culoare am cunoscut peste două sute de studenţi din Timişoara şi Cluj, condamnaţi fiindcă în 1956 manifestaseră împotriva sovieticilor, aşa cum luptau şi vecinii noştri, ungurii. Studenţii aceştia, în celulele din Gherla,au fost supuşi unui regim de exterminare, de către călăii securişti ai lui Goiciu şi ai urmaşului său, Dorobanţu. Toţi studenţii erau din cale afară de slabi şi de bolnavi, dar plini de curaj.

Tot aici l-am întâlnit şi pe colegul meu, inginerul Balaban, din „organizaţia politică I.T.C.M.", născocită de Belei. Inginerul Balaban venise de la Jilava, aici în Gherla, mai înaintea mea. Am reuşit să stăm puţin de vorbă. Nu ştia nimic de soarta inginerului Moraru, sau despre canalia de Vitănescu. Tot restul detenţiei nu l-am mai văzut pe Georgică Balaban.

Vizita medicală a durat vreo trei zile; era foarte sumară. Un plutonier securist şi un conţopist, în halate albe, ne introduceau, câte patru deţinuţi, într'un cabinet. Ne desbrăcam, plutonierul ne întorcea repede „pe faţă şi pe dos", ca să vadă dacă nu ne lipseşte vre-o mână, vre-un picior, apoi ne declara buni pentru munca din lagăr. Conţopistul ne verifica identitatea, şi gata ! Vizita medicală mergea pe bandă rulantă. După ce s'a terminat cu acestă foială pe culoare, ne-au dat hrană rece pe trei zile; dar fiindcă eram antrenaţi acum să răbdăm de foame, ni s'au înmânat: o singură bucăţică de slănină albă şi sărată, cam cât podul palmei; o singură bucăţică de brânză, la fel de mare, şi o pâine. Cei mai mulţi eram aşa de lihniţi de foame, încât hrana rece pe trei zile s'a dus în prima zi. Apoi ne-am hrănit doar cu apă, din butia pusă în fiecare vagon.

Într'o noapte, toţi cei o mie de deţinuţi am fost îmbarcaţi în „bou-vagoane" acoperite, pentru transportul vitelor. Fiecare vagon avea capacitatea pentru şase vite mari, sau treizeci de oameni. Securiştii ne-au înghesuit câte 50 în fiecare vagon, în care au pus câte o tinetă şi un hârdău cu apă. Apoi au plumbuit toate cele 20 de vagoane. Ofiţerii securişti şi caltavoii care ne păzeau, luaseră loc într'un vagon de ... clasa întâia.

În sfârşit, sinistrul tren a pornit din Gherla, la vale, spre sudul ţării. Unde ? Nimeni nu ştia nimic. Făceam şi acum fel de fel de presupuneri ca şi la plecarea din Jilava.

Prin obloanele uşilor de la vagon, care nu se lipeau exact în canturi, şi prin cele două ferestruici de aerisire, de sus de lângă tavan, sorbeam pe rând, cu mult nesaţ, peisajul plaiurilor transilvănene de pe valea Mureşului. Când ne-am dat seama că am trecut munţii Carpaţi prin trecătoarea Ghimeş-Palanca, şi după ce am ieşit din Moldova, prin Tecuci, eram siguri că ne vor duce în Balta Brăilei. După ce am trecut măreţul pod de la Cerna-Vodă şi trenul a luat-o spre nord, de la Medgidia spre Tulcea, ne-a cuprins o mare descurajare.

—Fraţilor, ne vor duce în Delta Dunării, la tăiat stuf, spuneau cei mai pesimişti. Acolo-i muncă grea, nu glumă ! Să tai stuful la normă , cu noroiul până'n brâu şi cu lipitorile care te sug, asta-i moarte curată. Mai târziu am aflat că, într'adevăr, cea mai groaznică muncă forţată pentru deţinuţii politici, a fost „la stuf".

Dar pe noi, cei din convoiul de o mie de deţinuţi, „Fatum" ne-a favorizat. Se ştie că romanii închipuiau soarta oarbă a omului ca pe o femeie impozantă, frumoasă, dar legată la ochi. Aceasta era denumită „Fatum".

Pe noi „Fatum" nu ne-a trimes la stuf, ci la Periprava, lagărul denumit „lagărul de muncă Periprava".

CAPITOLUL XI

PERIPRAVA

Trenul plumbuit, cu o mie de deţinuţi, a ajuns în gara Tulcea şi a fost garat pe o linie lăturalnică. Pe la 11 dimineaţa, am fost debarcaţi din vagoanele de vite. Tot convoiul, păzit straşnic de caltavoii înarmaţi, a fost îndrumat spre port. Ploua mărunt, era rece. Am trecut de pe chei, pe un pod improvizat, în pântecul unui mare cargou de transportat cereale. Jos, în cala cargoului, am fost înghesuiţi unul lângă altul şi aşezaţi ca sardelele, cu spatele lipit de plăcile de oţel ale acestei cale enorme, care avea trei compartimente. Când cargoul a înghiţit pe cei o mie de deţinuţi, împreună cu securiştii care ne excortau, a pornit-o la vale pe braţul Chilia, cel mai mare dintre cele trei braţe ale Dunării.

Noi, din fundul calei, nu vedeam nimic; iar caltavoii, ca deobicei, erau muţi ca peştii. Am navigat astfel o zi şi o noapte. A doua zi, cam pe la 9 – 10 dimineaţa, am fost scoşi din burta cargoului. Se vedeau până departe malurile Dunării, adică ale braţului Chilia. Ambele maluri erau îndiguite cu diguri masive din pământ, care se pierdeau departe spre răsărit, în Marea Neagră. Ne aflam la Periprava, pe braţul Chilia, cam la 24 de kilometri de vărsarea acestui braţ. Înapoi, spre Vest, tot pe malul drept al braţului Chilia, cam la 6 km, se vedea oraşul Chilia Nouă. Vis-à-vis, pe malul stâng se zăreau zidurile cetăţii lui Ştefan cel Mare, Chilia Veche.

Încolonaţi, am pornit-o pe malul drept spre Est, adică spre Marea Neagră. Coloana se mişca agale, ca un şarpe lung de oameni, într'un decor feeric. Salciile mari, verzi şi pletoase, îşi plecau ramurile în apa Dunării. Câmpul verde, smălţuit cu flori viu colorate, se întindea plat, cât vezi cu ochii. Păsărele de tot felul sburau în văzduhul senin al

cerului luminat de soarele blând, călduţ, de April. Pentru noi, cei ieşiţi din celule oarbe şi împuţite, contrastul oferit de natură era de neînchipuit!

Mărşăluind vreo două ore, am ajuns pe la prânz în lagărul de muncă. Era un pătrat mare de pământ nisipos, închis de jur împrejur cu un gard cu două rânduri de sârmă ghimpată. Lagărul pătrat avea latura de aproape un kilometru. La poartă şi din sută în sută de metri, erau posturi de supraveghere pe platforme înalte, unde făceau de pază sentinelele înarmate cu pistoale automate, mitraliere, grenade ... Platformele erau prevăzute cu reflectoare, telefon, sistem de alarmă; cu tot arsenalul contra evadării, pus la punct şi perfecţionat de îndelungata experienţă sovietică. Nici pasărea cea mai măiastră nu putea să scape din lagărele securiste. Şi apoi unde să scapi? Ar fi fost un act de nebunie! Chiar dacă ai fi reuşit să scapi dintr'un astfel de lagăr, exista o armată de securişti urmăritori de profesie, prevăzuţi cu câini poliţişti, cu Jeepuri, cu aparate portative de emisie ... Apoi dacă reuşeai să evadezi, trăiai cu frica continuă că poţi fi denunţat, denunţul fiind făcut de cei de afară de frică, ori de teroarea securiştilor. Foarte puţini deţinuţi au încercat să evadeze!

În curtea nisipoasă a lagărului erau construite şase barăci, din lemn, cu pereţii şi acoperişul din stuf (trestii lungi din Deltă). În fiecare baracă erau paturi metalice suprapuse, deoparte şi de alta a unui coridor central care ducea de la o uşă la alta. În fiecare baracă se găseau cam două sute de deţinuţi. În alte barăci mai mici se instalase comandantul cu corpul de gardă; în altele se aflau: magazia cu alimente, magazia cu efecte şi cu bagajele noastre civile, cantina, un atelier de reparat uneltele de muncă closetele şi în fine uzina electrică. Aceasta lumina lagărul toată noaptea: în fiecare baracă câte două becuri, iar pe platformele sentinelelor reflectoarele, care toată noaptea erau mişcate pe deasupra gardurilor de sârmă ghimpată.

A doua zi a apărut căpitanul securist care locuia la Periprava-Sat, şi care comanda toate lagărele din centrul

denumit Periprava. Căpitanul era gras, avea părul roşu şi o faţă congestionată. Deţinuţii îi ziceau „bătăuşul roşu”.

Lagărul din Periprava-Sat era de două-trei ori mai mare ca al nostru. La Periprava-Sat securitatea avea ferme mari de vaci şi de porci; sute de hectare de grădini de zarzavat, irigate cu apa adusă din Dunăre. Toate acestea erau muncite şi cultivate de deţinuţii politici, prin muncă forţată, obligatorie și gratuită. Roadele acestor ferme și ogoare muncite de deţinuţi erau folosite de ... popor, prin reprezentanţii săi !!! Aceşti „reprezentanţi” ai poporului sunt conducătorii partidului comunist și anume „NOMENCLATURA PARTIDULUI”.

Potrivit celor relatate de deţinuţii veniţi din alte lagăre, apreciam că în toate lagărele „Gulagului românesc”, în perioada 1957-1964, adică după revoluţia din Ungaria, a fost adus un val nou de peste 50.000 de deţinuți politici. Aceștia zăceau prin închisorile sau lagărele de muncă fortată indicate în schita „Gulagul românesc” (v.p.V.) Cam 20.000 de deţinuţi din acest „val”, trudeau în lagărele de muncă forţată, fiind condamnaţi sau închiși „administrativ”, adică deţinuţi fără vreo sentinţă judecătorească. Restul, zăceau prin închisori și numeroasele aresturi ale securităţilor judeţene, anchetaţi sau în curs de condamnare. Regimul comunist a construit câte o pușcărie în fiecare capitală de judeţ; în Capitală și în municipii, mai multe. Toate organizate după înalta tehnică sovietică.

Așa dar, a doua zi, căpitanul roșu, însoţit de un locotenent tânăr și slăbuţ, ne-a adunat în curtea barăcilor și ne-a vorbit despre munca ce trebuia să prestăm la câmp, cu sapa și lopata; la săpat și prășit porumbul, sfecla de zahăr, mazărea, cartofii, etc., cultivate pe o întindere de peste 4.000 de hectare de pământ, în jurul lagărului. Acest pământ era un fost fund de baltă, asanat. Era un pământ roditor, gras, foarte bun pentru agricultură.

Apoi căpitanul roșu întrebă cine vrea să lucreze la atelier, sau la uzina electrică. Puţini și-au exprimat o asemenea dorinţă. Obișnuit cu atelierul mecanic, m'am gândit

că tot e mai bine ca muncitor industrial, decât ca muncitor agricol. Am spus de aceea că sunt electrician. Am fost desemnaţi trei electricieni, să punem la punct uzina electrică a lagărului. „Uzina electrică" era de fapt o baracă de stuf ceva mai înaltă, cu o cameră mare şi o mică anexă. În sala mare se afla instalat un electromotor, compus dintr'un motor Bolinder, în doi timpi, care funcţiona cu motorină. Cuplat cu motorul era un electromotor de 20 de kilowaţi, curent continuu, tensiune 22o/380 de Volţi. Era un grup electrogen tip, executat de uzina „Timpuri Noi", fostă „Lemaître" din Bucureşti.

Grupul electrogen nu era nou, dar funcţiona. În această sală a motorului se afla şi un banc de lucru şi un dulap cu scule ... dar fără scule. Alături, în anexă urma să instalăm tabloul de distribuţie electrică al întregei reţele a lagărului. „Uzina" şi instalaţia electrică a întregului lagăr fusese instalată de „hoţi" (deţinuţii de drept comun), care se aflau în lagărul de la Periprava-Sat.

Noi, cei trei electricieni, făceam cu schimbul, câte patru ore, de cu seară până dimineaţa, iar ziua munceam la atelier. Aveam ca tovarăşi de schimb un maistru mecanic, Carol, un sas din Mediaş, meseriaş bun şi serios. Al treilea era un mecanic, Nagy, ungur din oraşul Târgu-Mureş.

Cu Nagy am avut „probleme". Era lacom la mâncare, nerespectuos şi şovin. Specialitatea lui era să execute fluiere din tablă, pe care le reuşea foarte bine. Nagy dăruia aceste fluiere securiştilor, care îi dădeau mâncare suplimentară.

Pompa de ungere a motorului nostru Bolinder era veche şi uzată. Dacă nu erai atent, tot timpul cu ochii pe ea, se putea bloca şi, dacă pompa nu mai funcţiona, era clar că se putea gripa motorul. Aceste instrucţiuni le repetam lui Nagy în fiecare seară. Inevitabilul s'a produs: ungurul, neavând teamă de sergenţii care ne inspectau noaptea, a adormit pe banca de lângă motor. Pompa de ulei s'a blocat, iar pistonul cel mare al Bolinderului, nefiind uns, s'a gripat în cilindrul cel mare. Grupul electrogen s'a oprit

brusc şi tot lagărul a rămas în întuneric. Sentinelele au dat alarma, mitralierele ţăcăneau, rachetele luminoase brăzdau cerul. Tot circul ăsta a durat până s'a făcut ziuă.

Imediat a sosit la faţa locului locotenentul securist, şeful lagărului nostru. I-am relatat ce se întâmplase. I-am repetat că noi, electricienii, la fiecare raport cerusem să ni se aducă de la Centru o nouă pompă de ulei, care ni se tot promitea.

După vreo oră a sosit de la Periprava-Sat şi căpitanul roşu. Fără să cerceteze, ne-a aşezat pe cei trei electricieni la rând şi a început să ne pălmuiască zdravăn; avea o palmă grea cât un mai.

Locotenentul îl lămuri însă cine-i vinovatul şi bietul Nagy a fost bătut până la sânge.

La lumina unei lămpi, cu un nor de ţânţari, care ne ardeau mâinile, am desfăcut motorul, am scos cuzineţii de la motorul gripat şi am demontat pompa de ulei defectă. Toate au fost duse la magazia de la Centru, spre a fi înlocuite. A doua zi ne-au adus piesele cerute. Am montat motorul şi pompa nouă de ulei şi seara Bolinderul nostru păcănea ca ceasul. De atunci nu am mai avut probleme cu grupul electrogen.

Cu munca asta uşoară, de la uzina lagărului, am scăpat de munca grea de la câmp. Deţinuţii, încolonaţi pe brigăzi de câte 70-80 de oameni, plecau la câmp cu sapa ori cu lopata pe umăr. Erau excortaţi de securişti înarmaţi cu revolvere, cu pistoale automate şi de câini poliţişti. Munceau zece ore pe zi sub arşiţă sau ploaie, cu o pauză de o oră pentru prânz, când primeau castronul cu ciorbă, acolo, pe loc, sub soarele arzător. Munceau la normă colectivă pe brigadă. Nerealizarea normei pe brigadă era pedepsită cu lovituri de vână de bou aplicate pe fundul gol. Nu era bătută toată brigada, ci numai câţiva desemnaţi de brigadier sau de caltavoiul supraveghetor. Deaceea meseria de brigadier era cea mai antipatică, cu toate că brigadierul primea porţie dublă de mâncare.

Pedepsele se aplicau seara, în faţa „frontului". Au

fost destule pedepse în primele săptămâni. Apoı deţinuţii au simţit că tânărul locotenent şef nu era un om hain. Se îngrijea să avem mâncare reglementară; se ocupa de curăţenia lagărului şi, ce era mai important, nu lăsa pe caltavoi să ne bată fără motiv.

Deţinuţii au dus o viaţă de lagăr suportabilă în lagărul de la Periprava-colonie; oricum incomparabilă cu ceea ce am avut de suferit mai târziu, în lagărul Salcia.

CAPITOLUL XII

SALCIA

Pământul muncit de noi în jurul lagărului Periprava-colonie, era foarte roditor. Lagărul se afla pe un fund de baltă asanată, după cum am mai spus. Prin îndiguirea malurilor Dunării,. toamna şi primăvara apele Dunării nu se mai revărsau peste maluri, inundând sute de mii de hectare de pământ bun de agricultură. După îndiguirea şi desecarea bălţilor, fundul acestor bălţi a devenit un teren agricol de prima calitate.

Menţionez că aceste mari lucrări de „Îmbunătăţiri Funciare",cum sunt denumite oficial, au fost executate numai cu deţinuţii politici arestaţi între anii 1948-1954, adică de la „Naţionalizarea Averilor", până la moartea lui Stalin. Noi veneam şi continuam opera primului val de deţinuţi. Munca silnică sub comunişti continua, fără întrerupere.

Recolta de porumb, sfeclă şi cereale din jurul lagărului Periprava-Colonie, se arăta excepţională, în acel an. Noi nu am apucat însă să recoltăm roadele acestui pământ.

Pe la mijlocul lunii Septembrie a acestui an 1959, după o ploaie torenţială cu averse şi uragan, care au rupt firele telefonice şi electrice, după ce am reparat distrugerile produse de uragan ni s'a dat „bagajul". Pe drumul plin de băltoace, pe care venisem în primăvară, ne-am întors la

debarcaderul Periprava. Am fost iarăşi înghesuiţi în burta goală a unui cargou mare de cereale şi ni s'a dat aceeaşi hrană rece, săracă, dar numai pentru două zile.

Înghesuiţi în fundul calei, cu spatele lipit de plăcile de oţel ale cargoului, auzeam susurând apele Dunării.

Acolo, în cală, mi s'a destăinuit prietenul cel mai temeinic pe care l-am avut în lagărul de la Periprava-colonie, profesorul universitar Jean Enescu, de la universitatea din Iaşi.

Profesorul Jean Enescu, mai în vârstă ca mine, era un moldovean bine clădit la trup, masiv, dar cu ochii albaştri ca de copil, şi cu vorba moale moldovenească. Era pentru deţinuţi o veritabilă plăcere când aveam răgazul să ascultăm pe profesorul Jean Enescu, care ne făcea adevărate lecţii de Istoria Românilor, Istoria fiind specialitatea sa, sau povestindu-ne viaţa lui Ştefan cel Mare, care era plăcerea lui şi a noastră.

L-am întrebat care era cauza condamnării sale, ce crimă politică a mai săvârşit şi un profesor universitar ? Jean Enescu se afla în puşcărie fiind denunţat ca anticomunist de către marele scriitor Tudor Arghezi, „bunul său amic".

Da ! marele scriitor, ziarist şi poet comunist, denumit de comunişti, al doilea mare poet al literaturii române, după Mihail Eminescu, a fost reconsiderat de către comunişti, numai după ce a băgat mai mulţi prieteni la puşcărie, prin denunţuri murdare. Cazul profesorului Jean Enescu este elocvent.

Iată ce mi-a povestit nenea Jean când şedeam înghesuiţi unul în altul în fundul cargoului, în care valurile Dunării clipoceau necontenit:

—Acum doi ani, pe vară, eram acasă singur, în căsuţa mea din Tătăraşi, o mahala a Iaşului. Nevasta şi copiii erau plecaţi în vacanţă la mânăstirea Agapia. Eram tare indispus. Tocmai citisem într'o gazetă literară un mare articol scris de fostul meu coleg şi amic Tudor Arghezi, mare scriitor şi bun poet. Amicul meu Arghezi însă se

prostise ! În acel articol îi tămâia pe comuniști așa de ostentativ servil, ba chiar slugarnic, că pur și simplu m'a revoltat. De necaz am băut singur o sticlă de vin negru. M'am apucat să-i scriu că sunt revoltat ca prieten și român de articolul său. I-am tras o morală pe patru pagini, iar pe comuniștii români i-am numit exact ce sunt: slugi plecate și trepăduși ai rușilor, puși să ducă de râpă țara și neamul românesc. Am pus scrisoarea la cutie și mahmur, dar răcorit la suflet, m'am culcat.

Dimineața, când m'am trezit din mahmureală, am dat fuga la oficiul poștal, ca să retrag scrisoarea. N'am mai găsit-o; plecase ! Mă gândeam să mă reped la București și să-i explic amicului Tudor Arghezi, că eram beat când i-am scris scrisoarea. Am tot amânat plecarea.

După două săptămâni m'a arestat Securitatea. Bunul meu amic și fost coleg de școală, a predat scrisoarea mea la Securitate. Am fost aspru anchetat, judecat ca și tine, o farsă de judecată, și condamnat la șapte ani muncă silnică.

Și așa își termină povestea nenorocirii sale profesorul Jean Enescu. Era tare îngrijorat de soarta soției sale, directoare de școală de fete, și de cei doi copii, care trebuiau să intre la facultate.

—Sigur, n'o să poată urma facultățile, o să-i dea afară din căsuța noastră, se frământa dânsul necontenit.

—Ce vremuri am ajuns în țara noastră, zic eu, dacă foștii prieteni, foștii colegi au ajuns să te denunțe și să te bage în pușcărie, pentru un ciolan de ros la comuniști !

—Nu sunt de vină colegii și amicii, dragă Georgică, răspunde profesorul universitar Jean Enescu, ci sistemul acesta sovieto-comunist este de vină. Această mentalitate asiatică care măsoară fidelitatea și atașamentul față de partid, al unui individ, prin numărul de rude sau de prieteni pe care i -a denunțat ca dușmani ai regimului. Așa cum e cazul cu Arghezi al meu, cu inginerul Belei al tău și câte or mai fi alte creaturi murdare de acest tip.

* * *

În sfârşit, după două zile de călătorie pe Dunăre, am acostat.

–Unde crezi că ne aflăm, nene Jean? îl întreb pe prietenul meu, profesorul Enescu, care arăta tare obosit.

–Desigur că în Balta Brăila, îmi răspunde. Iată, pe malul drept, înalt şi calcaros, trebuie să fie Dobrogea. Cred că ne aflăm în faţa oraşului Hârşova, care se şi vede la câţiva kilometri mai spre sud.

În adevăr, securiştii ne debarcaseră pe malul stâng al Dunării, în Balta Brăila, în lagărul de deţinuţi Salcia, cel mai sinistru lagăr de muncă forţată din Baltă. Cei cam o mie de oameni aduşi din Periprava am fost încolonaţi şi, după un marş de o jumătate de oră, s'a ivit lagărul. Era instalat pe un mare tăpşan, ceva mai ridicat decât dunele de nisip din jur. Am intrat într'o primă îngrădire de sârmă ghimpată, căreia nu-i vedeam marginile. Din loc în loc, platforme înalte ale securiştilor de pază. După ce am trecut printr'o alee de sârmă ghimpată, lungă cât un teren de fotbal, am intrat pe poarta celui de al doilea careu de sârmă ghimpată. Acest al doilea careu era încojurat cu gard dublu de sârmă ghimpată, înalt de peste doi metri, cu platforme pentru gărzi, mai dese şi prevăzute cu tot dichisul contra evadării: reflectoare, mitraliere, sirene şi clopote de alarmă ...

Careul interior era pentru deţinuţii politici. Erau cam 1.500 de oameni condamnaţi şi „vinovaţi" ca şi mine. Între acest careu interior şi cel mare exterior, se aflau deţinuţii de drept comun, „hoţii", cum îi numeam noi pe condamnaţii pentru delicte civile: furturi, spargeri, bătăi, delapidări, etc.

După tehnica avansată a N.K.V.D.-ului sovietic, lagărul Salcia era astfel organizat încât „hoţii" supravegheau pe „politici" şi securiştii ne dirijau pe toţi, cu armele încărcate.

În faţa porţii şi a cabanei de gardă erau înşirate, în interiorul lagărului de politici, patru saivane din stuf, făcute pentru adăpostitul oilor în timpul iernei. Saivanele fuseseră transformate în dormitoare pentru deţinuţi. În dreapta

saivanelor era „careul de apel”, unde securiştii ne făceau numărătoarea dimineaţa, înainte de plecarea la muncă şi seara, înainte de culcare. Un ofiţer de serviciu însoţit de un sergent, făceau numărătoarea deţinuţilor, om cu om, de la unu la 1.500 câţi eram.

Careul era destul de mare: un pătrat cu latura de vreo 60 de metri. În mijlocul careului era o pompă care, culmea, funcţiona foarte bine; dar apa, sărată, amară, era imposibil de băut. Apa era aşa de plină de sare, încât nici pentru spălatul rufelor nu era bună. Pe laturile careului, în partea opusă saivanelor, se aflau două clădiri mari, de cărămidă, cu acoperişul de stuf; erau dormitoarele cele mari. Pe latura din fund a careului era baraca înaltă a bucătăriei şi, mai încolo, closetele, fără apă desigur; toate din stuf. În fund de tot, lângă closete, era o a treia îngrăditură de sârmă ghimpată, care înconjura o clădire lungă de cărămidă dar scundă şi acoperită tot din stuf: infirmeria şi, la un loc cu ea, nelipsitele carcere, pentru cei aspru pedepsiţi.

Pe acest tăpşan mai ridicat, pe care apele Dunării revărsate nu-l inundau, fusese altădată un conac şi o mare stână de oi, aparţinând unui moşier înainte de război. Majoritatea clădirilor din stuf erau destul de vechi.

Centrala electrică a lagărului se afla în afara careului politicilor şi era deservită de „hoţi”. Adio deci pomana de la Periprava, unde am fost electrician!

Tot în despărţitura „hoţilor” se afla şi spitalul, la „dispoziţia” celor 3.000 de deţinuţi politici şi de drept comun, care se aflau condamnaţi în lagărul Salcia.

Spitalul era mare cât o şcoală, cu opt saloane şi o sală mare pentru operaţii şi consultaţii. Clădirea era din chirpici (cărămizi din pământ amestecat cu paie), cu pardoseala înălţată cam de un metru şi acoperită tot cu un strat gros de stuf.

Când am venit noi de la Periprava, în lagărul Salcia se găseau peste 500 de deţinuţi politici, „găzduiţi” în dormitoarele mari, pardosite cu cărămidă. Pe noi ne-au băgat în saivanele de oi numite „şerpării”. Am crezut la

început că erau denumite astfel din cauză că erau pline cu şerpi de baltă. Dar nu era nici urmă de şarpe!

O „şerpărie" era cam la fel cât o baracă-dormitor din Periprava, în care, după cum am amintit, încăpeau 25o de deţinuţi. Aceste şerpării erau mai mici şi, ca să încapă să doarmă aceiaşi deţinuţi, paturile erau pe trei etaje. Dormeam câte doi deţinuţi într'un pat de fier, pe care erau aruncate două pături zdrenţuite, direct pe benzile de balot, care ţineau loc de somieră.

Tovarăşul meu de pat a fost contele ungur Ianos Balaczi, un bărbat de peste 60 de ani, tare deprimat. Îmi povestea că avusese o mare moşie şi un frumos castel la Covasna de lângă Satu Mare, în nordul Transilvaniei. Era condamnat fiindcă avusese legături cu revoluţionarii din Ungaria, care luptaseră contra comuniştilor.

Pe patul din zăbrele de balot dormeam îmbrăcaţi, cu mantaua, fără nici o pernă. Dormeam tare chinuit, benzile de balot ne intrau în carne. Mă trezeam dimineaţa mai obosit decât la culcare; până ce m'am obişnuit. În puşcărie legea suferinţelor este aspră: ori te obişnuieşti, ori pieri! De fapt aceasta este legea tuturor marilor suferinţe în viaţa oamenilor!

Chiar a doua zi de dimineaţă ... am făcut cunoştinţă cu faimosul comandant al lagărului Salcia, căpitanul securist Simovici, lipovean din Deltă. Era vestit pentru răutatea lui şi cruzimea faţă de deţinuţi. Era un paranoic: îi făcea plăcere să chinuie şi să terorizeze oamenii. Ca înfăţişare era un om scund, gras şi cu faţa roşie, congestionată. Mai tot timpul umbla călare pe un căluţ şarg, cu un ditamai câine-lup poliţist, după el. Când vedea că vreun deţinut se odihneşte afară din „frontul de muncă", sau că pentru vreo nevoie se dusese într'un loc mai ferit, asmuţea pe el câinele lup. Am asistat la o astfel de scenă de cruzime, când săpam la dig. A fost o scenă de groază! Un deţinut tânăr, înalt, slab, fusese văzut de Simovici într'un tufiş, unde se dusese ca omul, la nevoie. De pe cal a asmuţit câinele-lup pe bietul tânăr. Câinele poliţist s'a repezit în gâtul omului. Dacă

te trântești jos și stai nemișcat, câinele se oprește deasupra ta, până vine stăpânul său. Nefericitul tânăr s'a speriat, a urlat și a dat să se apere cu mâinile. Câinele l-a mușcat de mâini, i-a zdrobit un umăr și-l omora dacă nu venea în fugă un sergent să potolească jivina. În timpul ăsta, Simovici, călare, rânjea privind scena. L-am ridicat pe tânăr pe brațe, mai mult leșinat, și l-am dus la spital.

Povesteau deținuții că acest căpitan, Simovici, cu doi ani înainte omorâse vreo 85 de deținuți. Se revărsase Dunărea și un dig de opt metri înălțime era în mare pericol să se surpe; apa se infiltrase prin dig, prin mai multe șivoaie. Căpitanul, călare, a ordonat ca un detașament de 200 de deținuți să umple spărturile numai cu sapa și lopata. Oamenii s'au împotrivit să intre în viitura periculoasă. Căpitanul a ordonat, —securiștii au tras asupra lor. Deținuții au intrat în viitura de ape și inevitabilul s'a produs: o porțiune largă din dig a fost luată de ape și peste 85 de deținuți, care nu știau să înoate, s'au înecat. Căpitanul lipovean Simovici a făcut un raport de „scădere" a celor pieriți în valuri, și gata! Ăsta era omul care ne vorbea acum „de sus", de pe spinarea calului. Ne-a spus:

—Ați fost aduși aici ca să faceți diguri. Pământul tare îl veți săpa cu târnăcopul, cu hârlețul și lopata. Cu roaba îl veți urca sus pe dig. Veți lucra pe echipe și pe brigăzi. Norma este de trei metri cubi de săpătură pe zi și om, pământ care trebuie săpat și cărat pe dig. Sergenții mei și brigadierii îmi vor da notă de cei care nu vor să facă norma. Cine nu face norma va fi pedepsit reglementar, în fața frontului. — Asta însemna bătut la fund cu vâna de bou. Și căpitanul Simovici își continuă discursul:

—Am auzit că la Periprava ați huzurit și ați mâncat bine, prea bine! Aici o să am în grije ca dușmanii poporului să facă diguri, numai cu apă. Își termină cuvântarea acest Ghinghis-Han al lagărelor de deținuti și plecă mândru de discursul său.

Și astfel, „plini de entuziasm", convoiul de 1.500 de oameni am pornit-o, ca un șarpe lung, spre diguri. Locul

de muncă era la vreo şase kilometri de tabăra-lagăr. Ajunşi acolo, sergenţii securişti, ajutaţi de brigadierii noştri, trasau pe pământ norma de teren ce trebuia săpat pentru fiecare echipă de 10 oameni. O brigadă avea şapte echipe. Şefii de brigadă, „brigadierii", erau numiţi de ofiţerii securişti dintre deţinuţii care se ofereau. Nu era o cinste să fii brigadier, adică coadă de topor în mâna securiştilor; dar brigadierul nu muncea la săpat şi primea porţie dublă de mâncare. De aceea brigadierii erau urâţi de deţinuţi.

Munca la dig era grea, mai ales când ploua; şi acum eram în luna Octombrie, luna ploilor. După zece ore de săpat în pământul tare şi după căratul acestui pământ cu roaba la o distanţă de 50 de metri până sus pe dig, oamenii erau istoviţi. Mai ales că satrapul Simovici s'a ţinut de vorbă: ciorba de varză sau de arpacaş era apă chioară fiartă.

Când veneam seara în lagăr şi mă aşezam, ostenit, pe patul de fier, în şerpărie, eram aşa de ameţit de oboseală, încât stâlpii saivanului, făcuţi din lemne strâmbe de sălcii, păreau că se ondulează, că se mişcă întocmai ca nişte şerpi mari, spre tavanul de stuf; de aceea deţinuţii numiseră pe drept cuvânt aceste saivane, şerpării!

Seara, la poartă, erau bătuţi cu vâna de bou, pe fundul gol, deţinuţii care n'au putut să-şi facă norma de dig. Urlau de durere, ca din gură de şarpe. Zilnic erau bătuţi cinci până la zece deţinuţi. Răgetele lor de durere, la început îmi dădeau insomnii; apoi m'am resemnat, aşteptam şi eu să-mi vină rândul ... la bătaie.

Subalternii căpitanului Simovici, ofiţeri şi sergenţi, se întreceau să-şi depăşească şeful în răutate şi cruzime. Mâna dreaptă a căpitanului roşu era un sergent major, răguşit, cu o mutră buhăită de beţiv notoriu. Umbla tot timpul cu un ciomag în mână, lovind cu sete deţinuţii prinşi cu cea mai mică vină. Ne feream de el, ca de dracu!

Într'o seară aşteptam numărătoarea: toţi grămadă, cei 1.500 de oameni, umpleam careul. Ofiţerul de servici întârzia, în poartă, de mai bine de o oră. Câţiva deţinuţi, mai lihniţi de foame, deşi primisem masa de seară, au

răsturnat butoaiele goale de mămăligă, aşezate lângă peretele bucătăriei. Vreo patru-cinci oameni băgaseră capul în butoaie, ca să poată răzui mămăliga rămasă pe fund. Pe furiş, pe la spate, apăru majorul beţiv cu ciomagul şi începu să-i lovească pe deţinuţi cu atâta sete, încât îşi rupse ciomagul; a luat atunci un par, mare, gros, lovindu-i cu sălbăticie pe cei care îşi vârîseră capul în butoaie. Un tânăr înalt, deşirat, nu putea să-şi scoată mai repede capul din butoi. Sergentul l-a lovit atât de tare, încât bietul băiat leşinase, nu mai icnea nimic. Eram aproape; am urlat şi eu şi cei din jurul meu:

—Opreşte bestie, omori băiatu'!

Ne-am repezit toţi la sergentul beat, i-am smuls parul din mână şi am început să-i cărăm palme şi pumni peste ochi, peste faţă. Toţi deţinuţii se înghesuiau să-l lovească, strigând agitaţi:

—Daţi-i la cap ucigaşului, omorîţi-l.

Era gata-gata să fie linşat. Nimeni din cei 1.500 de deţinuţi nu a sărit să-l salveze. Norocul lui a fost că tocmai atunci a apărut loçotenentul securist. L-a luat pe sergentul major leşinat şi l-a dus la poartă. Toţi aşteptam, înfriguraţi, represaliile: anchetă, vinovaţii, carceră, bătaie.

N'a mai urmat nimic. Băiatul din butoi a intrat în infirmerie, iar sergentul bătăuş n'a mai apărut în lagăr.

La munca de la dig, eu, ca tehnician (!), primisem conducerea unei echipe de zece oameni din brigada mea. Toţi erau oameni în vârstă, în jur de 60 de ani. Am reuşit ca toată echipa mea să-şi facă regulat norma şi să scăpăm fără bătaie. Cum? Foarte simplu ... trişam pe sergentul securist care ne controla norma, modificând puţin martorii din pământul săpat. Echipa noastră muncea mai puţin, oamenii nu erau aşa de istoviţi. Numai bietul avocat Guran, din Cluj, nu putea să-şi uite soţia şi cele două fete la care se gândea mereu. Ofta mereu, adânc, şi era tot cu gândul acasă. Nu se putea împăca cu această detenţie! Devenise apatic, indiferent la toate; nu izbuteam să-l fac să-şi mute gândurile de acasă. La prima epidemie de dizenterie Guran

a fost băgat în infirmeria-carceră. În concepţia căpitanului lagărului orice bolnav se „prefăcea”, ca să scape de muncă, şi deci era tratat ca atare. L-am vizitat pe Guran prin gardul de sârmă.

—Domnul Mazilu, îmi şoptea, nu mai pot lupta ca dumneata; să ştii că mă duc!

Şi s'a dus ... bunul, dragul meu avocat Guran din Cluj. A murit în infirmeria aia împuţită!

Epidemia de dizenterie a provocat-o căpitanul roşu şi iată cum:

Din ordinul lui a început să lipsească apa de băut. În mijlocul careului, am mai amintit, exista o pompă de mână, care funcţiona bine. Dar apa era atât de sărată şi amară, că nu era bună nici de băut, nici de spălat rufele. Pentru băut şi pentru bucătărie se aducea apa de către „hoţi”, tocmai de la Dunăre, cu un car cu doi boi. Toţi priveam cu jind, când intra pe poartă carul cu boi, cu cele trei butoaie mari cu apă. Dunărea era aproape şi apa de Dunăre, puţin dulce, era bună de băut. Toţi locuitorii din Baltă şi din Delta Dunării beau apă din Dunăre.

Când au început însă ploile reci şi lungi cu lapoviţă, s'a făcut un noroi cleios aşa de mare şi lipicios, încât carul cu apă intra în noroi până'n butuci. Un bou a căzut bolnav şi „hoţii”, care ne cărau apa, ne-au spus că marele căpitan roşu a ordonat să se raţionalizeze apa de băut, până ... s'o face bine boul bolnav. Se aducea cu un singur bou, numai câte un butoi de apă, care abia ajungea pentru mâncare. Apă de băut şi de spălat nu primeam deloc. Deţinuţilor le sticleau ochii după un strop de apă. Dimineaţa, când convoiul cel lung de oameni se întindea ca un şarpe enorm pe drumeagul ce ducea la dig, mulţi ieşeau din rând şi se repezeau să bea apă stătută din şanţuri.

Nenorocirea s'a produs! S'a declarat o epidemie de dizenterie şi de malarie, încât infirmeria şi spitalul s'au umplut până la refuz. Căpitanul roşu avea grijă să lipsească şi medicamentele necesare. Zilnic mureau în această „infirmerie” opt-zece deţinuţi. Ajunseseră oamenii că aveau

groază de această „ infirmerie”.

Contele Balaczi, bunul meu tovarăş de pat, n'a rezistat. S'a îmbolnăvit rău de malarie. L-am văzut la infirmerie, într'un pat pe culoar, zăcând în nesimţire. A murit în câteva zile.

Situaţia devenise îngrijorătoare pe la începutul lunii Noembrie. Parcă aşteptam şi eu rândul la „infirmerie” şi apoi ... la călătoria cea mare!

Profesorul Jean Enescu, moldovean zdravăn la trup, suflet de aur, mă încuraja: trebuie să rezistăm. Dimineaţa, în ora cât dura marşul până la dig mă învăţa versuri frumoase din literatura română şi franceză; în felul acesta uitam de sete şi nu ne repezeam la apa stătută din şanţuri.

Dar, ca şi în timpul primei detenţii, atunci când şapte luni de zile am fost chinuit singur într'o celulă, aşteptam şi acum „valul de vreme bună!” Ca şi eroul meu Alain Gerbault, care „singur străbătând Atlanticul”, în micuţa lui bărcuţă, se lupta disperat cu valurile uraganului şi aştepta valul cel mai enorm, valul de vreme bună. Şi a venit iar şi de astă dată, valul de vreme bună.

Valul de acum de vreme bună a fost focul de la spitalul lagărului.

De două săptămâni nu mai ploua. Era o vreme anormal de caldă şi de uscată. Seara, când ne întorceam de la muncă spre lagăr, oamenii obosiţi şi bolnavi abia îşi mai târau picioarele prin praful uscat, spre şerpăria unde aşteptam să ne întindem oasele, pe benzile de balot ale paturilor de fier.

Într'un amurg, când ne întorceam la lagăr, toţi am văzut o coloană înaltă de fum şi limbi de foc, care se rostogoleau spre cer, în direcţia lagărului.

—Arde un petrolier pe Dunare, ziceau unii.

—A luat foc lagărul de stuf, precizau alţii, când ne-am mai apropiat.

Caltavoii, cu armele automate şi cu câinii poliţişti, ne-au silit la marş forţat. Când ne-am apropiat de lagăr, se vedea bine că arde spitalul cel mare din incinta „hoţilor”.

Spitalul, cu cele opt camere mari, construit din lemn şi chirpici şi acoperit cu un strat gros de stuf, ardea trosnind, ca o torţă uriaşă. Limbile de foc se repezeau furioase spre cer. Ca de obicei, apa lipsea complet din lagăr. Am privit neputincioşi, de dincoace de gardurile de sârmă ghimpată, cum „hoţii" se luptau să evacueze bolnavii infirmi şi să mai salveze ceva din spitalul în flăcări. Spitalul cel mare a ars repede până-n temelii, ca o claie mare de fân uscat.

Cu câteva zile înaintea acestui incendiu, locotenentul securist responsabil cu spitalul căuta, prin toate barăcile, pe electricianul de la Periprava. Deţinuţii m'au dus pe mine. Locotenentul m'a condus la spital și m'a pus să repar instalaţia electrică din sala de operaţii. Am început lucrul imediat. Era un scurt-circuit pe traseul firelor electrice. Toată instalaţia electrică a spitalului, improvizată, era exterioară; adică nu era îngropată în ziduri.

—Domnule locotenent, —îi spun— trebuie să mă urc în pod, să urmăresc firele electrice.

M'a lăsat să fac ce vreau. Am luat o veilleuză ca lampă de control și, mergând pe traseul firelor, am găsit defectul la o derivație a circuitelor aflată lângă coșul de fum al bucătăriei. Izolația firelor se scorojise de căldura coșului, cineva le călcase și le scurtcircuitase. Am reparat defectul. Am observat că acest coș mare de zid trecea fierbinte prin stuful gros care forma acoperişul spitalului, fără să fie izolat printr'un inel de tablă sau de ciment. Stratul de stuf din jurul coșului se înegrise, se carbonizase din cauza căldurii. Era suficientă o scânteie în acest stuf carbonizat, că putea să ia foc tot acoperişul din stuf al spitalului. Am căutat bucătarul să-i vorbesc de pericolul ce pândește. Dar, ce surpriză! Bucătarul spitalului era tocmai cofetarul Neagu Marinescu, prietenul meu meloman din hruba Jilava. Ne-am îmbrăţişat cu emoţie și i-am arătat situaţia coșului de fum din pod.

—Du-te și dumneata și spune-i securistului de acest pericol. Eu i-am spus de câteva ori, iar el se înfurie și mă bate.

M'am adresat deci locotenentului securist, spunându-i că tot stuful din jurul coşului de la bucătărie trebuie imediat înlocuit cu altul verde, iar coşul trebuie izolat cu tablă sau cu un brâu de ciment. Securistul m'a înjurat, zicând că vreau numai să-mi caut de lucru, ca să scap de munca la dig ... Şi ce trebuia să se întâmple, s'a întâmplat... Spitalul a fost distrus complet în urma incendiului. A doua zi, am fost chemat de căpitanul roşu. M'a întrebat de chestia cu coşul de la spital.

—Uite —îmi spuse— vom reface cât de repede spitalul. Poţi reface instalaţia electrică tot aşa cum a fost?

—Da, pot reface lucrarea. Am nevoie de o ruletă şi nişte coli de hârtie. Până mâine vă fac schiţele instalaţiei electrice precum şi devizul, adică nota de materialele şi sculele necesare, ca să fac o instalaţie cum trebuie, izolată în tuburi de protecţie.

—Din acest moment vei lucra la spital, hotărăşte el pe loc, scăpându-mă de dizenterie şi malarie.

După acest „val de vreme bună". au urmat valuri mai mici şi mai blânde. Marinescu, bucătarul, m'a trecut printre pacienţii săi cu „regim special". În trei săptămâni, cât am lucrat la spital, mă întremasem, încât prietenii mei din şerpărie nu mă mai recunoşteau. Marinescu bucătarul, cu riscul de a fi prins şi bătut, în fiecare seară îmi umplea sacul de lucru cu mâncare, cartofi copţi, bucăţi mari de mămăligă, pe care le împărţeam celor slabi şi flămânzi din preajma mea. Nu pot uita pe un preot moldovean, cu părul alb, care, după ce se săturase mâncând, a vrut să-mi sărute mâna ...

După trei săptămâni de trai „tehnic". am terminat lucrarea. Locotenentul securist m'a trimis iar la muncă la dig, cu un picior în spate, fiindcă, ce e drept, o cam tărăgănam cu lucrul, ca să scap de munca la dig.

Digul era un val mare de pământ, sus, pe creastă, lat de şase metri, înalt de opt până la zece metri şi cu taluzele de 45 de grade. Cu toată munca noastră disperată, lucrarea înainta foarte încet, din lipsă totală de mijloace mecanizate

de lucru: autobasculante, buldozere, screpere, benzi rulante pentru transportat pământul, etc., lipseau cu desăvârşire; lucram ca pe vremea faraonilor.

Vremea se stricase. Ploile reci, amestecate cu lapoviţă, transformaseră lagărul într'o masă de noroi, cleios şi lipicios. Bocancii noştri erau de proastă calitate şi reparaţia de mântuială. Un sfert din deţinuţii care munceam la dig, ne întorceam seara fără tălpi la bocanci, călcând cu piciorul direct în noroi. Îmi legasem tălpile cu cablu electric, ca să nu le pierd.

Nimeni nu avea curajul să reclame căpitanului roşu, nenorocirea cu bocancii. Şi totuşi, cineva a cutezat. A fost colonelul securist Roman Marin, şi el condamnat politic. Pentru noi, cazul colonelului securist Roman era o enigmă. Nu era „turnător", se ţinea retras, fusese numit brigadier, dar după câteva zile a refuzat „postul" şi a trecut în front. M'am apropiat de el dintr'o explicabilă curiozitate. Mi-a mărturisit că fusese „mare"; a ajuns chiar comandantul securităţii Bucureşti. Spunea că îl avusese ca subaltern chiar pe acest căpitan Simovici. Dar de ce, pentru ce fusese arestat şi condamnat, n'am putut afla. Colonelul Roman vorbea bine limba franceză şi citise multă literatură. Poate de aceea securiştii nu l-au mai răbdat în rândul lor şi l'au băgat la puşcărie!!!

... Era pe la sfârşitul lunii Decembrie. Ger, lapoviţă şi noroiul se făcuse şi mai adânc şi mai clisos. Într'o dimineaţă, la apelul dinaintea plecării la muncă, colonelul Roman ieşi din rând şi ceru locotenentului de serviciu să-l scoată la raportul comandantului de lagăr, în legătură cu starea bocancilor. Am rămas toţi uluiţi de curajul său. Ofiţerul de serviciu a raportat căpitanului roşu. Călare, căpitanul tocmai ne aştepta în mijlocul porţii, să ne vadă pornind mai repede la muncă. Ofiţerul de serviciu s'a întors, l-a luat pe colonelul Roman şi l-a dus în faţa căpitanului. De sus, de pe tăpşanul careului, noi, deţinuţii, vedeam bine scena. Roman se opri în noroi, în faţa calului şi îl vedem cum arată căpitanului bocancii legaţi cu sfoară.

Căpitanul Simovici, fostul său subaltern, descălecă şi începu să-i care lui Roman palme şi pumni în cap, –de-i sări boneta în noroi. Aplecându-se să şi-o ia, căpitanul îl lovi puternic cu cizma, de căzu omul în noroi. Apoi dădu ordin unui sergent să-l ducă pe colonel în camera de gardă. În liniştea mormântală care se făcuse, se auzeau loviturile de vână de bou date colonelului. Seara mi-a spus că primise 15 lovituri la fund, pentru motivul că nu se prezentase ... „reglementar". Mărturisesc că nimeni dintre noi, şi nici chiar colonelul deţinut Roman, nu am înţeles această disciplină securistă!

* * *

Crăciunul din acel an 1959 a fost pentru noi doar o luptă dârză cu frigul şi cu noroiul. Nimeni nu pomenea de această sărbătoare. Securiştii, comuniştii luau măsuri contra celor care respectau Crăciunul sau Paştele.

După Anul Nou, un mare eveniment! Inspecţia colonelului securist Popescu, poreclit de noi Popescu-Dumnezeu. Era un tânăr înalt, blond, îmbrăcat elegant, cu o manta lungă din piele de viţel, cu guler de blană de jder. Deţinuţii vorbeau că ăsta venise şi prin lagărele vecine: Stoeneşti, Giurgeni, Băndoiu, etc. Totdeauna venea cu ordine direct de la C.C. (Comitetul Central al partidului comunist român).

Am fost anunţaţi că Popescu-Dumnezeu venise să recruteze muncitori calificati, care doresc să muncească în fabrici în care sunt folosiţi deţinuţi.

Ne-am înscris vreo două sute. Locotenentul Popescu şi un plutonier securist, care era şoferul său, ne-au supus unui soi de examen profesional tehnic.

Eu m'am înscris ca electrician. Mi-a cerut să-i vorbesc despre acumulatorii auto şi încărcarea lor. După ce am făcut pe tablă câteva scheme şi am scris câteva formule, Popescu mă opri şi zice:

–De ce mă minţi, mă, că eşti electrician? Tu eşti

o bestie de inginer, din ăia care ştiţi numai să-i chinuiţi pe muncitorii comunişti.

—Am muncit toată vara la Periprava ca simplu electrician, am răspuns, şi doresc să lucrez în fabrică ca muncitor.

—Lasă că am să vă arăt eu vouă, inginerilor! răspunse Popescu-Dumnezeu; am să vă pun să munciţi la banc, cu pila şi ciocanul, să iasă biroul din voi.

În sfârşit, m'a acceptat ca muncitor în fabrică, împreună cu încă 104 deţinuţi, între care tânărul meu prieten Cezar Nicolau, totdeauna vesel şi optimist, chiar aici în aceste nenorociri. Inginerul Cezar Nicolau era un flăcău voinic, înalt, puţin adus de spate, în vârstă de vreo 35 de ani. Când vorbea de frumoasa lui soţie şi de cei doi copii ai săi, îi luceau ochii în cap. Era sigur să îl aşteaptă acasă la Galaţi, de unde era nevasta sa.

După terminarea facultăţii de mecanică din Iaşi, Cezar Nicolau a fost inginer mecanic la Atelierele Port Galaţi. Aici se însurase şi avea doi băieţei. Fusese membru de partid încă din facultate. Toţi elevii premianţi din şcolile tehnice superioare deveneau membri de partid, în mod automat. Rar tânăr care să refuze această „onoare", ştiind bine că altfel îşi limita posibilităţile de avansare în cariera sa tehnică.

Inginerul Nicolau, element capabil, a fost repede avansat ca director tehnic; dar nu la Galaţi, unde avea casă şi familie, ci tocmai la o fabrică de ciment din oraşul Turda, în mijlocul Transilvaniei; adică acolo unde „partidul" avea nevoie de el. Corect, membru de partid, inginerul Nicolau s'a supus fără murmur şi s'a mutat cu nevastă şi copii la fabrica de ciment din Turda. Acest oraş a fost transformat de comunişti în centru industrial, cu mari fabrici de ciment, de sârmă, de sticlă ...

Din primele zile Nicolau a fost impresionat de pâcla de praf şi fumul care acoperea tot oraşul, precum şi blocurile noi, construite de comunişti pe lângă fabrici, ca să-i lege pe muncitori de ele. Aici i se repartizase şi lui o locuinţă. Din cauza aerului poluat, acoperişurile caselor şi chiar frunzele copacilor erau albite de praful de ciment.

–Cum trăiesc oamenii de pe aici, o să trăim şi noi, răspundea el soţiei sale, îngrijorată că băiatul cel mic tuşeşte mereu.

Cu timpul el a observat că problema acestui praf de ciment este foarte serioasă. După un an, copilul cel mic şi soţia sa s'au îmbolnăvit de silicoză. Radiografii, tratamente ...; ca să-i salveze i-a trimis pe toţi la socri, la Galaţi, iar el a încercat să revină acasă pe cale ierarhică, oficială. A fost refuzat: interesele patriei (adică ale partidului) sunt mai presus de cele familiale. Şi Cezar Nicolau îmi povestea mai departe:

–M'am preocupat mai serios de problema silicozei, produsă de fabricile poluante. Din punct de vedere tehnic, problema era rezolvabilă: toate fabiricile de ciment trebuiau prevăzute cu filtre de absorbţia prafului de ciment sau a fumului nociv. Greutatea cea mare era că aceste filtre nu se puteau realiza în ţară, cu toate încercările făcute. Ele trebuiau importate din Germania de Vest, Franţa ori Elveţia. Asta însemna devize multe şi soluţionarea problemei se tot amâna sine die. Împreună cu un tânăr medic, care mă trata şi pe mine de silicoză, am scris câteva articole în gazeta locală, contra indolenţei organelor sindicale, care nu luau nici o măsură pentru protecţia muncitorilor şi a familiilor lor. Am propus chiar închiderea fabricilor de ciment şi de sticlă, până la rezolvarea problemei poluării industriale în oraşul Turda. Rezultatul? Eu şi doctorul am fost arestaţi şi condamnaţi câte cinci ani închisoare, pentru „agitaţie politică contrarevoluţionară

Problema poluării industriale în R.S.R. (Republica Socialistă Română), ridicată de inginerul Cezar Nicolau, era şi este şi astăzi foarte gravă şi generală în toată România, acolo unde s'au dezvoltat fără rost întreprinderi industriale poluante. Toate fabricile de ciment, de sticlă, de negru de fum, de acid sulfuric, de petro-chimice, rafineriile şi chiar furnalele siderurgice sunt teribil de poluante, protecţia contra poluării fiind incompletă sau deloc. În Occident asemenea întrepinderi ar fi închise imediat. Dau câteva

exemple de întreprinderi foarte poluante, din cele constatate numai de mine în activitatea mea de inginer proiectant pe la aceste întreprinderi. Mă refer la: fabrica de negru de fum de la Copşa Mică, fabricile de acid sulfuric de la Valea Călugărească şi Tîrnăveni, fabrica de cauciuc Victoria de la Floreşti, fabricile de ciment de la Turda, Comarnic şi Medgidia, rafineria din Piteşti şi altele.

De ce în Elveţia, în Belgia, în Republica Federală Germană, în Franţa, pe unde am trecut, aerul este curat şi nepoluat? Acolo fabricile nu scot fum şi nu poluează aerul.

De ce produsele acestor fabrici sunt prezentate atrăgător şi de calitate tehnică excepţională?

Răspunsul este simplu, clar: tehnicienii şi muncitorii noştri nu au LIBERTATEA necesară de a realiza produse de calitate; neavând libertatea de a munci după voia şi capacitatea fiecăruia, ei lucrează FĂRĂ INTERES. Împinşi necontenit de partid şi organele sindicale să facă „norma", ei nu au timpul şi interesul de a lucra calitativ. Când dojeneam în fabrică un muncitor că nu execută piesele corect, că le dă „rasol", răspundea:

–Dumneata eşti de modă veche, domnule inginer; piesele astea merg, fiindcă controlul acum e în mâna muncitorilor, nu a patronilor ori a inginerilor lor.

Ori, acesta nu este un principiu tehnic care să ridice calitatea pieselor fabricate.

Şi în institutele de proiectări, unde am lucrat peste opt ani, lucrurile nu mergeau mai bine. Se lucra conştiincios cam jumătate din cele opt ore. Apoi, cafele, şuetă, „documentaţie" ... De ce? Răspunsul este acelaşi: lipsa de interes, lipsa de libertate, fiindcă se lucrează cu norme care trebuiesc mereu depăşite. Printre proiectanţi circulă o vorbă: „timpul trece, leafa merge, noi muncim cu drag, să construim socialismul multilateral dezvoltat".

În adevăr, numai libertatea individului de a gîndi şi de a munci este acel „nervum rerum" care generează interesul individului şi al colectivului unde

muncește, spre a produce calitate și eficiență.

* * *

După ce ne-am schimbat hainele vărgate ale lagărului cu ale noastre civile, a sosit și ziua plecării din lagărul Salcia, a deținuților aleși ca muncitori calificați. M'am despărțit cu părere de rău de tovarășii mei de muncă aspră de la dig, de bunul meu prieten profesorul Jean Enescu. Sărmanii ne priveau cu oarecare invidie, —scăpam de „îngrijirea" lui Simovici, comandantul hain al acestui lagăr de deținuți. De dimineață ne-au dat hrană rece pe patru zile, tot atât de puțină ca și în alte dăți și ... adio Salcia, lagăr de groază, pe care nu l-am mai văzut și nici n'aș vrea să-l mai văd vre-o dată!

Când am plecat era 6 Ianuarie 1960, ziua Bobotezei. Afară, chiar gerul Bobotezei! Noroiul era înghețat bocnă, iar pe Dunăre curgeau sloiuri de ghiață. Pe acest ger cumplit, ne-au îmbarcat într'un șlep fără acoperiș. Marele nostru noroc a fost că un plutonier, fără să știe căpitanul roșu, ne-a adus două căruțe cu paie, pe care le-am împrăștiat pe fundul șlepului. Toți cei peste o sută de oameni ne-am cuibărit în paie, câte doi spate în spate, ca să ne mai încălzim. Un remorcher a pornit-o cu noi, încet, la vale. Cerul era sticlos și un ger de trosneau sloiurile de ghiață.

A doua zi, seara, am ajuns în portul Galați.

Toți eram vineți de frig. Majoritatea oamenilor tușeau sau lăcrămau. Caltavoii, cu pistoalele automate ne zoreau. Am coborît pe cheiul pustiu și ne-am urcat într'un vagon, care se găsea garat aproape de debarcader. Era un vagon de clasa a treia, cu geamurile vopsite negru. Un vagon pușcărie, cu celule, prevăzut să transporte 48 de deținuți. Caltavoii ne-au înghesuit pe toți cei 104 muncitori calificați, ca sardelele. O locomotivă ne-a atașat la un tren personal. Vagonul nòstru a fost cuplat imediat după locomotivă.Când s'a dat drumul la abur, în radiatoare, după ce s'au desghețat geamurile, vagonul s'a încălzit atât de tare, încât devenise

o adevărată etuvă. În această etuvă am călătorit două zile și o noapte. Caltavoii nu puteau sau nu voiau să mai tempereze această căldură sufocantă. Călătoria asta a fost ca un vis urît, un coșmar. După frigul care ne cuprinsese în șlepul deschis, în această etuvă, plumbuită de securiști, toți am răcit; care de care mai rău. Mie îmi curgea continuu un fel de puroi din nas: făcusem sinuzită infecțioasă.

Vagonul-calvar s'a oprit în gara Aiud. Știam că la Aiud este temnița securistă cea mai groaznică din țară. Numele de „Aiuuuud" mi-a adus aminte de vecinul meu de celulă din prima detenție de la securitatea Ploiești. Mă refer la inginerul petrolist Radu Mărăcineanu, fost legionar, care sabotase sondele de petrol; fiind deținut aici la pușcăria Aiud, într'o celulă fără de geamuri, se îmbolnăvise de tuberculoză.

Închisoarea Aiud, în care am muncit doi ani și jumătate, cred că avea o suprafață de un kilometru pătrat. Ziduri înalte, prevăzute cu posturi dese de sentinele, sus pe platformele observatoare, având ... tot dichisul securist: mitraliere, reflectoare, telefoane, semnale de alarmă, etc. N'am auzit de vreo evadare reușită din această pușcărie. Toți cei care au încercat să evadeze, au murit. De altfel același lucru se poate spune de toate închisorile securiste, făcute și păzite după înalta tehnică a N.K.A.V.D.-ului sovietic.

Această mare pușcărie avea două compartimente: Celularul și Fabrica. Celularul era o clădire mare, din beton, cu patru etaje, în formă de T. Dimensiunile în plan ale acestui celular erau cam cât ale unui teren de footbal. În acest celular zăceau închiși cam patru mii de deținuți, în mare majoritate foști legionari. În fata acestui mare T se afla teribila închisoare Zarca-Aiud. Era închisoare cu celule din cărămidă, scunde și igrasioase, rămasă ca tristă amintire de la fosta stăpânire austro-ungară. În Zarcă zăceau închiși peste 500 de condamnați politici, care-i deranjau mai rău pe comuniști, și erau supuși la un regim de exterminare prin foame și frig. Majoritatea deținuților

din Zarcă fuseseră oameni politici de mare vază înainte de 23 August 1944. Acum, de fapt, erau candidaţi la o moarte lentă prin înfometare şi izolare severă.

Lipită de acest mare celular se afla Fabrica, în care erau „reeducaţi" prin muncă forţată cam 600 de deţinuţi muncitori calificaţi. Printre aceşti deţinuţi erau foarte mulţi ingineri, diplomaţi ai şcolilor politehnice şi chiar doctori ingineri. Când i-am cunoscut mai bine pe toţi noii mei colegi de muncă, am constatat că eram cam 64 de ingineri între cei 600 de lucrători din fabrică. Numai vreo şase din noi au fost folosiţi în posturi de conducere tehnică; ceilalţi am muncit la maşini unelte sau la bancul de lucru, la ciocan şi la pilă, exact aşa cum ne planificase marele securist Popescu-Dumnezeu.

Fabrica era şi ea înconjurată de aceleaşi ziduri medievale. Să evadezi de aici? Unde? În puşcăria de afară? Securitatea, regimul comunist, transformaseră toată ţărişoara românească într'o imensă puşcărie!

CAPITOLUL XIII

FABRICA AIUD

Pe la zece de dimineaţă am intrat pe poarta închisorii Aiud. Toţi meseriaşii veniţi de la Salcia am fost băgaţi într'o sală mare, la corpul de gardă. Am predat „bagajul" nostru civil şi ne-am îmbrăcat în haine vărgate. Încolonaţi, am intrat prin nişte porţi mari şi grele în fabrică, direct la serviciul tehnic. Am trecut, pe rând, prin faţa unui căpitan securist, şeful fabricei, şi a unui civil mărunţel, simpatic, tovarăşul maestru Mareş, —să-i zicem directorul acestei fabrici.

După ce m'au chestionat despre ce am lucrat, am fost numit şeful atelierului de forje. Ceilalţi au fost repartizaţi cam după calificarea fiecăruia: la turnătorie, uzinaj, montaj, tinichigerie, sculărie ori la secţia arcuri-elasta. Chiar din

această enumerare a secţiilor se poate deduce cam care era profilul acestor ateliere din fabrica unde urma să muncim cei 600 de deţinuţi, din care peste 60 eram ingineri diplomaţi.

În biroul serviciului tehnic, l-am reîntâlnit cu plăcere şi emoţie pe inginerul Gabriel Gheorghe, vecinul meu de pat din hruba de la Jilava. Eram despărţiţi de un an de zile şi bietul Gabriel nici acum nu ştia nimic de acasă, dacă soţia lui născuse un băiat sau o fetiţă. A aflat că are un flăcău abia peste patru ani, când s'a eliberat. Gabriel era aici şeful serviciului tehnic al fabricii. Şi avea trei colaboratori deţinuţi, toţi foarte buni ingineri proiectanţi. Dintre ei îmi amintesc de inginerul Tulea Sorin, fost ofiter aviator şi de Constantinescu Alecu, fost asistent universitar la Institutul de Petrol şi Gaze.

Fabrica producea bunuri de larg consum în mare serie, şi anume : fitingărie (şuruburi, piuliţe, flanşe, etc.), pentru industria minierã,piese turnate din fontã pentru canalizãri, pentru calea feratã, sobe de tablã pentru săteni, –câte două, trei vagoane de sobe zilnic; apoi un vagon pe zi de saltele elastice de bună calitate, alt vagon de arcuri pentru somiere şi diverse alte comenzi speciale.

Comenzile erau aduse de către maistrul Mareş şi de căpitan, de la regiunea de partid Cluj. Planurile şi documentaţia tehnică erau date lui Gabriel, care împreună cu colaboratorii săi lucrau desenele de detalii şi bonurile de lucru. Tot ei, prin dispeceri, urmăreau producţia precum şi calitatea fabricatelor. În magazia cea mare, alăturată de serviciul tehnic şi deservită sever de securişti, intrau vagoane de materii prime şi ieşeau vagoanele pline cu produsele finite.

Treaba mergea ca pe roate, fiindcă deţinuţii munceau serios zece ore pe zi. Toţi munceam temeinic, căci primeam mâncarea în raport cu realizarea producţiei. Deţinuţii nu erau bătuţi ca la dig pentru nerealizarea normei. Cazarea era incomparabil mai bună decât în lagărele din Deltă. Paturile de fier aveau saltele de paie, înfăţate cu

cearşafuri curate. Pentru învelit aveam o pătură înfăţată cu cearşaf. Dormea fiecare în patul său. Dormitoarele luceau de curăţenie, pe care o întreţineam noi singuri.

Fiecare din atelierele enumerate mai sus erau supravegheate de un locotenent sau un plutonier de securitate. Conducerea tehnică a fiecărui atelier era încredinţată celui mai capabil inginer deţinut din secţia respectivă.

Atelierele erau amplasate în trei hale mari, spaţioase şi în alte anexe mai mici. Hala mare de turnătorie dispunea de două cubilouri mari; unul pentru turnat fontă şi celălalt pentru rezervă. Şeful turnătoriei era inginerul Tache, fost inginer şef al turnătoriei de la marea uzină 23 August Bucureşti. El personal turnase, la Bucureşti, statuile în bronz ale lui Stalin şi Lenin, care decorau Parcul Herăstrău. Şi acum era condamnat.

Şeful atelierului uzinaj era inginerul Cucu Stan, care a fost în Bucureşti cel mai capabil inginer la Atelierele Mecanice I.T.C.M., adică ale institutului unde lucrasem şi eu, când am fost arestat. Mi-a mărturisit că şi el fusese victima aceluiaş inginer Belei din I.T.C.M.. El fusese denunţat ca anticomunist de către secretara şi dactilografa sa, care era amanta lui Belei. La procesul său, amanta lui Belei, dactilografa comunistă şi inginerul Belei, au apărut ca martori ai acuzării.

Inginerul Cucu Stan, cu care am lucrat luni de zile la acelaşi banc de ajustaj, era tare îngrijorat de soarta fiicei sale, pe care o lăsase studentă la medicină, şi a soţiei sale, care era farmacistă, dar cam bolnavă de nervi. Din nefericire, îngrijorarea lui a avut temei: prin vara anului 1964, doi ani după ce mă eliberasem din puşcărie, m'am întâlnit prin Cişmigiu cu inginerul Cucu Stan. Ieşise de curând din închisoare şi era tare amărît. Fiica sa fusese exclusă din Facultate, iar soţia, fiind concediată de la farmacia unde lucra, nu a mai rezistat şi s'a sinucis. Iată ce făcuse Belei turnătorul, şi securiştii săi dintr'o familie prosperă şi fericită. Majoritatea colegilor mei de puşcărie, când au ajuns acasă, după cinci până la şapte ani de puşcărie,

au avut mari deceptii familiale: sotiile decedate sau divortate, copiii şi pãrintii persecutati şi prigoniti...

Şeful atelierului montaj era inginerul Fănică Curelea, speriat rău de securişti şi slugarnic faţă de ei. Şeful sculăriei era inginerul Anania. Era un om voinic cât un munte şi un meseriaş-sculer excepţional. Fusese condamnat ca legionar şi era frate cu ieromonahul Anania din Cleveland, U.S.A., azi rechemat în R.S.R.

Mai toţi aceşti ingineri din fabrică erau vinovaţi fiindcă fuseseră trecuţi pe ,,tabelele de suspecţi", întocmite de Securitate. Şi ei au fost judecaţi şi condamnaţi în urma unor procese ridicole, cum am avut şi eu parte.

Mare surpriză am avut când am trecut prin atelierul de tinichigerie. La o stanţă, care presa piese de serie, am reîntâlnit pe inginerul Moraru Emil, colegul meu din ,,organizaţia politică" de la I.T.M.C., inventată de marele turnător Belei. Am aflat de la dânsul ştiri despre ceilalţi membri ai ,,organizaţiei" noastre anticomuniste. Inginerul Vitănescu, coada de topor a securiştilor în procesul nostru, a fost eliberat chiar din Jilava, după numai un an de detenţie. A fost deci răsplătit de securişti, pentru mârşăvia comisă la proces. Inginerul George Balaban îşi executa pedeapsa în închisoarea Gherla, unde muncea în fabrica de mobilă a închisorii.

–Eu, continuă Moraru, cu lacrimi în ochi, în fiecare noapte mă frământ de dorul copiilor şi al soţiei. Mai ales dulcea mea Picuţa, pe care am lăsat-o în vârstă de numai patru anişori, mereu îmi umblă prin faţa ochilor. Acum o fi mare şcolăriţă! Visez uneori, povestea Moraru tainic, că l-am prins pe Belei, turnătorul, că l-am legat, singur, într'o cameră; iar apoi că ascut un jungher şi mă pregătesc să-i jupoi din el fâşii, fâşii. Dar când să încep să-l tai, mă trezesc...

N'a apucat bietul Moraru să-l jupoaie pe Belei. La câteva luni după ce a ajuns acasă, Moraru Emil a murit. Era mare jale pe familia sa: soţie şi trei copii rămaşi fără tată. L-am plâns şi eu la înmormântarea sa, alături de

Picuța sa iubită.

* * *

Atelierul „meu" de forje, era amplasat chiar în mijlocul curții, alături de closete, între sala de mese cea lungă și curtea în care se aflau dormitoarele. Atelierul consta dintr'o baracă înaltă cu pereții și acoperișul din tablă ondulată. Era lung de 25 m., lat de 8 m. și înalt de vreo 6-7 m. În această forje erau instalate: un ciocan mare electric tip „Ajax", un ciocan mecanic cu scândură elastică, două cuptoare cu gaze de 1 metru cub capacitate. De la intrarea în atelier, pe cele două laturi ale barăcii erau înșirate 18 cuptoare mici, cu nicovalele respective în fața lor și cu toate sculele necesare fierarului. Fierarii mei erau buni meseriași. Am organizat repede lucrul și din toată fabrica am adus pe meșterul fierar Mihai, de care aflasem că fusese șef de forje la Atelierele Constanța-Port. Am făcut o achiziție minunată. Mihai-meșterul, cum îi ziceau toți, era un veritabil artist în forjarea oțelului. El executa la ciocanul Ajax, din bară rotundă, bară hexagonală, de care noi duceam lipsă. Mihai-meșterul executa exagonul numai din ciocan, mai precis chiar decât bara hexagonală trasă la fabrică.

Meșterul Mihai, vechi muncitor și vechi sindicalist, era condamnat pentru „clămpăneală", adică discuții dușmănoase față de regimul comunist. El a fost denunțat de un muncitor puturos din forja lui din Constanța.

În fundul acestei barăci forje mi-am făcut „biroul", unde trebuia să fac desenele de piese forjate, note materiale, pontaj, etc. pentru cei 24 de fierari cu care lucram. „Biroul" l-am întocmit din câteva foi de tablă reci. Timp de 10 ore, cât dura programul de muncă, n'aveam timp nici să-mi trag sufletul. Dar în „biroul" meu era atât de frig, că mi se lipeau degetele de piesele reci și de tablele biroului. Răceala mea de la frunte s'a agravat. Îmi curgea puroi din nas, fără oprire. La infirmerie, doctorul „Gogoașe" poreclit de noi astfel fiindcă era mic și rotund, și deținut ca și noi, a

diagnosticat că am sinuzită, care trebuie operată urgent.

Doctorul „Gogoaşe" era un mucalit. Astfel, de pildă, consulta odată în cabinetul unde eram şi noi, vreo şase bolnavi. Consulta un fierar care scuipa sânge şi pieptul său hârîia ca o forje. Doctorul îl desbracă, îl aşează pe un scaun, îl bocăne cu degetele, își pune urechea pe spatele bolnavului şi-i spune:

—Respiră adânc ... aşa ... zi 33 ... tuşeşte!

Deţinutul îngrijorat, îl întreabă:

—Ce se aude doctore?

—Plecăm acasă, plecăm acasă! răspunse Gogoaşe, şi nouă ne făcu semn că omul e pe ducă.

Capul continua să mă doară îngrozitor. Meşterul Mareş, care mă aprecia în munca pe care o făceam, m'a trimis la spitalul penitenciarului, care se afla alături de fabrică, în curtea marelui celular.

Spitalul era mult prea mic pentru atâţia deţinuţi; era însă bine utilat. Avea o mare sală de operaţii, un mic laborator de analize, o etuvă de sterilizare și, pentru bolnavii operaţi, erau doar două saloane de câte 15 paturi. Saloanele erau pline numai cu deţinuţii bolnavi care aveau nevoie de intervenţie chirurgicală. Șeful acestui spital era căpitanul securist doctor-chirurg Balea . Acesta se perfecţiona în meserie prin asistentul său, eminentul medic-chirurg O.R.L. profesorul Aurel Marin.

Doctorul Aurel Marin avea vreo 45 de ani. Era înalt, slab de tot, fiindcă era şi el deţinut. Avea braţele lungi și o mână puternică, cu degetele lungi atât de expresive, încât când gesticula, mâinile lui parcă vorbeau.

De cum m'a văzut, a căutat să mă liniștească, asigurându-mă că mă voi vindeca de acest puroi insuportabil. Profesorul Aurel Marin, trimis de Facultatea de Medicină să reprezinte România la toate congresele internaţionale de O.R.L., executa aici la Aiud o condamnare de cinci ani. Când fusese trimis la Paris, la un congres medical, un bun prieten l-a rugat să ia cu el câteva manuscrise, poezii ale marelui poet legionar Radu Gyr. Erau aceste

poezii străbătute de un puternic sentiment naţionalist. Majoritatea legionarilor din puşcăria Aiud le ştiau pe de rost. La Paris s'au găsit cozi de topor ale securiştilor, care l'au denunţat pe eminentul medic. La întoarcerea sa în ţară a fost arestat şi condamnat cinci ani temniţă grea. Norocul lui a fost acest medic Balea, care l-a luat asistent.

Doctorul Aurel Marin a salvat mulţi deţinuţi de la moarte sigură. Dânsul m'a operat şi pe mine, în mod magistral. M'a operat după metoda sa proprie, de a sparge sinusul prin gură şi nu prin nas, ca de obicei.

Îmi amintesc ca acum această operaţie:

După ce am fost ţinut două zile în salon, pentru analize şi observaţii, am fost coborît la parter, în sala de operaţii. Acolo erau în halate albe, doctorul căpitan Balea, brunet, mic şi gras, care trebuia să mă opereze, şi doctorul Aurel Marin, care îl asista.

M'au întins pe masa de operaţii scundă, cu mâinile şi picioarele legate de masă cu nişte curele late. Mi-au injectat un narcotic care îmi făcea să-mi ţiue tare urechile. Am deschis gura larg şi doctorul Balea a început să-mi spargă osul sinus din stânga cu o daltă şi un ciocan. Doctorul Aurel Marin îmi asculta inima cu stetoscopul şi îmi vorbea calm:

—Nu te speria, domnule Mazilu, mai rabdă puţin şi vei scăpa de dureri.

Doctorul Balea însă dădea nişte lovituri de ciocan atât de puternice, încât îmi vibrau creierii. Răgeam ca o vită dusă la tăiere.

Deodată îl aud pe Aurel Marin:

—Domnule căpitan, daţi-mi voie să continui eu.

Ei bine, cu aceeaşi daltă şi cu acelaşi ciocan, am simţit imediat că loviturile sunt date acum cu multă îndemânare, precise şi nedureroase.

Probabil că şi narcoticul îşi făcuse efectul, căci am adormit în acele ţăcănituri regulate ale loviturilor de daltă, care-mi perforau sinusul.

A doua zi, doctorul Aurel Marin mi-a descris cum a

decurs operaţia mai departe. Prin acea spărtură făcută în os, a introdus antibioticele, apoi m'au cusut şi mi-au bandajat tot capul cu feşe, încât capul meu arăta ca un butoiaş alb. După trei zile m'au trimis la infirmeria fabricii. La plecarea din salonul spitalului, doctorul Aurel Marin mi-a atras atenţia că, după ce trece anestezia, voi avea mari dureri de cap. Mi-a recomandat să iau câte o aspirină la interval de patru ore. Revenit în infirmeria fabricii, după scurt timp am suferit puternice dureri de cap şi în obraz. Am cerut aspirine. Doctorul „Gogoaşe" n'avea nici o aspirină în infirmerie. Spre miezul nopţii durerile deveniseră insuportabile, groaznice. Simţeam ace, cuie bătute-n cap, gemeam, urlam, umblând agitat prin camera infirmeriei. Pe la miezul nopţii a venit bietul doctor „Gogoaşe", s'a dus la spital să-mi aducă un antinevralgic, dar n'a găsit. Mă ţinea în braţe şi-mi punea comprese reci. L-am rugat pe caltavoiul de la uşă să aibă milă şi să-mi aducă câteva aspirine de la farmacia din oraş, care era aproape. Zadarnic! Ba mi-a strigat că dacă mai urlu mă bagă la carceră. Asta era soluţia securiştilor pentru suferinţele noastre: carcera. Abia a doua zi pe seară a putut veni doctorul Aurel Marin, care mi-a făcut o injecţie calmantă şi a adus aspirine.

De atunci îi privesc pe securiştii cu petliţe albastre ca pe nişte animale bipede, fiinţe neumane, nişte deformaţi fără suflet şi fără simţire omenească, indiferent că sunt sergenţi caltavoi ori ofiţeri securişti.

După câteva zile durerile m'au lăsat şi am trecut la muncă, în baraca mea rece din fierărie. Mă legasem de „fierarii mei", fiindcă munceau bine şi cu spor. Muncind intens toată ziua, timpul trecea repede.

* * *

Cam prin luna Mai am avut însă de executat o comandă, pot spune foarte dureroasă pentru mine. Caltavoii au adus în fierărie un camion plin cu vreo 3.000 de săbii

de ofiţeri, să le tăiem şi să le forjăm în cosoare de altoit pomii şi viile.

În anul 1945, când comuniştii români au preluat puterea, susţinuţi şi puşi de ruşi, toţi ofiţerii români au fost obligaţi să predea sabia şi revolverul. Cu durere în suflet am predat şi eu frumoasa mea sabie de oţel „Toledo", iar revolverul l-am aruncat în apa Dâmboviţei. Acum, căutam în acest maldăr de săbii să văd dacă nu găsesec şi sabia pe care gravasem numele meu şi pe care o purtasem, cu mândrie, timp de 15 ani, la parăzi şi festivităţi. N'am găsit-o; dar erau acolo alte săbii mult mai frumoase şi mai scumpe: săbii arabe, săbii franţuzeşti, spaniole, cu inscripţii şi dedicaţii emoţionante. Îmi amintesc de o splendidă sabie din oţel de Damasc cu lama lucitoare ca oglinda. Sub garda săbiei, pe lama de oţel, era scris cu litere de aur:

„Pour le Dieu, pour la patrie, pour la femme".

Alta „Mon âme à Dieu, ma vie à la patrie, mon coeur aux Dames et l'honneur pour moi".

Fierarii, cu lacrimi în ochi, ciopârţeau pe nicovale săbiile minunate şi, odată cu ele, un trecut glorios.

* * *

Cam o jumătate de an m'au folosit securiştii ca şef al acestui atelier de forje. Apoi, când treaba mergea mai bine, m'au schimbat în simplu muncitor ajutor de fierar; şi iată cum:

În această fabrică majoritatea muncitorilor erau foşti legionari, foşti meseriaşi calificaţi, recrutaţi din marele celular al acestei puşcării, de către anchetatorii puşcăriei. Majoritatea legionarilor de aici duceau de peste 15 ani o luptă dârză de rezistenţă faţă de comunişti, la ofertele făcute de către securişti de a se „reabilita". Comuniştii credeau că, după câţiva ani de muncă silnică în fabrică şi torturi fizice, legionarul eliberat devenea volens-nolens agent informator de securitate.

Pot afirma că, în afară de cei o sută de muncitori

aduşi din lagărul Salcia aici la „reabilitare”, ceilalţi lucrători sau ingineri fuseseră legionari activi. Această mişcare legionară fusese partidul naţionalist de dreapta din România, care ajunsese partidul cel mai puternic în ţară prin anii 1934-1938. Regele României Carol II a reprimat această mişcare legionară, prin împuşcarea unui grup de 13 legionari în cap cu şeful lor Corneliu Zelea Codreanu. Legionarii necondamnaţi au fost ţinuţi închişi în lagărul de la Târgu Jiu, în tot timpul războiului. Cei condamnaţi se aflau prin închisori, sau pe linia întâia a frontului. După 23 August 1944 ei au fost eliberaţi, dar, după preluarea puterii de către comuniştii instalaţi de ruşi în 1945, toţi legionarii care au refuzat să intre în Partidul Comunist au fost declaraţi inamicul politic Nr. 1 al comuniştilor şi au fost din nou băgaţi în închisori. Majoritatea se aflau acum aici la Aiud

De evidenţa şi purtarea muncitorilor legionari de aici, din fabrica Aiud, se ocupa locotenentul securist Lorincz, prin interogări şi anchete periodice. După câteva luni de lucru am fost şi eu chemat la aceste anchete. M'a interogat despre ce vorbesc fierarii mei legionari în pauze şi în dormitoare. Am dat referinţe bune de fiecare, dovadă că treaba mergea bine la atelierul meu. Am spus că toţi oamenii muncesc conştiincios, că doresc sincer să se reabiliteze şi să ajungă acasă, într'o bună zi.

A fost o ceartă în dormitorul meu între doi legionari de seamă: maistrul mecanic Râpeanu, venit dela Reşiţa, şi maistrul tâmplar Moldoveanu din Câmpu-Lung Bucovina. Discutau dacă pentru a scăpa de lagăr e bine sau nu e bine să promită comuniştilor colaborarea. Discuţiile lor erau atât de aprinse că au ajuns chiar să se încaere. Pe locotenentul anchetator îl interesa să afle ce gândesc intim aceşti oameni, spre a-i conduce securiştii aşa cum vor.

Am fost chemat la anchetă cam pe la ora 10; am lăsat lucrul baltă în forje şi am urmat pe caltavoiul care m'a luat. Camera de anchetă se afla lângă magazia cea mare de materiale. Am fost băgat în antecamera de 3m. pe 2m., care era foarte înaltă. Sus de tot erau geamurile prin care se

vedea cerul. Am aşteptat aici o oră, două, cinci, tot plimbându-mă agitat prin această celulă şi întrebându-mă ce mai vor de la mine aceşti securişti?

Nu eram speriat, dar nu mă aşteptam la nimic bun. Pe la ora şase seara s'a deschis uşa din fund şi m'a chemat în camera de anchetă locotenentul anchetator.

—Te urmăresc de când lucrezi aici, spune el, văd că eşti un om serios şi bun meseriaş. Spune-mi sincer cum a izbucnit cearta dintre Râpeanu şi Moldoveanu şi tot ce au spus.

—Domnule locotenent, e adevărat că eram în dormitor când cei doi s'au certat. Nu am luat seama din ce s'au luat şi, când au ajuns la bătaie, eu am ieşit din dormitor.

—Minţi, fiindcă legionarii n'au lăsat pe nimeni să iasă din dormitor.

Era deci informat exact de ce se întâmplase acolo.

—Nu m'a interesat cearta lor şi nu am intervenit, am răspuns eu.

—Bagă de seamă, spune anchetatorul, dacă eşti sincer şi colaborezi cu noi, situaţia ta se va îmbunătăţi, poate vei fi eliberat înainte de termen; dacă nu, vei suferi consecinţe rele.

Nu era un bătăuş acest securist şi mi s'a părut cel mai evoluat ca intelect dintre numeroşii mei foşti anchetatori.

—Domnule locotenent, vă mărturisesc sincer că nu am reţinut nimic din cearta celor doi legionari.

—Văd că nu vrei să colaborezi cu noi, încheie dânsul, şi chemă sergentul să mă ducă'n fabrică.

A doua zi de dimineaţă, căpitanul securist, comandantul fabricei, a apărut în uşa atelierului forje şi a făcut cunoscut celor 24 de fierari că, de azi înainte, şeful atelierului forje este numit meşterul Mihai. Pe mine m'a trecut în echipa de fierari ajutori, care de câteva zile executau manual îndoirea unor ţevi pe o roată; muncă grea.

Şi am îndoit la ţevi vreo două-trei săptămâni, de parcă trăgeam la galere. .

Ancheta aceasta s'a repetat şi cu prietenul meu, inginerul Cucu Stan, după cum mi-a mărturisit el. Şi pe el l-au schimbat din postul de inginer şef al atelierului de maşini unelte, la bancul de montaj-ajustaj. După un timp m'a mutat şi pe mine de la forje la atelierul de maşini unelte, la o mare maşină de găurit vertical. Acolo am improvizat un sistem de acţionare automată a acelei bormaşini, încât reuşeam să lucrez simultan la două maşini şi să realizez norme duble. Cam la fel au procedat şi inginerul Cucu şi prietenul meu de la Salcia, inginerul Cezar Niculescu. Parcă-l văd pe Cezărică bătând „jazzul" în nişte table şi supraveghind trei ferăstraie, pe care le automatizase foarte ingenios. În acest mod normele de stat, fixate de serviciul tehnic din regiunea Cluj, au fost depăşite de noi de trei-patru ori. Maistrul Mareş ne spunea că fusese chemat la Cluj, pentru că „falsificase" realizările. Inginerii comunişti de acolo nu credeau că e posibil ca noi să fi realizat aceste norme! Se dovedea astfel că priceperea noastră şi mai ales interesul nostru, —determinat, e drept, de ... foame— erau mai eficace decât metoda „întrecerilor socialiste", folosită de comunişti ca să crească productivitatea muncitorului.

Aceste pârghii de creşterea productivităţii muncii, la muncitorul industrial, nu erau descoperite de noi, în fabrica-puşcărie din Aiud. Cu 50 de ani mai înainte ele au fost aplicate cu succes de către Henry Ford în fabricile sale, după cum scrie el însuşi în cartea sa „Ma vie, mon oeuvre" sau „Mein Leben, mein Werk", pe care le-am citit şi aplicat când am lucrat liber la uzina Mărgineanca. Şi astfel au trecut anii ...1960 şi 1961.

În dormitorul fabricii, de prin luna Noiembrie trecut, aveam ca vecin de pat pe Miron Chiraleu, un tânăr de 26 de ani, asistent universitar la Facultatea de Litere din Bucureşti. Tânărul meu vecin avea o privire vioaie, un glas plăcut şi o vastă cultură mai ales în literatura spaniolă. Seara, în dormitor, ne interpreta piese de teatru de Lope de Vega, sau din teatrul clasic românesc. El executa aici o condamnare de şase ani, pentru atitudinea sa naţionalistă,

anticomunistă.

În primele zile ale anului 1962, Chiraleu îmi spuse foarte îngrijorat că mai mulţi legionari condamnaţi, după ce şi-au executat pedeapsa, au fost duşi în lagărul Periprava, spre a fi întremaţi.

—Era şi cazul, îi răspund eu, fiindcă dacă-i liberau în halul în care arată aici, se sperie lumea de afară de ei.

—Da, îmi răspunde iritat Miron Chiraleu dar, din nenorocire, în loc să-i elibereze de acolo, i-au adus iar aici în celular. Au comunicat aceasta prin „telefonul caloriferului"; toţi deţinuţii care se apropie de eliberare sunt în panică.

—Or fi făcut vreun act de indisciplină mai grav, îi răspund.

Miron era tot mai neliniştit. Mai avea vreo şase luni de executat până la eliberare, dar nu a rezistat.

La 24 Ianuarie, tânărul profesor Miron Chiraleu s'a spânzurat în podul de la turnătorie. L-am găsit agăţat de o grindă a podului cu o sârmă, din care făcuse un ochi în jurul gâtului. Sârma aproape îi tăiase gâtul. Ca să se urce sus la grindă a folosit o scară mobilă, pe care a îndepărtat-o cu piciorul, când şi-a dat drumul în laţ.

Dragul meu Miron! L-am luat în braţe şi mi s'a părut că mi se frânge inima, de viaţa lui tânără, de mama sa care-l aştepta.

Securiştii veniseră înarmaţi, cu arme şi pistoale automate, să ne ... „ancheteze" !

L-au dus într'un sac, pe o targă, dincolo în celular, unde era morga puşcăriei. Nimeni nu mai avea poftă de muncă. Toţi vorbeau că nu e singurul care s'a sinucis în ultimul timp. Se spunea că, în Zarcă, trei deţinuţi s'au sinucis în ultimele două luni.

La câteva zile după sinuciderea lui Miron Chiraleu a trecut prin ateliere, în inspecţie, o ceată de ştabi, care înconjurau pe un civil mărunţel cu şapcă de muncitor.

—Cine-i individul dintre ştabii securişti? întreb pe inginerul Cucu Stan, vecinul meu de la bancul de ajustaj.

—Cum, nu-l cunoşti? E Nicolae Ceauşescu, şeful

Securităţii. În dreapta lui, ăla care-i vorbeşte, este colonelul Crăciun, directorul închisorii Aiud; pe ceilalţi nu-i cunosc, răspunde vecinul meu de muncă.

—Nu credeam că un om atât de pirpiriu poate să comande atâtea bestii securiste. Cred că la suflet seamănă cu ei. Cine se aseamănă, se adună!

—Nu ştiu ce zace în el, răspunde Cucu, dar ştiu că a fost format la şcoala rusească a N.K.V.D.-ului în U.R.S.S. Probabil că şefii securişti au decis şi să ne ... reeduce, nu numai să ne chinue.

După câteva zile alt eveniment: în fundul sălii de mese, securiştii au amenajat o bibliotecă-sală de citit, cu cărţi de propagandă comunistă, cu câteva manuale tehnice şi cărţulii de ştiinţă popularizată, mai ales despre teoria darwinistă. Erau şi câteva cărţi de literatură a scriitorilor comunişti: Zaharia Stancu, Geo Bogza, Veronica Porumbacu, Maria Banuş, Mihail Sadoveanu ...

Toţi citeam cu aviditate; nu mai văzusem literă tipărită de cinci ani, alţii de peste zece ani de zile.

Într'o seară locotenentul de serviciu intră în această „bibliotecă", care era arhiplină şi ne vorbi:

—De când aţi fost închişi, trebuie să ştiţi că multe s'au schimbat în ţară: la Bucureşti, toată Calea Griviţei, care de la bombardamente era un morman de ruine, acum e reconstruită; e un bulevard larg, cu blocuri mari şi frumoase pentru muncitori. La Braşov, la fel în cartierul muncitoresc Steagu Roşu, în cartierul Tractorul ...

—Domnule locotenent! —l-am întrerupt eu— v'aţi exprimat greşit: numele oraşului nu e Braşov, ci oraşul Stalin.

—Nu am greşit, răspunse securistul, dar de când a murit Stalin şi a venit tovarăşul Hrusciov la conducerea U.R.S.S.-ului, s'a desfiinţat cultul personalităţii şi numele oraşului de sub Tâmpa a revenit din nou Braşov.

—Dar cu noi ce faceţi? întreabă un deţinut. Noi nu putem „reveni" în libertate?

—Aveţi răbdare; se începe reeducarea voastră şi

cei „reeducați" vor fi eliberați.

Și reeducarea a început. Întâi, ședințele serale, în sala de bibliotecă, când apărea câte un ofițer securist și stătea de vorbă cu deținuții, lăudând grozav tot ce a făcut și ce a dres partidul pe afară. Apoi cu tablourile „didactice" puse pe peretele cel lung al sălii de mese. Pe toată lungimea peretului cam de 50 metri, erau agățate vreo 40 de tablouri didactice, colorate, însoțite de texte. Fiecare tablou arăta, în ordine cronologică, câte o „scenă" din evoluția vieții pe pământ: din era azoică, era primară, secundară, cele trei terțiare, cuaternarul, glaciara și omul. Era teoria lui Darwin, expusă în imagini. De la primul tablou —era azoică— în care pământul apare ca o masă de metal incandescent în fierbere, acoperită de nori și gaze, urmau aspecte din era primară, când scoarța fierbinte a terei era plină de erupții vulcanice. Acum apare viața pe pământ, sub formă de celenterate, din care au rămas fosile de melci: nautilus, amoniții, belemiții, trilobiții ... Apoi erau aspecte din era secundară, cu verdeața luxuriantă și cu primii pești calzi; apoi viața în era terțiară cu vegetația sa bogată în care se mănâncă între ele: reptile uriașe, reptile zburătoare, păsări mari carnivore, mamifere uriașe ... În fine era cuaternară, cu viața în glaciație, maimuțele și la sfârșit omul, cu întreaga sa evoluție darwinistă: pitecantropus erectus, australopitecus, homo cavernis și în sfârșit homo sapiens, care folosește focul, unealta de muncă, arma de vânătoare și război.

În tabloul final, concluzia teoriei marxiste, adevăratul scop al „reeducării": nu Dumnezeu l-a creat pe om, ci munca. Munca, zeul comuniștilor, membri de partid, care se eschivează de la munca aspră, făcând ședințe de îndoctrinare și politică, impunând cu cnutul, celorlalți, munca extenuantă.

Nicolae Ceaușescu spunea des și tare de la tribună:

— Eu sunt ateu, eu nu cred în Dumnezeu!

Adevărul este că, din tot ceea ce fac comuniștii,

din tot ceea ce „gândesc", se vede clar că nu au „ nici un Dumnezeu"!

Au mai fost şi alte măsuri de reeducare: conferinţele din sala de mese ţinute „benevol" de unii oameni politici, închişi, cari, ca să-şi salveze viaţa, au aderat la comunişti. Ei ne vorbeau despre perspectivele socialismului multilateral dezvoltat, care duce spre comunism. Vorbeau o oră, două, în prezenţa colonelului Crăciun,dând impresia unor uriaşi care joacă frumos, dar joacă pe jar. La sfârşit colonelul Crăciun trăgea concluziile ... Şi noi eram obligaţi să înghiţim tot acest rahat, ba să mai luăm cuvântul, să mai spunem că e şi parfumat.

Ne-au fost prezentate filme, —filme româneşti— produse de „faimosul" regizor Eugen Mandric, care, în propaganda lui comunistă dusă la absurd, a deformat complet literatura bună românească.

Caltavoii şi ofiţerii securişti, probabil „prelucraţi", ni se adresau acum spunându-ne: „domnule deţinut"!!! Ei spuneau, batjocoritor, că domnii sunt acum în puşcării şi afară, în libertate, sunt doar „tovarăşii".

Cuvântul acesta „tovarăş" este de origine rusească. El înseamnă vecin egal, de acelaşi rang, de aceeaşi ocupaţie ori stare socială. E adevărat că şi în Uniunea Sovietică noţiunea de tovarăş a evoluat foarte mult, enorm chiar, de la Lenin şi tovarăşii săi şi până azi. Astăzi „tovarăşi" sunt denumiţi toţi locuitorii numeroaselor popoare ce formează Uniunea Sovietică şi din ţările vecine, comunizate cu de-a sila. Exploatatorii reali ai acestor tovarăşi, deşi se autodenumesc şi ei tot tovarăşi, în realitate sunt noua burghezie comunistă, selecţionată în U.R.S.S. de către Iosif Visarionovici Stalin în tabelele secrete ale partidului şi denumite „Nomenclatura", descrise de scriitorul rus, profesorul Mihail Voslenski, aşa cum am ami spus.

Dar să revin la anul 1962, la Aiud.

* * *

Cea mai importantă măsură, luată de securişti în timpul „reeducării", a fost aceea că ni s'a permis să scriem acasă şi să primim un pachet mic de alimente. Odată pe lună, aveam voie să scriem o carte poştală şi să primim un pachet, cu ceva schimburi şi alimente în greutate de cel mult cinci kilograme. Era mare lucru; era legătura noastră cu familia, de care eram complet rupţi de ani de zile, de care nu mai ştiam nimic, şi nici ei de noi.

Pe mine au început să mă macine fel de fel de gânduri. Cu doi ani în urmă, pe când eram în lagăr la Salcia, primisem o citaţie de divorţ, de la soţia mea Mery. Am fost atunci, câteva zile, tare descumpănit. Mă întrebam mereu:

—Cum este posibil ca femeia asta, pe care am purtat-o trei ani prin spitale şi sanatorii şi căreia i-am salvat viaţa, să mă uite, să divorţeze?

Înseamnă că soţia mea nu mai este alături de mine, aşa cum a fost în timpul primei detenţii. Acolo, la Salcia, profesorul Jean Enescu şi alţi prieteni deţinuţi, când mă vedeau cum mă frământ, m'au consolat zicându-mi că soţiile condamnaţilor politici au fost obligate de securişti să divorţeze, spre a căpăta un loc de muncă, ca să nu moară de foame. De atunci trăiam cu îndoiala în suflet.

Mare mi-a fost bucuria când am primit primul pachet şi prima carte postală de la Mery. Era prin luna Martie a acelui an 1962. Îmi trimesese Mery exact ce aveam nevoie: cămaşe şi indispensabili de flanelă, şi mai ales zahăr cubic, câteva lămâi şi căţei de usturoi. Aceste alimente acolo în puşcărie erau aur curat. Toţi deţinuţii se învioraseră, erau bucuroşi de ştirile de acasă şi de aceste nimicuri, care însemnau viaţa de afară, viaţa liberă.

Dar următoarele pachete nu le-am mai primit de la Mery. Mi le trimitea Gabi, soţia fratelui meu de la Buzău. Nu mai înţelegeam nimic. Eram într'o permanentă nelinişte şi frământare despre ce o fi pe acasă.

Prin Iunie au început să fie strigaţi condamnaţii care împliniseră pedeapsa. Se şoptea că vor fi trimişi în Baltă, la refacere şi apoi eliberaţi. Dar eu mai aveam încă doi ani

lungi de executat, până să termin condamnarea asta diabolică de şapte ani. Trebuia să mă înarmez cu multă răbdare. Nădejdea mea era în bunul Dumnezeu, care mă scăpase din valuri şi mai grele.

La începutul lunii Iulie, la apelul de dimineaţă, apare un plutonier, care strigă numele a peste o sută de deţinuţi. Dumnezeule mare şi bun! eram şi eu printre cei strigaţi. Nu-mi venea să-mi cred urechilor când acest plutonier ne-a spus:

—Cei strigaţi — bagajul şi la magazie!

Am schimbat hainele vărgate cu ale noastre civile şi a doua zi ne-au făcut apelul, pe peronul gării Aiud. Ca deobicei, nimeni nu ştia nimic unde ne vor duce securiştii. Dar simţeam că plutesc pe valuri mai bune ...

CAPITOLUL XIV

ÎNAPOI ÎN DELTĂ

Tot grupul de deţinuţi eram veseli, fericiţi, de parcă plecam într'o vacanţă. Securiştii erau mai puţin severi şi tot peisajul dimprejurul gării Aiud, viile, plaiurile, ni se păreau mai frumoase de cât erau; aşa cum arătau pline de flori, de verdeaţă, de rod şi de viaţă.

Ne-am îmbarcat într'un vagon obişnuit de persoane şi am călătorit iar deacurmezişul ţării până'n gara Tulcea, pe malul Dunării. Îmbarcaţi într'un şlep mic, par'că porneam într'o excursie pe Dunăre. Şi iar am ajuns la debarcaderul Periprava, în acelaşi decor de acum trei ani. De data aceasta am fost duşi în lagărul Periprava-Sat, unde era comandant tot căpitanul bătăuş, cu care avusesem de a face la uzina Coloniei de Muncă.

Noi, cei aduşi de la Aiud, am format o brigadă de muncă, având ca brigadier un tânăr inginer constructor. Am fost alăturaţi la alte brigăzi, care construiau aici o mare fermă de stat. Ferma, pe terminate, era proiectată pentru

creşterea a o mie de vaci şi cam 5.000 de porci. Fermă modernă, deservită electric, cu apă curentă, canalizări; construită de ingineri constructori deţinuţi, foarte competenţi.

Am muncit aici vreo două luni de zile, la construirea morii şi a silozurilor care preparau hrana necesară pentru atâtea animale. Lucrul mergea bine fiindcă aveam mâncare pe săturate şi cu legume proaspete, ce nu mai văzusem de patru ani. Oamenii munceau cu spor, fiindcă se simţea un vânt de libertate.

Chiar după prima lună, tânărul şi pirpiriul nostru brigadier constructor se înbolnăvi şi intră la infirmerie. Ofiţerul securist care ne supraveghea, mă numi brigadier. Am condus mai departe lucrarea şi am terminat „maternitatea de scroafe". Cât timp am condus oamenii mei, aproape două luni, nici unul n'a fost bătut din cauza neîndeplinirii normelor, ceeace a fost un succes.

Pe la sfârşitul lunii August s'a deslănţuit o furtună năprasnică cu averse şi ploaie, aşa cum se întâmplă pe malul Mării Negre. Au fost provocate pagube lucrărilor noastre de construcţii, care erau în curs de execuţie: materiale răvăşite de vânt, stive dărâmate, două barăci, aflate în construcţie, complet prăbuşite. Repede a sosit pe şantier căpitanul bătăuş; era vânăt de mânie. Dând cu ochii de brigada mea, strigă:

—Chemaţi brigadierul la mine.

M'am prezentat de îndată.

—Cheamă aici toţi brigadierii constructori. Repede!

Am luat-o la fugă printre barăci, strigam brigadierii şi-i trimeteam repede la căpitan. După ce i-am anunţat pe toţi, întorcându-mă şi eu la raport, Niculici, un tânăr dulgher din brigada mea, mă opreşte şi-mi zice:

—Stai aici domnule inginer, nu te mai duce, că e foc!

—Ce s'a întâmplat?

—Căpitanul bate brigadierii de i-a umplut de sânge, răspunde Niculici. Am rămas împietrit! Cum e posibil? Ferma model fusese construită de băieţii ăştia capabili

cu cele mai rudimentare mijloace şi acum, fiindcă furtuna provocase stricăciuni — reparabile — de vină sunt aceşti ingineri? Logică securistă, —asta e!

Dar parcă toate închisorile şi lagărele de muncă forţată pentru deţinuţii ,,politici'' au vreo logică, au vreo raţiune? Şi totuşi au un scop precis: terorizarea întregii populaţii, ca astfel să poată menţine la putere ,,NOMENCLATURA'' partidului comunist.

La începutul lunii Septembrie, dimineaţa, la apel, sunt strigat.

—Ce naiba mă mai paşte? mă întrebam eu îngrijorat.

Oamenii din brigada mea mă priveau uimiţi, curioşi!

—Bagajul! îmi strigă sergentul.

Apoi împreună cu alţi patru deţinuţi, sunt urcat într'o căruţă dobrogeană, cu doi cai. Căruţele dobrogene sunt mai largi şi au la roţi fixate nişte şaibe de oţel care, când merg la trap, scot un sunet de clopoţel, armonios. Doi caltavoi înarmaţi ne-au dus în trap şi, după vreo oră, am ajuns la Lagărul de Muncă unde lucrasem ca electrician la uzina lagărului, cu trei ani mai înainte.

Drumul ăsta cu căruţa a fost pentru mine o încântare. Îmi amintea de tata, care îşi făcuse tot o astfel de căruţă dobrogeană, cu care ne ducea pe noi, copiii, la câmp, la fermă. Plouase de curând, ploaie de vară! Porumbul, falnic şi verde, da în copt. Mirosea a verde crud şi a flori de câmp. Ciocârliile se înălţau ciripind în aerul curat şi proaspăt.

La lagăr, suntem ,,prezentaţi'' şefului de lagăr, acelaşi locotenent tânăr şi slăbuţ de acum trei ani. Mie îmi spune că m'a cerut special de la Centru, ca să-i pun la punct uzina electrică, unde adusese un al doilea agregat electrogen, tot cu motor Bolinder. O săptămână am lucrat la instalarea acestui nou grup electrogen şi la cuplarea lui în reţea.

Acum, în lagăr, erau alţi deţinuţi, printre care peste trei sute de studenţi, arestaţi după revoluţia din Ungaria din 1956 Erau tineri care manifestaseră contra comunis-

tilor la Timişoara şi la Cluj. Au fost arestaţi pe străzi, când strigau lozinci contra comuniştilor şi contra ruşilor care, prin cozile lor de topor comuniste, ne luaseră toate bunurile, toate libertăţile.

La Timişoara, la Oradea şi la Cluj, –după cum am aflat de la ei– au fost arestaţi peste 600 de tineri, majoritatea studenţi, din care fuseseră condamnaţi de acum patru ani aceşti trei sute, aflaţi acum aici la „refacere". Detenţia şi „anchetele" din puşcăriile securităţilor au fost aşa de dure, încât trei sferturi din aceşti tineri erau grav bolnavi de tuberculoză, sau distrofici. În acest lagăr-colonie tinerii erau puşi la o muncă mai lentă şi la refacere prin soare, aer.

Abia aici m'am lămurit că, dacă am fost adus în aceste tabere de refacere, este posibil să scap înainte de a executa toţi cei şapte ani, la cât eram condamnat. Dă Doamne! mă gândeam eu.

După ce am terminat cu uzina, m'au trimis la muncă la câmp, într'o brigadă care împrăştia pe ogoare îngrăşăminte chimice din săruri azotoase. Eram înşiraţi câte 20 de deţinuţi, în linie, cam la o distanţă de cinci-şase metri unul de altul. Luam sarea azotoasă din traista ce o purtam atârnată de gât şi o împrăştiam pe ogor. Din partea opusă venea spre noi o altă brigadă de împrăştietori. Când rândul din faţă se apropie bine de noi, pe cine văd? Era chiar maestrul avocat Vladimir Boantă, cel care mă apărase în primul proces, la Ploieşti şi la Bucureşti. Mă reped la el, îl îmbrăţişez şi-i zic:

–Cum ai ajuns dragă maestre „în ghearele securităţii" ?

–M'a denunţat un coleg de birou, îmi răspunse maestrul avocat Boantă.

În timpul pauzei, Vladimir îmi povesteşte păţania lui:

–Un coleg, avocat din baroul nostru, m'a denunţat că, în camera baroului de la tribunal aş fi afirmat că, în procesele politice, sentinţele sunt hotărâte dinainte de Securitate; că aceste procese politice sunt o simplă farsă.

Şi, după cum vezi, adevărul supără pe securişti, care m'au arestat, m'au anchetat de a ieşit fum din mine, m'au „judecat" şi mi-au dat patru ani de închisoare.

—Şi acum de ce te afli în acest lagăr de refacere? întreb eu.

—Păi am fost arestat în anul 1960 şi acum mai am două luni şi termin pedeapsa prin amnistie.

—Bravo maestre, să trăieşti! Când vei ajunge acasă, la Bucureşti, te rog mult să-i dai lui Mery ştiri despre mine!

Boantă s'a uitat lung la mine şi mi-a răspuns evasiv:

—Da ... desigur ... îi voi spune ...

* * *

După vreo câteva zile, în timp ce împrăştiam sarea azotoasă, apare un sergent chiar în capul ogorului şi strigă numele câtorva deţinuţi. Eram şi eu printre ei. Vladimir mă îmbrăţişează şi-mi zice:

—Ai noroc! o să ajungi acasă mai repede ca mine. Te rog spune-i nevestei mele că eu mă voi întoarce la data fixată şi că o rog să mă aştepte în Gara de Nord.

Şi am fost duşi la magazia de efecte, am schimbat hainele vărgate cu ale noastre şi, pe jos, ne-am întors în lagărul Periprava-Sat. Aici ne-au băgat într'o baracă-dormitor, aflată într'o parte a marelui lagăr, separată chiar de curtea lagărului, prin gard de sârmă ghimpată, cu sentinelă specială la poarta de la curtea barăcii; deci complet separaţi de ceilalţi deţinuţi din lagăr. Primeam mâncare separat în această baracă, iar în fundul curţii era un closet separat şi fără apă, ca de obicei. În baracă înghesuiţi pe trei rânduri de paturi etajate, se aflau peste trei sute de deţinuţi, majoritatea avocaţi, preoţi şi învăţători. Toţi vorbeau că ne vor elibera curând, fiindcă toată ziua nu făceam numic. Şedeam la taifas, sau tânjeam afară la soarele blând de Septembrie.

Am zăcut astfel cam vreo trei săptămâni. În adevăr

„am zăcut", fiindcă dăduse peste noi o epidemie teribilă de dizenterie, —şi asta din cauza closetului improvizat din fundul curţii. Acolo, în fund, după baracă, se săpase o groapă cu trepte. În fundul gropii erau puse „tinetele" pentru fecale. Alături, pe mal, pompa din care noi beam apa. Cele patru-cinci tinete trebuiau golite zilnic. Golirea tinetelor o făceam noi deţinuţii, cu rândul, cărându-le la closetul cel mare al lagărului, care se afla la vreo 50 de metri distanţă de baraca noastră. Closetul cel mare se afla evident în curtea marelui lagăr, care era păzit şi răspăzit cu sârmă ghimpată, cu posturi de sentinele prevăzute cu mitraliere, reflectoare, telefoane de alarmă ... Dacă tinetele erau vărsate zilnic la closetul cel mare, se putea menţine oarecare curăţenie în groapa noastră-closet. Dar caltavoii nu veneau în fiecare zi să ne escorteze, pentru a putea căra tinetele: îi deranja mirosul, sau din răutate. Dacă ei nu veneau o zi, două, se făcea în „closetul" nostru o murdărie de nedescris. Nenorocirea cea mare era că se declanşase o epidemie de diaree. Toţi eram toată ziua la closet!

M'am îmbolnăvit şi eu. În closet toate butoaiele erau pline. Burta mă frământa groaznic. M'am alăturat celor ce tocmai scoteau tinetele la cărat. La closetul cel mare am întârziat ... din cauza crampelor şi a diareii. Deţinuţii, cu tinetele golite, au plecat fără mine, spre baraca noastră îngrădită cu sârmă ghimpată. Când am ieşit din closetul mare, deţinuţii erau cam la jumătatea distanţei. Am luat-o la fugă să ajung convoiul. Sergentul securist, şef de escortă, m'a văzut.

—Ce-i cu tine, mă? Paştele şi Dumnezeii mătii, vrei să evadezi?

—Am diaree, am răspuns ,şi am întârziat în closet.

—Cum te chiamă, ce număr matricol ai? ţi-arăt eu ţie, dezertorule! şi mă notează în carnet.

Credeam că numai vrea să mă sperie. Mă gândeam: ce, e orb? cum să evadez, când eu fugeam spre escortă?

Dar seara, la apel, sunt strigat şi anunţat că am fost

pedepsit cu cinci zile de carceră severă, pentru încercare de evadare de sub escortă. M'a şi luat imediat un caltavoi şi m'a dus tocmai în fundul lagărului cel mare, unde se aflau carcerile. Am ajuns la o construcţie în chirpici joasă, cu prispă, cu un gang lung, din care se deschideau patru uşi pe o parte şi patru pe alta. Toate camerele erau prevăzute cu uşi grele cu câte două rânduri de zăvoare, cu vizetă şi vizor. Caltavoiul m'a împins într'o astfel de celulă, cu cărămidă pe jos, cu gratii puternice la geamurile sparte; cameră complet goală. Lângă uşă se afla o tinetă mică iar pe jos o băltoacă de apă. Caltavoiul a tras uşa şi a ferecat-o cu zăvoarele. Era o beznă completă, fiindcă geamurile erau acoperite cu scânduri bătute'n cuie. M'am învârtit prin băltoacă, până am obosit. Am găsit un colţ de cameră mai uscat, după uşă, am tras tineta şi m'am aşezat pe ea. Nu puteam dormi! mai mă plimbam puţin, apoi mă aşezam. Târziu în noapte, când nu am mai auzit paşii caltavoiului pe culoar, am îndrăznit şi am întrebat:

—Măi, fraţilor, mai e cineva în carcere?

—Taci nenorocitule, răspunse unul, dacă vine şi te aude sergentul, te bagă în cuşcă, de unde nu mai ieşi întreg!

Am tăcut. A fost o noapte lungă, nesfârşită, tristă. Toate gândurile negre mă năpădeau. Ce eram eu în mâna acestor securişti? Un obiect, un animal, pe care-l biciuieşti când ţi se năzare? Cum e posibil să fiu pedepsit sever fără nici o cercetare? Făceam iarăşi greşala de a pretinde de la aceşti securişti vreo logică, un dram de raţiune, sau de ruşine.

În sfârşit a trecut şi această noapte îngrozitoare. Dimineaţa a răsbătut o rază de lumină prin canatul uşii cu zăvoare. Într'un târziu a apărut şi caltavoiul, care mi-a băgat prin vizetă o căniţă cu apă. Atât! Toată ziua m'am învârtit în cuşca neagră şi umedă. A doua zi, iar am primit dimineaţa o căniţă cu apă, şi, la prânz, o bucăţică de pâine. Ziua următoare iar apă şi ... răbdări prăjite; apoi ziua succesivă, apă şi o felie de pâine. Deci acesta era regimul de

carceră severă, întocmit desigur după cea mai avansată tehnică sovietico- asiatică.

În cele cinci zile, carcera asta m'a uscat de tot, mai ales că somnul, pe tineta împuțită, era un adevărat coşmar.

Cam în a treia zi de când eram în celula întunecată, într'o altă celulă din faţă au fost aduşi doi deţinuţi; doi tineri care încercaseră să evadeze din lagărul de muncă forţată de la stuf. Unul din ei vorbea normal, dar celălalt urla ca un animal dus la tăiere; fusese împuşcat în picior şi în umăr și lăsat neîngrijit de mai multe zile. Noaptea, când caltavoiul a zăvorît ușile și a plecat, deţinutul cel sănătos ne-a povestit cum au încercat ei să evadeze:

Fuseseră trei tineri prieteni, trei „frontierişti" care executau la stuf o condamnare de 7 ani de muncă silnică, fiindcă încercaseră să treacă frontiera română la sârbi prin Moravska-Stanitza. De doi ani ei executau pedeapsa aici în Deltă, la tăiat și adunat stuful. Munceau pe braţul Chilia, în aval de Periprava, unde ne aflam noi.

Comandantul lagărului ,,La stuf", lagărul morţii chinuite, era vestitul Maromete. Acest ţigan, fost portar la primăria capitalei, analfabet și mărginit mintal, a fost numit de securitate comandantul închisorii Jilava, unde a schingiuit și omorît mulţi deţinuţi politici, prin bătăi, înfometare și cazarea deținuților în condiţiuni de neînchipuit pentru o minte omenească normală. Mai târziu securitatea l-a promovat comandant în lagărele de muncă forţată din Balta Brăila și apoi „La stuf", unde și-a continuat și mai hain „munca" de exterminarea deținuților.

Maromete dimineaţa făcea o inspecţie cu o brişcă cu un cal, la deţinuţii care trudeau greu. Când i se părea că un deţinut se mişcă prea încet, sărea din brişcă şi cu un ciomag lovea omul până ce acesta leşina. Norma lui Maromete era să ciomăgească doi oameni pe zi; un sadic.

Munca la stuf era într'adevăr foarte dură, era groaznică. Deţinuţii munceau în mocirla bălţilor afundaţi în noroi până'n brâu, într'un nor de ţânţari, de tăuni și cu lipitorile pe spate, care le pompau setos sângele. Fiecare

deţinut căuta să aibă o punguţă cu sare, folosită să deslipească lipitorile scârboase; punguţa cu sare era plătită scump cu pâinea de la gură. Deţinutul trebuia să se aplece cu apa până la gură ca să reteze stuful de la rădăcină cu o secere. Stuful astfel tăiat era legat în snopi şi aceştia târîţi la mal. Picioarele muncitorilor erau tăiate şi jupuite de capetele de trestie retezate sub apă. Toţi oamenii erau plini de bube infectate pe picioare, căci tratament medical nu exista, din ordinul lui Maromete. Mâncarea, proastă şi puţină. Dormitorul deţinuţilor era tot pe apă, într'un cargou vechi, ancorat la mal. Un remorcher venea din timp în timp, agăţa cargoul cu cei 400 de muncitori şi cu paznicii respectivi şi-i deplasa la un alt loc de muncă cu stuful netăiat. Norma de snopi tăiaţi şi căraţi era grea şi Maromete o ridicase peste puterile unui om normal. Cine nu îndeplinea norma, era bătut seara în faţa frontului cu vâna de bou pe fundul gol, în faţa şi spre groaza tuturor. În timpul lui Maromete, „La stuf" nici un deţinut n'a putut rezista mai mult de doi ani, la acea muncă dementă.

Cei trei prieteni frontierişti s'au hotărît să evadeze prin traversarea înot a Dunării, vis-à-vis la ruşi, în Basarabia. Şi tânărul cel sănătos din celulă, care-l oblojea pe cel rănit, ne povesteşte mai departe:

– Seara, când veneam de la muncă, eram urcaţi pe şlepul-dormitor, ca să ne spălăm de noroi şi lipitori. Când se suna masa, pe puntea din faţă se producea o învălmăşeală, de care noi am profitat, după ce am studiat evadarea în cele mai mici amănunte. Toţi trei ne-am lăsat în apă pe lanţul de ancoră din spatele cargoului; ghinionul nostru a fost că era încă lumină şi o sentinelă ne-a zărit, când înotam departe în Dunăre. A dat alarma: rachete luminoase, răpăituri de automate, de mitraliere. Prietenul meu de aici a fost lovit în plin de o rafală de mitralieră. Are un glonţ în pulpa piciorului, şi altul i-a zdrobit umărul drept. Eu am sărit să-l scap, că se îneca, şi pe amândoi ne-a pescuit o şalupă cu motor a securiştilor. Cel de al treilea prieten, mai bun înotător, a scăpat. Toată noaptea au păcănit mitra-

lierele după el. L-au căutat securiştii pe tot braţul Chilia şi am auzit că nu l-au găsit. Poate că acum o fi la ruşi, dacă „prietenii" noştri de la răsărit nu l-or fi predat înapoi securiştilor români. Iată fraţilor, hal de bestii securiste!, urmează tânărul mai departe; de trei zile zace bolnav grav acest prieten al meu şi nu-i fac cel puţin un pansament. Am rupt amândouă cămăşile să-i fac bandaje şi el, săracu, o duce tot într'un leşin.

Ascultând toate suferinţele acestor copii, am uitat de suferinţele mele.

Dimineaţa au scos rănitul din celulă; mai târziu l-au dus şi pe fugarul sănătos la ... „anchetă". N'am mai auzit nimic de soarta lor.

* * *

În a cincea zi de carceră, dimineaţa, a venit un caltavoi nou. M'a scos din celula întunecată şi m'a pus să mătur în tot celularul, acum complet gol. Eram bucuros să fac această muncă, ca să-mi mai desmorţesc oasele înţepenite. Caltavoiul mi-a dat o mătură, o căldare cu apă, făraş, —apoi m'a încuiat în celular şi a plecat. Cum a închis uşa, m'am repezit la găleată şi am băut apă, pe săturate. Pe urmă m'am gândit că găleata nu-i pentru apă de băut; dar ce-o fi, o fi! La Salcia băusem apă chiar şi din şanţ. Apoi am stropit pe jos, am măturat de două, trei ori; să treacă timpul! Deodată observ că prima uşă din stânga e întredeschisă. Deschid binişor şi văd că acea celulă fusese transformată într'un fel de magazie cu rafturi, pe care erau aruncate, claie peste grămadă: vestoane vărgate deteriorate, pantaloni, hamuri de cai, saci de merinde. Pipăi, nerăbdător, sacii de merinde; unul era cam pe jumătate plin cu coji de pâine neagră, uscată, tare ca un pesmet. Greu de închipuit senzaţia ce am avut când am început să ronţăi această pâine neagră uscată, după cele cinci zile de înfometare. M'am rănit la gingii de lacom ce muşcam.Apoi

am început să rup câte o coajă mai mică şi s'o sug în gură, ca pe bomboane. Pâinea neagră, suptă cu salivă, devine dulce; iar dacă este din grâu curat, cum era aceea, are şi un gust minunat. O! ce dulce, ce minunate erau acele coji de pâine neagră! Parcă nu mâncasem niciodată ceva mai bun! Am luat mai multe coji în buzunar şi am ieşit repede afară din magazie, să nu mă surprindă caltavoiul. Măturam şi sugeam pâinea uscată. Îmi venea să chiui de bucurie că nu am fost prins. Am intrat iar în magazie şi am mai luat un pumn de coji, să nu se cunoască. Am umflat cu mâna sacul, să arate aşa cum era înainte, şi l-am părăsit ... cu mare părere de rău.

La ora şase seara, când se împliniseră exact cele cinci zile de carceră severă, sergentul m'a dus la baraca împrejmuită cu sârmă ghimpată, la baraca „liberaţilor".

Prietenul meu bun de la Salcia, profesorul Jean Enescu, care se afla şi dânsul printre liberabili, mi-a dat pâinea lui proaspătă şi m'a pus s'o mănânc încet, treptat, câte puţin.

După două zile, securiştii ne-au dat foaia de eliberare şi foaia de drum. La Bucureşti mergeau vreo 25 de deţinuţi eliberaţi. Au fost daţi toţi în seama mea, să-i conduc la Securitatea din Bucureşti, unde trebuiau ştampilate foile de eliberare definitivă.

În ziua următoare, de dimineaţă, am primit hrana rece pe o zi şi tot grupul de deţinuţi, fără escortă, am pornit spre debarcaderul Periprava, de pe malul Dunării. Aici, minunea minunilor! —toţi cei peste două sute de eliberaţi am fost îmbarcaţi pe un vas de pasageri, curat şi elegant, din cele ce fac excursii pe Dunăre.

Era ziua de 2 Octombrie 1962, aproape cinci ani de când fusesem arestat şi ridicat noaptea din Bucureşti. Era o splendidă zi de toamnă, senină, caldă, aurie. Delta Dunării, privită de pe bancheta de sus de pe puntea vasului, ne apărea colorată şi frumoasă; exact ca în prospectele Oficiului Naţional de Turism. Pe maluri, sălciile mari şi pletoase parcă ne salutau, aplecate până'n apa Dunării. Cocori şi pelicani se foiau pe cer şi se pregăteau să-şi ia

zborul spre altè țări mai calde.

Profesorul Enescu și alți prieteni m'au făcut atent că, printre noi, se află agenți securiști, în haine civile, puși să tragă cu urechea ... Dar nu aveau ce mai auzi, că toți ne bucuram de viață, de libertate, ca niște copii dintr'un internat, care pleacă în vacanță la părinți.

Cam pe la ora două după prânz, vaporașul ne-a debarcat în portul Tulcea.

Jean Enescu și modovenii au plecat mai departe, cu vaporașul, la Galați, de unde luau trenul spre casele lor. Ne-am despărțit copleșiți de emoție; am rămas prieteni până azi.

Trenul nostru personal, spre București, pleca pe la ora șase seara. Am umblat liber, singur, prin orășel. Aici, la Tulcea, copilărise Gabi, soția fratelui meu, Mitică. Acum 16 ani, împreună cu soția mea Mery, am petrecut o vacanță de Crăciun la Gabi acasă, în casa în care locuiau atunci cu fratele meu, cu fetița lor Ancuța, abia născută și cu părinții lui Gabi. Casa lor, situată pe o stradă ce domina Tulcea spre Dunăre, era mare și frumoasă, casă domnească. Câte se mai întâmplaseră de atunci! Am urcat pe delușorul unde se afla casa lor, mare cât o primărie. Acum, pe poarta cea mare se afla o firmă: Cercul Militar Teritorial Tulcea. Curtea, grădina cea frumoasă, acareturile, toate erau într'o paragină ... „tovărășească"!

Către seară mi-am luat adio de la Tulcea și de la Dunărea cea splendidă.

Toată noaptea am călătorit cu trenul care mă ducea la București, acasă. Acasă! Oare ce o mai fi pe acasă? o mai fi Mery în camera noastră frumoasă din vila mătușei mele? De ce oare nu mi-a mai scris nimic? Grija se împletea cu bucuria.

CAPITOLUL XV

ACASĂ

Am ajuns în Gara de Nord la 12 noaptea. Am făcut apelul deţinuţilor şi am pornit-o toţi spre Securitatea cea Mare, care acum se afla mutată în fosta clădire a Vămii Poştei, din spatele palatului C.E.C., de pe Calea Victoriei. Tot grupul de eliberaţi ne-am urcat în tramvaiul 12, care tocmai se retrăgea. Taxatorul, când a auzit că suntem deţinuţi eliberaţi şi că venim tocmai de la Periprava, nici nu ne-a mai taxat şi ne-a urat noroc şi sănătate. Toţi cei din vagon ne priveau cu simpatie.

Pe la unu din noapte am ajuns la Securitatea Mare. Ofiţerul de serviciu s'a mai foit şi el cu hârtiile noastre şi, în sfârşit, ne-a liberat pe fiecare la casa lui! Terminasem cu detenţia, cu puşcăriile, cu lagărele de muncă şi cu securiştii odioşi, speram eu ...

Cu vechea mea valiză, cu mantaua ruptă şi căciula ponosită, am luat-o încet pe Splaiul Dâmboviţei, spre Cotroceni, spre casă. Păşeam voios, dar neliniştit!

Era cam trei dimineaţa când am ajuns acasă. Am sunat lung la uşa noastră. Mă întrebam îngrijorat:

—O mai fi aici Mery? S'o fi mutat din casa mătuşii mele? Nu mai ştiam nimic de ea de ani de zile.

Apare în uşă avocatul Stelică Marinescu, vecinul nostru de apartament. Mă îmbrăţişează afară, pe scări.

—Unde-i Mery? întreb nerăbdător.

—Hai la noi, îmi răspunde, să vezi ce mari mi s'au făcut fetiţele. Or să se bucure mult că ai venit.

—Stelică, te rog spune-mi clar ce e cu Mery?

—Păi ... să vezi ... Mery s'a măritat!

—Şi unde s'a mutat? întreb eu.

—Nu s'a mutat ... locuieşte tot aici, cu soţul ei, inginerul Helvey.

–Cum, în camera noastră? în patul nostru? întreb eu complet aiurit.

–Păi ... să vezi ... îndrugă Stelică, acum patru ani, Mery a auzit că tu ai murit la Salcia, că deci e văduvă ...

Nu-l mai ascultam. M'am aşezat jos, pe treptele de ciment ale scării şi mi-am luat capul în mâini. Multe decepţii şi trădări am suferit în ultimii ani, dar această lovitură era mai puternică decât toate. Era oare posibil ca Mery, pe care am îngrijit-o trei ani, prin spitale să se comporte astfel! Să mă uite? E oare cu putinţă?

Când m'am desmeticit, lângă mine era mătuşa mea, Tanti Mari, mărunţică, tare îmbătrânită în cei cinci ani de când nu o mai văzusem. M'a luat de braţ şi m'a dus la dânsa în cameră. Mi-a povestit numai necazuri. În lipsa mea, şi vărul meu, colonelul Alexandru Rigani, care locuise alături de noi, a fost şi el închis şi „reeducat" timp de doi ani. Mătuşa mea, femeie de peste 65 de ani, fusese şi dânsa băgată în puşcăria de la Mislea, peste doi ani. Comuniştii îi „naţionalizaseră" această vilă frumoasă şi o umpluseră de locatari comunişti. Dânsa ocupa doar o singură cameră la parter. M'a culcat pe canapea.

A doua zi, dimineaţa, am rugat-o pe Tanti Mari s'o cheme pe Mery, fosta mea soţie; voiam să-i vorbesc. Când a apărut Mery în uşă, m'am îndreptat spre ea cu braţele deschise. Ea s'a retras şi, cu ochii ei mari, negri, mă privea uluită. A încercat să-mi explice gesticulând nervos, de ce s'a măritat: că era singură, că a crezut că eu am murit, dacă n'am mai scris nimic acasă; că a fost obligată de securişti să divorţeze, că nu putea să se întreţină singură ...

–Da ... am mai auzit eu asta cu moartea mea, dar de ce te-ai măritat?

–Eram singură şi neajutorată şi nu mai puteam răzbate. Mai vorbim noi –îmi răspunse şi plecă ...

Aşa de tare m'a decepţionat Mery, că nu mai aveam nici o poftă de viaţă.

În clipele acelea simţeam că securiştii m'au doborît complet! Îmi luaseră totul, absolut totul; mi-era silă de

viață. În cutia Pandorei mele, parcă nu mai rămăsese nimic. Eram cu atât mai descumpănit, cu cât, în tot timpul pușcăriei, eram convins că Mery nu mă va lăsa, nu mă va uita toată viața.

După vreo trei zile, Mery mi-a dat o întâlnire la cofetăria Operei. Voia să-mi explice ... Ce mai era de explicat? Aflasem că soțul ei, „inginerul " Helvey, era de fapt un desenator de la Uzina Vulcan și făcuse ca și Mery să fie angajată acolo ca desenatoare. Că se certau des și tare. Că o bătea chiar, probabil de mult ce o iubea!

Ne-am întâlnit după amiază la cofetăria de lângă Operă. Mery era plânsă și julită la nas; iar se bătuse cu soțul ei. Destul de agitată, îmi spuse:

—Dragă, îl las pe Helvey și mă remărit cu tine. Am reluat legătura cu mama, care se află la fratele ei, în Texas. Vom pleca amândoi în America și vom începe o altă viață, mai bună.

—Mery dragă, tu ești o femeie cu judecată. Spune-mi, te rog, ce te-a determinat să mă părăsești după zece ani de conviețuire și să te măriți cu individul ăsta, care văd că te și bate! Ce te-a îndemnat la acest pas?

Ea se uită lung la mine, cu ochii ei mari, negri, și-mi răspunse:

—Am făcut o pasiune, nu mi-am dat seama!

Da ... ai făcut o pasiune ..., dar cu lucrurile mele, cu argintăria de la maică mea, cu hainele mele, ce-ai făcut?

—Le-am vândut ca să trăiesc.

—Dar cu biblioteca mea, cu cărțile mele tehnice?

—Le-am vândut ca să trăiesc, răspunde ea repede.

—Și flautul meu metalic, pe care mi-l cumpărase mama și la care țineam foarte mult? întreb supărat.

—Am vândut și flautul ... aveam nevoie de bani, răspunse ea evasiv.

—Înseamnă că de data asta tu m'ai condamnat; n'ai fost Mery cea demnă ca de data trecută. Nu meritam să te porți astfel. Du-te Mery cu Dumnezeu! să nu te mai văd în viața mea!

Am plecat şi n'am mai văzut-o, niciodată.

Dar întrevederea asta nu m'a liniştit deloc. Nu puteam dormi în camera mătuşii mele, cu fosta mea nevasta ... deasupra capului, la etaj, culcată în pat cu „pasiunea" ei!

Am plecat la Buzău, la fratele Mitică. El muncea din greu ca şofer pe un autocamion, ca să-şi întreţină soţia, cei trei copii şi socrii bătrâni şi fără nici o pensie. M'au primit cu braţele deschise. Curând am găsit de lucru, temporar, ca tehnician la un şantier de construcţii. Am câştigat ceva bani să-mi iau îmbrăcăminte.

După două luni am revenit la Bucureşti. Serviciul de cadre din minister m'a dirijat să fiu angajat ca inginer la F.V.B. (Fabrica de ventilatoare Bucureşti).

Între timp, Mery a reuşit să plece în U.S.A., cu Helvey-ul ei. Am aflat mai târziu că, acolo, „inginerul" se lansase în afaceri, investind toţi banii mamei lui Mery, şi că a dat faliment. Bătrâna a murit de inimă rea, iar Mery a divorţat. Mai târziu, de nevoie s'a remăritat cu un ceasornicar bătrân, din Los Angeles. Plătise scump „pasiunea" ei!

Ce-am făcut eu apoi în această societate socialisto-comunistă, pentru care securiştii mă reeducaseră prin şapte ani de puşcărie şi prin o căsnicie distrusă? Aveam 50 de ani şi eram încă bun de muncă. Mi-am reamintit cuvintele înţelepte ale filozofului Seneca:

„Acela este un om adevărat, care, în orice situaţie s'ar afla, ori cât de jos ar cădea, poate să-şi făurească o nouă platformă, pe care să se ridice iarăşi la o viaţă demnă".

La F.V.B. am reluat meseria de inginer de la început. Şeful personalului, un comunist răutăcios, m'a angajat la serviciul tehnic, cu cel mai mic salar, ca pe un inginer stagiar. Când i-am cerut explicaţii, „tovarăşul" mi-a răspuns că e obligat să facă economii la plan; că trebuie să am răbdare ... Şi am avut!

Am avut şi un pic de noroc cu noul director al fabricii, tovarăşul Mitică Diaconescu, numit de minister cam în acelaş timp cu mine, în această fabrică. Fusese mecanic de

locomotivă şi comunist din ilegalitate. Prieten cu Gheorghe Gheorghiu-Dej, Mitică Diaconescu ajunse ministru și apoi Primar al Capitalei, după anul 1947, când comuniștii au preluat puterea. El m'a apreciat, m'a susținut în fața comitetului de partid şi, după vreo jumătate de an, am ajuns inginer principal proiectant, cu salariu dublu.

Interesantă este evoluția carierei lui Nea Mitică Diaconescu, cum din ministru plin și Primar al Capitalei a ajuns la „munca de jos", –adică să fie numit director al fabricei F.V.B. relativ mică (de numai 1.200 de muncitori). Dactilografa directorului, Leana, cam în vârstă dar tare isteață, era la curent cu toate cancanurile din fabrică. Eu îi câştigasem simpatia cu câte un pachet de țigări americane şi iată ce mi-a povestit:

În anul 1961, Nea Mitică Diaconescu era ministrul Aprovizionării. Odată, a luat parte la un mare chef, făcut la Comitetul Central al partidului, într'o vilă mare din parcul Jianu, rechezitionată pentru „popor".

La acest chef monstru le-a cântat „tovarășilor", între alte cântărețe, și frumoasa Elena Cernei, cunoscuta contraaltă de la Opera Română. Pe atunci Elena Cernei era la apogeul carierei şi ... al farmecului. Diaconescu, om de peste 5o de ani, bărbat „bine", era văduv. Elena Cernei fusese infirmieră de spital şi măritată cu un plutonier. La un concurs coral, vocea și silueta ei minunată au fost remarcate de Drăghici, Şeful Securității. Acesta, din admirație și prietenie, a îndemnat-o să urmeze conservatorul, a divorțat-o de plutonier și și-a făcut-o amantă. Dar Nea Mitică nu cunoştea aceste detalii picante, din viața cântăreței. La cheful de care am amintit el a fost fermecat de frumoasa cântăreață, încât în seara aceea a acaparat-o complet. Pe când era în plin elan amoros, a apărut lângă el un colonel de Securitate, care i-a șoptit să înceteze cu atențiile față de tovarășa Cernei, fiindcă este „prietena" șefului.

–Care şef? întreabă Nea Mitică, indispus.

–Şeful nostru, tovarăşul Alexandru Drăghici, şeful Securității, răspunse securistul serios şi misterios.

—Nu mă interesează, îi răspunde ministrul Mitică Diaconescu. Femeia asta îmi place şi ea mă place! Vreau s'o iau de nevastă. Drăghici are nevasta lui şi eu n'am!

La o lună după acest incident, Dumitru Diaconescu s'a trezit schimbat din ministru plin în primar general al Capitalei. Dar el nu s'a lăsat, ci a continuat idila cu Elena Cernei, cu care s'a şi căsătorit în luna Iunie 1962. Nuntă mare, fastuoasă, de a vuit tot Bucureştiul. Leana, dactilografa, mare amatoare de astfel de spectacole, fusese şi ea la nuntă, ca spectatoare, pe afară. Spunea că a fost o nuntă ca'n poveşti. Primăria Generală a Capitalei se află chiar în faţa Cişmigiului, în fosta clădire a Ministerului de Construcţii. Pe scara mare de marmoră, acoperită toată cu covoare persane, scumpe, până'n jos în stradă, coborau majestuos mirii, urmaţi de perechile de nuntaşi. Ginerele, cam tomnatic, dar prezentabil, purta frac; mireasa, „văduva veselă", purta pe cap o diademă şi era îmbrăcată cu o rochie aurie, cu o coadă de câţiva metri. Alaiul cobora în sunetele muzicii: mirii, urmaţi de 50 de perechi de cavaleri de onoare. Un fast cu adevărat „reacţionar". Toţi nuntaşii s'au urcat în 50 de limuzine mari, negre, de la ministere, şi întreg convoiul a pornit pe Calea Victoriei, pe la Şosea, îndreptându-se spre Sinaia. Acolo, în marele Cazinou, s'a întins nunta până a doua zi. O nuntă de pomină!

Însă, ca tot ce e prea frumos şi plăcut, marea fericire a mirilor n'a durat prea mult. Drăghici l-a lucrat pe Primarul General al Capitalei, care a fost scos din Comitetul Central, din Adunarea Naţională şi din scaunul Primăriei. A fost trimis la „munca de jos", adică la F.V.B., ca director. Elena Cernei a făcut ulterior o carieră excepţională cu vocea şi silueta sa. A ajuns o contra-altă de faimă mondială; a cântat pe scenele celor mai mari opere ale lumii: Scala din Milan, Opera din Paris, Covent-Garden din Londra, Metropolitan-Opera din New-York ...

Trebuie să amintesc că Elena Cernei, ajunsă celebră, nu l-a părăsit pe Mitică Diaconescu, soţul ei legitim, care acum era doar un mic director de fabrică. Venea des în

fabrică, cu maşina ei luxoasă, şi-şi lua bărbatul acasă. Parcă o văd intrând în cabinetul directorului, unde aveau loc şedinţele de lucru.

—Hai acasă, dragă Mitică, mai lasă-i pe băieţi să respire, glumea dânsa, cu vocea ei plăcută, gravă de contra-altă.

În anul 1963 a fost o iarnă grea. Continuam să locuiesc la mătuşa mea. Mă duceam deseori în vizită la prietenul meu de restrişte, avocatul Vladimir Boantă. Soţia lui avea ambiţia să-mi găsească o tovarăşă de viaţă. De câte ori mă duceam la ei, mergând pe lângă Facultatea de Drept, pe strada Vasile Pârvan, treceam prin faţa casei familiei inginer Marinescu. Cu inginerul Puiu Marinescu am lucrat câteva luni în acelaşi serviciu tehnic, la Uzina Plopeni-Mărgineanca prin anul 1953, înainte de prima mea arestare. Puiu era un inginer foarte capabil profesional, brunet drăguţ, dar tare afemeiat. Soţia lui Puiu Marinescu, Mari, era cu adevărat o femeie frumoasă. Ca domnişoară era socotită cea mai frumoasă fată din Ploieşti; i se spunea „frumoasa andaluză". Mari s'a căsătorit cu Puiu Marinescu la Ploieşti, în anul 1943 şi au avut un băieţel, brunet ca şi părinţii săi, cu părul numai cârlionţi, leit maică sa. Când am fost eliberat, după prima arestare, prin anul 1955, familiile noastre se vizitau. De la cea de a doua arestare a mea din Februarie 1958, nu mai ştiam nimic de familia Marinescu. Vladimir Boantă îmi spune:

—Ştii că soţii Marinescu au divorţat?

—Cum se poate? Cum a putut el să lase o femeie atât de superbă?

—Nu el a lăsat-o, ci ea l-a lăsat pe el, răspunse Boantă.

— Cum adică? văd că eşti informat ...

—Da, urmează Boantă să spună, să vezi cum a fost povestea: Puiu, afemeiat cum îl ştim, s'a încurcat cu o tânără, ingineră la acelaşi serviciu; o fată cu 20 de ani mai tânără ca el. Nu s'a oprit la atât, ci şi-a adus iubita în vila în care locuia soţia şi copilul său. Mari nu a tolerat o

asemenea situaţie, a intentat divorţ, pe care l-a câştigat şi a rămas în casă cu copilul. De patru ani este singură, nu ştiu ce face ... Îmi părea sincer rău de cele întâmplate frumoasei Mari. Când treceam seara prin dreptul vilei în care locuia, vedeam la etaj, la dânsa, lumină a giorno; îmi spuneam:

— Femeile frumoase ştiu să se descurce! Iată la ea! Lumină mare, probabil petrecere mare! Nu se face ca un pricăjit ca mine, să urce acolo!

Sfârşit de Februarie, ger aspru, zăpadă abundentă. Într'o seară îmi fac curaj, urc la etaj şi sun de trei ori. În uşă apare Mari —şi în spatele ei Doruleţ, care crescuse mare; era un veritabil adolescent.

Mari m'a primit cu efuziune. M'a sărutat pe obraz şi m'a poftit în sufrageria cea mare, în care nu mai intrasem de cinci ani.

—Dragă, îmi pare rău de dubla ta nenorocire: închisoarea şi despărţirea de Mery.

—Eh! toate vin şi toate trec!, rostesc eu filozofic. Dar tu ce faci, frumoasă doamnă? Am aflat veşti triste ... ai divorţat.

—Uite ce fac! Şi Mari îmi arată un mare gherghef, cât peretele, pe care ţesea covoare pentru o cooperativă de artă manuală.

—De patru ani asta fac; ţes covoare ca să-mi pot ţine copilul la şcoală. Doruleţ e acum în ultimul an de liceu. Şi încet, încet, îmi repetă ceea ce auzisem de la Vladimir Boantă.

M'am despărţit de frumoasa Mari, cu lacrimi în ochi.

—Necazurile şi suferinţele comune te apropie, i-am spus eu la plecare.

—Dacă-mi dai voie, voi mai veni să te văd.

Şi am revăzut-o, tot mai des, şi am stat îndelung de vorbă; Mari fiind impresionată de „aventurile" mele, „în ghearele securităţii". Dor s'a apropiat mai mult de mine; ne cunoşteam doar de când era de 11 ani şi purta pantaloni scurţi.

M'am căsătorit cu Mari la 13 Aprilie 1963, într'o

frumoasă zi de primăvară. O căsătorie oficiată modest, la ofiţerul Stării Civile, în mijlocul unui grup de prieteni adevăraţi. Vladimir părea chiar mai emoţionat decât mine.

Am avut noroc! Mari este o soţie şi o gospodină admirabilă.

Adeasea îmi vine în minte un dicton popular:

După ploaie şi furtună,
Iese soare, vreme bună!

Mari a fost soarele meu!

CAPITOLUL XVI

REABILITAT ?

Cuvântul reabilitat vine de la franţuzescul „réhabiliter", care înseamnă a te reintegra în drepturi, a-ţi recâştiga stima şi consideraţia.

Oare şapte ani de puşcărie mă „reabilitaseră" faţă de regimul comunist? Mă reintegraseră comuniştii în drepturile mele, sau câştigasem vreo stimă în ochii „tovarăşilor" mei de muncă? Nu, hotărît că nu!

Securitatea, care mă urmărea continuuu prin serviciul de cadre al acestei întreprinderi F.V.B. (Fabrica de Ventilatoare Bucureşti), deabia mă acceptase să lucrez în această mică fabrică de rangul II, ca un inginer începător.

În ceea ce priveşte colegii mei de serviciu sau muncitorii din fabrică, se fereau de mine ca de un ciumat, la început.

Dar eu nu eram singurul inginer din F.V.B. venit ca „reabilitat" din puscărie. Mai erau şi altii, ca de pildă inginerul Tulea Sorin, fost ofiter de aviatie. Pe Sorin Tulea îl cunoscusem la închisoarea Aiud-Fabrică, unde muncisem împreună doi ani şi jumătate. El a fost elibe-

-rat doua luni după mine. Deşi mult mai tînăr ca mine, Sorin Tulea ispăşise 15 ani de închisoare.

Viaţa lui Sorin Tulea este un roman aproape de necrezut. La 7 mai 1944, pe frontul din Moldova, într'o formaţie de avioane de bombardament tip Heinkel 111-H6, a executat o misiune în liniile inamice, fără avioane de vînătoare de protecţie. Deasupra obiectivului, formaţia a fost atacată de 5 avioane de vânătoare sovietice de tipul Bell Air Cobra, de fabricaţie americană, ultimul avion din formaţie, cel pilotat de locotenentul aviator Sorin Tulea, fiind incendiat. Echipajul a sărit cu paraşuta.

Primul a sărit locotenentul aviator Mihai Oncioiu, observator, după el sărind şi restul echipajului. Mihai Oncioiu a fost mitraliat de vânătoarea inamică şi a ajuns jos, cu paraşuta deschisă, dar mort. Ceilalţi membri ai echipajului au ajuns nevătămaţi. Pilotul, locotenentul aviator Sorin Tulea, a sărit ultimul, în timp ce avionul în flăcări, cădea, în picaj, cu o viteză de 600 km/h. Datorită curentului de aer, ampenajul avionului l-a lovit peste picioare, rupându-i-le, la cca 4 000 m altitudine. După cca 1 000 m de cădere liberă (determinată prin numărarea, în gînd, până la 10), a deschis paraşuta (cu deschidere comandată), care s'a deschis normal. Dacă ar fi deschis mai repede paraşuta ar fi fost împuşcat de vânătoarea inamică. În timpul căderii cu paraşuta, datorită durerii, şi-a pierdut cunoştinţa, stare în care a ajuns pe pământ.

Transportat la spital, întâi la Roman, apoi la Sinaia, a suferit cca 3 ani tot felul de grefe de pe un picior pe altul şi operaţii dificile. S'a vindecat, dar a rămas cu piciorul stâng ţeapăn.

În 1948 a fost arestat şi a făcut 15 ani de puşcărie „ în ghearele securităţii". La fabrica-puşcărie Aiud, la plecarea mea, în 1962, Sorin îmi dăduse adresa mamei sale din Bucureşti.

Ce bucuroasă a fost bătrâna sa mamă când am vizitat-o, de îndată ce am ajuns acasă. Era cam bolnavă şi trăia numai cu speranţa să-şi mai vadă odată singurul şi dragul ei copil, de care nu mai ştia nimic de 15 ani.

Plângea când îi povesteam câte bune şi frumoase despre iubitul ei Sorin. Bătrâna sa mamă a avut fericirea să-l îmbrăţişeze curând pe fiul său, întors acasă după atâtia ani.

Alt nou angajat, fost puşcăriaş, era inginerul Răileanu George, fost căpitan activ, absolvent al Academiei Militare comuniste, buzoian ca şi mine (din acelaşi judet).

George Răileanu executase patru ani de puşcărie la închisoarea Jilava, fiind condamnat pentru „clămpăneală", adică pentru că purtase discutii duşmănoase la adresa regimului comunist. Şi pe el îl turnase un „prieten" cu care vorbise, ca mine cu Beleiul meu. Înalt, voinic, inteligent, Răileanu era inginer şi licentiat în matematici. Amândoi făceam lecţii gratuite de matematici cu muncitorii care se pregăteau să dea examenul de bacalaureat. A fost repartizat tot la serviciul tehnologic al fabricei - unde am lucrat împreună câteva luni. Şi pe el îl părăsise sotia în timpul celor patru ani de puşcărie. Fosta lui sotie era doctoriţă; frumoasă femeie, după cum mi-a arătat-o el în fotografie, dar uşuratecă, ca şi fosta mea sotie, Mery.

În toamna aceluiaşi an 1963, a fost angajat, tot la serviciul tehnic, inginerul Paul Dumitriu, fost colonel, fost directorul Uzinei Plopeni-Mărgineanca, la un an după ce eu plecasem din acea uzină. Mai târziu, când şi dânsul a fost dat afară din armată de către comunişti, şi el a lucrat la acelaşi institut de proiectări IPCM, de unde eu am fost arestat în 1958. Acelaşi sinistru turnător, inginerul Belei, l-a denunţat şi pe colonelul inginer Paul Dumitriu că poartă „discuţii duşmănoase" şi a fost condamnat cinci ani închisoare, pe care i-a executat prin muncă forţată la închisoarea Gherla. Acum, deşi inginerul Paul Dumitriu trecuse de vârsta de pensionare, obţinuse aprobarea de a munci în această fabrică, spre a-şi întreţine soţia care nu avea pensie. Pe atunci, ca de altfel până azi, era imposibil ca două persoane să trăiască dintr'o singură pensie.

În anul următor au mai fost angajaţi la FVB şi alţi „puşcăriaşi": încă doi ingineri, un desenator tehnic ... Poate au fost şi muncitori foşti puşcăriaşi, dar nu i-am cunoscut direct. Unul din cei doi ingineri îşi pierduse mâna

stângă într'un accident de vagonet, la Canal. Mâna i se cangrenase și i-au tăiat-o, pur și simplu, fiindcă securiștii, răi și lipsiți de omenie, nu i-au dat nici cel mai elementar ajutor medical. Celălalt inginer, Mihai Albulescu, făcuse 12 ani de temniță grea pentru că fusese legionar ca elev la Școala Politehnică din București. Când l-au arestat securiștii în 1950, Mihai povestea că și uitase de „activitatea lui politică" de elev. Cu toate chinurile și suferințele îndurate de la securiști, inginerul Mihai Albulescu scăpase teafăr. Soția lui, cu toate persecuțiile securiștilor, nu divorțase de el și muncind din greu își crescuse și educase foarte frumos pe cei doi copii ai lor, în tot acest timp nesfârșit de 12 ani. Demnă mamă și femeie!

Cu desenatorul-tehnician Popa Ion, repartizat chiar în grupa mea de lucru, era un oarecare mister! Tânărul Popa Ion fusese locotenent de securitate. Executase doi ani de închisoare fiindcă își bătuse strașnic superiorul, un căpitan securist care-i luase iubita.

Acum serviciul de cadre îl declarase pe fostul locotenent ca ... desenator tehnic. Dar bietul Popa era nevinovat în materie de desen tehnic. Cu perseverență și cu ajutorul nostru Popa Ion. și-a însușit această meserie, care era însă mult mai grea decât aceea de securist ... spunea el.

Cel care ne supraveghea pe foștii „pușcăriași", din punct de vedere politic, era șeful Cadrelor din fabrică. Acesta era un locotenent securist, slăbuț, pirpiriu și mereu încruntat. Se purta civil; odată l-am văzut în uniformă de securist.

Directorul fabricei FVB era numit de curând Dumitru Diaconescu, fost ministru comunist și fost prieten cu Gheorghe Gheorghiu-Dej. Fiindcă Nea Mitică, cum îi spuneam noi, se căsătorise cu amanta lui Drăghici, temutul ministru al securității și sluga rușilor, acesta se răzbunase și-l scosese din parlament, din Comitetul Central, și-l trimesese la munca de jos, adică ca director al acestei fabrici de rangul II.

Când treaba mergea mai bine la FVB, Dumitru Diaconescu, directorul nostru, a fost scos la pensie și ne-a

părăsit. Apoi comuniştii vigilenţi, politicii fabricei, ne-au persecutat într'atât pe foştii ingineri-deţinuţi încât mai toţi am părăsit FVB-ul. Împreună cu George Raileanu ne-am angajat la institutul de proiectări I.P.C. (Institutul de Proiectări în Construcţii Industriale), institut mare şi serios. Acolo am muncit cinci ani, până ce am ieşit la pensie. Şeful Cadrelor din acest institut era un fost ofiţer de securitate, care însă asculta de directorul institutului, profesor la Şcoala Politehnică.

Prin 1969 eram la acest IPC, când m'a vizitat inginerul Balaban, fostul meu tovarăş de puşcărie, condamnat ca şi mine la 7 ani, în lotul celor 4 ingineri de la IPCM, turnaţi de şeful „turnător" inginerul Belei Gheorghe, care făcuse atâtea victime. George Balaban executase şi el cinci ani de puşcărie din cei 7, prin muncă forţată la închisoarea Gherla-Fabrica de mobile.

— Ştii, îmi spune Balaban, a început o acţiune oficială pentru rejudecarea proceselor politice.

— Nu ştiu nimic, am răspuns, dar n'am putea cere şi noi reabilitarea asta politică?

— Ba da, de aceea am venit să te iau, să mergem la Tribunalul Suprem, să facem cerere de rejudecarea acelui proces nenorocit.

La Tribunalul Suprem am făcut cerere şi am predat-o magistratului respectiv. Acesta ne-a făcut cunoscut că procesul va fi revizuit fără prezenţa noastră. După vreo câteva luni am primit acasă Decizia Tribunalului Suprem din Septembrie 1969, în care, pe 4 pagini, se arată că judecarea celor patru ingineri inculpaţi a fost incompletă şi nefundată şi că deci suntem nevinovaţi. Acea sentinţă de condamnare s'a casat, iar noi am fost absolviţi de ori ce urmărire penală. Această Decizie de reabilitare nu specifica „rejudecaţi şi achitaţi", pentru ca statul R.S.R. să nu fie obligat să ne plătească despăgubiri, adică salariul nostru pe timpul detenţiei.

Sentinţe asemănătoare au fost date atunci la peste 15.000 de deţinuţi politici, eliberaţi din închisori după anul

1962, adică după ce executasem ani de puşcărie pe „daiboj", aşa cum se exprimase atât de academic locotenentul securist magistrat, care ne judecase în August 1958 şi ne condamnase cu mare uşurinţă la câte şapte ani temniţă grea.

Am adus această Decizie la Serviciul Cadre al institutului meu IPC.

Acum eram un cetăţean al R.S.R.-ului, reabilitat! N'am fost despăgubit material cu nimic, nici măcar pentru cei doi ani şi jumătate de muncă forţată şi intensă executaţi la normă în închisoarea Aiud-Fabrică. Acolo securiştii, ca să ne capteze interesul în muncă, ne pontau orele muncite şi ne făgăduiau că vom fi plătiţi, la eliberare. Ba mai rău, la Serviciul de Cadre IPC am aflat că anii de muncă pierduţi în închisoare, nu se trec în cartea noastră de muncă; o altă nedreptate mare. Adică o nedreptate în plus într'un regim de teroare şi nedreptăţi.

* * *

Prin luna Septembrie 1969, venind acasă de la serviciu, am găsit-o pe Mari, soţia mea, tare necăjită şi speriată. Spunea că s'a trezit la uşă cu un civil, care s'a legitimat ca fiind locotenent de securitate. A cerut să vadă casa în care locuim, s'a interesat de mine amănunţit şi mi-a lăsat o adresă, unde să mă prezint: Direcţia Securităţii Bucureşti. Plin de nelinişte, m'am prezentat la data şi ora fixată. Am fost introdus într'un birou de către locotenentul securist Dumitru Ilie, acelaşi care venise la noi acasă. În birou, un civil mi-a făcut cunoscut că voi lucra cu locotenentul Dumitru Ilie, care era de faţă. Voi „colabora cu el" şi-i voi da toate lămuririle de care are nevoie. La întrebarea mea despre ce este vorba, mi-a răspuns scurt:

—Chestiuni de serviciu şi lămuriri cât mai exacte, de care avem nevoie, te rog să te conformezi.

Cam ameţit de aceste dispoziţii, am bolborosit un „da, domnule şef" şi am ieşit din birou deandăratelea. Afară, tânărul locotenent Dumitru, m'a rugat să-i acord o între-

vedere. I-am răspuns:

–Domnule locotenent, vă stau oricând la dispoziţie, dar vă rog stăruitor să mă convocaţi la Serviciul de Cadre al I.P.C., unde lucrez. Vă rog să nu mai veniţi acasă. Soţia mea este tare speriată.

–Da, nu o s'o mai deranjez. Te rog să vii să mă întâlneşti, peste trei zile, la liceul Lazăr, la ora 5 după amiază.

–La liceu? am întrebat uimit, unde? la cine?

–Te vei adresa portarului şi el te va lămuri.

Mă aflam în plin roman poliţist. Nu ştiam ce să mai cred. Ce chestiune de serviciu, de la I.P.C., are aspect politic? Cine dracu m'o fi turnat iar? şi de ce ? că de ani de zile nu mai scoteam o vorbă despre partid, guvern, sau despre cele îndurate prin puşcării. În această privinţă, draga mea Mari era îngerul meu păzitor; mă ţinea din scurt să nu vorbesc nimic, ori de câte ori era vorba despre politică.

Pe atunci, în afară de serviciul la I.P.C., mai dădeam şi meditaţii la matematici unor elevi cunoscuţi. Pregăteam cu plăcere doi-trei elevi, care doreau să dea examen la Şcoala Politehnică sau la Academia de Studii Economice. Tocmai preparam pe Antonel Teodorescu, băiatul cel mic al lui Petrică şi Geta Teodorescu, prieteni ai mei din copilărie. Metodele mele practice de a-i învăţa matematica fără manuale şi formule, perfecţionate în puşcărie, dădeau rezultate remarcabile. Era o plăcere să fac matematică cu Antonel, un elev deosebit de bun şi care, într'adevăr, a făcut ulterior o carieră excepţională în U.S.A.

După lecţia de trigonometrie, şedeam de vorbă cu părinţii lui Antonel. Ei îmi povesteau noutăţi, sau îmi citeau scrisorile primite de la fiul lor Dan, care ajunsese medic şef la clinica Facultăţii de Medicină din Detroit –U.S.A.–. Pe Dan îl ştiam de mic copil. Soţii Teodorescu au avut patru copii, patru băieţi, acum flăcăi mari, falnici ca brazii. Doi dintre ei, pe care îi preparasem eu la matematici, acum sunt ingineri. Antonel, cel mai mic, era în penultima clasă de liceu. Dan, al doilea ca vârstă, a făcut Facul-

tatea de Medicină din București. Pe când prepara, cu un coleg, un examen din ultimul an de medicină, acela se juca cu un resort de pix. Din greșală, resortul a sărit exact în ochiul stâng al lui Dănuț. Traumatismul a fost așa de puternic încât băiatul a rămas cu pleoapa ochiului imobilă. Părinții, intrați în panică, l-au dus la consultații pe la toți medicii oftalmologi din București. Era necesară o operație fină la ochiul traumatizat care, din lipsă de aparatură, nu se putea face la noi în țară ci numai la Viena, sau la Paris. Nu au obținut aprobarea comuniștilor de a pleca afară din țară și bietul Dănuț a ieșit medic, având ochiul vătămat.

Deși Dan Teodorescu a fost fruntaș la învățătură, luând diploma de medic cu media aproape zece, a fost repartizat ca medic stagiar într'un sat din Moldova, fără apa curentă, fără lumină electrică. Presat zilnic să se înscrie în partidul comunist, după un an de zile, fără să spună nimic părinților, a plecat prin Oficiul Național de Turism (O.N.T.) într'o excursie cu vaporul pe Dunăre. La Belgrad s'a desprins din ceata de excursioniști și a reușit să fugă în Italia. Cum? adevărat ca'n filme!

La un an de zile după ce Dan fugise din țară, Petrică Teodorescu, tatăl său, care-mi citea regulat scrisorile cu peripețiile fiului său, îmi spune:

—Știi că am primit ordin la serviciul meu să mă deplasez la Varșovia, în interes de serviciu.

Petrică Teodorescu era inginer șef de serviciu în Ministerul Construcțiilor Civile, unde era bine apreciat profesional.

—N'o să-ți aprobe pașaportul ca să ieși din R.S.R., îi răspund eu, fiindcă băiatul tău este fugit peste graniță.

—Da, dar a fugit ca să-și vindece ochiul, că altfel rămânea chior, îmi replică tatăl băiatului.

—Nu cred că securiștii sunt sensibili la astfel de argumente, îi răspund.

Și totuși, cred că din neatenția securiștilor, ca prin minune, prietenul meu a primit aprobarea și a plecat la Varșovia, în interes de serviciu.

Acolo, mi-a povestit apoi Petrică, cum a ajuns, primul lucru ce l-a făcut, a fost să înşele vigilenţa comunistului care-l însoţea şi imediat a telefonat fiiului său Dan, care se afla atunci în Statele Unite, ca medic asistent, într'un spital din oraşul Providence, spre graniţa cu Canada. O oră au vorbit tatăl şi fiul la telefon. Şi Dan a povestit tatălui său aventura fugii lui din R.S.România în U.S.A.

—Eram decis că plec undeva în Apus, ca să-mi vindec ochiul. O prietenă, o ziaristă din Bucureşti, mi-a procurat un bilet O.N.T. pentru o excursie cu vaporul pe Dunăre. Eram un grup de vreo 20 de turişti. Eu eram îmbrăcat ca pentru o excursie la munte: bocanci, trening, raniţă. În raniţă pregătisem alimente uscate pentu mai multe zile: o pâine mare, salam, şuncă, conserve; precum şi o fotocopie mică după diploma mea de medic, precum şi o hartă a Yugo-Slaviei. Când am debarcat în Belgrad, am profitat de neatenţia însoţitorului comunist şi m'am îndreptat, pe jos, direct la bariera Belgrad-Zagreb. Am făcut semn de autostop. Am avut noroc! O furgonetă cu trei bulgari a oprit la semnul meu. M'au întrebat pe ruseşte dacă eu cunosc drumul spre Zagreb. Eu vorbeam limba rusă, la fel ca toţi bacalaureaţii din acel timp, din România, care toţi am făcut obligator în şcoală şi la Bacalaureat limba rusă. Le-am răspuns bulgarilor afirmativ şi m'am oferit să-i conduc. Am ajuns cu bine la Zagreb şi am mulţumit bulgarilor, care erau nişte negustori, în drum spre afaceri. Cu un alt autostop norocos am ajuns la Triest. Aici m'am îndreptat la vama spre Italia. Toată ziua m'am învârtit pe lângă vamă şi am studiat trecerea autoturismelor şi a persoanelor din Yugo-Slavia în Italia. În tot acest parcurs nu am cerut nici o informaţie şi nici ceva de mâncare la gazdele sârbe, care, imediat, m'ar fi predat poliţiei sârbeşti şi aceasta securităţii româneşti, deci puşcărie sigură!

Toată noaptea nu am dormit. Spre zorii zilei m'am apropiat pe furiş de o regiune a graniţei mai puţin supraveghiată, m'am lăsat pe burtă şi târîş, târîş, am trecut pe sub gardurile de sârmă, aşteptându-mă în fiecare clipă să fiu împuşcat. De teama grănicerilor m'am târît mai bine de un

kilometru dincolo de graniţă, în partea italiană. Apoi m'am ridicat pe picioare şi m'am îndreptat spre postul de graniţă italian, unde m'am predat şi am cerut azil politic. De aci am fost trimis în lagărul de refugiaţi politici Latina de lângă Roma. Aici am lucrat 6 luni la toate muncile ce mi se cereau; până şi la cărat pepeni. Deci ajunsesem cu adevărat „la pepeni", povestea tânărul medic tatălui său, dar era fericit că scăpase de ...„Raiul Comunist".

În lagărul din Latina, doctorul Dănuţ a învăţat bine limba engleză, urmărind să ajungă în U.S.A.

— În urma unor teste, povestea el mai departe, am fost acceptat să intru în U.S.A., oferindu-mi-se affidavitul şi creditul respectiv. Ajuns la New-York, am fost operat cu succes la ochiul traumatizat, căci acesta era scopul fugii mele şi nu o simplă aventură!

La dorinţa mea de a lucra într'o clinică americană, mi s'a dat să aleg trei clinici de spital: în Nord, în West, sau în Sud. Am ales oraşul Providence, aproape de graniţa canadiană, având o climă cam ca la noi în România. La Providence am fost primit chiar de şeful spitalului de acolo, care m'a angajat ca medic asistent la clinica de chirurgie; cu masă, casă şi salariu. Acum sunt mulţumit aici, dragă tată, îşi termină povestea sa telefonică Dănuţ, şi mă pregătesc intens, ca să dau examenul de echivalare ca medic. Examen pe care tânărul medic l-a dat şi l-a luat după un an şi jumătate.

Reîntors la Bucureşti, prietenul meu Petrică Teodorescu mi-a povestit toate aceste peripeţii ale fiului său, care a făcut acolo în S.U.A. o carieră frumoasă. În Providence el s'a căsătorit cu o tânără profesoară, care avea şi o bună situaţie materială. Datorită capacităţii sale profesionale, doctorul Dan Teodorescu a ajuns medic şef la o mare clinică din oraşul Detroit, precum şi asistent universitar la facultatea de medicină de acolo..

Mama Geta, mama lui Dănuţ, aici în Bucureşti se topea de dorul fiului său şi dorea să-l vadă. Geta Teodorescu era profesoară universitară de fizică şi meteorologie

la Institutul Agronomic din Bucureşti. Cu toate cererile sale repetate timp de trei ani, securiştii nu i-au dat aprobarea de a-şi vizita fiul în U.S.A. Acum, la patru ani de la plecarea fiului său Dan, Geta şi Petrică erau amândoi pensionari.

După această digresiune, necesară ca să se înţeleagă ce legătură au avut ei cu viaţa mea, reiau discuţia de acasă dela Geta şi Petrică. Terminasem lecţia de matematică cu Antonel şi ne împărtăşeam necazurile: ei că nu primesc paşaport ca să-l viziteze pe Dănuţ în U.S.A., iar eu le mărturiseam că, după şapte ani de puşcărie „în ghearele securităţii" şi chiar după sentinţa de „reabilitare" a Tribunalului Suprem, agenţii Securităţii tot nu mă lasă să trăiesc liniştit în R.S.R.

Atunci Petrică îmi replică ironic:

—Pe tine nu te lasă, fiindcă tu ai bube'n cap, pe care securiştii le-au văzut şi te-au trecut pe tabelele lor de „suspecţi politici".

—Dragii mei, le răspund, dacă şi voi mai credeţi că eu mai pot fi socotit „om politic", când ştiţi bine că nu am făcut parte din nici o organizaţie politică, atunci eu nu mai înţeleg ce înseamnă aia „om politic". Dar de data asta Securitatea mă urmăreşte pentru altceva; dar nu înţeleg despre ce este vorba!

Încheiem discuţia şi ne despărţim.

În ziua fixată de locotenentul securist Dumitru, care mă urmărea cu perseverenţă, m'am dus la întâlnirea fixată de dânsul, la Liceul Lazăr, lângă Cişmigiu. Era Sâmbătă după masă pe la orele cinci şi liceul era închis. Mă adresez portarului care, fără să mă mai întrebe ceva, m'a condus pe un culoar, a descuiat o clasă şi m'a poftit în bancă să aştept. Venisem prea devreme! La orele cinci fix apăru, în uniformă, locotenentul Dumitru. Îmi spuse că a citit cu atenţie dosarul meu de la Securitate, că s'a convins că eu am fost sincer cu anchetatorii, la toate interogatoriile. De aceea Securitatea îmi cere să dau unele relaţii tehnice exacte şi clare asupra unor probleme tehnice din cadrul

Institutului Proiectări Construcții unde lucrez; precum și asupra unor persoane cu care vin în contact.

–Pe scurt, zise locotenentul Dumitru, Securitatea dorește ca dumneata să colaborezi cu noi.

Am rămas perplex; apoi i-am răspuns:

–Domnule locotenent, informații tehnice asupra proiectelor I.P.C.-ului unde lucrez de un an de zile, le puteți lua direct de la inginerul șef de sector, care este foarte competent și este și membru de partid. Persoanele cu care vin eu în contact sunt foarte puține. Vă rog să-mi spuneți clar despre cine este vorba și ce doriți de la mine.

Privindu-mă drept în ochi, ca la anchetă, securistul precizează:

–Dorim să ne dați unele informații asupra familiei inginer Teodorescu, prietenii dumitale.

Am rămas uluit. Petrică și Geta urmăriți de Securitate! Și Petrică, care tocmai îmi zicea că eu am bube'n cap!!

–Domnule locotenent, vă declar sincer că nu am discutat nici un fel de problemă politică cu familia Teodorescu. E drept că pe Petrică și Geta îi cunosc de multă vreme, de când erau tineri studenți. Dar nu înțeleg de ce vă adresați tocmai mie, pentru informații asupra lor?

–Pentru că am observat că mergeți deseori în casa familiei Teodorescu.

–Da, fiindcă îl meditez la matematici pe fiul lor cel mic.

–Tocmai de aceea avem nevoie să ne precizezi unele chestiuni în legătură cu plecarea lor în America.

–Domnule locotenent, înțeleg bine că dumneavoastră aveți de îndeplinit anumite sarcini de serviciu, pe care le executați din ordinul unui superior. Vă rog, cine este șeful dumneavoastră? ... îl luai eu repede pe tânărul securist.

–Tovarășul colonel Dinu, din Securitatea Centrală.

–Ei bine, vă rog stăruitor, să mă puneți în legătură cu domnul colonel Dinu, căruia îi voi spune tot ce știu. Ș vă mai rog odată, ca atunci când doriți să mă vedeți, să nu mă mai căutați acasă, ci la serviciu.

--De acord, îmi răspunde securistul, care nu avea ordin să facă presiuni asupra mea.

Câteva zile după întâlnirea de la Liceul Lazăr, sunt chemat la Serviciul Cadre din I.P.C., unde securistul meu, în civil, mă aştepta. Îmi face cunoscut că, a doua zi, la ora şase după amiază, tovarăşul colonel Dinu mă aşteaptă la o masă în restaurantul Hotel Nord, de lângă Gara de Nord.

—Dar cum îl voi recunoaşte pe domnul colonel? îl întreb.

—Voi fi şi eu acolo, îmi răspunse.

—De acord, zic eu, şi ne-am despărţit.

Toată ziua aceea am fost neliniştit şi frământat. Mă gândeam:

— Cum să dau eu informaţii despre bunii mei prieteni Geta şi Petrică, când ştiu precis că asta înseamnă să-i bag în puşcărie, aşa cum m'a băgat pe mine canalia de „prieten", inginerul Belei?

Noţiunea de turnător era legată de astfel de bestii umane care, de frică, din lăcomie, sau din lichelism şi-au băgat în puşcărie prietenii, rudele şi chiar părinţii, spre a fi apreciaţi de cadrele comuniste. Pe de altă parte mă întrebam:

— Te poţi împotrivi oare Securităţii? Dacă refuz să „colaborez" cu ei, mă vor aresta iar? Mă tem că sunt în stare de aşa ceva!

Seara i-am spus soţiei ce mă frământa. Era, fireşte şi ea, tare îngrijorată; dar m'a sfătuit să rezist presiunii securiştilor.

A doua zi eram emoţionat la întâlnire, din cale afară!

Locuiam atunci în apartamentul lui Mari, lângă Facultatea de Drept şi lângă biserica Sfântul Constantin. Am pornit pe jos spre Hotel Nord, care era aproape. Era un hotel nou, mare, ultra elegant, unde erau primiţi mai toţi streinii care veneau din Occident. Auzisem că tot personalul hotelului era format numai din agenţi informatori ai Securităţii. Până şi diseuza formaţiei de muzică era o spioană bine cunoscută.

Am intrat în restaurantul luxos al hotelului. La ora aceea, şase după amiază, sala era aproape goală. La o masă, spre ferestrele mari dinspre stradă, şedeau locotenentul Dumitru şi încă două persoane în civil. Când m'am prezentat, cel din faţa mea mi-a dat mâna şi s'a recomandat: colonelul Dinu. Era un bărbat cam de 45-5o de ani, brunet, de talie mijlocie şi bine îmbrăcat. Celălalt, o figură ştearsă, probabil politrucul, mă privea lung; el nu mi-a dat mâna! Ne-am aşezat la această masă de patru persoane. Colonelul mă întrebă:

— Ce doreşti, tovarăşe inginer? o gustare, o cafea, o bere?

— Vă mulţumesc ... o bere ...

Se aduc patru sticle de bere şi colonelul Dinu intră direct în subiect, ca la anchetă!

— Am citit dosarul dumitale, îmi spune. Apreciez competenţa dumitale profesională şi mai ales sinceritatea ce ai avut-o faţă de anchetatori. Noi avem acum nevoie de colaboratori competenţi şi sinceri. Prin noi, care suntem organele de Securitatea Statului, partidul şi guvernul pot să cunoască nemijlocit faptele reale, adevărate, exacte, care-i interesează din punct de vedere politic sau tehnic.

— Da, domnule colonel, dar dumneavoastră îmi cereţi mie să dau informaţii despre nişte prieteni, familia Teodorescu; —adaog eu timid, la tirada lui de mai înainte.

— Da, exact; dorim să ştim precis dacă soţii Teodorescu vor să plece în U.S.A. definitiv? când vor pleca? şi prin ce mijloace? Şi colonelul Dinu mă privi fix.

— Este adevărat, răspund eu, am auzit-o pe Geta Teodorescu spunând că a făcut cerere de paşaport, spre a-şi vizita fiul, care este medic la Detroit în Statele Unite; dar zicea că i s'a respins cererea.

— Văd că-i cunoşti bine; dar dumneata ştii că doctorul a fugit din ţară? că a plecat ilegal?

— Părinţii lui mi-au povestit că băiatul a fugit din ţară, fără ca ei să ştie. Dar tânărul medic nu a fugit din simplă aventură, ci a plecat să-şi opereze ochiul, că altfel ar fi rămas fără el.

— Realitatea este că doctorul a fugit din țară, a plecat ilegal și părinții vor trage consecințele, spuse colonelul pe un ton sentențios.

— Și eu ce rol am în toată afacerea asta? am întrebat eu timid.

— Avem nevoie să știm precis, continuă colonelul Dinu, dacă familia Teodorescu va pleca în Statele Unite în vizită, sau definitiv. Când vor să plece și prin ce intervenții?

— Domnule colonel, dacă ați citit dosarul meu, ați văzut că eu am fost închis și condamnat în urma informațiilor false date la Securitate de un fost coleg și „prieten”, inginerul Belei Gheorghe, care a fost și este un denunțător profesionist. Eu nu sunt în stare să bag în pușcărie prieteni vechi, cum sunt soții Teodorescu. Și apoi, anul trecut, prin această decizie a Tribunalului Suprem, —și pun pe masă actul—, eu am fost reabilitat, ca nevinovat de ori ce crimă politică.

—Da, cunosc cazul dumitale, noi nu ne îndoim de corectitudinea dumitale. Tocmai de aceea avem nevoie să ne dai informații clare și precise la întrebările mele. Dacă vei colabora cu noi, continuă colonelul Dinu, sunt împuternicit a te numi director tehnic la fabrica de radiatoare din Alexandria, pentru care tocmai lucrezi proiectele pentru Institutul dumitale ... Ei, ce zici, tovarășe inginer Mazilu?

Am rămas descumpănit, dar după câteva clipe, am răspuns:

—Domnule colonel, vă mulțumesc pentru aprecierea dumneavoatră în sensul că ași fi potrivit ca director tehnic la această mare fabrică nouă. Dar acolo se cere, pe lângă pricepere, și o muncă serioasă, intensă, obositoare. Vedeți, eu mai am doar doi ani și ies la pensie. În cariera mea tehnică, totdeauna am pus datoria și serviciul înaintea sănătății mele. Dar acum nu mai sunt tânăr și sunt și bolnav de reumatism. Nu cred că voi putea face față muncii serioase de director. Și apoi mi se cere tocmai mie să devin turnător, când viața mea a fost distrusă tocmai de această

specie tristă de indivizi. Dumneavoastră, de aici de pe scaun, mă puteţi aresta din nou şi băga în celulele în care am mai zăcut. Eu sunt în puterea dumneavoastră. Dar, dacă este posibil, vă rog să mă lăsaţi să-mi continui munca în modestul meu serviciu, până la pensie.

–Va să zică refuzi să colaborezi cu noi, chiar în perspectiva ce îţi oferim? mă întrebă colonelul Dinu.

–Domnule colonel, eu nu refuz să răspund la ce mă întrebaţi; dar nu sunt un om potrivit ca să fac denunţuri. Şi apoi efectiv nu pot să dau informaţii despre intenţiile familiei Teodorescu, fiindcă nici nu ştiu ce au de gând să facă.

–Da ... făcu colonelul Dinu, văd că perseverezi în refuzul de a colabora cu noi. Nu am dispoziţie să te forţez, să te oblig ca să accepţi propunerea noastră. Dacă te răsgândeşti şi vrei să colaborezi cu noi, te vei adresa locotenentului Dumitru, prin Serviciul de Cadre al dumitale.

Şi zicând aceasta, colonelul Dinu îmi făcu semn că pot să plec. Ajuns acasă, l-am chemat la telefon, imediat, pe Petrică Teodorescu.

–Dragă Petrică, vreau să-ţi vorbesc cât mai repede, imediat. Nu pot veni la tine, dar peste o jumătate de oră ne întâlnim pe cheiul Dâmboviţei, în faţa teatrului Bulandra.

–Bine, îmi răspunde prietenul meu.

Ne-am întâlnit şi, umblând pe cheiul Dâmboviţei, i-am istorisit toate cele întâmplate cu securiştii. Părea tare uimit că Securitatea ştie că ei vor să plece definitiv din ţară în Statele Unite; că le cunosc toate mişcările, toate demersurile făcute în acest scop.

Se făcuse noapte şi noi tot discutam. La despărţire, i-am spus:

–Dragă Petrică, începând din acest moment, eu şi Mari nu vom mai da pe la voi şi nici voi pe la noi. Regret foarte mult că nu voi mai putea să continui lecţiile de matematică cu Antonel, care mi-e tare drag şi sper că va face o carieră deosebită. Dar cu Securitatea nu-i de glumit! Eu am suferit destul! Voi luaţi seama cum veţi proceda:

în loc să ajungeţi în U.S.A., să nu ajungeţi cumva ... în altă parte. Vă doresc ca bunul Dumnezeu să vă ajute. La revedere dragul meu Petrică!

Din acel moment nu am mai văzut pe nici unul din familia lor.

Dumnezeu a fost bun cu ei şi i-a ajutat! După patru luni de zile am aflat, de la un vecin de-al lor, că ei au reuşit şi au plecat la New-York. Vecinul lor, un medic, mi-a spus că fiul lor Dan, doctorul din Detroit, a reuşit să obţină aprobarea pentru plecarea lor definitivă, în mod oficial. Dan a intervenit acolo, în U.S.A. la preotul unei biserici ortodoxe române din Detroit. Acesta, când a venit în România, l-a întâlnit pe inginerul Petre Teodorescu şi i-a promis sprijinul său, dar nu a realizat nimic! În fapt doctorul Dan Teodorescu şi-a cumpărat, pe dolari grei, părinţii de la guvernul comunist din Bucureşti. Cumpărarea s'a făcut prin omul de încredere al guvernului comunist din Bucureşti, Iuda Boiangiu, care se afla la New-York. Acesta a luat legătură cu organele Securităţii din Bucureşti, stabilind suma de dolari pe care doctorul Dan Teodorescu a plătit-o anticipat în U.S.A., pentru emigrarea în Statele Unite a părinţilor săi şi încă a doi fraţi ai săi. Pe lângă această sumă mare de dolari, Securiştii din Bucureşti au rechiziţionat toată casa familiei Teodorescu, cu tot inventarul lor de mobilă şi gospodărie; ba i-au obligat să semneze şi de renunţarea la pensiile lor.

Cumpărarea emigranţilor români pe dolari plătiţi guvernului comunist din Bucureşti s'a făcut curent şi în foarte multe cazuri, până la obţinerea de către guvernul comunist român a clauzei naţiunii celei mai favorizate din partea U.S.A..

Treceam aproape zilnic prin faţa blocului în care se afla apartamentul frumos şi elegant al prietenilor mei, familia inginer Teodorescu. Acum locuinţa lor este ocupată de comuniştii din „Nomenclatura Partidului".

În anii ce au urmat, am primit scrisori de la Geta şi Petrică Teodorescu din U.S.A.. În cei peste zece ani ce s'au scurs de la plecarea lor în U.S.A., familia Teodorescu a

reuşit, şi-a refăcut acolo o frumoasă stare materială. Toţi copiii lor muncesc cu spor şi au făcut cariere frumoase, Antonel, elevul meu preferat, a terminat ca premiant liceul din Detroit, unde locuia la fratele său, Doctorul Dan. După bacalaureat el a obţinut bursa la Harward, o distincţie mult râvnită de toţi absolvenţii de liceu din Statele Unite. Antonel Teodorescu a luat diploma Harward de inginer electronist cu „Magna cum Laude". La sfârşitul studiilor, a fost selecţionat de către N.A.S.A. în specialitatea sa. Acest băiat remarcabil nu s'a mărginit la această situaţie ci, în urma unui examen, a urmat doctoratul în electronică la renumita Universitate Cambridge din Anglia, pe care l-a absolvit cu distincţie. Aşa cum scrie un ziar american, inginerul Anton Teodorescu este singurul român ... care a obţinut aceste două mari titluri universitare, de o parte şi de alta a Atlanticului!

Ce s'ar fi întâmplat cu acest element deosebit, dacă rămânea mai departe în Republica Socialistă Română? Desigur că rămânea un obscur inginer de exploatare, fără posibilităţi de a se distinge profesional, fiindcă el nu avea ,,origine politică sănătoasă". Tatăl său era trecut în tabelele Securităţii ca „suspect politic", după cum s'a văzut din cele descrise.

Dar eu, dar noi? Mari soţia mea, Dor băiatul ei şi cu mine? Credeţi că Securiştii ne-au lăsat în pace după refuzul meu de a „colabora" cu Securitatea? Fireşte că nu!

În anul 1972 am ieşit la pensie. Dor, care era inginer în construcţii civile, locuia împreună cu noi, în vila în care Mari era chiriaşă de 25 de ani. Propietara acestei vile locuia la parter, era o pensionară bătrână şi acră. Imediat ce a apărut legea chiriilor no. 10, care dădea dreptul proprietarului să evacuieze pe chiriaş, ne-a pus în vedere că trebuie să ne mutăm.

— De ce, doamnă Dociu? de ce să ne mutăm după atâţia ani de convieţuire? am întrebat-o eu. Vă sileşte cineva să ne evacuaţi?

— Sunt doi tovarăşi de la Municipiu, îmi răspunde bătrâna, care de trei ori m'au vizitat şi mi-au pus în vedere că trebuie să vând sau să cedez apartamentul dumneavoastră de la etaj, că altfel îl „naţionalizează".

I-am propus să cumpărăm noi apartamentul în care locuim; să-l plătim în rate, că acum locuim în el doi ingineri. M'a refuzat categoric, cu încăpăţânare, speriată!

Şi cei doi tovarăşi de la Municipiu, desigur securişti, nu ne-au lăsat până ce nu ne-am mutat la marginea marginii Bucureştiului, în cartierul muncitoresc Berceni-Sud. Aci ni s'a dat cu chirie un apartament „confort doi", la etajul patru, într'un bloc de zece etaje, un adevărat bloc cazarmă! Din micul nostru balcon, de un metru pătrat, se vedeau livezile şi câmpul de la marginea Bucureştiului, până hăt departe spre Giurgiu şi cu adevărat că noaptea se auzea urlând câinii ... „în Giurgiu".

Dar nici aici securiştii neobosiţi nu mi-au dat pace. De două ori pe an, un locotenent de Securitate venea la preşedintele de bloc şi cerea un raport scris despre activitatea mea particulară şi familială: ce fac, cu ce mă mai ocup, cu cine sunt în vizită, ce discut cu locatarii, ce corespondenţă primesc ...

Ultimul preşedinte de bloc, un muncitor, mi-a spus că eu sunt urmărit, şi mă ţinea la curent cu vizitele securistului.

După mai multe cereri de plecare în străinătate, am izbutit ca, în anul 1980, să capăt un paşaport, să vizitez Elveţia, ca turist. Ajuns aici am obţinut azil politic, acordat de generosul guvern elveţian, căruia îi mulţumesc şi pe această cale, fiindcă datorită lui trăiesc aici, muncesc şi scriu ... în LIBERTATE!

Anexă

O D A   M U N Ț I L O R   F Ă G Ă R A Ș I

Patru zile de excursie în munții Făgărași -

de Ion Udriște Olt

ZIUA I-a

1 *Merg spre munte, din Arpașul, mai pe jos, mai cu căruța,*
Destinația Podragul, peste creasta din Tărâța .
Bat cărarea peste lanuri, adormite în cîmpie,
Și, domol, în pas cu seara, am ajuns la Glăjărie.

ZIUA II-a

2 *Plec în zori și-n față-apare, aplicat pe un jugastru,*
Semnul ce mă va conduce: un triunghi cu fond albastru.
De pe culmi cădeau alene, în imensele căldări,
Zdrențe moi din ceața care, umplea munții-n depărtări.

3 *Iar pe creasta de pădure strălucesc mărgăritare*
Luminate-n plin de focul soarelui, care răsare.
Trec, pe sub cununi de ramuri, malul gârlei solitare
Și pătrund în nesfîrșitul unui lung drumeag de care.

4 *Printe fagi giganți și falnici, printre șisturi cristaline,*
Drumul m-a condus sălbatic înspre culmile alpine.
Când credeam că birui creasta și-n sfîrșit ating limanul,
Cu noi trîmbe de pădure, mă intîmpină Boldeanu.

5 *Un desiș îmi taie calea și doi ochi iscoditori*
Mă privesc din frunza deasă, printr-un prag tivit cu flori.
Am emoții! dau un chiot, ca de tunet răgușit,
Pași elastici, vreascuri rupte, ciuta-n hăuri a pierit.

6 *La o scurtă cotitură, peste o culme de pripor,*
Ca un dar ceresc, în față, brusc, apare un izvor.
Prind puteri miraculoase, fac un salt de căprioară,
Despicînd pădurea-n două, îl apuc, să nu dispară.

7 Blând îmi susură pe buze apa limpede și clară
Care-mi răcorește trupul și plăcut mă înfioară.
Stau pe iarba de mătase mai tăcut decît pădurea
Îmi șterg fruntea-nfierbîntată și privesc în gol, aiurea.

8 Jos, în pulberea albastră, țara Oltului se-ntinde
Calmă și multicoloră, cât cu ochiul n-o poți prinde.
Colo-n vale, pînă-n zare, se aștern în fața mea
Jucăriile de case, printre lunci de catifea.

9 Văd Arpașul, Cârțișoara, Porumbacul, și, mai sus,
Oltul șerpuiește leneș, tăind șesul spre apus.
Cad în visuri! de adâncul nesfîrșirii mă-nfior
Zece ani aș sta sub vraja nesecatului izvor!

10 Dar cum sunt drumeț, și viața cere veșnică mișcare,
Respect legile naturii și-mi iau sacul la spinare.
Pasul greu lovește-n stâncă, colții mușcă din pământ
Mi-au crescut deodată aripi, parcă sunt purtat de vânt.

11 Nu merg mult și dau de urma unui părăsit canton
Aud sunete de note de la un acordeon.
Trei turiști veneau la vale, toți în floarea tinereții,
Prin brădetul cu miresme, cântau imnul dimineții.

12 Un ecou stârnit de sunet, dintre cutele de stânci,
Repeta, și el, mecanic, imnul văilor adânci.
Prind cărarea iar pe stânga și urcând mereu pieptiș,
Rup contactul cu pădurea și respir în luminiș.

13 Mai fac câțiva pași și creasta, domolită, sus pe stei,
Îmi oferă tot belșugul de comori din sânul ei.
Stânci pleșuve răvășite se reped din curmături
Ca să piară sugrumate sub noianul de păduri.

14 Vârfuri aspre, ascuțite, curg departe în aval,
Și spre cer înalță mândre ascuțișuri de pumnal.
Îmi orientez privirea rezemat în piolet:
Primul este Bălăcescu, îmbrăcat în violet,

15 *Următorul, Gălășescu, stă măreț, pe-al doilea plan,*
Lângă bravul lui tovarăș, țurcănatul Gârdoman.
Gura Viștei larg căscată, vrea s-ascundă în cazanul
Ei, de-aramă, toată zarea; dar, deasupră-i Moldoveanul

16 *Își înalță peste creste fruntea cruntă, temerară,*
Demonstrând că-n înălțime n'are concurent în țară.
Dintr-un unghi cu perspectivă, peste vale insistent
Ca un deget lung Podragul a răspuns și el "prezent"!

17 *Printr-o magică fereastră, zimțuită pe chenare,*
Limpede se conturează: Ucea Mică, Ucea Mare.
De sub sânul lor fantastic, se desface-n șiruri lungi
O bogată broderie de zănoage și de strungi.

18 *Sus peste-o căldare arsă, își desfășură elanul,*
Cu pistolul ei magnetic, Vânătoarea lui Buteanu.
Mai departe își întinde trupul vânăt de oțel,
Într-un salt gigant Vârtopul și odrasla-i, Vârtopel.

19 *Crește ziua, și dogoarea se revarsă peste mine...*
Iată și Negoiul, falnic, faima crestelor alpine.
Și ghicesc că sus, pe culme, pe o creastă lângă el,
Se mai află două vârfuri: Laița și Lăițel.

20 *Vremea curge ca o apă peste culmile deșarte...*
Orizontul se aprinde, dar cabana e departe.
Zăvoresc, ca-ntr-o cetate, tot ce-am prins în ochi acum,
Și cu-o nouă-nsuflețire o pornesc din nou la drum.

21 *Pe sub pasul meu gigantic, țintuit pe văi și pante,*
Defilează tot Infernul din Comedia lui Dante.
Calc pe urme milenare de ghețari, printre morene
Și pe măruntaie smulse din adâncuri pământene.

22 *Urc o pantă, cobor alta, drumul nu se mai sfârșește...*
Soarele mă frige aspru, tot mai lung pustiul crește.
Arde gura ca grătarul, rumenit seara de jar,
Caut, frânt, un strop de apă, dar îl caut în zadar.

23 *Pierd acum din importanță circurile glaciare,*
Nu mai vreau decât lichide și un pat pntru culcare,
Căci materia din mine pare că a biruit,
Ea îmi cere, categoric, să-i redau ce-a cheltuit.

24 *Nu există alternativă, și-n această circumstanță*
Singura măsură-i zorul și scurtarea de distanță.
Prind cărarea pe sub țancuri, iar mă sui și-n jos mă las
Până când apare lacul și cabana la un pas.

25 *Sunt salvat! Era și timpul, căci pe culmea depărtării,*
Dincolo de muchia neagră, se întinde geana serii.
După moarte, omul speră să ajungă în Nirvana;
Fericirea-n munte este, când, trudit, zărești cabana.

ZIUA III-a

26 *Cetluit sub stânci, Podragul a rămas de mult în urmă.*
Nu se vede-o vietate, numai sus, pe un plai, o turmă,
Risipită, paște-n tihnă sub năframa unui nor
Ca stăpână, rânduită, a singurătăților.

27 *În răcoarea dimineții, lin sub cerul de cristal,*
Zboară doina ciobănească, tristă, zisă din caval.
Și, din fund de văi, un vultur, prins de sunetu-i duios,
S-a ivit pe neașteptate s-o asculte curios.

28 *Urc în lung spinarea crestei cu splendorile-i alpestre*
Și pătrund treptat în zona zvârcolirilor terestre.
....
....

29 *Arpașu-mi retează zarea cu făptura lui severă*
Și, ermetic, taie drumul, ca o lungă barieră.
Chibzuiesc, și acțiunea se petrece automat:
Zbor pe Arpaș cu viteza unui tren accelerat.

30 *Șaua Buda mă așteaptă cu trei spițuri puse-n frac*
Și cu zâmbete țesute pe mărgeaua unui lac.
Urc eșarfa-i de mătase și centura de oțel
Și pătrund în cotitura cremenei lui Vârtopel.

31 *Îl înving cu greutate și străbat impetuos*
Prin ținutul lui de stâncă, aspru, neprietenos;
Mai trec peste-o coamă lungă, depășesc un mamelon
Și, cu-o ultimă-ncordare, sunt în vârf, lângă jalon.

32 *De-aici ochiul mi se pierde până-n zare, în neant...*
Iarăși s-a deschis cortina cerului de diamant.
Creta zării estompează pe adâncuri fără margini
O mulțime nesfârșită de culori și de imagini.

33 *Chiar sub creastă Podrăgelul, lac de smalț în matca lui,*
Floare de azur țesută pe șerparul drumului.
Iezerul îmi fură pasul și discret îmi dă de știre
Că doar el, din ierni trecute, mai păstrează-o amintire.

34 *Dar să nu duc știrea altor lacuri, ca să n-aibă sfadă*
Să-și strice prietenia pentr-un petec de zăpadă.
După ce mi alină setea și-mi fortifică elanul,
Bucuros la el mă-mbie să-i fiu oaspe și la anul.

35 *I-am făgăduit, din suflet, că am să revin la vară*
Să-i admir din nou oglinda și hermina glaciară.

....

....

36 *În căușul mic de zgură, smălțuit cu mozaic,*
Lacul Capra, singuratic, m-a primit ca pe-un amic.
A ținut să-mi spună-n șoaptă o anume întâmplare,
Că i-a însemnat pe hartă numele pe care-l are.

37 *Mi-a istorisit că-n vremuri foarte vechi, deodat'pe coastă*
S-a ivit o capră, care avea coapsa-nsângerată.
Și orbită de durere și-a frânt pasul într-o stâncă
Și-a umplut cu sânge negru toată apa lui adâncă.

38 *A ținut-o el pe apă încă mult, la suprafață,*
Dar n-a stăpânit și darul ca s-o mai aducă-n viață.
Oamenii, aflând povestea caprei care s-a-necat,
Din această întâmplare, ca pe ea l-au botezat.

39 *Dar cum stam la sfat cu dânsul, sus, Văiuga-nfiptă-n zare*
A furat pe nesimțite tot tezaurul din soare.
Așa faptă infamantă nu mai pomenise lacul,
Și, de ciudă și rușine, s-a făcut roșu ca macul.

40 *Eu, ca musafir vremelnic, m-am simțit foarte jenat...*
Și, ce să mai lungesc vorba, mi-am luat sacul și-am plecat.

41 *Dincolo de muchia neagră, peste lacu Bâlea-n vale*
Asfințitu-și scuturase trandafirii de petale,
Iar când de pe luciul apei, pierea ultima lumină
Eu pășeam pragul cabanei, pentru-o noapte de odihnă.

ZIUA IV-a.

42 *Pe tăriile de piatră naște o nouă dimineață,*
Cu o tainică lumină și un nou avânt de viață
Strâng tarhatul din odaie și cu aripile-ntinse
Plec în ultima etapă înspre culmile aprinse.

43 *Paltinul, luat prea devreme, pare încă somnoros*
Și mă poartă-n serpentine, rece, nepoliticos.
Mi-a-ntins o rețea de curse cu-o drăcească voluptate,
Și pândește ca să vadă, dac-am să le trec pe toate.

44 *Stânci abrupte, prăvălite, mă întâmpină în cale,*
Lespezi, pietre ascuțite, răvășite pe cărare,
Suliți, săbii și topoare, apără pe patru laturi
Citadela lui eternă cu treizeci și trei de caturi.

45 *Fiind fortificat puternic, îl iau mai întâi cu-ncetul*
Îl adorm din nou cu-n cântec și-l atac cu pioletul.
Speculez terenul aprig, mă feresc de lovituri,
Și-n curând, pe chica-i lată, mă strecor prin crăpături.

46 *De sub Paltin, înspre Argeș, fuge-o vale disperată*
Până o prinde-n brațe zareu, în culcușul ei de vată.
Iar pe latura opusă stau culcate Babele
Cărora-n limbajul crestei, li se spune "Doamnele".

47 *Nu știu câte-or fi la număr, însă știu că sunt cochete.*
Fiindcă le-am găsit gătite cu smirdar și violete.
Mai purtau din zorii zilei urme vagi de reveneală,
Iar un lac le puncta sânul, ca o pată de cerneală.

48 *Le-am lăsat să-și doarmă-n pace somnul lor cel liniștit*
După Făt Frumosul care până-acum nu s-a ivit.
Nu eram eu Făt Frumosul, cel din carte, așteptat,
Și de-aceea-n mare grabă, mi-am luat sacul și-am plecat.

49 ....
....
Nu se vede nici o piatră, calc ca pe-un covor persan
Iarba îmi adoarme pasul, și mă-ntind ca pe-un divan.

50 Dintre cutele albastre, ce ascund un piept de plai,
S-a ivit o-nvolburare ascendentă, un buhai.
Și vizibil cum se-nalță și se-ntinde ca o pastă...
M-am trezit cum stam pe iarbă că nu se mai vede-o creastă.

51 Mă-ntrebam de unul singur: e miracol sau e glumă,
Cum se poate să dispară muntele ca ras de gumă?
Până să-nțeleg misterul din trei puncte cardinale,
Oastea unui vânt năprasnic a-mpins tot buhaiu-n vale.

52 Pe când jos se destrămase ultimul crâmpei de fum,
Vântul s-a retras sub creastă, iar eu mi-am văzut de drum.
Arcul Laiței se-ntinde în adâncul transparent
Unde creasta, potolită, pierde din temperament.

53 Dau devale prin poiana care duce spre Negoi,
Mărginită ici și colo cu bordeie pentru oi.
Lunec depășind iuțeala unui proiectil de tun,
Până când ajung în matca lacului numit Călțun.

54 Strâns sub lespedea de stâncă, l-am găsit ascuns în zid,
În culcușul lui de piatră palid, tremurând, timid.
M-a recunoscut, și-ndată chipul i s-a-nseninat
Și, spre cușca lui de piatră, bucuros m-a invitat.

55 Mi-a destăinuit că duce trai de câine sub Negoi
Că-l îneacă-aproape zilnic cu zăpadă și cu ploi.
Că i-e dor de-o atmosferă luminoasă și senină
Și-ar dori să părăsească locuința lui alpină.

56 I-am răspuns:" Îți știu necazul ce te macină de veacuri
Dar nu mă ocup, iubite, cu mutările de lacuri.
Sunt alăturea de tine, dar nu am ce să-ți mai fac
Chiar de mi-ar sta în putere, n-aș schimba de-aici un lac.

57 ....
....
Am o singură părere: stai aici că e mai bine,
Câte lacuri din câmpie n-ar schimba locul cu tine!"

58 *Încă nu sfârşisem vorba şi pe ceru-ntunecat*
Scapără deodat'un fulger! Tunetul ce i-a urmat
Sparge liniştea solemnă până dincolo de zări,
Zguduind adânc cetatea cu imensele-i căldări.

59 *Acum chingi de foc aleargă, încurcate în eter,*
Un alt tunet, mai sălbatec, urlă-nnebunit sub cer
Descărcând deodată-n vale, într-un singuratec brad,
Cel mai autentic trăznet care s-a produs în Iad.

60 *Dintr-un nor, o picătură m-a plesnit deodată-n frunte*
De credeam că-mi crăpă ţeasta şi că mă cufundă-n munte

61 *A-nceput apoi să cadă, violent, şuvoiu-n voie*
Parcă-ar repeta potopul, cel din biblie-al lui Noe!
Şi a stat! Din cuşca-i rece, m-a privit mâhnit Călţunul
Şi pe unda-i tremurândă, parcă-şi blestema destinul.

62 *Ceru-ndepărtase-n grabă uriaşul alambic,*
Soarele râdea de parcă nu s-ar fi-ntâmplat nimic.
Iar pe zări, atent, Negoiul cerceta, bănuitor,
Să constate că toţi munţii au rămas pe locul lor.

63 *Trec pe ultima terasă şi mai urc a doua treaptă.*
Cu olimpică prestanţă, grav, Negoiul mă aşteaptă.

64 *Alungând un nor din frunte-i, îl zăresc cum de departe*
Îmi strecoară câte-un zâmbet prin dantura Bergersarte:
Iar când creasta-şi lasă umbra peste luciul lacului
Atac stânca sfredelită unde-i Strunga Dracului.

65 *Nu-nţeleg cum Necuratul, dintr-o coamă-aşa de lungă,*
Şi-a ales tocmai Negoiul, să-şi plaseze aici o strungă;
Dar prezenţa ei arată că şi-n lumea de granit
Diavolul, ca-n viaţa noastră, are un rol de împlinit.

66 *Dracul, meşter în de toate, şi-a pus forţa la-ncercare,*
Şi a înşurubat în stâncă o enormă-ncuietoare.
Cu o forţă diavolească a tras zidurile alpine
De m-am pomenit cu ele că se pleacă peste mine.

67 *Trebuie să sparg tăria ce m-apasă, deci curaj!*
Reazem coatele de ziduri şi pornesc în ramonaj.
Mă-nălţam cu-aşa iuţeală că precis puteam s-ajung
Proiectat peste Negoiul, la Piteşti sau Câmpulung.

68 *Dar, cum aveam alte planuri, m-am oprit pe creastă sus,*
Tocmai când, pe cerul galben, soarele dădea-n apus.

69 *Ospitalier, Negoiul m-a primit pe creasta lui,*
Şi pe razele de soare a transmis ţinutului:
Să nu mişte nici o piatră, nici un nor şi nici o stană
Până când nu voi ajunge eu, în vale, la cabană.

70 *Calm, în aurul luminii, îşi înalţă braţul drept,*
Taie spaţiul într-o parte şi-mi grăieşte înţelept:
"Cred că-i bine să ţii minte că-nălţimea în vârful pietrii
Este două mii cinci sute, patruzeci şi patru metri.

71 *Iartă-mă că n-am, pe creastă, să-ţi ofer cafea sau vin,*
Dar în schimb te-ncânt cu vraja din decorul meu alpin.
Foarte clar ţi-arăt Ceahlăul, iar pe zare revărsat
Vezi ca-n palmă relieful din masivul Retezat.

72 *Piatra Craiului, departe, îşi înalţă, diafană,*
Ca o antică statuie, creasta ei marmoreană.
Cu Parângul stau de vorbă, cum grăiesc acum cu tine,
Şi comorile ce poartă sunt mai toate de la mine.

73 *Iezerul, Păpuşa, Codlea, Piatra mare, Postăvarul*
Şi Bucegii... Până-la dânşii, vizual, îmi duc hotarul.
Şi de-aicea Topîrceanu a văzut, plutind la vale,
Jos, pe Dunărea albastră, nişte coji de portocale.

74 *Și tot de la mine pleacă, mai în fiecare seară,*
Ploile răcoritoare care duc belșug în țară.
Dar n-am fost scutit ca totuși să nu-mi am și eu dușmanul
Sus pe creste, unul singur, prea semețul Moldoveanul.

75 *Eu, preocupat, pe vremuri, cu aranjamentul pietrei,*
Mi-a știrbit din înălțime nu mai mult de șapte metri;
S-ar fi cuvenit, desigur, să pornesc cu el război,
Și, pentru cei șapte metri, să fac mare tărăboi.

76 *Dar mi-am zis să-l las in pace, fiindcă nu iubesc războiul*
Și-apoi, cu cei șapte metri, nu umbrește el Negoiul.
Doar Parângu,-odinioară, m-a făcut să-mi ies din fire
Și-n mod iremediabil să-l trag în nenorocire.

77 *Mai semeț ca Moldoveanul, a dat buzna peste mine*
Vrând cu orice preț să-ncalce culmile mele alpine.
Fapta lui necugetată a fost pentru el nefastă:
Cu un singur gest, din slavă, l-am și scufundat sub creastă.

78 *M-a cuprins, pe loc, regretul, și-astăzi dacă-l vezi în viață*
Parțial, e că tot mâna mea l-a tras la suprafață.
Incidentul și-a șters urma și azi ne avem ca frații
Prietenie ca a noastră nu găsești în toți Carpații.

79 *Mă ridic ușor, ca umbra, de pe jețul de cleștar*
Când Negoiul, ca-ncheiere, îmi întinde-o floare-n dar.
Pare ruptă din grădina tainică-a cereștei bolți
Floarea culmilor alpine, care crește sus pe colți.

80 *Și, zâmbind pe sub mustață, blând, o prinde-n pieptul meu:*
"Floarea asta să te-ndemne ca să urci pe culmi mereu".
Îi răspund timid:"Maestre, nu-s ființă de granit,
Dar așa mărinimie, ca la tine, n-am găsit.

81 *Ți-adresez o rugăminte: n-ai vrea să te ostenești*
Să cobori și tu odată și să vii la București?
Este capitala țării, foarte frumos așezată,
Nu se cade ca Negoiul să n-o vadă niciodată".

82 Mi-a răspuns: "Veneam, desigur, dar o lege suverană
M-a fixat, indivizibil, sus în lumile de stană.
Pironit în locu-acesta, eu nu pot fi călător
Am fost pus să stau, în spațiu!, rece și nemuritor.

83 Nu știu cine-a putut crede vorba spusă de-un poet,
Că s-a deplasat pe vremuri muntele la Mahomed.
Fantezii de felu-acesta cred că azi nu se mai spun,
Uite-acum se face seară, mergi în pace și drum bun".

84 Când era s-o iau la vale peste aprigul teren
S-a produs în atmosferă următorul fenomen:
A sunat prelung la stână buciumul de șase ori
Pe cer s-au ivit deodată patru telegari de nori,

85 Care-aveau probabil rolul să transporte un rădvan,
Încărcat de diamante, din Cândrel pe Caraiman.
Dar în drumul său năvalnic s-a produs un incident,
Într-un punct pe firul crestei, foarte grav și violent:

86 Un pârdalnic nor din Iezer, camuflat în chip de leu,
A pândit în drum rădvanul și cu-o aripă de smeu,
L-a învăluit pe-o coastă prăbușindu-l în aval
Peste o turmă spectatoare de pe-un colț piramidal.

87 S-a produs o-ncăierare formidabilă din care
S-a ivit ca prin minune o cetate zburătoare;
Dar nici ea n-a fost în stare să dureze mult pe cer,
Piatra Craiului, în abur, a trimis un rinocer

88 Care năvălind c-o furie ce nimeni n-a explicat-o
I-a străpuns pereții șubrezi și într-o clipă-a dărâmat-o

89 Foarte mânios Negoiul și-a înfipt mâinile-n brâu
Și-a chemat un pui de Crivăț, cam sălbatec, fără frâu
L-a trimis apoi pe creastă să ia-n foc pe luptători
Și să curețe toți munții de gâlcevitorii nori.

90 *Vântul s-a pornit din creastă și, cu-o forță uimitoare,*
A cuprins toți norii-n brațe și i-a risipit în zare.
Iar ținutu-a primit veste că în noaptea care cade
I s-a ordonat pedeapsă: ger de minus zece grade.

91 *Plec în zbor, la vale, totuși, când ajung pe șaua patra*
Nu rezist să nu pun frâna pentru Acul Cleopatra.
Nu se știe până astăzi, cum acul ascuțit de piatră
S-a asociat prin vremuri cu faimoasa Cleopatră.

92 *În această chestiune, de la Tacit pân la noi,*
Nimeni nu ne informează ce-i cu acul din Negoi.
Bănuiesc, dar nu sunt sigur, că-n conflictul cunoscut,
Dintre Cezar și Antoniu un acord a fost făcut.

93 *Și anume, Cleopatra, cât va fi-ntre ei război,*
Să-și petreacă, liniștită, o vacanță pe Negoi.
S-ar părea că în momentul, când s-a terminat războiul,
Faraoana, foarte grabnic, a și părăsit Negoiul;

94 *Și-n emoția firească, pregătind în grabă sacul,*
După cum se vede astăzi, și-a uitat pe munte acul.

95 *O pornesc, zburând, la vale, printre culmi și stei de piatră,*
Cu puteri mereu sporite, spre cabana ce m-așteaptă.
Frumusețile din preajmă pier ca într-un nor de fum
Căci acum se lasă seara și eu sunt încă pe drum.

96 *Doar izvorul cu cascade ce mă însoțește-n vale*
Mă conduce drept și sigur spre cabana mea din cale,
Care apare, liniștită, estompată-n ceața zării
Tocmai când pe cerul vânăt se trăgea cortina serii.

97 *Pacea nopții se așterne peste patu-mi primitor,*
Jos, sub geam, murmură apa cu un susur de izvor,
Și mă poartă-n sus cu gândul în spre culmile de stâncă
Peste brazi negri și falnici, peste zarea cea adâncă.

București, aprilie 1963

CUPRINSUL

		PREFAŢĂ	I
		CUVÂNT ÎNAINTE	V
Cap.	I	TRANSFERAREA. Schimbare fatală	1
Cap.	II	LA UZINA PLOPENI-PLOIEŞTI	9
Cap.	III	ARESTAREA. 21 Mai 1953	25
Cap.	IV	VALURI MAI BUNE	60
Cap.	V	PROCESUL LA PLOIEŞTI	81
Cap.	VI	LIBER ÎN BUCUREŞTI. Procesul	89
Cap.	VII	A DOUA ARESTARE	96
Cap.	VIII	AL DOILEA PROCES	106
Cap.	IX	JILAVA	113
Cap.	X	GHERLA	128
Cap.	XI	PERIPRAVA	132
Cap.	XII	SALCIA	137
Cap.	XIII	FABRICA AIUD	157
Cap.	XIV	ÎNAPOI ÎN DELTĂ	174
Cap.	XV	ACASĂ	186
Cap.	XVI	REABILITAT?	194
Anexă :		ODĂ MUNTILOR FĂGĂRAŞI	213
		CUPRINS	225

Autorul după ieșirea din pușcării

ÎN GHEARELE SECURITĂȚII este titlul unei cărți care sugerează groaza. Acei care au cunoscut deslănțuirea teroarei din țările subjugate de Uniunea Sovietică se cutremură.

Gheorghe Mazilu este încă un român care desvăluie mașinațiunile sistemului diabolic din România : înscenări de procese, bazate pe declarații mincinoase, date de membrii de partid și informatorii securității, prezenți peste tot, torturarea arestaților până la pierderea cunoștinței, pentru a recunoaște ce nu au făcut, chinuirea familiei sau instaurarea fricii între membrii societății, în vederea aducerii omului în situația de sclav.

Iată o parte din „binefacerile marxismului" pe care le găsiți în această carte.

Viața autorului trăită în România se împletește cu a unui neam terorizat patru dece[illegible] ce s-a petrecut acolo nu este un fapt singular. [illegible] sunt milioanele de oameni care au fugit cum au putut și de cîte ori au putut din țările subjugate de Uniunea Sovietică.

Tot mărturie sunt osemintele aruncate în gropile comune și râurile de sînge nevinovat ce inundă omenirea într'o ultimă implorare :

SALVAȚI GENERAȚIILE VIITOARE DIN GHEARELE COMUNISMULUI !

Lei 55